Täysistunto

Keskiviikko 20.4.2022 klo 14.04—1.24

4. Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta
Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan, hallintovaliokunnan, lakivaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, puolustusvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, talousvaliokunnan, tulevaisuusvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Ulkoministeri Pekka Haaviston esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 5 tuntia ja asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Tämän asian käsittelyn yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 5.—8. asiasta.

Meillä on puheenvuoropyynnöissä vielä esto päällä. Parhaillaan kirjoitetaan ylös etukäteen pyydettyjä puheenvuoroja, joita on noin sata kappaletta, ja kun se on tehty, niin sen jälkeen pääsee paikalta pyytämään lisää puheenvuoroja. — Keskustelu, ministeri Haavisto.

Keskustelu

14.11 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspoliittinen toimintaympäristömme on voimakkaassa muutoksessa. Venäjän käynnistämä hyökkäyssota on vaarantanut Euroopan turvallisuuden ja vakauden. Venäjän esittämät vaatimukset itsenäisten valtioiden ulko- ja turvallisuuspoliittisen valinnanvapauden kaventamisesta eivät ole hyväksyttäviä. Venäjän hyökkäys Ukrainaan loukkaa räikeästi kansainvälistä oikeutta. Venäjän toiminta rikkoo Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjaa ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Etyjin periaatteita. Hyökkäys loukkaa Ukrainan suvereniteettia sekä alueellista koskemattomuutta ja on vakava uhka kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

Olen käynyt viime viikkoina paljon keskusteluja ulkoministerikollegoideni kanssa, ja yleinen kysymys Suomelle on, miten arvioimme näiden muutosten vaikuttavan omaan turvallisuuteemme ja mahdollisiin tulevaisuuden uhkakuviin. Ensiksi, Venäjän toimien yllätyksellisyys ja maan riskinottokyky on kasvanut. Venäjä on valmiimpi toteuttamaan operaatioita, jotka ovat korkean riskin operaatioita myös Venäjälle itselleen. Toiseksi, Venäjällä on kyky nopeilla siirroilla painostaa yhtä naapurimaistaan tuomalla yli 100 000 sotilasta rajalle ilman liikekannallepanoa. Kolmanneksi, Venäjällä on yleistynyt puhe epäkonventionaalisten aseiden käytöstä, esimerkiksi ydinaseiden ja kemiallisten aseiden, vaikka tällaisten aseiden käyttö on kielletty tai rajoitettu kansainvälisillä sopimuksilla. Suomi katsoo, että tällaisia aseita ei tulisi koskaan käyttää, mutta meidän on myös pantava merkille, että näihin asetyyppeihin liittyvä puheenparsi on höltynyt.

Venäjän hyökkäyksellä Ukrainaan on pitkäkestoisia vaikutuksia turvallisuusympäristöömme. Euroopan ja Suomen turvallisuustilanne on vakavampi ja vaikeammin ennakoitavissa kuin kertaakaan kylmän sodan jälkeen. Kansainvälisissä suhteissa luottamus Venäjään on romahtanut. Venäjän hyökkäykseen on reagoitu vahvasti kansainvälisissä järjestöissä. Myös alueellista ja monenvälistä yhteistyötä Venäjän kanssa on vähennetty ja keskeytetty. YK:n yleiskokous on antanut vahvan Venäjän hyökkäyksen tuomitsevan viestin 141 jäsenvaltion äänin. Etyjin ihmisoikeusmekanismin tuoreen raportin mukaan on selvää näyttöä Venäjän — ja vähäisemmässä määrin myös Ukrainan — kansainvälisen humanitäärisen oikeuden ja ihmisoikeuslainsäädännön loukkauksista Ukrainassa.

Kansainvälisen yhteisön tavoitteena on saattaa Venäjä ja sen edustajat vastuuseen laittoman hyökkäyssodan seurauksista. Sotarikokset sekä rikokset ihmisyyttä vastaan on tutkittava ja niihin syyllistyneet on saatettava vastuuseen.

Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset heijastuvat turvallisuuden ohella laajasti myös globaaliin kehitykseen ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen. Esimerkiksi nopeasti noussut lannoitteiden ja energian hinta maailmanmarkkinoilla vaikuttaa moniin yhteiskuntiin ja niiden vakauteen. Suurimpia kärsijöitä ovat hauraat ja kehittyvät maat, joissa humanitääriset tarpeet ovat jo ennestään suuria.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan vaikuttaa myös Suomen ja Venäjän kahdenvälisiin suhteisiin ja yhteistyömahdollisuuksiin. Kahdenvälisissä suhteissa tarvittavat yhteistyökanavat on kuitenkin pyritty säilyttämään pakotteiden sallimissa rajoissa. Suomen etujen mukaista on ylläpitää toimivia suhteita Venäjään jatkossakin. Venäjä on ja tulee aina olemaan naapurimme.

Arvoisa puhemies! Muuttunut turvallisuusympäristö edellyttää turvallisuuspoliittista uudelleenarviointia. Samaa arviota tehdään nyt monissa Euroopan maissa. Myös Ruotsissa on parhaillaan käynnissä arviointiprosessi turvallisuusympäristön muutoksesta. Olimme selonteon valmistelussa hyvin tiiviissä yhteydessä Ruotsin kanssa. Osallistuin myös Ruotsin parlamentaarisen valmisteluryhmän ensimmäiseen kokoukseen ja kerroin omasta prosessistamme. Ruotsi on pitänyt meidät ajan tasalla omasta prosessistaan. Yhteydenpito on ollut lähes päivittäistä.

Selonteossa tarkastellaan toimia kansallisen puolustuskyvyn kehittämiseksi, EU:n roolia turvallisuuspoliittisena toimijana sekä kahdenvälisen yhteistyömme tiivistämistä Ruotsin, Norjan ja muiden Pohjoismaiden kanssa. Lisäksi käsitellään suhdettamme Yhdysvaltojen, Ison-Britannian, Naton ja monenvälisten puolustusyhteistyökumppaniemme kanssa.

EU:n reaktio Ukrainaan kohdistuneeseen hyökkäykseen on ollut voimakas. EU:ssa päätökset, kuten talouspakotteet, ilmatilan sulku ja puolustuksellisen materiaalin vienti Ukrai-

naan, tehtiin nopeasti ja yhtenäisesti. Voi kysyä, kuinka vahva olisi EU:n reaktio, jos hyökkäys kohdistuisi EU:n jäsenmaahan. Suomen asema on sitä turvatumpi, mitä vahvempi toimija EU on.

Ärade talman! Sverige är Finlands närmaste bilaterala partner. Rysslands invasion har lett till ett ännu tätare samarbete mellan Finland och Sverige. Finland fortsätter att fördjupa det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet och försvarssamarbetet med Sverige utan på förhand fastställda begränsningar. Det trilaterala samarbetet mellan Finland, Sverige och Förenta staterna är också viktigt.

Enligt min mening är det viktigt att Finland och Sverige strävar efter att fatta beslut ungefär samtidigt och i samma riktning. Om Finland och Sverige båda skulle ansluta sig till Nato kunde Nordeuropas försvarsarrangemang ses över som en helhet. Ett tätt samarbete mellan Finland och Sverige under de eventuella anslutningsprocesserna vore viktigt. Samtidiga anslutningsprocesser skulle också underlätta beredskapen för eventuella reaktioner från Ryssland. Finland och Sverige fattar i alla händelser sina egna utrikes- och säkerhetspolitiska beslut självständigt.

Arvoisa puhemies! Ruotsi on Suomen läheisin kahdenvälinen kumppani. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on entisestään tiivistänyt Suomen ja Ruotsin yhteistyötä. Suomi jatkaa ulko- ja turvallisuuspoliittisen sekä puolustusyhteistyön syventämistä Ruotsin kanssa ilman ennalta määrättyjä rajoitteita. Myös Suomen, Ruotsin ja Yhdysvaltojen kolmenvälinen yhteistyö on tärkeää.

Pitäisin tärkeänä, että Suomi ja Ruotsi pyrkivät tekemään ratkaisuja suurin piirtein samassa aikaikkunassa ja saman suuntaisesti. Mikäli Suomi ja Ruotsi molemmat liittyisivät Natoon, Pohjois-Euroopan puolustuksen järjestelyjä voitaisiin tarkastella kokonaisuutena. Suomen ja Ruotsin tiivis yhteistyö mahdollisten liittymisprosessien aikana olisi tärkeää ja samanaikaiset liittymisprosessit voisivat myös helpottaa varautumista Venäjän mahdolliseen reaktioon. Suomi ja Ruotsi tekevät kuitenkin ulko- ja turvallisuuspoliittiset ratkaisunsa itsenäisesti.

Yhdysvaltojen kanssa pyrimme tiivistämään yhteistyötä entisestään. Yhdysvaltojen sitoutuminen Eurooppaan sekä kahdenvälisin järjestelyin että Naton kautta on keskeistä Euroopan turvallisuudelle ja myös Suomelle. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on entisestään vahvistanut Yhdysvaltojen sitoutumista Natoon ja Euroopan turvallisuuteen. Suomi ja Yhdysvallat ovat käynnistäneet jatkotoimet kahdenvälisen puolustusyhteistyön syventämiseksi.

Venäjän hyökkäyssodan myötä Naton luonne puolustusliittona on entisestään vahvistunut. Nato tarkastelee parhaillaan yhteisen puolustuksensa vahvistamista. Suomi on syventänyt yhteistyötään Naton kanssa entisestään yhteisen tilannetietoisuuden parantamiseksi. Suomelle on tärkeää, että Nato on johdonmukaisesti vahvistanut jatkavansa avointen ovien politiikkaansa. Naton osalta selonteossa on esitetty arvioita myös mahdollisen jäsenyyden vaikutuksista Suomelle sekä kuvattu mahdollista liittymisprosessia.

Paljon on puhuttu Suomen niin sanotusta Nato-optiosta. Se edellyttää toisaalta Naton avoimien ovien politiikan jatkumista, toisaalta valmiutta tarkastella turvallisuuspoliittisia ratkaisuja ajassa. Kun turvallisuuspoliittinen tilanne muuttuu, Suomi harkitsee myös turvallisuusratkaisujaan uudestaan. Onko nyt käsillä sellainen tilanne, jossa tätä harkintaa on syytä käyttää? Tätä keskustelua on eduskunnan nyt tärkeää käydä.

Venäjä on suhtautunut ja suhtautuu kielteisesti Naton laajentumiseen. Suomen ja Ruotsin osalta Venäjä on yhtäältä todennut, että päätös Natoon liittymisestä kuuluu maille itselleen, ja toisaalta, että Suomen ja Ruotsin liittyminen Natoon aiheuttaisi sotilaallispoliittisia seurauksia, mikä vaatisi Venäjältä tasapainottavia toimia.

Mikäli Suomi hakisi Naton jäsenyyttä, tulisi varautua laaja-alaiseen ja vaikeasti ennakoitavaan vaikuttamiseen, johon varautumista on vahvistettava. Jo jäsenyydestä keskusteltaessa tai mahdollisen hakuvaiheen aikana voidaan odottaa tällaista vaikuttamista. Tähän varaudutaan ennalta eri keinoin. Suomen valtiojohto on kuluvan kevään aikana käynyt eri tasoilla keskusteluita monien Nato-maiden kanssa — myös varautumisesta harmaalla alueella eli mahdollisen jäsenyysprosessin aikana.

Toisaalta on todettava, että myöskään paluuta vanhaan ei ole. Tilanteessa, jossa Venäjä pyrkii rakentamaan etupiiriä painostamalla ja sotilaallisin keinoin, reagoimatta jättäminen muuttuneeseen turvallisuusympäristöön saattaisi johtaa Suomen kansainvälisen aseman muuttumiseen ja liikkumatilamme kaventumiseen.

Turvallisuuspoliittiset päätökset ovat Suomen omissa käsissä. Teemme omia turvallisuusratkaisuja omista tarpeistamme. Suomen päätökset eivät ole suunnattu ketään vastaan. [Sebastian Tynkkynen: Hyvä puhe! — Eduskunnasta: Hyvä puhe!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lindtman.

14.21 **Antti Lindtman sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän brutaali hyökkäyssota Ukrainassa on kestänyt nyt kahdeksan viikkoa. Tänä aikana olemme saaneet todistaa julmaa pommittamista, siviilien tappamista, kiduttamista ja tulevaisuuksien murskaamista. Butša, Buzova, Borodjanka ja Mariupol ovat muuttuneet kuoleman näyttämöiksi, eikä lista lopu tähän. Uusia tietoja tulee jatkuvasti julki, ja ne paljastavat hyökkääjän kylmyyden. Naapuristamme on tullut häikäilemätön, aggressiivinen ja arvaamaton.

Turvallisuusympäristömme on muuttunut radikaalisti. Se muuttui sinä hetkenä, kun Venäjän ensimmäinen ohjus iskeytyi Kiovaan 24. helmikuuta. Venäjä perustaa hyökkäyksen väitteisiin, joilla ei ole tosiasiallista pohjaa. Se rikkoo räikeästi kansainvälistä oikeutta ja itse allekirjoittamiaan kansainvälisiä sopimuksia. Sota koskee ennen kaikkea 44 miljoonan ukrainalaisen kohtaloa, mutta Mariupolin ja Butšan särkyneissä raunioissa myös maailmankuva on vaakalaudalla. Venäjä uskoo, että suurten maiden pitäisi olla vapaita hallitsemaan pienempiä. Ukraina vastustaa ja puolustaa suvereniteettiaan. Me tuemme Ukrainaa, koska taistelua käydään siitä, miten maailman pitäisi toimia.

Ärade talman! Ryssland tror att stora makter borde styra mindre länder. Ukraina står emot och försvarar sin suveränitet. Det pågår en kamp om hur världen ska fungera.

Suomi on sitoutunut kansainväliseen sääntöpohjaiseen järjestelmään. Olemme itsenäisyydestä lähtien rakentaneet rauhaa ja vakautta ulkopolitiikassa monenkeskisellä yhteistyöllä. Yhteisesti sovittujen sääntöjen noudattaminen edistää vakautta ja on kansallisen turvallisuutemme yksi perusta. Toimillaan Venäjä osoittaa, että nämä sopimukset eivät merkitse sille mitään. Näin ollen sitä turvallisuusympäristöä, johon Venäjäkin kuului, ei enää ole. Turvallisuustilanteemme on sen johdosta vakavampi ja vaikeammin ennakoitavissa kuin kertaakaan kylmän sodan jälkeen. Olemme murroskohdassa, jossa turvallisuutemme perustekijät asettuvat uudelleen. Yksi asia on kuitenkin ilmeinen: meidän on ylläpidettävä

Puolustusvoimien korkeaa suorituskykyä ja yleistä asevelvollisuutta. Tänään voimme olla tyytyväisiä, että vuosituhannen alussa emme lähteneet kulkemaan yleisen asevelvollisuuden heikentämisen suuntaan.

Arvoisa puhemies! Teemme nyt arvion siitä, mitä muuttunut turvallisuusympäristö tarkoittaa asemallemme maailmassa. Selonteossa kuvataan realistisesti muuttunut turvallisuusympäristö ja ne mahdollisuudet, mitä Suomella tässä tilanteessa on turvallisuutemme takaamiseksi. Selonteon mukaan tilanteessa, jossa Venäjä pyrkii rakentamaan etupiiriä ja on pyrkimyksissään valmis käyttämään myös sotilaallista voimaa, reagoimatta jättäminen saattaisi johtaa liikkumatilamme kaventumiseen. [Timo Heinonen: Kyllä!] Tähän arvioon on helppo yhtyä. [Timo Heinonen: Juuri näin!] Näin ollen meidän on päätettävä, tulisiko Suomen hakea ratkaisua sotilaallisesti liittoutumalla. On syytä käydä vaihtoehdot läpi avoimesti, huolellisesti ja viivyttelemättä ja asiantuntijat tarkasti kuullen. Olennaisessa roolissa on valtiojohdon kanta.

On selvää, että Venäjän toiminta on tuonut Suomen monta askelta lähemmäksi sotilaallisen liittoutumisen välttämättömyyttä.

Arvoisa puhemies! Valtiojohtomme on käsitellyt turvallisuustilanteen muutosta ensiluokkaisesti ja pitänyt yllä aktiivista vuoropuhelua kumppanimaiden kanssa. Yhdysvaltojen ohella erityisesti Ruotsi on meille tärkeä kumppani: Itämeren alueen turvallisuuden vahvistaminen on yhteinen tavoitteemme. Siksi olisi viisasta edetä turvallisuuspoliittisissa ratkaisuissa mahdollisimman yhtäaikaisesti. Viime kädessä maat tekevät omat ratkaisut, mutta yhtenäisellä linjalla varmimmin vahvistaisimme vakautta sekä turvaisimme arvojamme, pohjoismaista kansanvaltaa ja hyvinvointiyhteiskuntamalliamme.

Ärade talman! Rysslands agerande har fört Finland flera steg närmare nödvändigheten av en militär allians. Det vore klokt av Finland och Sverige att gå samma väg i säkerhetspolitiska lösningar. Det skulle stärka stabiliteten och skydda våra värderingar.

Arvoisa puhemies! Seuraavien viikkojen aikana meidän eduskuntaryhmien on kyettävä hyvään keskinäiseen yhteistyöhön, kun haemme yksituumaisuutta tarvittavista ratkaisuista. Sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän ajattelua ja päätöksentekoa tässä harkinnassa ohjaa yksi asia ylitse muiden: suomalaisten turvallisuus.

Puhemies! Olemme valmiita tekemään ne päätökset, jotka parhaiten takaavat Suomen ja suomalaisten turvallisuuden. [Timo Heinonen: Tarkoittaa Natoa siis! — Sebastian Tynkkynen: Se oli Nato-alustus, hyvä!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tavio.

14.27 **Ville Tavio ps** (ryhmäpuheenvuoro): Herra puhemies! Oman aikuisikäni ajan 2000-luvulla on elänyt toivo siitä, että internetin ja uusien teknologisten kommunikaatiomahdollisuuksien kautta kansakunnat voivat henkisesti lähentyä toinen toisiaan sananvapauden ja sivistyksen hengessä. Olemme kuitenkin joutuneet huomaamaan, että ihmiskunnan kommunikaation rajat eivät teknologian myötä kadonneet vaan uusia rajoja on pystytetty tiuhaan joko mediamonopolien, valtiollisten toimijoiden tai ihmisten omien somekuplien kautta. Neuvostoliiton hajottua monet toivoivat, että Venäjästä kehittyy muita valtioita kunnioittava demokratia. Georgian sota, Krimin valtaaminen ja nyt Ukrainan sota ovat kui-

tenkin osoittaneet, että Venäjä on valmis loukkaamaan naapureidensa suvereniteettia ja koskemattomuutta.

Suomen tulee jatkossakin itsenäisyytensä turvaamisen kautta tavoitella vapaana länsimaana pysymistä, johon kuuluu kansalaisten turvallisuuden ja perusoikeuksien turvaaminen, sananvapauden vaaliminen ja mielipiteenvapauden edistäminen. Valitettavasti myös länsimaissa on sananvapauden jatkuvia rajoituksia ajavia tahoja, joiden pyrkimyksiin ei kannata enempää alistua. Venäjältä olemme nähneet, mihin kauheuksiin ja ihmisoikeuksien polkemiseen vallan keskittyminen johtaa. Oppositiolle ei anneta tilaa, ja valtionjohdon valheet muutetaan ainoaksi julkilausuttavaksi totuudeksi jopa vankeusrangaistuksen uhalla. Pidempään rakennetun aivopesun ja vallan keskittämisen vuoksi Venäjän kansa ja koneisto taipuvat nyt naapurimaansa kaupunkien pommittamiseen raunioiksi ja siviilien silmittömään tappamiseen, jos vain hallitseva diktaattori katsoo sotimisen palvelevan omia intressejään. Voimme jälleen todeta, että länsimainen vapaus ja moniääninen demokratia ovat kaikin tavoin puolustamisen arvoinen ja rauhaa parhaiten rakentava valtiomalli.

Herra puhemies! Natoon liittymisen aika lähestyy. Suomen jääminen Naton ulkopuolelle olisi pitkässä juoksussa riskialtista. Naton turvatakuut voivat turvata Suomen koskemattomuuden. Puheena ollut Suomen ja Ruotsin keskinäinen liittoutuminen ei ole Nato-jäsenyyden korvaava vaihtoehto. Perussuomalaiset eivät sen enempää katso EU:n olevan puolustuspoliittinen liittouma. EU on nyt toki koordinoinut apua Ukrainaan ja tehnyt yhteisiä pakotteita Venäjää kohtaan, mikä on vähintä, mitä EU:lta saattoi tällaisessa tilanteessa odottaa. Koronakriisin hoidossa ei mennyt yhtä hyvin, ja sen varjolla jopa aloitettiin tulonsiirrot Italian kaltaisille, itse huonosti taloutensa hoitaneille maille.

Mutta mitä tulee suureen kuvaan? Meidän on kyettävä erottamaan jatkossakin toisistaan EU:n epäterveet pyrkimykset vallan keskittämiseksi ja terve läntisen maailman vapaiden kansakuntien välinen yhteistyö, tapahtui se sitten EU:n tai muun kansainvälisen järjestön kautta. EU:lla ei ole loppupeleissä roolia Suomen suvereniteetin puolustamisessa. Brysselin byrokraattiarmeija taistelee pikemminkin jäsenmaiden itsenäisyyttä vastaan kuin jäsenmaiden itsenäisyyden puolesta. Tämä on syytä tässä yhteydessä todeta perussuomalaisena suoraan, koska mikään muu puolue ei sitä sano. On myös hyvä pitää mielessä, että kun Nato-jäsenyys sitoisi meitä länteen ja turvaisi koskemattomuuttamme, se mahdollistaisi Brysselin byrokraattikoneen, Brysselin vallan supistamisen.

Herra puhemies! Nato-jäsenyyden hakeminen alkaa näyttää perustellulta pikemminkin nopeasti kuin hidastellen. Kesäkuun Madridin Nato-huippukokous voisi olla siinä hyvä aikaraja. Nato-jäsenyyden hakeminen yhdessä Ruotsin kanssa olisi enemmän kuin toivottavaa, mutta emme saa emmekä voi olla riippuvaisia Ruotsin valinnasta. Nato-jäsenyyttä ei tule ajatella vain akuuteimpaan maailmantilanteeseen vaan vuosikymmeniksi eteenpäin. Suomen ei tule millään muotoa ottaa riskejä ajautumisesta Venäjän etupiiriin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Häkkänen.

14.32 **Antti Häkkänen kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Neuvostoliiton romahdus loi toivoa Venäjän demokraattisesta kehityksestä. Hyvin nopeasti se alkoi kuitenkin luisua väärään suuntaan. Mediaa, yrityksiä, oikeuslaitosta ja kansalaisyhteiskuntaa otettiin kontrolliin. Valtaa keskitettiin, otteet kovenivat, ja alkoi sotilaallinen varustautuminen. Suurvallan sisäinen kehitys heijastuu aina naapureille. Vapauden ja demokratian tielle pyrkiviä rangaistaan ankarasti, aivan kuten Neuvostoliitonkin aikana. Siksi Tšetše-

nian sota 2000-luvun alussa, siksi Georgian sota 2008, siksi hyökkäys Ukrainaan 2014, siksi Venäjä pommitti siviilejä Syyriassa, ja siksi tämän kevään suursota Ukrainassa. Euroopassa on alkanut nyt uusi, vaarallisempi aikakausi. Venäjä haluaa jälleen laajentua väkivaltaisesti.

Arvoisa puhemies! Suomi on kokenut naapurin historian, ja tunnemme nykyisetkin toimintatavat. Venäjän historialliset käänteet ovat aina vaikuttaneet Suomen turvallisuuteen. Viisaalla ulko- ja turvallisuuspolitiikalla voimme kuitenkin turvata asemaamme ja kestämme myrskyisiäkin aikoja. Suomi on sotien jälkeen määrätietoisesti rakentanut polkua länteen ja pitänyt huolta omasta puolustuskyvystä. Läntinen suunta EU-jäsenyyksineen on ollut turvallisuuspoliittinen valinta. Tänä keväänä sen merkitys on suurempi kuin koskaan ennen. Samalla on selvää, että nyt on otettava kaikki keinot käyttöön turvallisuutemme vahvistamiseksi.

Maanpuolustuksen resursseja on lisättävä. Maakauppoihin, energiaan, miinasopimuksiin ja muihin nykyisiin heikkouksiimme on tehtävä korjausliikkeet, yhteistyössä kaikkien puolueiden kesken. Samanmielisten maiden yhteistyötä on tiivistettävä niin EU:ssa kuin kahdenvälisesti. Nämä perinteiset turvallisuuttamme vahvistavat pilarit eivät ole vielä paras mahdollinen turva. Suomen tulee hakeutua muiden läntisten demokratioiden tavoin puolustusliitto Naton täysivaltaiseksi jäseneksi.

Arvoisa puhemies! Nato perustettiin toisen maailmansodan jälkeen Euroopan vapaiden demokratioiden suojaksi. Jäsenyys toisi Suomelle perustamissopimuksen 5 artiklan mukaiset turvatakuut. Hyökkäys yhtä vastaan on hyökkäys kaikkia vastaan. Mahdollinen hyökkääjä joutuisi jatkossa ottamaan huomioon Suomen oman puolustusvoiman lisäksi kaikkien Nato-maiden yhteisen puolustusvoiman. Näin vahvat turvatakuut tuovat ennalta estävän pidäkkeen sotilaalliselle painostukselle tai hyökkäykselle. Juuri tämän solidaarisuuden vuoksi valtaosa EU-maista on jo liittynyt Natoon. Yhteisen puolustuksen ja turvatakuiden antama suoja on niin vahva, että se on estänyt hyökkäykset Nato-maihin. Yhteenkään Nato-maahan ei ole järjestön yli 70-vuotisen historian aikana hyökätty. Rauhantehtävässään Nato on onnistunut.

Kokoomus on avoimesti ja johdonmukaisesti kannattanut Nato-jäsenyyttä jo 16 vuoden ajan. Olisimme halunneet viedä Suomen Natoon jo poutasään aikana. Nyt päätökset joudutaan tekemään vaikeampana aikana. Tiedämme myös jäsenyyden riskit, mutta samalla tiedämme, että riskit Naton ulkopuolelle jäämisessä ovat vielä suuremmat.

Arvoisa puhemies! Kansainvälinen tilanne on nyt arvaamaton. Eduskunnalta edellytetään huolellista mutta ripeää otetta. Eduskunnan olisikin keskeytettävä muiden asioiden käsittely Nato-ratkaisun ajaksi. Ei-välttämättömien asioiden keskeyttäminen muutamaksi viikoksi antaisi nyt jokaiselle kansanedustajalle riittävästi aikaa oman kannan muodostamiseen ilman viivästyksiä. Äkillisesti muuttuneen turvallisuuspoliittisen tilanteen vuoksi Nato-ratkaisu on asetettava kaiken muun eduskuntatyön edelle. Eduskunnan ei myöskään tule ennalta rajata Suomen Nato-jäsenyyden yksityiskohtia. Kaikista jäsenyyden elementeistä täytyy voida neuvotella, kansallinen turvallisuus aina etusijalle asettaen.

Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa pitää rakentaa siten, että se parhaiten varmistaa suomalaisten vapauden ja turvallisuuden nyt alkaneella uudella, vaarallisella aikakaudella. Tämä on eduskunnan perustuslaillisista tehtävistä tärkein. Siksi jokaisen kansanedustajan on lähiviikkoina aika päättää, onko suomalaisille turvallisempaa olla Naton sisäpuolella vai ulkopuolella. Kokoomuksen linja on edelleen johdonmukainen: Naton sisäpuolella on turvallisempaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pylväs.

14.37 **Juha Pylväs kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäys Ukrainaan on hyökkäys Euroopan turvallisuusjärjestystä, kansainvälistä oikeutta ja sopimuksia vastaan. Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristö on kokenut perusteellisen muutoksen. Vaikutukset ovat pitkäkestoisia ja vaikeasti ennakoitavia.

Olemme uuden ajan edessä. Turvallisuustilanteen muutos edellyttää tarvittavia johtopäätöksiä ja toimia Suomen turvallisuuden, huoltovarmuuden ja omavaraisuuden vahvistamiseksi. Keskustan eduskuntaryhmä tukee valtiojohdon toimintaa muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Eduskuntaryhmä on valmis kaikkien Suomen turvallisuuden kannalta tarvittavien ratkaisujen tekemiseen sisältäen Nato-jäsenyyden hakemisen, mikäli siihen yhdessä päädymme.

Suomen ratkaisut ovat aina perustuneet siihen, että ne ovat vahvistaneet Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja maamme kansainvälistä asemaa. Näin tulee olla myös nyt. Tavoitteena pitää olla rauhan, vakauden ja turvallisuuden jatkuminen Suomessa ja lähialueilla.

Isoissa asioissa ratkaisuja pitää tehdä pitkäjänteisesti ja laajapohjaisesti, yli hallitus- ja oppositiorajojen. Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa yhteinen näkemys on erityisen tärkeä. Selonteko ja sen eduskuntakäsittely tarjoavat hyvän pohjan tarvittavien päätösten huolelliseen ja harkittuun punnintaan päättäväisesti ja viivyttelemättä. On yhteinen vastuumme rakentaa turvallista Suomea tuleville sukupolville.

Arvoisa puhemies! Suomi on pitänyt puolustuksestaan huolta. Kansallinen puolustuksemme perustuu yleiseen asevelvollisuuteen, koulutettuun ja harjoitettuun reserviin sekä koko maan puolustamisen periaatteeseen. Hallitus on suunnannut merkittäviä lisäpanostuksia Puolustusvoimille. Puolustusmateriaalia, henkilöstöä ja kertausharjoituksia lisätään. Varastoja täydennetään. Vapaaehtoisen maanpuolustustyön tukeminen vahvistaa paikallispuolustustamme. Meidän suomalaisten maanpuolustustahto on tutkitusti luja.

Kansallista puolustusta tukee laaja kansainvälisen puolustusyhteistyön verkosto. Lähtökohtamme ovat siis kunnossa. Suomi on vakaa ja arvostettu yhteistyökumppani kansainvälisessä puolustusyhteistyössä. Kansallisen puolustuksemme voimavarat pitää turvata ja hyviä kansainvälisiä kumppanuuksia vaalia myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus on kokonaisuus. Turvallisuutta on sekin, että meillä suomalaisilla on kaikissa tilanteissa huoltovarmuus omasta takaa niin pitkälle kuin mahdollista. Sodan myötä kohonneet tuotantokustannukset ovat lisänneet epävakautta EU:n elintarvikemarkkinoilla. Ruoan, asumisen ja energian kustannukset nousevat vääjäämättä. Ruokaa ja energiaa pitää tuottaa kotimaassa huoltovarmuuden varmistamiseksi. Suomalaisen ruoan tulevaisuus pitää turvata kestävästi. Ulkomaisia, fossiilisia polttoaineita pitää korvata kotimaisilla, uusiutuvilla energiamuodoilla.

Kyberturvallisuuden pitää olla kunnossa. Kyse on turvallisuudesta, työstä ja toimeentulosta epävarmassa maailmassa — ihmisten perusasioista.

Kriiseissä huoltovarmuutta ja omavaraisuutta testataan. Keskustan eduskuntaryhmä antaa täyden tukensa hallituksen työlle huoltovarmuuden vahvistamiseksi. Huoltovarmuus- ja omavaraisuusasioissa pitää saada aikaan yhtä vaalikautta pidempi yhteinen näkemys. Tärkeässä roolissa on ensi syksynä eduskunnan käsittelyyn tuleva huoltovarmuusselonteko. Kauttaaltaan elinvoimainen, yritteliäs, työteliäs ja ehyt Suomi on keskeinen osa maanpuolustusta ja Suomen kokonaisturvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Meillä voi olla näkemyseroja, mutta olemme kaikki suomalaisia. Suomi on yhteinen. Tulevaisuus on yhteinen. Mitä yhtenäisempiä olemme, sitä paremmin kestämme ulkoa tulevat paineet ja uhat. Nyt on aika pitää yhdessä Suomen ja suomalaisten puolta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Aina on!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harjanne.

14.43 **Atte Harjanne vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma muuttui rajusti 24.2.2022. Tai sitten se muuttui jo helmikuussa 2014, tai ehkä 8. elokuuta 2008? Asetettiin lähihistorian merkkipaalut miten tahansa, tällä hetkellä on täysin selvää, että naapurimaamme Venäjä on valmis käyttämään raakalaismaista sotavoimaa valtavassa mittakaavassa harhaisten tavoitteidensa ajamiseen ja vähät välittää sopimuspohjaisesta yhteistyöstä tai edes ihmisarvosta. Kovimmin sen kokevat paraikaa ukrainalaiset, jotka puolustavat maataan urheasti. Eivätkä he puolusta vain Ukrainaa, he puolustavat tosiasiassa koko Eurooppaa. Ukrainan asia on meidän asiamme.

Tämä synkkä aika synkkine käänteineen pakottaa tarkastelemaan omia aiempia linjauksiamme ja valintojamme. Vuonna 2020 julkaistu ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko kuvaa jännitteisen suurvaltakilpailun maailmaa, jossa Venäjän tavoitteena on etupiirijako ja jossa sen kynnys sotilaallisen voiman käyttöön on madaltunut. Helmikuussa Venäjä marssi tuon kynnyksen yli täydellä voimalla Ukrainaan ja törmäsi paitsi puolustajan vastarintaan myös yhtenäisen lännen rajuihin sanktioihin.

Jännitteinen suurvaltakilpailu on edennyt hylkiö-Venäjän eristämiseen ja uuteen rautaesirippuun. On siis erittäin tervetullutta, että hallitus on tässä tilanteessa valmistellut uuden ajankohtaisselonteon, joka käsittelee turvallisuusympäristön muutosta ja sen edellyttämiä toimenpiteitä. Edessä on nyt tärkeä parlamentaarinen käsittely ja hyvin mahdollisesti historiallisia johtopäätöksiä. On valtavan surullista, ettei eduskunnan pitkäaikaisin kansanedustaja, ministeri Ilkka Kanerva ole enää keskuudessamme ja mukana tässä käsittelyssä. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan kokeneen konkarin painava asiantuntemus olisi arvokasta juuri nyt. Lepää rauhassa, Ike.

Arvoisa puhemies! Ajankohtaisselonteko käsittelee käsillä olevaa tilannetta laajasti kautta yhteiskunnan, taloudesta kyberturvallisuuteen ja huoltovarmuudesta kriisinsietokykyyn. Kaikki näistä näkökulmista ovat tärkeitä ja ansaitsevat tulla punnituksi tarkkaan.

Keskeisin ja kauaskantoisin sisältö selonteossa liittyy Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittiseen asemointiin. Suomi ei ole ollut vuosiin puolueeton maa, mutta olemme valinneet olla sotilaallisesti liittoutumaton. Naton osalta meille on riittänyt tiivistynyt yhteistyö ja mahdollisuus hakea jäsenyyttä. Nyt käynnissä on sen arviointi, riittääkö se enää. Suomalaisten selkeä enemmistö on kääntynyt nopeasti sille kannalle, että ei — ei riitä.

Ajankohtaisselonteko puolestaan toteaa, että Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyden myötä kynnys sotilaalliseen voimankäyttöön Itämeren alueella nousisi, mikä lisäisi alueen vakautta pidemmällä tähtäimellä.

Arvoisa puhemies! Vihreä eduskuntaryhmä suhtautuu myönteisesti Suomen Nato-jäsenyyteen, ja sen ripeään edistämiseen. Näin merkittävässä ja kauaskantoisessa päätöksenteossa myös puolueet ovat instituutioina tärkeässä roolissa, ja eduskuntaryhmä seuraakin puolueen keskustelua ja linjauksia tiiviisti päätöksenteon edetessä — tässä tärkeänä etappina on puoluevaltuuskuntamme kokous ensi lauantaina.

Kun tämä eduskunta ja koko kansakunta käyvät keskustelua Suomen valinnoista, on keskustelussa oltava tilaa erilaisille äänille, mielipiteille ja painotuksille. Sitä on demokratia, ja juuri sen kautta jalostuvat parhaat päätökset. Pohdinta Nato-jäsenyydestä ei rajaudu vain siihen, haluammeko liittouman jäseneksi. Edessä on pohdinta siitäkin, millainen Nato-maa haluaisimme olla. Miten rakentaisimme tehokkaimmin omaa ja yhteistä turvaa ja vakautta? Reunaehdot jäsenyyteen ovat toki selvät: uudet jäsenvaltiot liittyvät Pohjois-Atlantin sopimukseen täysimääräisin oikeuksin ja velvoittein.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäys Ukrainaan muutti maailmaa ja Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan perusteita, mutta ei sen tavoitteita. Tavoitteena on yhä vakaampi, ennakoitavampi ja turvallisempi Suomi ja maailma. Se vaatii paljon muutakin kuin sotilaallista varautumista ja varustautumista, vaikka ne nyt tarpeen ovatkin.

Ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunta ovat edelleen välttämättömiä kestävän tulevaisuuden edellytyksiä.

Eriarvoisuuteen on puututtava, eikä rauhantyötäkään ei saa unohtaa. Maailman noin 13 000 ydinkärkeä muodostavat eksistentiaalisen uhan, josta on päästävä ydinaseriisunnan kautta.

Elämme edelleen kansainvälisesti verkottuneessa taloudessa — se on yksi vaurautemme lähteistä.

Henkinen kriisinsietokyky puolestaan kumpuaa luottamuksesta, hyvinvoinnista ja perusturvasta, kulttuuria ja koulutusta unohtamatta.

Meidän on siis jatkossakin tehtävä laaja-alaisesti työtä turvallisemman Suomen, Euroopan ja maailman eteen.

Toivotan eduskunnalle viisautta tämän tärkeän selonteon käsittelyyn.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Saramo.

14.48 **Jussi Saramo vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti olemme sotilasliittoon kuulumaton maa, joka huolehtii oman puolustuksemme uskottavuudesta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Puolustusliiton! Pitää käyttää oikeaa termiä!] Omaan puolustukseen panostamisen lisäksi olemme syventäneet yhteistyötä EU:n ja Ruotsin kanssa. Hallitusohjelmaan on myös sisällytetty mahdollisuus hakea Nato-jäsenyyttä, mikäli turvallisuusympäristön muutokset sitä edellyttävät. On selvää, että Venäjän brutaali ja yksipuolinen hyökkäys Ukrainaan on muuttanut turvallisuusympäristöämme radikaalisti ja siksi meidän on nyt punnittava kaikkia vaihtoehtoja. Suomen turvallisuus on aivan liian arvokas, jotta hätäilyllä ja poliittisen kannatuksen irtopisteiden kalastelulla tekisimme lyhytnäköisiä valintoja. Analyysissä on otettava huomioon kaikki mahdolliset kehityskulut ja niiden todennäköisyydet. Tähän sopivat huonosti ennakkoon lukkoon lyödyt kannat — nyt alkava käsittely ei saa olla teatteria, eikä eduskunta saa olla kumileimasin. Emme myöskään saa antaa historiallisen kovan painostuksen ja leimaamisen vaikuttaa työhömme. On myös tärkeää, että kaikkien kansanedustajien laaja tiedonsaantioikeus turvataan, ei vain niiden, jotka istuvat ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa käsittelevissä valiokunnissa.

Selonteon laaja-alaisuus antaa hyvän pohjan vaihtoehtojen laajaan läpikäymiseen. Selonteon puute, eri vaihtoehtojen hyötyjen, haittojen ja riskien pohdinnan puuttuminen, voi eduskunnan kannalta olla myös sen vahvuus. Kun esimerkiksi liittoutumisen varjopuolia ei ole huomioitu ja johtopäätöksiä ei siten ole voitu tehdä, on eduskunnalle jätetty tämä de-

mokratian toteutumisen ja Suomen turvallisuuden kannalta tärkeä työ. Tämä työ on tehtävä ilman tarpeetonta viivytystä mutta huolellisesti ja harkiten.

Arvoisa puhemies! Suomi on rakentanut omaa linjaansa menestyksekkäästi vuosikymmenten ajan, ja ne periaatteet, joiden varaan politiikkamme rakentuu, on tehty kestämään myös kriisit. Uudessa tilanteessa me suomalaiset olemme Venäjän naapureina huolissamme omasta turvallisuudestamme. Tunnemme oman historiamme, ja meillä kaikilla on perheidemme ja sukujemme kautta sodasta kokemuksia, joita emme halua toistaa. Hirmutöiden edessä on luonnollista tuntea pelon lisäksi myös vihaa. Päätöksiä ei kuitenkaan voi tehdä vain tunteiden pohjalta. Ongelmatonta ja riskitöntä ratkaisua ei ole. Meidän on uskallettava keskustella kaikesta ja nostaa esiin kaikki ikävätkin puolet kaikista vaihtoehdoista. [Sebastian Tynkkynen: Ja tehdä päätöksiä!] Vain siten tehdyt ratkaisut kestävät — mitä ne ikinä ovatkaan.

Arvoisa puhemies! Nato-jäsenyyden puolesta vahvimmin puhuu se, että se nostaisi kynnystä hyökätä Suomeen. Jäsenenä poikkeuksellisen vahva armeijamme toisi osaltaan turvaa myös Baltiaan. Yhtä lailla on selvää, että jo jäsenyyden hakeminen kasvattaisi jännitteitä Suomen ja Venäjän välisellä rajalla ja syntyisi riski sodan ja konfliktien siirtymiselle muualta omalle maaperällemme. Uudet jännitteet eivät olisi vain mahdollisesti vuoden kestävän jäsenyysprosessin aikainen tila. Suurvallat haluavat sotia sotansa muiden maaperällä, joten Pietarin ja Murmanskin suojaaminen toisi alueellemme pysyvän uhan. Venäjän ja Naton välisissä sotatoimissa olisimme potentiaalinen ensi-iskun kohde.

On myös pohdittava suhdettamme ydinaseisiin, joiden uhka on kasvanut Venäjän uhiteltua niiden käytöllä. Ydinaseet ovat keskeinen osa myös Naton pelotetta. Tähän asti Suomi on toiminut ydinaseriisunnan ja joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseksi. [Ben Zyskowicz: Toimii jatkossakin!] Vasemmistoliiton mielestä ydinaseriisuntaa on edistettävä myös tulevaisuudessa. [Ben Zyskowicz: Eikö Suomi ole samaa mieltä jatkossa?]

Riskien tunnistaminen ei ole Venäjän uhkailun edessä periksi antamista vaan osa sitä arviota ja tosiasioiden tunnustamista, mitä vastuullisen päättäjän on tehtävä. Norjan ja Tanskan mallin mukaisesti meidän täytyy myös punnita yksipuolisia rajoitteita, jos päätämme jäsenyyttä hakea.

Arvoisa puhemies! Suomi on Ukrainan kanssa täysin toisenlaisessa asemassa EU:n jäsenyyden, yhteisen rahan ja EU-jäseniä velvoittavan avunantolausekkeen myötä. Emme ole yksin. Nato-jonoon jo 2008 juuttunut ja EU:n ulkopuolinen Ukrainakin on saanut ennennäkemättömän määrän apua ulkomailta. Myös me olemme antaneet, aseellistakin apua. Mutta EU:n avunantovelvoite ja Naton 5 artikla eivät kumpikaan määrittele, mitä apu konkreettisesti olisi. Kaikissa tilanteissa Suomen puolustus rakentuu oman armeijamme varaan.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto haluaa löytää Suomen turvallisuuden kannalta parhaat ratkaisut. Uskon, että lopulta kaikki tässä salissa haluavat samaa, ja siksi toivon tälle asialle aitoa käsittelyä. [Välihuutoja — Sanna Antikainen: Nato on puolustusliitto! Voisitteko edes käyttää oikeita termejä?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Adlercreutz.

14.54 **Anders Adlercreutz r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! 24. helmikuuta heräsimme muuttuneeseen maailmaan. Maamme ulko- ja turvallisuuspoliittiset linjaukset ovat perustuneet ajatukseen siitä, että kansakunnat olisivat rationaalisia toi-

mijoita, jotka punnitsevat hyötyjä ja haittoja, pitävät huolta maidensa väestöistä, jakavat yhteisen todellisuuden ja pitävät sanansa. 24. helmikuuta nämä lähtökohdat romahtivat. Tässä tilanteessa, joudumme myös tarkistamaan omaa arviotamme maailmasta. Mitkä ovat riskit? Miten voimme taata turvallisuutemme parhaalla mahdollisella tavalla?

20 vuotta sitten Venäjä oli mahdollisuuksien maa. Sitä se ei enää ole. Se on valitettavasti taantuva maa, joka kouristuksenomaisesti tarrautuu aseisiinsa. Kestää taas vähintään yhden sukupolven, ennen kuin Venäjä taas muistetaan ensisijaisesti Tšaikovskista, Repinistä tai Ahmatovasta. Nyt muistamme niiden sijaan Butšan, Mariupolin ja Harkovan. Muistamme sotarikokset, siviileihin kohdistuvat hyökkäykset, muistamme raiskaukset ja joukkohaudat, muistamme mielettömät julmuudet. Tässä maailmassa, nämä asiat mielessämme, käsittelemme nyt tätä selontekoa.

Vår säkerhet möjliggör allt det vi gör, allt det vi håller kärt. Säkerhet byggs upp av många saker: av demokrati, av rättstatsprincipen, av en respekt för mänskliga rättigheter, av försörjningssäkerhet, av förståelse, av hänsyn, men också av en trovärdig försvarsmakt. När en kris eskalerar är det ibland i sista hand det militära försvaret som ansvarar för att rädda demokratin när inget annat hjälper. Det ser vi nu i Ukraina.

Många av oss har redan en klar åsikt i frågan om hur vårt försvar borde organiseras, men trots det är det viktigt att vi har en process. Vi behöver en bred enighet, och för att nå den krävs diskussion och förståelse, en diskussion som sannerligen hade gagnats av Ilkka Kanervas närvaro. Frid över hans minne.

En process är ibland, ja ofta, ett självändamål, även då målet kan tyckas uppenbart, också därför att ingen med säkerhet vet vad som väntar bakom hörnet. Framtiden är i alla händelser svår att förutspå. Det beslut vi fattar ska vi kunna stå bakom, det bär vi ansvar för. Det är också skäl att komma ihåg att man kan ha olika åsikt. Det finns få absoluta sanningar, man kan se på världen på olika sätt.

Arvoisa puhemies! RKP on kannattanut Nato-jäsenyyttä jo pitkään, myös silloin kun Nato-jäsenyyden kannatus oli vähäistä. Meitä Naton kannattajia on pitkään sanottu Nato-haukoiksi. Nimitys on perusteeton, mutta ei Nato-skeptisyys myöskään ole sama asia kuin Putinin tukeminen. Polarisaatio hyödyttää ainoastaan niitä voimia, jotka käyttävät eripuraa ja polarisaatiota aseinaan. Siksi on tärkeää, että myös tämä keskustelu on asiallinen, tasapainoinen ja kunnioittava.

Ärade talman! Ett litet land som Finland är beroende av allianser. Vi behöver ett samarbete inom Norden, vi behöver ett starkt EU, vi behöver ett fungerande FN. En öppen värld där internationellt samarbete fungerar är och skall vara grunden för vår utrikespolitik. Genom åren har vi målmedvetet försökt maximera vårt inflytande genom att söka oss till de bord där besluten fattas, de beslut som i alla händelser berör oss. Det är bättre att vara producent av beslut än enbart konsument. Vårt medlemskap i Nordiska rådet var ett stort steg framåt. Efter det kom EFTA, frihandelsavtalet med EEC, Europarådet och EU.

Arvoisa puhemies! Perustellusti voi sanoa, että Suomi ei enää EU-jäsenyyden myötä ole voinut pitää itseään liittoutumattomana maana. Kuten RKP:n entinen kansanedustaja Christina Gestrin sanoi turvallisuuspoliittisen selonteon palautekeskustelussa vuonna 2004, eli 18 vuotta sitten: ”Suomi ei ole ulko- ja turvallisuuspoliittisesti liittoutumaton. Yh-

teistyömme EU:n uuden turvallisuuspolitiikan puitteissa tekee ajatuksen mahdottomaksi sekä teoriassa että käytännössä."

Yhteistyömme Naton kanssa on tiivistä, mutta jäseniä emme vielä ole. Ministeri Jaakko Iloniemeä lainatakseni tällä hetkellä jaamme riskit, mutta emme turvallisuustakuita. Voisi sanoa, että meillä on talo, jossa ei ole voimassa olevaa palovakuutusta. Kuten selonteossa tulee selvästi esille, jäsenyyden myötä Suomen puolustuksen takana olisivat koko liittokunnan suorituskyvyt.

RKP:n mielestä Nato-jäsenyys on luonnollinen, jopa itsestään selvä askel. Se on myös askel, joka olisi syytä ottaa yhdessä Ruotsin kanssa. Se on askel, joka maksimoisi kansallisen turvallisuutemme ja vahvistaisi pohjoismaista yhteistyötä ja Pohjois-Euroopan vakautta. Jotta Butšan, Mariupolin ja Harkovan tapahtumat eivät koskaan toistuisi täällä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

14.59 **Sari Essayah kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuuspoliittista ympäristöämme on horjutettu tavalla, joka vaatii siihen vastaamista. Venäjä on toimillaan Ukrainassa osoittanut syvää piittaamattomuutta niin ihmisoikeuksista kuin kansainvälisestä oikeudesta ja sopimuksista. Samalla se on murentanut suhteemme pohjana olleen luottamuksen.

Kun kansakunnan turvallisuusrakenteiden ääriviivoja piirretään uusiksi, ovat parlamentaarinen prosessi ja puolueiden sekä kansalaiskeskustelun rooli äärimmäisen tärkeitä. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä kiittää hallitusta ripeästä ja samalla perusteellisesta selonteon valmistelusta ja sen tuomisesta eduskunnan käsittelyyn.

Viime viikkojen suurin muutos ei ole se, että Nato-gallupien voimasuhteet ovat kääntyneet ylösalaisin. Suurin muutos on se, että maailman pahuus kaikessa julmuudessaan on päässyt valloilleen Euroopassa. Olemme rakentaneet avointa, keskinäisriippuvaista maailmaa ja halunneet uskoa, että se riittää rauhan takeeksi. Viime viikot ovat todistaneet, että niin ei ole. Rauha vaatii syvemmät juuret.

Arvoisa puhemies! On tunnistettava toimet, jotka parantavat turvallisuuttamme nyt, ja toimet, jotka lisäävät vakautta pitkällä aikavälillä. Molempia tarvitaan. Kansallisen turvallisuutemme perusta on kaikkina aikoina uskottava oma puolustus. Mahdollinen Nato-ratkaisu ei poistaisi oman vahvan kansallisen puolustuksen tarvetta. Alueellisen koskemattomuuden turvaaminen on jatkossakin Suomen omalla vastuulla.

KD-eduskuntaryhmä antaa täyden tukensa puolustuskyvyn vahvistamiseen osoitetuille lisäresursseille. On hyvä, että niin Puolustusvoimien kuin Rajavartiolaitoksen toimintakykyä vahvistetaan viipymättä.

Toiseksi huoltovarmuuteen liittyvät seikat, joita selonteossakin hyvin eritellään, ovat juuri niitä nyt-hetken asioita, joista on huolehdittava. Suomi on huoltovarmuuden suhteen paremmassa asemassa kuin monet muut maat, mutta poikkeustilanteet heijastuvat vientimarkkinoiden kautta myös meihin. Oma ruoan- ja energiantuotanto ovat keskeisiä turvallisuustekijöitä itsenäiselle valtiolle. Ne on nostettava politiikan strategisiksi prioriteeteiksi niin hyvinä kuin huonoina aikoina.

Selonteossa analysoidaan ansiokkaasti kahden- ja monenkeskistä yhteistyötä. Kaikki kuvatut yhteistyön suunnat ovat tärkeitä, eivät toisiaan pois sulkevia. Suomen kannalta on hyvä, että EU on viime viikkojen aikana osoittanut toimintakykyä ja yhtenäisyyttä ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa. Tuki Ukrainalle on ollut vahvaa.

Selonteko korostaa yhteistyön merkitystä Ruotsin kanssa. Onkin oikein, että naapurit pitävät toisensa ajan tasalla ja seinän läpi kuuluu, mitä toisella puolella ollaan tekemässä. On hyvä, että prosessit Nato-päätösten suhteen ovat liikkeessä yhtä aikaa. Itämeren turvallisuuden näkökulmasta myös yhteinen päätös olisi etu.

Selonteko luo Suomen mahdollisen Nato-jäsenyyden arvioimiselle raamit, mahdollistaen etujen ja riskien harkitun punninnan yhteisesti eduskunnassa. Tämän prosessin merkitystä ei voi liiaksi korostaa. Kristillisdemokraateilla on jo pitkään ollut linjaus, että Nato-jäsenyys on mahdollinen, mikäli se turvallisuuspoliittisesti katsotaan perustelluksi ja sillä on kansan tuki.

Uskon, että meidän kaikkien yhteinen tavoitteemme tässä prosessissa on ennen kaikkea suomalaisten turvallisuuden maksimoiminen ja rauhan säilyttäminen. Paljon puhutun 5 artiklankin voima on suurimmillaan silloin, kun se tekee itsensä tarpeettomaksi.

Arvoisa puhemies! Paluuta entiseen ei ole. Turvallisuusstruktuuri, jonka varaan olemme eurooppalaista turvallisuutta rakentaneet, on muuttunut pysyvästi. On vakavasti kysyttävä, miten turvallisuutta vaalitaan, kun lähinaapurustossa on tahoja, jotka eivät kunnioita sopimuksia. Mitkä ovat ne sääntöpohjaiset järjestelmät, joissa turvallisuutta jatkossa vaalitaan tai edes humanitäärinen suojelu varmistetaan?

Tulevina viikkoina on erityisen kirkkaana kaikille oltava se, että Suomi säilyttää päätöksissään oman liikkumatilansa ja tekee omat ratkaisunsa. Me emme ole kenenkään etupiirissä. Suomi määrittelee asemansa ja suvereniteettinsa itse. Uskon, että siitä olemme kaikki tässä salissa yhtä mieltä ja teemme päätökset kuunnellen, harkiten ja ennen kaikkea kansallista yhtenäisyyttämme vaalien.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

15.05 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Kun maailma menee uusiksi yhdessä yössä ja turvallisuuden pohja murtuu, voivat ajattelu ja mielipide mennä uusiksi. Minulla se tapahtui nopeasti, joillakin toisilla se kestää kauemmin, jotkut eivät koskaan halua myöntää olleensa väärässä.

Nu talar vi om att finländarna också i framtiden skulle få leva i ett land som är lugnt och tryggt.

Suomen suojaaminen ei voi olla budjettikysymys, vaan se on kaiken perusta. Kyse on siitä, että Suomella ylipäätään on oma budjetti. Nato-jäsenyyden hakemista on arvioitu liikaa sodan ja sotimisen näkökulmasta. On hyvä muistaa, että Nato on puolustuksen liitto. Sen tarkoituksena on pitää jäsenmaansa sotien ulkopuolella. Nato-jäsenyys on paras tae Suomen turvaksi vuosikymmenien ajaksi. Olen täysin varma siitä, että jos ja kun Nato-sopimus on hyväksytty ja se odottaa eri jäsenmaiden parlamenttien hyväksyntää ja jos Venäjä toteuttaa uhkauksiaan, Suomi ei jää yksin.

Ongelmaksi voi muodostua se, että jotkut maat voivat pitkittää sopimuksen ratifiointia Venäjän vaikuttamisen takia. Siksi Suomen on varmistettava omaehtoinen ja tehokas puolustus.

Tässä hetkessä tärkeintä on laittaa hakemus Naton jäseneksi mahdollisimman pian ja täydentää puolustusta. Valtionjohto ja eduskunta hakevat päättäväisesti riittävää yksituumaisuutta. Se yksituumaisuus punnitaan loppuvuoden aikana, kun selviää, miten eri tavoin

Venäjä uhkaa Naton jäsenyyttä odottavaa Suomea. On tärkeää, että kaikki pysyvät silloin päätöksen takana, tapahtuu sitten mitä tahansa.

Ratkaisut pitää tehdä järjen perusteella, ja pitää tunnustaa tilanteemme sellaiseksi kuin tilanne nyt on. Venäjällä on oma totuutensa, ja sen suhteen he toimivat valitettavan johdonmukaisesti. Valtaa yritetään jakaa maailmassa uusiksi, eivätkä siinä Eurooppa ja Suomi pysy sivussa. Toisen maailmansodan jälkeen maailma pyöri kahden navan, Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton, ympärillä. Neuvostoliitto romahti, mutta Putin haluaa paluuta sen suuruuden aikoihin. Haaste on laaja ja pitkäkestoinen koko Euroopalle. Maailmassa on liikaa vanhoja sotia, joissa kuollaan mutta joista kukaan ei välitä. Ukrainasta ei saa tulla sellaista. Se, mitä Ukrainassa tapahtuu, ei saa pysyä Ukrainassa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomi valitsi puolensa jo lähes 50 vuotta sitten liittymällä EEC-sopimukseen ja vahvisti sen liittymällä Euroopan unioniin 1995. Suomi kuuluu länteen. Selonteossa todetaan, että EU:n luonne ulko- ja turvallisuus- ja puolustustoimijana on sodan aikana vahvistunut, ja se pitää paikkansa. Suomi on korostanut EU:n keskinäisen avunannon ja yhteisvastuun merkitystä, jotta tämä EU-velvoite olisi tehokas, kuten nyt on käynyt. Aina ei ole ollut näin. Tasavallan presidentti Tarja Halosen kaudella Suomi toimi tässä asiassa täysin päinvastoin. Suurin osa EU:n jäsenmaista hoitaa yhteisen puolustuksensa kuitenkin Naton avulla, eli ne eivät tarvitse tai halua päällekkäistä järjestelyä EU:n kautta. Tanskakin haluaa siitä irti. Nato on yhteistä puolustusta varten. Tämä tekee valinnan helpoksi myös Suomelle. Valinta ei nyt ole koleran ja ruton välillä vaan itäisen diktatuurin ja läntisten arvojen välillä.

Selonteon mukaan Ahvenanmaalla on vakiintunut kansainvälisoikeudellinen asema, joka ei estä Suomen sotilaallisen yhteistyön tiivistämistä. Puolustusvoimat varautuu puolustamaan Ahvenanmaata. Ahvenanmaan demilitarisaatiosopimuksesta on päästävä irti. Venäjä ei noudata mitään kansainvälisiä sopimuksia. Miksi meidän pitää odottaa sitä, että Venäjä kohdistaa Itämerellä sotilaallista häirintää meille? Venäjällä on konsulaatti Maarianhaminassa, ja Venäjä valvoo alueita lähellä puolustusvyöhykkeitämme ja laivaväyliämme. Tästä sopimuksesta pitää uskaltaa puhua enemmän, ja siitä on päästävä irti. Ahvenanmaan kysymys pitää ratkaista yhdessä Ruotsin kanssa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Meidän pitää tehdä päätöksemme vain omista lähtökohdistamme, ja sitä arvostetaan myös Venäjällä. Meidän pitää toimia päättäväisesti mutta myös oman asemamme ymmärtäen. Valtionjohto toimii tässä tilanteessa erittäin järkevästi korostaen mahdollisimman laajaa hyväksyvyyttä, yksituumaisuutta ja yhtenäisyyttä. Kaikkia näitä suomalaiset ja Suomi tulevat tarvitsemaan seuraavan vuoden aikana ja myös sen jälkeen. Rahalla saa aseita ja palkka-armeijaa, mutta rahalla ei saa maanpuolustustahtoa ja halua ylläpitää yleistä asevelvollisuutta, eikä rahalla saa kansallista kriisinsietokykyä. [Eduskunnasta: Totta!]

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän nyt puheenvuorot ulkoministerille, pääministerille ja puolustusministerille, kullekin kolme minuuttia. — Ulkoministeri.

15.11 **Ulkoministeri Pekka Haavisto:** Arvoisa puhemies! Ensin haluan kiittää eduskuntaryhmiä erinomaisista puheenvuoroista, hyvästä keskustelusta, monipuolisista näkökohdista ja todeta, että myöskin ihmisoikeuspainotukset nousivat monissa puheenvuoroissa vahvasti esiin. Emme ole nähneet vain Ukrainan suvereniteetin loukkausta, vaan olemme nähneet sotanäyttämöllä sellaisia ihmisoikeusloukkauksia, joita emme olisi toivoneet

vuonna 2022 näkevämme. Muun muassa nimet Butša ja Mariupol on täällä mainittu, ja monet muut varmasti tullaan vielä selvittämään, sotarikokset tai rikokset ihmisyyttä vastaan, joita näillä alueilla on tapahtunut — erittäin karmea perintö tästä sodasta.

Olisin oikeastaan ottanut kaksi asiaa tai näkökohtaa tässä vielä esiin reagoiden ensin puheenjohtaja Tavion näkemyksiin siitä, että EU:lla ei olisi lainkaan roolia esimerkiksi Suomen suvereniteetin puolustamisessa. Selonteko lähtee vähän toisesta ajattelusta, koska on todettu, että EU itse asiassa ryhdisti rivinsä jo puolustaessaan Puolaa, Latviaa ja Liettuaa pakolaisvirtaa vastaan, joka Valko-Venäjältä ohjattiin. EU oli siinä hyvin yhtenäinen, ja nyt sitten EU on ollut hyvin yhtenäinen käyttäessään tätä European Peace Facilityä vahvistaessaan Ukrainan puolustusta ja Ukrainan kykyä puolustautua. Ei ole ollut yhtään säröä siinä EU-pöydässä, missä näistä rahoista ja mahdollisuuksista Ukrainan puolustuksen tukemiseen on keskusteltu. Ja tässä kyllä täytyy sanoa, että minusta EU on ylittänyt itsensä tai odotukset siitä, miten EU:n yhtenäisyys toimii. Se on ollut asia, joka täytyy ottaa huomioon jatkossa, jos johonkin EU-maahan kohdistuisi hyökkäys. EU pystyy tällaiseen vahvaan yhteistoimintaan ja vahvaan solidaarisuuteen jäseniään kohtaan.

Toisen asian olisin ottanut edustaja, puheenjohtaja Saramon näkökulmasta. Asetitte ehkä hieman vastakkain mahdollisen Nato-jäsenyyden ja ydinvarustelun, ydinaseet ja ydinvarusteluun vaikuttamisen. Itse en ajattelisi näin, vaan kaikki ne maat, joilla on politiikka ydinasevarustelua vastaan, myöskin Naton sisällä ovat pitäneet tämän politiikkansa ja toimivat näiden tavoitteiden puolesta, ja kyllä tämä on tällä hetkellä Suomen linja ja tulee olemaan Suomen linja. Emme halua maailmaa, jossa ydinaseita on, mutta haluamme tietysti, että kaikki ne valtiot, jotka ydinaseita kehittävät, tulevat niistä luopumaan ja että tämä tapahtuu sopimuksenvaraisesti, ei niin, että muut luopuvat ja yksi jättää jäljelle ydinaseensa. On erittäin tärkeää, että nämä rauhantyön, aseistariisunnan perspektiivit säilyvät, ja kiitän myöskin niitä puhujia, jotka nämä asiat omissa puheenvuoroissaan ottivat esille. Nato ei ole vaihtoehto tällaiselle politiikalle, ja kuten edustaja Harkimo hyvin sanoi, Nato on puolustusliitto, johon liittymistä nyt harkitsemme. [Oikealta: Hyvä puhe!]

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

15.15 **Pääministeri Sanna Marin:** Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäys Ukrainaan on muuttanut turvallisuusympäristömme. Emme enää voi rakentaa turvallisuutta ja vakautta kuten ennen luottaen periaatteisiin, jotka Venäjä on hylännyt. Ratkaisujen aika on tullut.

Suomen turvallisuutta tulee vahvistaa, ja nyt keskustelussa oleva selonteko esittelee ne keinot, joita meillä on käytössämme. Samaan aikaan olemme määrätietoisesti tehneet päätöksiä, joilla vahvistetaan kansallista puolustuskykyämme. Osana julkisen talouden suunnitelmaa hallitus linjasi mittavista investoinneista sotilaalliseen maanpuolustukseen, rajaturvallisuuteen ja kyberturvallisuuteen. Jo tätä ennen olemme tehneet merkittävän päätöksen isosta hävittäjähankinnasta.

Jatkamme Euroopan unionin kehittämistä myös turvallisuuden ja puolustuspolitiikan alueella. Suomen kansainvälistä puolustusyhteistyötä syvennetään edelleen läheisten kumppaniemme kanssa, joista tärkein on tietenkin Ruotsi.

Selonteon yhteydessä keskustelemme avoimesti myös Nato-jäsenyydestä. Toivon, että eduskunta keskustelee turvallisuusympäristön muutoksesta avoimesti asiantuntijoita kuullen ja erilaisia näkemyksiä kunnioittaen, jotta kaikki voivat sitoutua yhteisiin ratkaisuihin. Yhtenäisyys on Suomen ja suomalaisten turvallisuuden paras tae.

Kiitän kaikkia eduskuntapuolueita ja eduskuntaryhmiä rakentavasta yhteistyöstä ja keskustelusta myös tässä selontekolähetekeskustelussa. Selonteko täyttää varmasti tarkoituksensa. Eduskunta käy nyt valiokunnissaan Suomen turvallisuuden ydinkysymyksiin menevän keskustelun. Tämä antaa hyvän perustan mahdollisille tuleville linjauksille.

Puhemies Matti Vanhanen: Puolustusministeri Kaikkonen. [Yleisölehteriltä huudetaan] — Lehterillä oleva väki kuuntelee, ei osallistu keskusteluun. — Puolustusministeri.

15.17 **Puolustusministeri Antti Kaikkonen:** Arvoisa puhemies! Selonteossa käsitellään painavasti omaa puolustuskykyämme ja sen vahvistamista. Suomi tarvitsee vahvan kansallisen puolustuskyvyn kaikissa tilanteissa ja kaikissa turvallisuuspoliittisissa ratkaisuissa. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on osoittanut sen, että nopea toimintavalmius, kyky vastata pitkäkestoiseen sotilaalliseen painostukseen ja kyky torjua laajamittaisia hyökkäysoperaatioita useassa suunnassa samanaikaisesti on tärkeää. Kehitämme puolustustamme nyt nopeutetulla aikataululla ja lisäresursseilla vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia. Kiitän hallitusta ja eduskuntaa tuesta asiassa.

Hyvät edustajat, selonteko ei ota suoraan kantaa Nato-jäsenyyden puolesta tai sitä vastaan, mutta näkökulmia ja tietoa se tarjoaa. Peruslähtökohta on, että uudet jäsenvaltiot liittyvät Pohjois-Atlantin sopimukseen täysimääräisin oikeuksin ja velvollisuuksin. Ei ole olemassa eri jäsenkategorioita tai jäsenyyden kevytversiota. Jäseniä joko ollaan tai ei olla. [Keskeltä: Hyvin sanottu!]

Suomelle mahdollisen Nato-jäsenyyden merkittävin vaikutus olisi se, että Suomi olisi osa Naton yhteistä puolustusta ja 5 artiklan mukaisten turvatakuiden piirissä. Ennen muuta tämä tarkoittaisi vahvempaa pidäkettä, ennaltaehkäisevän vaikutuksen huomattavaa tehostumista. Jos Naton jäsenenä Suomea vastaan kuitenkin kohdistettaisiin sotilaallista voimaa, Suomi puolustautuisi liittokunnan tuella ennakkoon valmisteltujen ja harjoiteltujen järjestelyjen mukaisesti. Vastaavasti Suomi varautuisi tukemaan muita liittolaisia mahdollisessa yhteisen puolustuksen tilanteessa.

Suomen lähtökohtainen panos liittokunnan yhteiseen puolustukseen määritettäisiin liittymisneuvottelujen yhteydessä. Suomi päättäisi aina itse joukkojen lähettämisestä Naton operaatioihin. Kumppanina olemme jo osallistuneet Naton operaatioihin, muun muassa Afganistanissa ja Irakissa. Nato on näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa ainoa selkeä yhteisen puolustuksen järjestö. Sen kyky toimeenpanna yhteinen puolustus perustuu integroituun sotilaalliseen komentorakenteeseen, yhteiseen puolustussuunnitteluprosessiin, operatiivisiin suunnitelmiin ja yhteisiin harjoituksiin.

Mahdollinen Nato-jäsenyys — ei se kaikkea muuttaisi. Asevelvollisuus, koulutettu reservi, korkea maanpuolustustahto olisivat Suomen puolustuksen perusta myös Naton jäsenenä. Korkea maanpuolustustahto perustuu sille, että jokainen suomalainen voi kokea tämän maan puolustamisen arvoiseksi, miten kohtelemme toisiamme, pidämmekö kaikki mukana. Tässä työssä jokainen suomalainen on maanpuolustaja omassa arkisessa elämässään.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että eduskunta suhtautuu tähän selontekoon nyt kaikella vakavuudella. Meidän on pystyttävä varmistamaan Suomen ja suomalaisten turvallisuus nyt ja tulevaisuudessa. Johtopäätösten aika lähestyy. [Eduskunnasta: Kyllä! — Erinomainen puhe!]

Puhemies Matti Vanhanen: Avaan nyt mahdollisuuden minuutin mittaisiin vastauspuheenvuoroihin. Niitä pyydetään nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. Debattia käydään noin puolisen tuntia, koska meillä on sata etukäteen valmisteltua puheenvuoroa ja niihinkin pitää päästä. — Edustaja Lindtman.

15.21 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän julma hyökkäys todella muutti turvallisuusympäristöä pysyvästi. Yhdellä hyökkäyksellä — voi sanoa, että tällä historiallisella virheellä — Venäjä onnistui paitsi yhdistämään Ukrainan kansaa, yhdistämään länttä, Euroopan unionia ja myös muuttamaan suomalaisten ja myös ruotsalaisten suhdetta ja käsitystä sekä Venäjään että puolustusliitto Natoon.

Valtiojohto on toiminut tässä oikea-aikaisesti. Välittömästi pitää puolustusta vahvistaa, niin kuin on nyt tehty, kaikissa oloissa. Sen jälkeen on pitänyt tiivistää yhteistyötä kumppanimaiden, erityisesti Ruotsin, Yhdysvaltojen mutta myös muiden kanssa, ja on myös Suomen etu, että myös Euroopan unioni on jatkossa vahvempi turvallisuustoimija.

Ja sitten on tämä Nato-pohdinta, joka meillä on edessä. On tärkeää, että eduskuntaryhmät, kaikki me kansanedustajat tunnemme historiallisen vastuumme tämän historiallisen pohdinnan edessä ja että ryhmät kykenevät erittäin hyvään yhteistyöhön, koska tässä on löydettävä niin laajaa konsensusta kuin mahdollista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tavio.

15.22 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Haavistolle on juuri todettava, että selontekohan on hyvä — paitsi tämä osio EU:n aseman vahvistamisesta. Me vain tiedämme, että ei siellä Brysselissä Suomen asiat sitten aina kovinkaan paljoa paina.

Tässä selonteossa oli hyvää — mikä on ehkä nostettava esiin — että nyt vihdoin myönnettiin tämä turvapaikanhakijoiden välineellistäminen eli niin sanotun pakolaisaseen käyttöuhka, tuolla itärajalla varsinkin. Se on sellainen, mitä perussuomalaiset ovat jo pitkään vaatineet lainsäädäntöön — että tarpeen tullessa raja voidaan laittaa kiinni — mutta kuitenkin tässä selonteossa te, hallitus, toteatte, että turvapaikanhakuoikeus on ehdoton oikeus. No jos se kerran on ehdoton oikeus, eli itärajalla aina pääse yli, kun sanoo taikasanan asylum, niin miten te oikein laitatte sen itärajan kiinni? Eihän tästä vieläkään ota selkoa, ja toivoisin, että valmistelisitte kunnon lainsäädännön.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Häkkänen.

15.23 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä turvallisuuspolitiikan ratkaisussa, joka on varmaan sotien jälkeen tärkein eduskunnan päätös, on syytä tehdä puolueiden hyvää yhteistyötä, rakentaa luottamusta keskenään. Ei tässä ole sinänsä kyse puoluepolitiikasta.

Samaan aikaan on hyvä tunnistaa realiteetteja. Me ollaan pieni maa, jonka turvallisuudesta ensisijaisesti vastaamme itse. Meidän pitää itse myös tehdä rivakasti ne päätökset, ei tuhlata päiviä vaan ottaa tieto käsiin ja edetä ripeästi erityisesti sen takia, että me saadaan Ruotsille selkeä signaali ja myös paine: Suomi on menossa, tulkaa mukaan, menemme tarvittaessa myös ilman teitä.

Sen takia pitää edetä ripeästi, ja ehdotukseni, jonka äsken tuossa mainitsin, on se, että eduskunta keskeyttää ei-välttämättömien asioiden käsittelyn lähiviikoiksi, jotta jokainen edustaja voi täysimääräisesti, täysipäiväisesti keskittyä Nato-ratkaisuun, jos sellaista kantaa vielä ei ole. Pyydän, että ministerit ja puhemiesneuvosto ottavat tämän vakavaan harkintaan, jotta me ei tuhlata yhtään arvokasta päivää.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pylväs.

15.24 **Juha Pylväs kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristön muutos Euroopassa edellyttää lisää toimia turvallisuuden vahvistamiseksi. Me olemme pitäneet kansallisesta puolustuksestamme huolta. Hallitus on panostanut voimakkaasti puolustuksen resursseihin. Yleinen asevelvollisuus, koulutettu ja harjoitettu reservi, koko maan puolustamisen periaate ja luja maanpuolustustahto ovat kestävä perusta, jonka pohjalta linjata maamme ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Pohjois-Euroopan vakauden ja rauhan turvaaminen on Suomen kannalta keskeinen kysymys. Jaamme naapureidemme kanssa saman turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön. Kuinka Suomi aikoo osaltaan jatkaa yhteistyön syventämistä Ruotsin, Norjan ja muiden Pohjoismaiden kanssa alueemme turvallisuuden ja vakauden varmistamiseksi, ja millaisena hallitus näkee Suomen roolin ja aseman pohjoisessa turvallisuusympäristössä vahvan puolustuksen ja maanpuolustustahdon omaavana maana?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harjanne.

15.25 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kollegoille useista hyvistä puheenvuorosta ja ministereille myös erinomaisista vastauspuheenvuoroista.

Se tapa, jolla EU ja Nato ovat vastanneet Venäjän hyökkäykseen, on vahvistanut itse asiassa kumpaakin. Molemmat ovat korostuneet vakuuttavina ja vahvoina turvallisuuspoliittisina toimijoina, ja se on hyvä asia myös Suomen turvallisuuden kannalta.

Nyt tässä keskustelun fokus hyvin todennäköisesti on laajalti tässä Nato-kysymyksessä — hyvä niin — mutta samaan aikaan meillä on käsillä tämä turvallisuustilanteen laaja-alainen muutos. Yksi keskeinen asia siinä on edelleen energia ja se, että fossiilienergia on se, millä Venäjä sotaansa rahoittaa, ja tähän pitää pystyä puuttumaan. Ja se tarkoittaa sitä, että riippuvuutta fossiilienergiasta pitää tässä maassa nopeasti vähentää ja ajaa rajusti alas, ja sama pätee myös Eurooppaan. Tämä on se asia, jonka pitää myös olla kirkkaana mielessä koko ajan samalla, kun tätä kovaa turvallisuuspoliittista kysymystä käsitellään. [Ville Tavio: Lisää turvetta!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Saramo.

15.27 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! EU on muuttunut todella radikaalisti, pääosin tietysti Saksan 180 asteen käännöksen myötä. Ranskahan on jo pidempään halunnut EU:lle vahvemman roolin. Nato on muuttunut. Nyt puhutaan taas 5 artiklasta eikä enää tästä uudesta Natosta, joka koki haaksirikon Afganistanissa. Venäjä ei ehkä ole muuttunut, mutta se kuva, joka meillä on Venäjästä, on selvästi muuttunut. Tässä salissakin perussuomalaiset ovat aiemmin olleet suurimpia Putinin tukijoita [Perus-

suomalaisten ryhmästä: No, no, no, no! — Todella asiatonta! — Kerta kaikkiaan! Vastauspuheenvuoro!] ja nyt sitten on mielipide muuttunut.

Yhdysvaltojen politiikka on myös muuttunut, rajussa muutoksessa. Emme tiedä, palaako valtaan Trump, joka kyseenalaisti nämä turvatakuut. Mutta kun tässä selonteossa viitataan nimenomaan Yhdysvaltain viimekätiseen merkitykseen näissä turvatakuissa, niin kiinnostaisi kyllä tietää se, kuinka pitkälle me ollaan valmiita vahvistamaan näitä EU:n omia kyvykkyyksiä. [Sanna Antikainen: Häpeäisitte edes! — Perussuomalaisten ryhmästä: Eikö puhemies huomauta?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Adlercreutz.

15.28 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Se, että Suomi liittyisi Natoon, on hyvinkin luonteva jatkumo tähän pidemmän aikavälin kehitykseen, jossa me ollaan tiivistetty yhteistyötä tämän läntisen yhteisön kanssa. Kannattaa myöskin muistaa, mitä Nato ei tarkoita. Se ei tarkoita ydinasetta Pohjolaan. Se ei välttämättä tarkoita tukikohtia Pohjoismaihin, Suomeen tai Ruotsiin. Eli normaalioloissa tilanne ei muutu yhtään, myöskään Venäjän näkökulmasta, mutta sikäli kuin kohdistuu sotilaallista uhkaa Suomeen, tilanne on toki meille huomattavasti parempi: tukea silloin tulee.

Jag skulle vilja lyfta upp det nordiska samarbetet. Om alla nordiska länder är medlemmar av Nato så gör det ju också Norden till en större aktör i det här demokratiska samfundet, som de facto styrs av en norsk socialdemokrat. Till skillnad mot kanske andra allianser så är ju Nato faktiskt demokratiskt, och det här är ju någonting som av många orsaker stärker det nordiska samarbetet. Det här är kanske den lilla pusselbiten som fattas i det nordiska samarbetet och kunde leda till en starkare integration.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

15.29 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun eduskunta nyt aloittaa tämän ajankohtaisselonteon käsittelyn, niin varmasti meidän tässä salissa ennen kaikkea tulee näyttää esimerkkiä kansallisesta yhtenäisyydestä [Sanna Antikainen: Saramo näytti! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja miettiä näitä omia sanavalintojamme täällä.

Joka tapauksessa tämän selonteon käsittelyn aikana on hyvin mahdollista, että Suomeen kohdistuu hybridivaikuttamista. EU:n hybridiuhkia torjuva osaamiskeskus sijaitsee täällä Helsingissä, ja sehän on siinä mielessä mielenkiintoinen turvallisuuspoliittinen elin, että siihen kuuluvat sekä EU-jäsenvaltiot että myöskin Nato-jäsenvaltiot, ja siinä mielessä ajattelinkin kysyä hallitukselta, onko pohdittu sitä, että tämän hybridikeskuksen kautta meillä olisi mahdollisuus saada näitten prosessien aikana myöskin Nato-maiden suojaa mahdollisiin erilaisiin hybridivaikuttamisiin, mitä Suomeen saattaa kohdistua.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

15.30 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Ahvenanmaan demilitarisaatiosopimuksesta on päästävä irti. Venäjä ei noudata mitään kansainvälisiä sopimuksia. Miksi meidän pitää odottaa sitä, että Venäjä kohdistaa Itämerellä

sotilaallista häirintää meihin? Venäjällä on konsulaatti Maarianhaminassa. Miksi tästä sopimuksesta ei voi puhua, ja mitä mieltä olette, ministeri Haavisto, pitääkö tästä sopimuksesta päästä irti?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Turtiainen.

15.31 **Ano Turtiainen vkk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka selonteko sisältää paljon ajankohtaista asiaa nopeasta turvallisuuspoliittisesta muutoksesta, onhan tämä silti pelkkä Nato-paperi.

Vaikka selonteko ei suoraan ota kantaa Suomen Nato-jäsenyyteen, se ilmiselvästi pohjustaa Nato-hakemusta. Selonteossa ei kunnolla käsitellä edes sitä vaihtoehtoa, että Suomi jäisi Naton ulkopuolelle. Liittymisprosessi sen sijaan kerrotaan käsittämättömän seikkaperäisesti ja yksityiskohtaisesti.

Arvoisa puhemies! Tästä Natoon liittyvästä joukkopsykoosista on järki todella kaukana. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tuomioja.

15.32 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämän selonteon ja sen ratkaisun, mitä se on pohjustamassa, merkitystä ja kauaskantoisuutta ei voi yliarvioida, ja siihen nähden tämä selonteko on kyllä jäänyt paikoitellen aika ohueksi. Historia ei alkanut 24. helmikuuta, eikä se pääty siihen, kun rikollisen hyökkäyssodan aloittanut Putin katoaa.

Nyt tarvitaan täällä eduskunnassa tämän selonteon käsittelyssä riittävän pitkäjänteistä sekä menneisyyteen että tulevaisuuteen ulottuvaa tarkastelua, jossa kaikki vaihtoehdot, niihin liittyvät hyvät ja huonot puolet, seuraukset ja riskit ovat arvioinnin kohteena. Ja ei ole kysymys vain siitä, mitä tapahtuu välittömästi, koska meillä ei nyt ole kuitenkaan — niin kuin selonteossakin todetaan — välitöntä uhkaa, vaan siitä, miten me voimme vaikuttaa siihen, miltä maailma 10, 15, 20 vuoden kuluttua näyttää. Vain tällä tavoin toimimalla me pystymme päätymään sellaiseen ratkaisuun, jolla on riittävä legitimiteetti ja kannatus, ja pitämään tämän kansakunnan yhtenäisenä. — Kiitos. [Eduskunnasta: Hyvä!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

15.33 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toivoin viimeksi tänä aamuna, että eduskunta kykenee keskustelemaan hyvässä hengessä ja turvallisuuspolitiikan edellyttämällä yhtenäisellä tavalla eikä täällä salissa esimerkiksi haukuttaisi ketään putinisteiksi eikä sotahulluiksi. Mutta mikäli näitä termejä joku kokee välttämättömäksi käyttää, niin toivoisin, että niitä silloin edes käytettäisiin oikein.

Suomi etenee kohti Nato-jäsenyyttä — tästä ei ole epäilystäkään. Kuten selonteossakin todetaan, puolustuksemme ennalta ehkäisevä vaikutus olisi näin nykyistä huomattavasti suurempi. Nato-jäsenyys ei muuta puolustuksemme oleellista perustaa, joka on aina omissa käsissämme. Mikäli ei pitäisi Natosta, mitä muita vaihtoehtoja on? Jos Suomi jäisi ulkopuolelle, se olisi Venäjän arvaamattomille toimille altis. Maamme ei olisi itsenäinen, vaan se joutuisi tekemään jälleen myöntyväisyyspolitiikkaa pyrkimyksessään elää rauhas-

sa. Ehkä uusi YYA, ehkä puuttumista sisäpolitiikkaamme ja valintoihimme hallituspohjasta, lopulta ehkä alueluovutus tai sitä, mitä näemme Ukrainassa.

Venäjä ei ole muuttunut, se on aina ollut tuollainen. Paasikiven sanoin: ”Jos me tämän valtakunnan intressipiiriin jäämme, on se meille kuolema, siitä ei ole pienintäkään epäilystä.” [Eduskunnasta: Hyvä puhe!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ja Mykkänen.

15.34 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä vasemmistoliiton ryhmäpuhuja Saramo totesi puheessaan niin, että Nato-jäsenyys toisi jatkuvan uhan meille, koska Venäjä lisäisi varusteluaan. Eiköhän se uhka ole kaikille kahden kuukauden aikana tullut selväksi ja jo viimeisen 15 vuoden aikana nähty? [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei näköjään!]

Saramo selvästi haki vaihtoehtoa EU:n muuttumisesta. On myönteistä, että puolustusyhteistyö syvenee, mutta se ei ole vaihtoehto. Käydään keskustelua. Tämä selonteko antaa siihen hyvät edellytykset. Suora sitaatti: ”Suomen ja Ruotsin välinen puolustusliitto ei kuitenkaan olisi Nato-jäsenyyteen verrattavissa oleva eikä sitä korvaava järjestely.” Suora sitaatti: ”Kriisitilanteessa Natoon kuuluvien maiden” — siis lähes kaikkien EU-maiden — ”joukot ja suorituskyvyt asetetaan lähtökohtaisesti Naton käyttöön, kohdennetaan sen yhteiseen puolustukseen.” Suora sitaatti: ”Nato on näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa ainoa yhteisen puolustuksen järjestö.”

Johtopäätös on meille selvä. Toivomme, että prosessi käydään perusteellisesti mutta ripeästi niin, että jo toukokuun alkupuolella Suomi oman tahdonilmaisunsa kertoo ja ennen kesää prosessi Suomen ja Ruotsin osalta on maalissa.

Puhemies Matti Vanhanen: Ja Vehviläinen.

15.36 **Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kaksi perusasiaa:

Ensinnäkin valtion tärkein tehtävä on turvata kansalaisten turvallisuus, ja toinen perusasia on, että itsemääräämisoikeus ja alueellinen koskemattomuus ovat itsenäisen maan keskeisimmät tunnusmerkit. Näiden perusasioiden pohjalta on meidän linjattava omat ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittiset ratkaisumme. Nyt Venäjän hyökättyä Ukrainaan koko Euroopan turvallisuusjärjestys on muuttunut, ja tässä tilanteessa katson, että Suomen pitää tehdä sellaisia päätöksiä, joilla maksimoidaan oma turvallisuutemme. Ja katson edelleen, että Nato on ainoa sellainen yhteisö, joka voi antaa meille aidot turvatakuut 5 artiklansa vuoksi, ja olemme silloin osa laajaa yhteistä puolustusliittoa.

Näillä ajatuksilla kannatan Nato-jäsenyyttä ja pikaista Nato-jäsenyyttä, ja toivon, että Ruotsi tekee osaltaan samanlaisen ratkaisun. [Sebastian Tynkkynen: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskinen, Johannes.

15.37 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansakunta odottaa, että Suomi käyttää kaikkia keinoja turvatakseen oman kansansa ja maan rajojen turvallisuuden. Ja tästä selonteko lähtee. Nyt se tarkoittaa vaikkapa juuri EU:ta, kansain-

välisiä järjestöjä ylipäänsä, kahdenvälisiä puolustus- ja turvallisuusratkaisuja ja mahdollista puolustusliittoon liittymistä.

Tähän nähden oli yllättävää, että perussuomalaisten ryhmäpuheessa haluttiin nimenomaan irtautua siitä, että EU:n merkitystä parannettaisiin jäsenmaiden turvallisuuden takaajana myös puolustusyhteistyön kautta. Ja haluaisin kyllä kuulla, oliko tämä harkittua. Kun minusta olisi tärkeätä, että kootaan todella kaikki rintamat siihen turvallisuuden parantamiseen ja haetaan kaikki keinot juuri tämän eduskuntakäsittelyn kautta, niin toivon, että perussuomalaiset ovat siinä kaikessa mukana. [Sebastian Tynkkynen: Väärin tulkittu! — Sanna Antikainen: Katse vasemmalle ja pyytäkää heiltä!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Halla-aho.

15.38 **Jussi Halla-aho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä selonteko on laaja-alainen mutta sisällöltään lähinnä luettelo asioista, jotka ovat yleisesti tiedossa tai helposti pääteltävissä. On ymmärrettävää, että julkisessa asiakirjassa ei voida sanoa kaikkea, mitä kansanedustajien tulee tietää, mutta selonteko ei myöskään sisällä linjauksia, suosituksia tai esityksiä, joihin eduskunta voisi ottaa kantaa. Selontekoa voidaankin luonnehtia muistioksi asioista, jotka tulee ottaa huomioon ja joista on syytä keskustella.

Suomen ainoa ulkoinen turvallisuuskysymys on Venäjä. Me emme voi vaikuttaa maamme sijaintiin Venäjän naapurina emmekä voi vaikuttaa niihin vaikuttimiin, jotka ohjaavat Kremlin toimintaa. Voimme päättää ainoastaan siitä, miten reagoimme ympäristöömme ja sen muutoksiin.

Mitä päätämmekin, meidän on päätettävä se itse: omista olosuhteistamme ja tarpeistamme ja vilkuilematta sen enempää länsinaapuriin kuin itänaapuriinkaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Virolainen.

15.40 **Anne-Mari Virolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Avauspuheenvuorossa, ulkoministeri Haavisto, mainitsitte, että meidän pitää varautua vaikuttamiseen, mikäli Suomi hakee Nato-jäsenyyttä. Se on aivan ilmiselvää. Venäjä on jo listannut EU-jäsenmaat ei-ystävällisiksi maiksi ja jatkanut siitä, että mikäli Suomi ja Ruotsi hakevat Nato-jäsenyyttä, niin seurauksena on poliittissotilaallisia toimia. Me olemme nähneet jo näitä hybridivaikuttamisen keinoja Valko-Venäjän rajalla kohteena Puola, Latvia, Liettua. Tällaisia erilaisia vaikuttamisen keinoja olisi varmasti luvassa meillekin.

Minusta on erinomaista, että te olette jo käynnistäneet valmiuslain kokonaisuudistuksen ja nykylain pikaisen tarkistamisen. Ja kannustaisin teitä sen tarkistamisen erittäin pikaiseen loppuun saattamiseen, ja siitä haluaisinkin tiedustella aikataulua.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

15.41 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Virolaista — ja tämä sama kysymys on täällä muutamassa muussakin puheenvuorossa mainittu — ja voin tässä kohtaa kertoa, että hallitus vielä tänään iltakoulussaan tulee käsittelemään valmiuslain päivitystilannetta ja kuulemaan myös ajankohtaiskatsaukset, mitä tähän kokonaisuuteen liittyy. Ministeri Haavisto jää tänne saliin vastaamaan kansanedustajien kysymyksiin, mutta moni muu ministeri joutuu tästä kesken poistumaan tuonne

hallituksen iltakouluun, mutta tämä kokonaisuus on kyllä hallituksen työlistalla, ja pyrimme tässäkin toimimaan mahdollisimman pikaisesti. [Juha Mäenpää: Miten sattuikaan samalle päivälle!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohi.

15.41 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäys Ukrainaan järkytti meitä kaikkia, ja samalla se muutti radikaalisti turvallisuusympäristöämme. Olemme viime viikkoina joutuneet perustavanlaatuisten kysymysten äärelle: miten varmistamme kaikissa olosuhteissa suomalaisten turvallisuuden.

Suomen historiassa sotilaallisella liittoutumattomuudella on ollut suuri arvo. Se on ollut myös viisautta, mutta ajattelen, että sillä on ollut ennen muuta välinearvoa. Sillä välineellä on rakennettu ja varmistettu vakautta ja rauhaa ja vahvistettu Suomen itsenäisyyttä. Jos ja kun nyt tässä uudessa tilanteessa tämä väline ei enää toimi, meidän tulee olla valmiita myös sotilaalliseen liittoutumiseen eli Naton jäsenyyteen, kuten keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja Pylväs edellä totesi.

Tämä selontekokäsittely on nyt erittäin tarpeellinen. Lähipäivinä ja -viikkoina olemme johtopäätösten äärellä, ja niitten johtopäätösten, joita tehdään, ainoan ohjaavan tekijän tulee olla se, miten kaikissa tilanteissa varmistamme suomalaisten ihmisten turvallisuuden ja Suomen vapauden.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hopsu.

15.43 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeistään Venäjän täysimääräinen hyökkäys suvereenia valtiota kohtaan sai luottamuksemme Venäjään romuttumaan. Aiempi pyrkimyksemme tukea, halumme nähdä demokratian ja oikeusvaltion kehitystä Venäjällä, tiivistää taloudellista yhteistyötä ja pyrkimys näin myös säilyttää rauha Euroopassa eivät ole onnistuneet. Nato-jäsenyys on tässä kohtaa maamme turvallisuutta vahvistava ratkaisu.

Tällä hallituskaudella saimme hallitusohjelmaan ja selontekoon kirjoitettua auki ihmisoikeusperustaisen ulkopolitiikan linjan. Viimeistään Venäjän hyökkäyksen ja sodan Euroopassa pitäisi avata silmät sille, että ihmisoikeudet kannattaa nähdä osana ulko- ja turvallisuuspolitiikan kovaa ydintä. Olisi varmasti viisasta analysoida kaikkia riippuvaisuuksiamme johdonmukaisesti entistä painavammin myös ihmisoikeuspolitiikan kautta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kyllönen.

15.44 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen pitkä itäraja ja sen jännitteisyys on nostettu isoksi haasteeksi ymmärrettävästi tässä käsiteltävässä selonteossa, mutta sama raja on myös mahdollinen päänsärky Natolle, jonka olisi kehitettävä ja resursoitava uskottava suunnitelma myös sen puolustamiseksi Venäjää vastaan. Tässäkin piilee omat haasteensa. Kuinka pitkälle voimme odottaa Yhdysvaltojen ottavan suurta osaa tällaisesta uudesta sitoumuksesta, kun otetaan huomioon Yhdysvaltojen sisäpolitiikka, muut maailmanlaajuiset puolustusprioriteetit ja se tosiasia, että eurooppalaisten liittolaisten pitäisi pystyä kantamaan leijonanosa omasta taakastaan? Miten laajoja si-

toumuksia Suomi on valmis tekemään vastineeksi sille, että voisimme aidosti odottaa saavamme riittävän vahvan lupauksen siitä, että itärajaa aidosti pystytään Nato-jäsenenä puolustamaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

15.45 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ollaan varmasti kaikki yhtä mieltä siitä, että turvallisuusympäristömme on muuttunut, yhteisestä turvallisuudesta ollaan siirrytty yhteiseen turvattomuuteen. Vanhan sanonnan mukaan ruotsalaiset tuohtuvat Venäjän toimista, Suomessa Venäjän toimet herättävät huolta. Nyt on kyllä tilanne senkaltainen, että tällä erää Pohjanlahden molemmilla rannoilla on kyllä tuohduttu, vakava keskustelu Nato-jäsenyydestä on molemmin puolin aloitettu.

Yhdestä asiasta varmaan ollaan samaa mieltä: Jos Suomessa Natosta keskustellaan, me emme voi sivuuttaa Venäjää. Jäsenyyden kannattajille Venäjän toimet puhuvat jäsenyyden puolesta, jäsenyyden vastustajille Venäjän toimet puhuvat jäsenyyttä vastaan. Se, missä ollaan yhtä mieltä, on Suomen turvallisuus, ja siteeraisin tässä tasavallan presidentti Niinistön uudenvuoden puhetta, kun hän sanoi: ”Suomen turvallisuudesta ei soisi tulevan repivän ristiriidan aihetta.” Toivon, että olemme samaa mieltä siitä täällä ja että myöskin hallitus yhtyy tähän näkemykseen. [Leena Meri: Kerro se Saramolle!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

15.46 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsenäiselle valtiolle ei ole turvallisuuspoliittisesti mikään tärkeämpää kuin maanpuolustuskyky, paitsi maanpuolustustahto. Edellä mainitut ovat kaiken pohja, alku ja juuri, kriisissä pelastus tai kuolema. Yleinen asevelvollisuus sekä vahva ja koulutettu reservi on pohja sodanajan joukoille, ja tämä toimii erinomaisesti pienessä maassamme. Maanpuolustustahtoa ei pidä romuttaa, sitä pitää vaalia.

Arvoisat hallituksen ministerit, millä toimin te aiotte turvata maanpuolustustahdon korkean tason? Tämä on se asia, mikä minua itseäni eniten huolettaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

15.47 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ottaen huomioon maantieteellisen sijaintimme Suomen kolme pääasiallista turvallisuushaastetta ovat Venäjä, Venäjä, Venäjä. Näin totesi 2007 puolustusministeri Jyri Häkämies. Hän oli, arvoisa puhemies, oikeassa. Vuosi tästä Georgian sota, 2014 Venäjä valloitti Krimin ja 22 Putin aloitti sodan Ukrainaa vastaan.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan mannerlaatat liikkuvat, ja on käynyt selväksi, että muut maat eivät anna sotilaallista joukkoapua maalle, joka ei Natoon kuulu. ”Suomi on hyvä maa. Tämä maa on paras paikka meille suomalaisille. Suomi on puolustamisen arvoinen maa, jonka paras puolustaja on Suomen kansa”, totesi Adolf Ehrnrooth, mutta hän jatkoi, että ”ei koskaan enää yksin”. Arvoisa puhemies! Meidän on aika liittyä Natoon.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Savola.

15.48 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kiitos siitä, että tämä selonteko on täällä käsittelyssä. Kiitos ripeästä toiminnasta paitsi valtioneuvostolle myöskin tasavallan presidentille. Meidän tehtävämme on viipymättä, huolellisesti ja päättäväisesti tämä käsitellä tässä talossa.

Tämän selonteon johtopäätöksenä on tehtävä turvallisuuttamme keskeisimmin parantavat ja siihen vaikuttavat ratkaisut. Ja kyllähän niin on, että Suomen puolustus on vahva. Suomen puolustus on vahva — se nojaa yleiseen asevelvollisuuteen, se nojaa osaavaan reserviin — mutta jatkossa se voi olla vielä vahvempi. Aivan kuten meidän ryhmäpuheenjohtajamme Juha Pylväs ja meidän puolueemme varapuheenjohtaja Markus Lohi täällä totesivat, keskusta on valmis tekemään ne ratkaisut, jotka vahvistavat puolustustamme ja turvallisuuttamme.

Itse näen, että puolustustamme parhaiten vahvistava tie on puolustusliitto Naton tie, ja toivon, että se on Suomen tie.

Puhemies Matti Vanhanen: Puolustusministeri Kaikkonen ja ulkoministeri Haavisto. Sen jälkeen siirrymme puhujalistaan.

15.49 **Puolustusministeri Antti Kaikkonen:** Arvoisa puhemies! Puolustusyhteistyöstä todettakoon se, että me ollaan viime vuosina… Puhemies, paljonko muuten on käytettävissä aikaa tähän puheenvuoroon? [Naurua]

Puhemies Matti Vanhanen: Kun kysyit, niin kaksi minuuttia.

— Kiitos. Lasketaanko tämä aika siihen? [Naurua — Sebastian Tynkkynen: Nato-neuvottelut!]

Olemme viime vuosina, arvoisa puhemies, tiivistäneet puolustusyhteistyötä ja teemme sitä tälläkin hetkellä. Mainittakoon nyt erityisesti Ruotsi ja Yhdysvallat, joitten kanssa aiomme edelleen tiivistää yhteistyötä. Ruotsin suhteen, totta kai, pidemmällä tähtäimellä luontevinta se olisi sillä tapaa, että meillä tämä perusratkaisu Naton suhteen olisi sama, ja itsekin kyllä toivon, että voisimme kulkea yhtä jalkaa tässä asiassa.

Euroopan unionin puolustusyhteistyö syvenee, se edistyy. Siinä on nyt juuri hyväksytty asiakirja ohjaamaan sitä, strateginen kompassi. Mutta ei ole näköpiirissä sellaista, että Euroopan unioni olisi muuttumassa puolustusliitoksi, ei näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa ole niin.

EU:n artikla 42.7 — sanoisin, että se on hyvä ja se on hyödyllinen. Sitä ei kannata väheksyä. Se velvoittaa jäsenmaat auttamaan toisiaan tilanteen niin vaatiessa. Se apu voi olla sotilaallista, mutta sen ei välttämättä tarvitse olla sotilaallista apua. Eli en pitäisi sitä vastaavana selkeänä sotilaallisena turvatakuuna kuin Naton artikla 5 on. Mutta pidän kuitenkin myönteisenä, että EU-puolustusyhteistyö syvenee.

Ja vielä, mitä tulee maanpuolustustahtoon, niin kyllä se perustuu jatkossakin varmasti yleiseen asevelvollisuuteen ja koulutettuun reserviin, mutta oikeastaan ennen muuta siihen, että suomalaiset kokevat, että tämä maa on puolustamisen arvoinen. Siitä se maanpuolustustahto lähtee.

Puhemies Matti Vanhanen: Ulkoministeri.

15.51 **Ulkoministeri Pekka Haavisto:** Arvoisa puhemies! Lyhyesti muutamaan täällä esille tulleeseen kysymykseen.

Ensin kysymykseen Suomi—Ruotsi-yhteistyöstä.

Olisi tietysti kaikille edullista, että tulisimme samanlaiseen ratkaisuun ja suurin piirtein samanlaisella aikataululla. Tässä varmasti tätä dialogia kannattaa Ruotsin kanssa jatkaa.

Edustaja Pylväs kysyi, mitä näköaloja on Ruotsin, Norjan, muiden Pohjoismaiden yhteistyössä, sen syventämisessä. On todettu aikaisemminkin, että Ruotsin kanssa tehdylle yhteistyölle ei ole asetettu mitään rajaa ja mitään estettä, mutta totta kai jos meillä olisi sama puolustusratkaisu esimerkiksi Naton jäsenenä, se tietysti helpottaisi myös tämän yhteistyön syventämistä. Se yhteistyöhän voisi jatkua myöskin sitten puolustusliiton sisällä.

Edustajat Saramo ja Kyllönen, kysyitte tästä Yhdysvaltojen roolista Naton turvatakuiden antajana ja Yhdysvaltain roolista ylipäätään. Yhdysvallat on tietysti suuri sotilasmahti Naton sisällä, meillä on oma kahdenvälinen yhteistyösuhteemme Yhdysvaltojen kanssa, mutta ehkä tässä on hyvä todeta sellainen asia, joka liittyy tähän Naton avoimien ovien politiikkaan, että siinä vaiheessa tietenkin, jos joku maa Naton jäsenyyttä hakee ja se siihen hyväksytään, on myöskin Naton ja Nato-maiden intressi, että se jäsenyysprosessi tapahtuu häiriöttömästi. Eihän voi olla sellainen tilanne, että maat joutuisivat tavattomiin vaikeuksiin hakiessaan Naton jäsenyyttä. Silloinhan avointen ovien politiikkaa ei tosiasiassa olisi.

Edustaja Essayah, viittasitte tähän hybridikeskukseen ja sen rooliin hybridiuhkien torjunnassa. Sillä on erittäin tärkeä rooli, mutta teemme myöskin muuta, kahdenvälistäkin yhteistyötä usean Nato-maan kanssa hybridiuhkien torjumisessa, ja totta kai tämä on sellainen aika, jolloin näissä asioissa pitää valpastua.

Edustaja Harkimo, kysyitte kantaa Ahvenanmaahan liittyviin sopimuksiin, demilitarisaatiosta ja neutraaliudesta sodan aikana. Kysyitte, miksi siitä ei voi puhua. Kyllä siitä voi puhua — tekin puhuitte siitä. [Naurua] Tässä tilanteessa on ehkä tärkeintä se, että se on tiedossamme, että tämä Ahvenanmaan status ei ole esteenä tässä Nato-jäsenyysprosessissa millään tavalla. Naton alueella on erilaisia itsehallinnollisia alueita ja muita, eli sillä ei ole sellaista kiirettä juuri tämän asian suhteen, mistä nyt puhumme. Mitään uusia ratkaisuja ei sen suhteen tämän vuoksi tarvitse tehdä.

Täällä myöskin laajemmin viitattiin hybridivaikuttamisen kysymyksiin, edustaja Virolainen muun muassa, ja on aivan selvä, että tulemme aikaan, jolloin tätä hybridivaikuttamista saattaa olla paljon enemmän, ja on erittäin tärkeää, että eduskunta on siitä tietoinen ja valmistaudumme siihen. Erilaisia mutkia voi joku yrittää tälle meidän matkallemme tehdä, mutta senkin takia on hyvin tärkeätä tämä yhtenäinen ilmapiiri, joka täällä eduskunnassa vallitsee. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Puhujalistaan. — Edustaja Turtiainen.

15.55 **Ano Turtiainen vkk:** Arvoisa puhemies! Sanotaan, että historia toistaa itseään. Niin on tänäänkin. Kun Suomea vietiin aikoinaan kiireellä Euroopan yhteisön jäseneksi, luvattiin yhdeksän hyvää ja kymmenen kaunista. Totuus selvisi kuitenkin nopeasti. Suomi pääsi nettomaksajaksi rahoittamaan Etelä-Euroopan korruptiourakoita ja ylisuurta maataloutta. Suomi ei EU:n nettomaksajana saa mitään ymmärrystä omille tavoitteilleen ja joutuu ruikuttamaan omaa nettomaksamaansa rahaa takaisin. EU-liittovaltiota ajavat esittävät tietenkin nämä rahat jonkinlaisina voittoina.

Sama arvoton näytelmä toistui euron osalta. Suomessa erityisesti finanssieliitti, vapaamuuraripiirit ja suomenruotsalainen pääoma tukivat euroa. Lopputulos oli miljardien lasku, kymmenien miljardien vastuut ja todella kallis zorbas.

No, miksi mainitsen nämä? Siksi, että Natoa ajetaan samanlaisessa huumassa kuin EU:ta ja euroa. Lehtien pääkirjoitustoimittajat ja pikkunäppärät eliitin toimittelijat toitottavat kritiikittömästi Natoa. Timohaapalat ja laurinurmet saavat olla sydämensä kyllyydestä aina oikeassa. Selonteko ei anna rehellistä kuvaa tilanteesta, vaan on käytännössä kuin mainostoimiston tekemä pamfletti Naton puolesta. Natoon kun kuulemma voi mennä yhdessä yössä ja ilman, että eduskunta edes asiasta on päättänyt. [Jussi Halla-aho: Kannattaa lukea se paperi!]

Aiemmin kansanäänestystä kannattanut presidentti Niinistö hakee tukea parilletuhannelle ihmiselle tehdystä gallupista. Ilmeisesti vaalitkin voitaisiin ratkaista gallupeilla presidentin mielestä.

Oikeastaan ihmettelen, miksi tällaista selontekoteatteria näytellään. Eiköhän Nato-jäsenyyden hakemisesta ole sovittu jo pienissä piireissä aikaa sitten — ainakin Helsingin Sanomien kirjoittelusta voi niin päätellä.

Selonteko ei itsessään tuo mitään uutta. Se jättää toki kertomatta, että suurin osa maailman maista ei kuulu Venäjän vastaiseen pakoterintamaan, sillä he ajattelevat nokkaansa pidemmälle. Suomella olisi ollut tuhannen taalan paikka pitää pää kylmänä ja harkita tarkkaan askeleensa. [Oikealta: Me pidetään pää kylmänä!] EU- ja Nato-mielisen eliitin pääkoppa ei kuitenkaan kestänyt, kun oma Nato-pakkomielle sai vallan. Suomi siis ehdoin tahdoin pyrkii suurvaltapelin šakkinappulaksi ja halajaa itselleen vaikeuksia. Ymmärrys kansainvälisestä politiikasta ei Suomessa ole kovin korkealla tasolla, ja suomalaiset on helppo manipuloida mukaan. Kukaan ei tietenkään uhraa mitään Suomen hyväksi, mutta luulossa on hyvä elää.

Suomen sitouttaminen Baltian puolustamiseen kertoo siitä, mikä tehtävä merten takana on suomalaisille annettu. Kansainvälinen tilanne on edelleen mennyt kriisiytyneempään tilaan, ja Suomen takertuminen EU:hun on ollut surkuhupaisaa.

Arvoisa puhemies! Suomi kuulemma aikoo jättää kuitenkin Nato-hakemuksen. Onkohan kuitenkaan selvää, että se menee mutkattomasti läpi? Rohkenen epäillä. Ja ehditäänkö hakemusta edes käsitellä, ennen kuin ollaan ajauduttu totaaliseen umpikujaan? — Kiitos. [Eduskunnasta: Viides kolonna!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Tuppurainen, kaksi minuuttia, olkaa hyvä. — Sen jälkeen takaisin puhujalistaan.

16.00 **Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen:** Arvoisa herra puhemies! Suomen kaltaisen pienen maan pitää aina pohtia hyvin laajasti omaa turvallisuuttaan ja eri vaihtoehtoja. Me emme voi jättäytyä yhden kortin varaan. Sen vuoksi meidän pitää kehittää meidän kumppanuuksiamme niin Ruotsin kanssa, Norjan kanssa, Yhdysvaltojen kanssa, Ison-Britannian kanssa kuin muutoinkin, ja kyllä Euroopan unioni on meille se kaikkein keskeisin turvallisuusyhteisö.

Suomi ei ole samassa asemassa kuin Ukraina. Me olemme Euroopan unionin jäsen. Jos katsomme, miten EU on reagoinut nyt tähän Venäjän käynnistämään hyökkäyssotaan Ukrainassa, niin emme ole jääneet vain pelkkään pakotekoordinaattorin rooliin, vaan sen lisäksi, että on asetettu poikkeuksellisen kovia taloudellisia sanktioita, on myös toimitettu

monella tavalla merkittävää humanitaarista apua Ukrainaan — eikä vain humanitaarista apua, vaan myös puolustusmateriaalia, asetoimituksia, mikä on EU:lta historiallinen päätös. Sen lisäksi on koordinoitu pakolaisten vastaanottoa, on tätä varten aktivoitu tilapäisen suojelun direktiivi ja — mikä myöskin merkittävää — on tarjottu Ukrainalle toivoa: on sanottu selkeästi, että Ukraina kuuluu Eurooppaan, Ukrainan paikka on eurooppalaisena valtiona. Tämäkin on mielestäni tärkeätä.

Samaan aikaan EU kehittää itseänsä myös turvallisuuden tuottajana. Tämä strateginen kompassi, mihin myös puolustusministeri täällä viittasi, on erittäin tärkeä myös Suomen turvallisuuden lisääjänä. Se ei kuitenkaan tarkoita vastaavanlaista turvallisuuslauseketta kuin mitä Naton 5 artikla on. Tämänkin me joudumme pitämään mielessä, että valtaosa EU:n jäsenmaista on Nato-maita. Ulkopuolella ovat vain Suomi, Ruotsi, Irlanti, Itävalta, Malta ja Kypros. Ja Nato, se on se Euroopan turvallisuuden takaaja useimmille EU-jäsenmaille. Tätä taustaa vasten me voisimme tietysti, jos näin haluamme, arvioida mahdollisuutta Suomen Nato-jäsenyydestä myös ikään kuin meidän länsi-integraatiomme viimeistelynä. Tätä me joudumme pohtimaan, mutta se ei poista sitä, etteikö EU jo tällä hetkellä olemassa olevana turvallisuuden tuottajana olisi Suomelle [Puhemies koputtaa] se kaikkein keskeisin turvallisuusyhteisö.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja takaisin puhujalistaan. Edustaja Mäkelä.

16.02 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tähän alkuun on ilo ja kunnia todeta, että perussuomalaiset ovat aina olleet Suomen johtava turvallisuuspuolue. Perussuomalaiset ovat aina johdonmukaisesti olleet Puolustusvoimien määrärahojen lisäämisen puolella. Olemme puolustaneet varuskuntia, olemme puoltaneet tiedustelulakien säätämistä. Perussuomalaiset ovat johdonmukaisesti olleet kriittisiä ja epäileväisiä venäläisten Suomessa tekemiä maakauppoja kohtaan. Olemme olleet jalkaväkimiinojen kieltoa vastaan. Olemme vastustaneet venäläisten viisumivapautta EU-alueelle ja olemme olleet kriittisiä kaksoiskansalaisuuksien avoimelle ja vapaalle myöntämiselle sekä kaksoiskansalaisten oikeudelle sotilasvirkoihin. Kaikki muut puolueet tässä salissa ovat hapuilleet yhdessä tai useammissa näistä kohdista jossain vaiheessa historiassa, myös sen jälkeen, kun Venäjä on käynnistänyt avoimia sotatoimia naapureitaan kohtaan vuodesta 2008 lähtien. Vielä vuonna 2009 puheet olivat hyvin toisenlaisia vasemmalta puolelta kuin nyt. On hyvä viisastua tietysti myöhemmin kuin ei silloinkaan.

Noin periaatteessa Suomen paikka Natossa olisi ollut jo 73 vuotta — Suomi on ollut länsimaa niin kauan. Tosiasiassa Suomi olisi voinut kuulua Natoon 30 vuotta, jos huomioidaan maailmanpoliittiset realiteetit. Silloin Suomi ei kuitenkaan valitettavasti käyttänyt sitä ikkunaa, kun meillä olisi ollut mahdollisuus päästä Natoon siinä Neuvostoliiton romahduksen yhteydessä, vaan Suomi käytti sen ikkunan EU:hun liittymiseen, joka oli puolittainen ja toimimaton ratkaisu ja on johtanut siihen ristiriitaan, että me emme ole puolueettomia mutta meillä toisaalta ei ole sotilasliiton tai puolustusliiton turvatakuita takanamme. Elikkä me allekirjoitamme muiden puolesta sellaisia šekkejä, joita me emme viime kädessä ehkä pysty lunastamaan.

Harmi kyllä, ei pidä paikkaansa täällä esitetty väite, että tämä paperi olisi jollain tavalla Nato-paperi. Valitettavasti tässä puhutaan aika paljon muustakin, josta tässä yhteydessä ei kenties niin paljon tarvitsisi puhua. Onhan meillä maanpuolustus sinänsä hoidettu. Nyt on kysymys vain tästä sotilaallisesta liittoutumisesta viime kädessä.

On myös sanottu monien asioiden muuttuneen päivänä 24.2. tänä vuonna. Mutta mikä asia silloin tosiasiassa muuttui? Vastaisin niin, että meillä ei enää sen jälkeen ole ollut tosiasiallista vaihtoehtoa olla tekemättä mitään. Siinä kohtaa Suomelta meni mahdollisuus siihen, että me jatkaisimme entisellä linjallamme, sanoisimme, että meillä on Nato-optio ja siihen palataan sitten, kun turvallisuuspoliittinen tilanne muuttuu. Turvallisuuspoliittinen tilanne muuttui siinä kohtaa täysin kiistämättä ja väistämättä niin paljon, että meidän on nyt pakko tehdä se ratkaisu tässä kohtaa. Käytetäänkö se niin sanottu Nato-optio nyt vai eikö sitä käytetä koskaan?

Olisi vaikea kuvitella, mikä voi olla se tilanne, että se käytettäisiin, jos sitä nyt ei käytettäisi, kun Venäjä on toisaalta käynnistänyt hyökkäyssodan Euroopan alueella ja toisaalta sen asevoimat ovat pois Suomen rajalta. Nämä molemmat ovat reaalipoliittisia tosiasioita, jotka kenties avaavat meille nyt sen ikkunan kyseisen jäsenyyden edistämiselle. Eli nyt se ratkaisu on tehtävä suuntaan tai toiseen. Ei ole vaihtoehtoa olla tekemättä.

Mitä sellaisia asioita, joista tässä ei vielä ehkä ole kovin paljon puhuttu, odottaisin tältä selonteolta? Ensinnäkin: mikä on tämän liittymisprosessin nopeus ja mitä tapahtuu sen aikana, mikä on muiden maiden tuki meille, liittokunnan tuki meille neuvotteluprosessin aikana ja sinä aikana, kun Suomen jäsenyyttä hyväksyttäisiin muissa maissa? Ja miten meidän omaa puolustustamme tulisi kehittää, olemme me sitten Naton jäseniä tai emme ole, koska joka tapauksessahan puolustuksemme perustuu asevelvollisuuteen, aluepuolustukseen, omaan puolustukselliseen suorituskykyyn? Onko tästä Venäjän hyökkäyksestä ja Ukrainan puolustussodasta jotain opittavaa? Onko siellä tullut esille sellaisia nykypäivän sotilasstrategiaan liittyviä asioita, jotka johtaisivat tarpeeseen päivittää meidän oman puolustuskykymme suorituskykyjä, siihen, että meidän ehkä pitäisi ajatella joitakin asioita uudestaan? Esimerkiksi tämä kysymys konkreettisesti lennokeista ja niiden käyttämisestä meritorjunnassa, saariston puolustamisessa: tulee hyvin mieleen, että siellä voisi olla käyttöä tällaisille lennokeille, mitä Ukraina on käyttänyt menestyksellisesti puolustuksensa tarkoituksiin.

Vielä tästä EU-puolustuksesta se, että EU:han ei tässä ole varsinainen toimija, vaan EU:n sisällä itsenäiset valtiot ovat tehneet ratkaisuja Ukrainan tukemisesta, yksimielisyyspäätöksiä pakotteiden asettamisesta. Itse asiassa EU:n mahtimaat, Ranska ja Saksa, varsinkin Saksa, ja Italia, ovat haparoineet tässä, ja Visegrad maat ja Viro, Baltia ovat näyttäneet esimerkkiä siinä, kuinka tuetaan Ukrainaa. He tietävät, mitä Venäjän vallan alle joutuminen merkitsee, ja he eivät halua sitä kohtaloa kenellekään. EU on tässä asiassa ollut takamatkalla.

Toivon myös sitä, että Suomen puheet eivät tule vastaan Puolassa ja Unkarissa, kun myöskin ne maat päättävät meidän Nato-jäsenyytemme kohtalosta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Virolainen.

16.07 **Anne-Mari Virolainen kok:** Arvoisa herra puhemies! Venäjän aloittama hyökkäyssota on kestänyt aivan liian kauan. Onneksi Ukraina on kestänyt ja taistellut urheasti, niin oman itsenäisyytensä kuin eurooppalaisten arvojen puolesta. Suomalaisten tuki Ukrainalle on ollut vilpitöntä ukrainalaisille Suomessa annettuna apuna, Ukrainaan toimitetuin avustuksin ja viimeksi toissa päivänä Senaatintorilla sankoin joukoin.

Se, mitä olemme nähneet Tšetšeniassa, Georgiassa, Krimillä ja nyt laajasti muualla Ukrainassa, kirkastaa sen, että emme voi perustaa turvallisuuttamme toiveisiin. Päätökset on

tehtävä tosiasiat tunnustaen. Kun näemme uutiskuvia ja kuuntelimme presidentti Zelenskyin puheita tässä salissa ja seuraamme hänen kirjoituksiaan Twitterissä, on täysin ymmärrettävää, että suurin osa suomalaisista suhtautuu myönteisesti Suomen liittymiseen Natoon.

Yhdysvaltain ja Nato-maiden yhteenlaskettu puolustusbudjetti on yli 15 kertaa Venäjän vastaavan budjetin kokoinen. EU-maiden väestöstä yli yhdeksän kymmenestä on Naton jäsenmaan kansalaisia. Nato-maiden taloudet ovat moninkertaiset verrattuna Venäjän fossiilipolttoaineiden viennistä riippuvaiseen talouteen ja sen supistuvaan väestöön. Nato on sotilaallisesti ylivoimainen suhteessa Venäjään.

Jäsenyytemme Natossa vahvistaisi kansallista turvallisuuttamme 5 artiklan kautta. Turvatakuiden ja massiivisen puolustuskyvykkyyden piirissä oleminen vähentäisi Suomen maariskiä ja parantaisi luotettavuuttamme turvallisena sijoitusympäristönä — sekään ei ole ihan vähäinen asia.

Suomen Nato-jäsenyysprosessin aikana on mahdollista, että Venäjä kasvattaisi sotilaallista jännitettä ja kohdistaisi vihamielisiä kyber- sekä hybriditoimia meitä kohtaan. Näihin on varauduttava, ja on varauduttukin, kuten ulkoministeri Haavisto jo aiemmin kertoi. Varautumista on tehtävä sekä valtion tasolla että henkisesti jokaisen omalla kohdallaan. Tämä tarvittava lainsäädännön uudistaminen etenee onneksi, ja kuulimme myös, että se etenee erittäin pikaisella aikataululla.

Arvoisa puhemies! Suomen Nato-jäsenyydestä puhuttaessa meidän on myös tärkeää ottaa huomioon Naton suurimman sotilasmahdin eli Yhdysvaltojen sisäinen kehitys ja sen vaikutus maan ulkopolitiikkaan. Trumpin Yhdysvaltoja sisäänpäin kääntänyt linja lisäsi aivan ymmärrettävästi epävarmuutta Yhdysvaltojen politiikkaa kohtaan. Kuitenkin Trumpin kaltaisia Nato-kriitikkoja oli ja on edelleen koko kongressissa vain kourallinen. Vastaavasti amerikkalaisten tuki Natolle on ollut pysyvästi korkea. Yhdysvaltojen ja Kiinan suurvaltakamppailu asettaa kuitenkin Yhdysvalloille painetta, ja sillä on vaikutusta Yhdysvaltojen ulkopolitiikkaan. Samalla se pakottaa Eurooppaa ottamaan entistä suuremman vastuun tulevaisuudestaan pidemmällä tähtäimellä. Kiinan ja Yhdysvaltojen suhteen korostuminen Yhdysvaltojen politiikassa ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että Yhdysvalloilla on pysyvä intressi hyviin ja luottamuksellisiin suhteisiin eurooppalaisten kumppaneiden kanssa, jotka jakavat saman arvopohjan ihmisoikeuksien, oikeusvaltion ja demokratian suhteen.

Arvoisa herra puhemies! Molemmat isoisäni taistelivat Suomen itsenäisyyden puolesta, ja koen hyvin vahvasti, että Suomen jäsenyys puolustusliitossa on ennen kaikkea pitkän aikavälin ratkaisu sen varmistamiseksi, että lapseni ja pieni lapsenlapseni eivät joudu ikinä kokemaan sitä julmuutta, mitä joudumme todistamaan, mitä Ukrainassa tapahtuu tällä hetkellä. Jäsenyys Natossa ei poista turvallisuusuhkia ympäristöstämme, mutta se antaa voimakkaan pidäkkeen sotilaallisen voiman käyttämiselle Suomea vastaan.

Arvoisa puhemies! Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti. Elämme vaarallista aikaa, ja tämä aika on isänmaan kannalta välttämättömille päätöksille nyt.

Tähän loppuun toistan kokoomuksen ryhmäpuheessa ilmaistun kokoomuksen kannan: Naton sisäpuolella on turvallisempaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kalli.

16.12 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Helmikuun 24. päivä kuluvaa vuotta jää historiaan synkkänä päivänä, joka tasavallan presidentin sanoja lainatakseni ”riisui naamiot ja jätti jäljelle vain sodan kasvot”. Tuo helmikuinen päivä, jolloin Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, ja sen jälkeen kuluneet mustat päivät ja viikot ovat olleet hyökkäys paitsi Ukrainaa ja sen kansaa myös Euroopan turvallisuusjärjestystä ja kansainvälistä oikeutta vastaan.

Tiedot ilmeisistä sotarikoksista ja raakalaismaisista hyökkäyksistä siviilejä kohtaan ovat syvästi ja laajasti järkyttäneet myös meitä suomalaisia. Tapahtunut on perustavanlaatuisella tavalla muuttanut turvallisuusympäristöämme. Emme vielä tiedä, milloin ja miten sota loppuu ja rauha palaa Ukrainaan. Sen tiedämme, että jokainen päivä sotaa on liikaa, ja sen, että tapahtuneen vaikutukset ovat joka tapauksessa pitkäkestoiset ja vaikeasti ennakoitavat, ja sen, että samaan vanhaan ei Euroopassa tai Suomessa ole paluuta vaan olemme monin tavoin uuden edessä.

Tämän uuden ajan edessä Suomen on paitsi vahvasti autettava Ukrainaa ja ukrainalaisia myös päätettävä, millä tavoin vahvistamme Suomen turvallisuutta nyt ja tulevaisuudessa vuosikymmeniksi eteenpäin. Tätä kysymystä olen myös itse näiden viikkojen aikana alati miettinyt, punninnut vaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia, kysynyt itseltäni ja asiantuntijoilta kysymystä: miten varmistamme, että sota ei koskaan enää palaa Suomen rajoille?

Arvoisa puhemies! Selonteko kuvaa turvallisuusympäristössä tapahtunutta muutosta sekä mahdollisia keinoja Suomen turvallisuuden vahvistamiseksi. Keinovalikoimasta löytyvät muun muassa: kansallisen puolustuskyvyn kehittäminen, EU:n turvallisuuspoliittisen roolin vahvistaminen, yhteistyön tiivistäminen kahden- ja monenvälisten puolustusyhteistyökumppaniemme kanssa sekä mahdollisen Nato-jäsenyyden hakeminen. Nämä raiteet eivät ole toisiaan poissulkevia vaan toisiaan täydentäviä.

Mielestäni selvää on, että Suomen tulee jatkaa kansallisen puolustuksen vahvistamista ja kansainvälisen puolustusyhteistyön tiivistämistä kaikissa tilanteissa, myös puolustuksellisesti liittoutuneena.

Selonteossa arvioidaan varautumista myös laaja-alaiseen vaikuttamiseen sekä kuvataan muuttuneen tilanteen mahdollisia vaikutuksia talouteen, huoltovarmuuteen ja yhteiskunnan kriittiseen infrastruktuuriin. On selvää, että yhteiskunnan kokonaisvaltaisen kriisinsietokyvyn, sisäisen turvallisuuden ja kansakunnan yhtenäisyyden merkitys korostuvat uudessa tilanteessa entisestään. Näitä kaikkia onkin tulevina vuosina määrätietoisesti vahvistettava ja vaalittava.

Mutta palaan vielä äsken esittämääni keskeiseen kysymykseen: miten parhaiten varmistaa, että Suomen rajoilla ei koskaan enää sodita? Selonteko ei anna kysymykseen suoraa vastausta, vaan vaihtoehtojen punninta ja johtopäätösten tekeminen jätetään tämän osalta eduskunnalle. Omalta osaltani olen päätynyt siihen, että olemassa olevista vaihtoehdoista Nato-jäsenyys tarjoaa lopulta vahvimman sotaa ennaltaehkäisevän pidäkkeen ja turvaa näin rauhaa ja vakautta Suomessa. Siksi kannatan Suomen Nato-jäsenyyden hakemista. Mikäli Suomeen kuitenkin kohdistuisi hyökkäys liittokunnan jäsenenä, Suomen puolustuksen takana olisivat koko liittokunnan suorituskyvyt. Suomella olisi näin pitävät turvatakuut. Pidän kuitenkin tärkeänä, että mahdollisella Nato-jäsenyydellä on laaja kansalaisten ja eduskunnan tuki. Kyseessä on valtavan kauaskantoinen päätös, jonka mukanaan tuomat oikeudet ja velvollisuudet on tunnistettava. Ei ole jäsenyyttä, joka tarjoaa pelkkiä oikeuksia.

Nato-jäsenyyden mahdolliset vaikutukset, hyödyt ja haitat, riskitkin, niin hakemusvaiheessa kuin sen jälkeen on tiedostettava ja niihin on varauduttava. Siksi on tärkeää, että

keskustelu valiokunnissa käydään huolella asiantuntijoita ja toisiamme kuunnellen. Valiokuntakäsitellyssä on avoimesti käsiteltävä ja otettava huomioon myös ne mahdolliset kysymykset, joita ei voi julkisuudessa käsitellä. Uskon, että jokainen edustaja tässä talossa haluaa edistää Suomen turvallisuutta, päätyy hän omassa Nato-harkinnassaan mihin tahansa.

Myös Ruotsissa arvioidaan parhaillaan vastauksia muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen. Pidän ulkoministeri Haaviston tavoin tärkeänä, että Suomi ja Ruotsi pyrkivät tekemään ratkaisuja suurin piirtein samassa aikaikkunassa ja samansuuntaisesti, kuitenkin itsenäisesti omista tarpeistaan ja lähtökohdistaan.

Kuten keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja Pylväs totesi, Suomen ratkaisut ovat aina perustuneet siihen, että ne ovat vahvistaneet Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja maamme kansainvälistä asemaa — näin tulee olla myös nyt. Turvallisen tulevaisuuden takaaminen tulevillekin sukupolville on yhteinen vastuumme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Hyrkkö.

16.17 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Noin kaksi kuukautta sitten heräsimme toisenlaiseen maailmaan. Venäjä aloitti laajamittaisen hyökkäyssodan Ukrainassa. Nyt tiedämme, että sota on paitsi oikeudeton ja järjetön, myös brutaali, suorastaan raakalaismainen. Ukrainassa ihmiset puolustavat maataan henkensä kaupalla, pelkäävät läheistensä puolesta, pakenevat sodan jaloista, odottavat, tuleeko apu ajoissa. Eurooppa on asettunut yhtenäisesti Ukrainan tueksi ja tuominnut Venäjän toimet jyrkästi. Vastatoimet ovat olleet ennennäkemättömiä. Ukrainaa ja ukrainalaisia on tuettu niin valtioiden kuin kansalaistenkin voimin. Suomessakin muistetaan, millaista on joutua jättämään kotinsa. Me evakkomummojen ja -ukkien jälkeläisetkään emme unohda. Ukrainan asia on meidän.

Maanantaina tuhannet ihmiset osoittivat Senaatintorilla tukeaan Ukrainalle. Yksi mielenosoituksen viesteistä oli, että Suomi voi tehdä enemmän, ja se on totta. Eurooppalaisten puheissa ja teoissa on yksi harvinaisen räikeä ristiriita: riippuvuutemme venäläisestä fossiilienergiasta. Kivihiilen lisäksi myös öljy- ja kaasuhanat on laitettava kiinni. On täysin kestämätöntä, että eurooppalaista rahaa virtaa yhä Putinin taskuun.

Se, mitä Ukrainassa tapahtuu, vaikuttaa koko Eurooppaan ja koko maailmaan. Euroopan turvallisuustilanne on muuttunut perustavanlaatuisella tavalla. Mitä kaikkea siitä vielä seuraa, jää nähtäväksi. Suomi ei kuitenkaan ole vain sivustaseuraaja, vaan omat ratkaisumme ovat omissa käsissämme.

Arvoisa puhemies! Muuttuneen tilanteen myötä myös Suomen turvallisuuspoliittista asemaa ja ratkaisuja on tarpeen tarkistaa. Menneeseen ei ole paluuta. Työtä rauhan, vapauden ja demokratian puolesta tarvitaan enemmän kuin aikoihin. Suomen turvallisuuspoliittisten ratkaisujen tärkein tehtävä on estää sota. Samalla on huolehdittava siitä, että pahimmankin tapahtuessa pärjäämme.

Olen pohtinut omaa kantaani Suomen mahdollista Nato-jäsenyyttä kohtaan perusteellisesti viime kuukausina, ja aiemmin varsin varauksellinen suhtautumiseni on muuttunut. Olen kallistunut kannattamaan Suomen Nato-jäsenyyttä. [Sebastian Tynkkynen: Hyvä!] Uskon sen lisäävän Suomen turvallisuutta, ja koen, että askel syventyneestä kumppanuudesta jäseneksi ei ole valtava mutta se on olennaisen tärkeä.

En suhtaudu Natoon kritiikittömästi. Ei mikään järjestö ole täydellinen eikä mikään ratkaisu todellakaan riskitön — päinvastoin riskejä on paljon ja tulevaisuus on huomattavan

sumuinen. Näiden epävarmuuksien keskellä meidän on tehtävä parhaita mahdollisia päätöksiä. Mielestäni Nato on olemassaolevista puolustusratkaisuista, voisi sanoa, vähiten huono.

Odotan, että jäsenenä Suomi ottaisi aktiivisen roolin Naton sisällä aivan kuten toimimme aktiivisesti EU:ssa, YK:ssa ja muissa kansainvälisissä yhteyksissä. Rauhantyö, ydinaseriisunta ja kestävä vapauden tavoittelu eivät väistyisi tavoitteistamme. [Ben Zyskowicz: Kuulitteko, Saramo?]

Putinin oikeudeton hyökkäys ja raakalaismainen toiminta Ukrainassa ravistelevat paitsi eurooppalaista turvallisuusjärjestystä myös suomalaisten mieliä. Mielipidemittausten perusteella kansalaisten tuki Nato-jäsenyyttä kohtaan on vankka. Vastuu päätöksestä on meillä kansanedustajilla, mutta suomalaisten muuttunut mielipide antaa aivan uudella tavalla tilaa tehdä tarvittavia ratkaisuja tarvittaessa ripeästikin.

Arvoisa puhemies! On odotettavissa, että turvallisuuspoliittiset ratkaisumme kiinnostavat myös Suomen rajojen ulkopuolella. Vakaviakin vaikuttamisyrityksiä voi tulla eteen, ja Kremlin orkestroima informaatiovaikuttaminen varmasti kiihtyy. Viime kädessä on meidän päättäjien vastuulla suodattaa oikeaa tietoa, pitää pää kylmänä, ottaa huomioon nekin asiat, joista ei voi julkisesti puhua, ja tehdä tarvittavat päätökset tehokkaasti mutta punniten. Vaikka Suomi itse ei ole akuutin kriisin keskellä, tulevina viikkoina kysytään koko kansakunnalta kriisinkestävyyttä.

Toivon, että päättäjinä onnistumme huolehtimaan siitä, että suomalaiset laajasti pystyvät sitoutumaan tekemiimme päätöksiin. Erityisesti on syytä kiinnittää huomiota siihen, että nuorten ääni kuuluu tässä keskustelussa. He elävät tekemiemme päätösten kanssa pisimpään.

Kriisinkestävyydestä on apua myös, kun teemme kaikkemme Ukrainan auttamiseksi, vaatii se sitten lisäpanostuksia humanitaariseen apuun, puolustustarvikepaketteja tai nuukailua energian säästämiseksi, jotta rahavirta Putinin sotakassaan saadaan tyrehtymään.

Arvoisa puhemies! Sodan pitkittyessä ja raaistuessa myös humanitäärinen kriisi syvenee hetki hetkeltä. Kuvat ja tiedot Ukrainassa tapahtuvasta tuhosta repivät sydäntä. On tärkeää, että Suomi tukee vahvasti humanitääristen järjestöjen vaikeaa mutta sitäkin tärkeämpää työtä alueella. Suomi kantaa vastuunsa kriisien koettelemassa maailmassa, koska se on oikein, mutta sekin kannattaa muistaa, että apua vaikeassa paikassa ja tukea kannoilleen kansainvälisillä foorumeilla [Puhemies koputtaa] saa helpommin, kun on myös itse ollut valmis auttamaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Leppä, kaksi minuuttia.

16.23 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä selonteko turvallisuusympäristön muutoksesta alleviivaa ennen kaikkea tietysti niitä tarvittavia toimenpiteitä ja toimia, joilla turvaamme itsenäisyytemme, koskemattomuutemme ja turvallisuutemme, mukaan lukien mahdollisuuden Nato-jäsenyyteen. Selonteko alleviivaa myös huoltovarmuutta merkittävänä osana kokonaismaanpuolustusta ja kokonaisturvallisuuttamme. Siksi omasta ruoantuotannostamme ja energiantuotannostamme on pidettävä ja pidetään huolta. Samalla tämä tarjoaa myös lisää liiketoimintamahdollisuuksia ja vaikuttaa myönteisesti meidän talouteemme.

Ruokaturvan varmistamisessa kannattava maatalous on keskiössä. Se turvaa omavaraisuuden ja huoltovarmuuden ruoan osalta. Turvallisuustilanne on muuttunut, ja sen vuoksi

on tarve arvioida myös uudelleen EU:n yhteisen maatalouspolitiikan toimia. Itsenäisen valtion yksi peruskivi on uskottava ja suorituskykyinen maanpuolustus ja toinen on huoltovarmuus. Ilman omaa ruokaa ja omaa energiaa emme ole turvassa. Siksi haluamme pitää huoltovarmuutemme kunnossa — niin kuin lukuisa joukko, hyvät kollegat, puhujista myöskin totesi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Mustajärvi.

16.24 **Markus Mustajärvi vas:** Arvoisa puhemies! Selonteossa käsitellään lukuisia tekijöitä, myös riskejä, jotka vaikuttavat tai voivat vaikuttaa Suomen turvallisuuteen. Hybridivaikuttaminen, kyberturvallisuus, huoltovarmuus, kriittisen infrastruktuurin suojaaminen ja taloudelliset vaikutukset käydään läpi myös riskejä huomioiden. Mutta yhden osion kohdalla riskejä ei avata lainkaan. Nato-jäsenyyttä käsittelevässä osiossa ei avata jäsenyyden haittapuolia millään tavalla. Kansanedustajille luvataan antaa tietoa enemmän, mutta kansalle ei. Tämä selonteko ei arvioi Nato-jäsenyyden vaikutuksia vaan on opas Nato-jäsenyyteen.

Olen kolmessa valiokunnassa voinut perehtyä ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan. Sen lisäksi olen parlamentaarisessa seurantaryhmässä seurannut kahdeksan vuoden ajan sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen että puolustusselonteon valmistelua, ja viime kaudella osallistuin myös Nato-selvityksen seurantaan. Uskon, että minulla on tältä pohjalta vähintäänkin kohtuulliset tiedot Suomen turvallisuuspoliittisesta tilanteesta ja viime aikojen tapahtumista lähialueilla.

Arvoisa puhemies! Suomen Nato-jäsenyyttä on pohjustettu määrätietoisesti jo Neuvostoliiton hajoamisesta lähtien. Tiedotusvälineet ovat puolensa valinneet, ja muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta ei ole pyrittykään tasapuoliseen tapaan käsitellä sodan jälkeisen ajan merkittävintä asiaa. Päivästä toiseen on toistunut asetelma, jossa Nato-myönteisen median Nato-myönteinen toimittaja haastattelee Nato-myönteistä tutkijaa. Kriittiset äänet on vaiettu ja ilmapiiri on muuttunut hyvin ahdistavaksi, jopa uhkaavaksi, ja silläkin on aina seurauksensa.

On rakennettu kummallinen yhteys, että Ukrainan tilanne voidaan siirtää sellaisenaan Suomeen. Suomi ei ole koskaan ollut Neuvostoliiton alusmaa eikä ole slaavilainen valtio. On luotu outo yhteys, että jos vastustat Nato-jäsenyyttä, kannatat Venäjän hyökkäystä Ukrainaan. Totta kai Venäjän raaka hyökkäys Ukrainaan aiheuttaa jo muutenkin epävarmuutta ja suoranaista pelkoa, mutta pelko ei saa olla ainakaan päättäjille peruste tehdä ratkaisuja. Kaikissa tilanteissa pitää pystyä arvioimaan ratkaisujen hyviä ja huonoja puolia ja katsoa hetken yli.

Onko Venäjä sitten sotilaallinen uhka tällä hetkellä? Ei ole, sillä Venäjä kuluttaa operatiivista voimaansa hurjaa vauhtia Ukrainassa. Jotta uhka muuttuisi todeksi, hyökkääjällä pitää olla halu ja kyky. Onko Venäjä sitten uhkaillut Suomea tai muita länsimaita? On, mutta jos tuntee suomalaista mielenlaatua edes jonkin verran, tietää, että uhkailemalla suomalaisiin ei voi vaikuttaa. Onneksi Suomi on huolehtinut omasta puolustuksestaan. Kaikissa tilanteissa oma, uskottava puolustus antaa liikkumatilaa.

Arvoisa puhemies! Muutama keskeinen seikka, jotka painavat omassa arviossani kaikkein eniten.

Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyys muuttaisi perustavalla tavalla Pohjois-Euroopan vallitsevaa tilaa. Pohjoisessa tilanne on ollut vakaa ja ennustettava pitkään. Arktisen alueen

merkitys kasvaa, luonnonvarat kiinnostavat, samoin meriyhteys. Pohjoiseen katsovat niin Yhdysvallat, Venäjä kuin Kiinakin, ja jo se lisää jännitteitä alueella.

Meistä tulisi osa ydinaseblokkia. Venäjän merkittävin ydinasearsenaali sijaitsee Kuolan niemimaalla, eikä yksikään suurvalta käy sotaa omalla maaperällään. Sotilasliiton jäsenenä Suomi menisi mukaan suunnitteluryhmään, joka pohtii muun muassa ydinaseitten käyttöä.

Nato mainitaan myös monesti yhteisenä arvoyhteisönä, mutta minä en ainakaan kauhean paljon tunne yhteisöllisyyttä esimerkiksi Turkin kanssa.

Maanpuolustustahto on Suomessa poikkeuksellisen korkea. Se laskisi huomattavasti, jos menemme sotilasliittoon. Nyt maanpuolustus on meidän asia, Nato-jäsenyyden myötä se olisi noiden asia. [Sebastian Tynkkynen: Eikä!] Se johtaisi myös yleisen asevelvollisuuden murenemiseen, mikä on Suomen puolustuskyvyn ehdoton perusta.

Ja kannattaa muistaa, kun puhutaan turvatakuista, mitä sanoi Yhdysvaltain entisen presidentin entinen neuvonantaja Bolton. Hän sanoi, että jos Trump olisi valittu toiselle kaudelle, hän olisi ensi töikseen irrottanut Yhdysvallat Natosta. Voitaisiinko silloin puhua enää turvatakuista? Ja Trump tai Trumpin kaltainen presidentti voidaan valita uudelleen, ja silloin asetelma voi kyllä mennä kokonaan uusiksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Löfström. [Eduskunnasta: Kylläpä oli tarinoita! — Välihuutoja] — Ledamot Löfströmillä puheenvuoro.

16.29 **Mats Löfström r:** Tack, ärade herr talman, arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko käsittelee erittäin hyvin ja oikealla tavalla myös Ahvenanmaan kansainvälisoikeudellista asemaa. Liitteessä listataan myös, miten Ahvenanmaan itsehallintoa kuultaisiin Suomen Nato-jäsenyyttä koskevan hakemuksen yhteydessä.

Kuten ulkoministeri Pekka Haavisto sanoi, Ahvenanmaan demilitarisointi ei ole este Suomen kansainvälisille jäsenyyksille, ei myöskään puolustukseen liittyville. Se ei ole ollut este EU-jäsenyydelle, Nordefcolle eikä syvälle kahdenväliselle yhteistyölle Ruotsin kanssa. Se ei ole este myöskään mahdolliselle Naton jäsenyydelle — jota muuten itse kannatan.

Natossa on ja on ollut useita demilitarisoituja alueita. Tämä koskee erityisesti norjalaista Huippuvuorten aluetta, joka on demilitarisoitu ja jolla on myös suora raja Venäjän kanssa. Esimerkkejä on myös Kreikan saarilla.

On tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että Ahvenanmaan demilitarisointia ja neutralisointia säännellään kolmessa erillisessä kansainvälisessä sopimuksessa. Vanhin sopimuksista on Suomen itsenäisyyttä vanhempi ja vuodelta 1856. Muut sopimukset ovat vuosilta 1921 ja 1940. Keskustelussa eniten huomiota saa tämä viimeinen sopimus, joka on kahdenvälinen Suomen ja Venäjän välillä. On kuitenkin tärkeää, että ei unohdeta vanhempia sopimuksia, joista erityisesti vuoden 1921 sopimus on huomioonotettava. Sopimus on yhtäpitävä Kansainliiton päätöksen kanssa koskien Ahvenanmaan itsehallintoa, joka tänä vuonna täyttää sata vuotta.

Yhteiskunnallisessa keskustelussa demilitarisointi esitetään joskus osana itsehallintoa ja asiana, jota säädeltäisiin vain valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välillä. Tämä on virheellistä tietoa. Kyse on kansainvälisistä sopimuksista. Ahvenanmaa ei ole suoraan niiden sopimuspuolena, vaan Suomen sopimuspuolena on valtiovalta. Ahvenanmaalla on sen sijaan luonnollisesti intressejä asiassa. Demilitarisointi on ollut olemassa Suomen itsenäi-

syyttä ja Ahvenanmaan itsehallintoa kauemmin, ja se on tärkeä osa Ahvenanmaan itsehallintoa ja Ahvenanmaan identiteettiä.

Arvoisa puhemies! Demilitarisointi ei kuitenkaan tarkoita, että Ahvenanmaa olisi puolustamaton. Puolustusvoimilla on paitsi vastuu Ahvenanmaan puolustamisesta osana Suomen kansainvälistä koskemattomuutta myös velvollisuus tehdä niin kansainvälisten sopimusten mukaisesti. Sopimukset antavat Puolustusvoimille ja muille viranomaisille erityisoikeuksia ja mahdollisuuksia. Siksi on tietysti olemassa suunnitelma, valmius ja kyky myös Ahvenanmaan puolustamiseen. Kuten kaikki tässä salissa tietävät, viranomaisillamme on asiantuntevan ja ammattitaitoisen henkilöstönsä kanssa suunnitelma kaikkien mahdollisten ja mahdottomien skenaarioiden varalta, myös Ahvenanmaan osalta. Tämä suunnitelma on ollut olemassa myös ennen 24:ttä helmikuuta. Ahvenanmaan puolustussuunnittelusta vastaa Merivoimat täysin kaikkien kansainvälisten sopimusten mukaisesti, ja nykyaikainen aseteknologia on helpottanut tehtävää.

Arvoisa puhemies! Hyvät yhteydet valtiovallan ja Ahvenanmaan itsehallinnon välillä ovat tärkeitä, erityisesti nyt. Haluan korostaa, että näin on myös ollut ja että yleisesti Ahvenanmaalla ja itsehallinnon viranomaisten keskuudessa on oltu erittäin tyytyväisiä siihen, miten Ahvenanmaata on kuultu selonteon valmistelussa. Kiitos ulkoministeriölle ja koko hallitukselle siitä.

Arvoisa puhemies! Ahvenanmaa ja ahvenanmaalaiset ovat ylpeitä itsehallinnosta ja kansainvälisestä asemastaan. Samalla halutaan kaikkien voimassa olevien sopimusten pohjalta olla yhteiskunta, joka voi osaltaan vaikuttaa rakentavasti koko maan turvallisuuteen sekä Itämeren vakauteen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ministeri Mikkonen, kolme minuuttia.

16.35 **Sisäministeri Krista Mikkonen:** Arvoisa puhemies! Ulko- ja puolustuspoliittisten näkökulmien rinnalla selonteossa on pohdittu laajasti muuttuneen turvallisuusympäristön vaikutuksia sisäisen turvallisuuden eri ulottuvuuksiin. Suomi varautuu erilaisten hybridivaikuttamisen keinojen kohteeksi joutumiseen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Muuttunut turvallisuusympäristö edellyttää jatkuvaa uhka-arviointia ja kokonaiskoordinaation parantamista sekä hybridiuhkien entistä parempaa tunnistamista ja torjumista.

Hybridivaikuttamisen keinot ovat moninaisia, ja usein samanaikaisesti käytössä on yhdistelmä eri keinoista. Informaatiovaikuttaminen on yksi keino, jonka torjunnassa meillä jokaisella on rooli. Etenkin sosiaalisessa mediassa ja muualla verkossa tiedon luotettavuuden ja uskottavuuden arvioiminen käy yhä vaikeammaksi, siksi medialukutaidon ja lähdekritiikin merkitys korostuu. Kriisien aikana informaatiovaikuttaminen lisääntyy, mikä vaatii medialta entistä vahvempaa varautumista ja osaamista.

Hybridivaikuttaminen voi näkyä myös vakavina yleisen järjestyksen ja turvallisuuden häiriöinä; tavoitteena on jännitteiden luominen ja vihan lietsonta eri ihmisryhmien välillä ja sitä kautta kansallisen yhtenäisyytemme heikentäminen. Me jokainen valitsemme myös sen, olemmeko mukana rakentamassa vai repimässä.

Toimintaympäristön muutos heijastuu myös kyberympäristöön. Uhka vakavammasta vihamielisestä kybertoiminnasta on selvästi kohonnut. Tähän on varauduttu viranomaisten yhteistyöllä, mutta myös yritysten ja organisaatioiden tietoturva-ammattilaiset ovat tärkeässä roolissa.

Toimintaympäristön muutosten myötä Suomen suorituskykyä rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi on tarpeen vahvistaa. Tähän liittyvät muun muassa kriittiset materiaalihankinnat, kyberosaaminen ja rajojen teknisen valvonnan modernisointi sekä infrastruktuuri ja valvontatekniikka itärajan riskialueilla. Näiden osalta kehysriihessä päätettiin merkittävistä resurssilisäyksistä. Rajalla varaudutaan myös laajamittaisen maahantulon hallintaan sekä muuttoliikkeen välineellistämiseen hybridivaikuttamisen keinona.

Myös väestönsuojelu on osa varautumistoimintaa. Pelastusviranomaisilla on väestönsuojelussa keskeinen toiminnallinen ja koordinoiva rooli. Suomessa on EU:n kattavin väestönsuojainfra, mutta muuttunut turvallisuustilanne edellyttää väestönsuojelun ja väestönsuojakannan kehittämisen ja resurssitarpeiden arvioimista.

Selonteossa nostetaan myös esille henkinen kriisinsietokyky. Se on koronavuosien aikaan heikentynyt, ja siksi on tärkeää, että pystyisimme turvaamaan mahdollisimman normaalin arjen jatkumisen. [Puhemies koputtaa] Erityisen tärkeää on huolehtia haavoittuvimmassa asemassa olevista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitoksia. — Ja nyt puhujalistaan takaisin. Edustaja Räsänen.

16.38 **Päivi Räsänen kd:** Herra puhemies! Olen ollut 27 vuotta eduskunnan jäsen ja ajattelen, että olemme nyt isänmaan kannalta tämän ajanjakson tärkeimmän päätöksen edessä. Itse toivon, että eduskunta päätyisi ripeällä tahdilla myönteiseen Nato-ratkaisuun.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan peruspilarit särkyivät merkittäviltä osin tänä keväänä, ja turvallisuutemme on nyt rakennettava uudelle perustalle. Venäjä on omilla toimillaan, hyökkäyssodalla Ukrainaan, menettänyt luottamuksemme. Suomen ulkopoliittinen johto — tasavallan presidentti, pääministeri Marin, te, ulkoministeri Haavisto, puolustusministeri — ansaitsee tässä prosessissa erityisen kiitoksen ja tuen myös täältä opposition taholta. [Ben Zyskowicz: Ja täältä!] Olette jämäkästi ja samalla parlamentaarista yhtenäisyyttä rakentaen vieneet tätä prosessia eteenpäin.

Samalla haluan antaa tunnustuksen myös muiden oppositiopuolueiden johtohenkilöille, esimerkiksi slaavilaisten kielten taitoa taitavasti hyödyntäneelle ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajalle ja Yhdysvaltain republikaaniedustajia parhaillaan tapaavalle kokoomusjohtajalle. Asiamme on yhteinen. Isänmaan turvallisuutta rakennetaan nyt vuosikymmeniksi eteenpäin, ja tässä ei ole jakoa hallitukseen ja oppositioon. Toivon, että tämä hyvä yhteishenki huomioidaan koko eduskuntakäsittelyn ajan.

Suuri osa suomalaisista myös antaa tukensa Naton jäsenyydelle. Ukrainan sota on osoittanut meille kaikille sen, miten yksin liittoutumaton maa on jäänyt puolustamaan itseään. Materiaalista apua, myös aseita, on kyllä Ukrainaan saatu, mutta ukrainalaiset sotilaat itse hoitavat alueensa ja kansansa puolustamisen. Oma vahva kansallinen puolustus on kaikissa tilanteissa jatkossakin ensiarvoisen tärkeää, mutta Nato-jäsenyyden myötä Suomi olisi osa Naton yhteistä puolustusta ja 5 artiklan mukaisten turvatakuiden piirissä, ja silloin hyökkäyksen kohteeksi joutumisen kynnys kohoaisi merkittävästi. Sellaisen maan haluaisin itse olla jättämässä lapsilleni ja lastenlapsilleni.

Tasavallan presidentti on aiemmin puhunut ulko- ja turvallisuuspolitiikan neljästä pilarista, ensinnäkin omasta uskottavasta puolustuskyvystä, sitten läntisistä kumppaneista ja kumppanuuksista, kolmanneksi hyvistä suhteista ja hyvästä yhteistoiminnasta Venäjän kanssa ja neljänneksi YK:sta ja muusta kansainvälisestä yhteisöstä. No nämä neljä pilaria

ovat ikään kuin neljä tuolinjalkaa, joiden avulla tuolilla pystyy tukevasti istumaan, mutta tällä hetkellä tilanne on se, että yksi näistä pilareista on murtunut täysin, eli tuo Venäjän kanssa hyvät suhteet, hyvä yhteistoiminta, ja toisaalta myös YK on tällä hetkellä melko voimaton, koska turvallisuusneuvosto on käytännössä lamaantunut toiminnassaan, koska Venäjä on siinä merkittävänä rakennuspalikkana.

Itse kerroin julkisesti jo ennen tuota 24. helmikuuta, että Natoon liittyminen ja tämän Nato-option hyödyntäminen, josta olemme olleet varsin yksimielisiä, olisi mielestäni ajankohtaista siinä tilanteessa, jos Venäjä hyökkäisi Ukrainaan, ja näin valitettavasti tapahtui. Itse toivon sitä, että liittymisprosessi hoidettaisiin nopeasti hyvällä kansallisella yhteishengellä ja niin, että tuo harmaa ajanjakso jäisi mahdollisimman lyhyeksi. [Puhemies koputtaa]

Samalla kun olemme valppaita Venäjän vaikuttamisen suhteen, pidän tärkeänä, että emme leimaa automaattisesti Venäjän trolleiksi niitä, joilla on toisenlaisia näkökohtia, [Puhemies koputtaa] myös kriittisiä näkökohtia ja kysymyksiä Nato-hanketta kohtaan. Eli vastakkainasettelujen syventäminen ei rakenna kansallista yhtenäisyyttä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiljunen, Kimmo.

16.43 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Me kaikki olemme sitä mieltä, että 24. helmikuuta muutti eurooppalaisen turva-arkkitehtuurin rakenteet. Se muutti ne vähintäänkin kahdella tavalla:

Ensimmäinen on se, että 90-luvun alussa hyväksyttiin tämän arkkitehtuurin peruspilarit, joissa on useita elementtejä: alueellinen koskemattomuus, kunnioitamme valtioiden suvereniteettia ja jokaisen oikeutta valita oma turvallisuusratkaisunsa, myöskin yhteinen turvallisuus, jakamaton yhteinen turvallisuus siinä mielessä, että sinun turvallisuutesi ei tapahdu naapurin kustannuksella, vaan siinä on yhteinen lähestymistapa. Ulkoministeri Lavrov'han viittasi tähän yhteisen turvallisuuden käsitteeseen silloin, kun neuvotteluprosessia yritettiin ennen Ukrainan sotaa pitää yllä. Kun Venäjä on nyt pommittamassa Kiovaa ja nimenomaan hyökkäämässä Ukrainassa aggressiivisesti, niin joudutaan tietysti kysymään, mitä tämä yhteinen turvallisuus tarkoittaa. Yhteinen turvallisuus on aidosti Euroopassa muuttunut yhteiseksi turvattomuudeksi, ja siitä me täällä nyt juuri puhumme.

Toinen seikka, jossa tämä turvallisuusympäristö aidosti muuttui, on ihmisten mielet. Voi hyvin olla niin — ja onkin niin — että Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä sotilaallista uhkaa, mutta ihmiset kokevat uhan tunteen johtuen siitä, että tämä turvajärjestelmä on horjunut niin vakavasti. Ja tämä uhan tunteen muutos on myöskin aito edustuksellisessa demokratiassa. Se vaikuttaa. Kansalaisten enemmistö on vakavasti lähtenyt pohtimaan sitä, että liittoutuminen sotilasliitto Natoon voisi olla mahdollinen ja järkevä. Me kansanedustajathan kohtaamme tämän kysymyksen jatkuvasti, kun toimittajat soittavat meille: Nato-kantasi — kyllä, ei, en osaa sanoa?

Puhemies! Olen juuri kirjoittanut kirjan tästä asiasta selkeyttääkseni itselleni, mikä minun näkemykseni on. Nimittäin olen vähän samaa mieltä kuin varmaan kaikki muutkin täällä, että tätä ratkaisua ei pidä pohtia niin, että se tehdään mielijohteesta tai tarkoitushakuisesti. Me teemme Suomen turvallisuuspolitiikan suurstrategisen ratkaisun, jolla on vuosisatainen merkitys, poikkeuksellisen suuresta asiasta, ja silloin tämmöinen mielijohteiden varassa tapahtuva päätöksenteko ei ole järkevää.

”Kyllä, ei, en osaa sanoa” — jos sen pelkistää siihen tärkeimpään kysymykseen eli Suomen turvallisuuteen, niin kyllä-argumenttia tietenkin puoltaa pienen maan tarve saada kollektiivista suojaa, jos se joutuisi Ukrainan tavoin kohtaamaan yksin hyökkäyksen tai sen uhan. Tämä aidosti puoltaa kyllä-vastausta Nato-jäsenyyden osalta.

”Ei” — sitä puoltaa pienen maan ajautuminen sotilasliitossa osaksi mahdollista suurvaltavastakkainasettelua, ja kaiken lisäksi vielä Suomi rajamaana olisi etumaastossa ensi-iskujen kohteena. Siltä pohjalta vastaus olisi ei.

”En osaa sanoa” — minusta ainakin tuntuu, että minä osaan sanoa, ja en pysty siihenkään silloin reagoimaan. Ainakin sen osaan sanoa, että Naton 5 artiklan turvatakuita Suomi ei ole tähän mennessä tarvinnut. Me olemme eläneet sotilaallisesti liittoutumattomana pisimmän rauhanjakson koko Suomen historiassa, ja sen monet sanovat, että jos Suomi liittyy Natoon, 5 artikla saattaa olla erittäin tarpeellinen. Tätä me voimme tässä analysoida.

Arvoisa puhemies! Meillä on kaksi koulukuntaa, jotka tässäkin keskustelussa täällä ovat näkyneet, kun keskustellaan tästä Nato-jäsenyydestä. Yksi koulukunta katsoo Nato-jäsenyyden päämääränä ja toinen koulukunta katsoo sen keinona.

Nato on ikään kuin tila, jonne on ovi. Sinne pitää päästä tavalla tai toisella ja pitäisi yrittää vilahtaa mahdollisimman hyvin. Edustaja Mäkelä täällä totesi, että se tilaisuus jäi käyttämättä silloin 90-luvulla. Niin, eteiseenkään ei pidä jäädä roikkumaan — täysjäsenyys kaikilla kattauksilla.

Toinen koulukunta arvioi Natoa ensisijaisesti keinona. Kysymys on Suomen turvallisuudesta ja kansakunnan suvereenista olemassaolosta. Tarjoaako sotilaallinen liittoutuminen vai liittoutumattomuus sen tilan, että me olemme sotien ulkopuolella? Ja siinä mielessä voi sanoa, että se vilahdus siinä 90-luvulla sinne Naton jäseneksi ei olisi muuttanut tilannetta, me olemme eläneet rauhanjakson.

Tiedän, kumpaan koulukuntaan itse kuulun. Minä kuulun siihen koulukuntaan, niin kuin tasavallan presidenttikin sen ilmaisi, että tätä täytyy arvioida turvallisuudesta. Ja nyt siteeraan puheeni lopuksi tasavallan presidenttiä. [Puhemies koputtaa] Hän sanoi nämä sanat [Eduskunnasta: Aika!] ja nämä ovat tärkeät: ”Haluan korostaa, että tässä tehdään nyt Suomen turvallisuuden kannalta ratkaisua. Se ei ole keneltäkään pois. Ratkaisu ei ole ketään vastaan. Se on meidän puolesta”, sanoi tasavallan presidentti, [Puhemies koputtaa] ja yhdyn näihin näkemyksiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt edustaja Tynkkynen.

16.49 **Sebastian Tynkkynen ps:** Kunnioitettu puhemies! Ensiksi äärimmäisen suuret kiitokset valtioneuvostolle, kaikille ministereille, erityisesti avainministereille — pääministeri, ulkoministeri, puolustusministeri — teidän todella hyvästä, vastuullisesta työstä. Varmasti tunteja ei ole laskettu, kun olette tehneet työtä Suomen turvallisuuden eteen. Suuret kiitokset teille.

Käsittelyssä oleva selonteko käytännössä perustelee, miksi Nato tarvitaan Suomen turvallisuuden työkalupakkiin, näin omasta mielestäni. Aion oikoa tässä puheessa 11 väärää väitettä Natoon liittyen.

1) Naton jäsenenä Suomi joutuisi lähettämään omia sotilaitaan sotimaan. — Puolustusliitossa jokaisen on hoidettava osansa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että Suomi automaattisesti lähettäisi sotilaitaan ympäri maailmaa. Päätöksen joukkojen lähettämistä tekisimme Natossakin itse. Tuki voi olla muutakin kuin sotilaita.

2) Jos liitymme Natoon, Suomeen sijoitetaan ydinaseita. — Suomeen ei sijoiteta ydinaseita, jos emme niin halua. Näin olisi myös järkevää toimia, kuten on tehty esimerkiksi Norjassa.

3) Ei Nato tulisi puolustamaan Suomea, jos tänne hyökätään. — Naton koko olemassaolo perustuu siihen pelotevaikutteeseen, että jos hyökkäät yhden Nato-maan alueelle, hyökkäät koko liittoumaa vastaan. Jos Nato-maan alueelle hyökättäisiin ja Nato seuraisi sivusta, putoaisi koko läntiseltä puolustukselta pohja samalla hetkellä. Siihen maat eivät ole valmiita.

4) Naton sijaan voisimme perustaa puolustusliiton Ruotsin kanssa. — Kuten selonteossa todetaan, puolustusliitto Ruotsin kanssa ei korvaisi Nato-jäsenyyttä eikä sitä voisi siihen verrata.

5) Naton ulkopuolella pysyttelemällä voimme pysytellä konfliktienkin ulkopuolella. — On nähty, että jos Venäjä jostain syystä kokee tarpeelliseksi ottaa alueita haltuun ja kokee pystyvänsä sen myös tekemään, se tulee tätä yrittämään. Naton ulkopuolella pysyttely ei siis toimi minkäänlaisena jarruna Venäjälle, vaan päinvastoin.

6) Natoon liittyminen toisi epävakautta Suomen rajoille. — Venäjällä on jo tälläkin hetkellä joukkoja rajamme takana, joten asia ei dramaattisesti muuttuisi, jos niiden määrää kasvatettaisiin. Tärkeintä on pitää joukot juurikin siellä rajan takana, ja sitä Nato-jäsenyys varmistaisi.

7) Nato tulee kalliiksi Suomelle. — Suomi käyttää puolustukseensa jo tällä hetkellä likimain sen, mitä Nato-maille on pidetty vaatimuksena. Naton menoista Suomelle on arvioitu koituvan noin 60 miljoonaa vuodessa. Se on pieni summa, kun se suhteutetaan yli 5 miljardin puolustusbudjettiimme tai Naton tarjoamaan puolustuskykyyn.

8) Venäjän kanssa on sovittu 90-luvulla, että Nato ei laajene itään. — Kyse on Venäjän tulkinnasta, jossa se haluaa vetää kotiinpäin. Yleisen tulkinnan perusteella lausunnolla viitattiin aikanaan Itä-Saksan tapaukseen eikä silloin osattu kummankaan osapuolen toimesta kuvitella muiden itäisempien maiden liittymistä. Venäjä käyttää vanhaa lausuntoa todellisuuden vastaisena propagandana.

9) Natoon liittyminen kestää kauan, vähintään vuoden. — Kesto riippuu maan omasta valmiudesta ja muiden maiden nopeudesta parlamenttikäsittelyissä. Suomessa valmiudet ja yhteensopivuus Naton kanssa ovat jo valmiiksi hyvällä tasolla. Diplomaattisia väyliä pitkin on käynyt selväksi, että Nato-maat ymmärtävät Euroopan turvallisuustilanteen ja tarpeen nopealle käsittelylle. Liittyminen tapahtuisi suurella todennäköisyydellä normiprosessia nopeammin.

10) Natoon liittyminen laskee maanpuolustustahtoa. — Samaan aikaan kun kansalaisten Nato-kannatus on kasvanut kohisten, on kohisten kasvanut myös suomalaisten maanpuolustustahto. Ja tästä on tehty tutkimusta.

11) Nyt ei ole oikea aika liittyä Natoon, kun Venäjä on aktiivisessa hyökkäystilassa. — Nyt aika olisi paras mahdollinen. Venäjä on sotilaallisesti sidottu Ukrainaan, minkä lisäksi sen talous on syöksykierteessä. Sen kyky reagoida Suomen päätöksiin on nyt siis heikompi kuin normaalisti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. Ja edustaja Satonen.

16.54 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on nyt selonteko, jossa päivitetään Suomen geopoliittinen tilanne vastaamaan sitä todellisuutta, minkä Venäjän brutaali

hyökkäys Ukrainaan sai aikaan. Aiempi selonteko on vanhentunut, mutta selonteon palautekeskustelussa joulukuussa puolustusvaliokunnan puheenjohtajan, edesmenneen kansanedustaja Ilkka Kanervan sanat siitä, että Venäjän etupiiriajattelua ei voi hyväksyä, ovat ajankohtaisemmat kuin koskaan. Tälläkin hetkellä Ukraina puolustautuu hyökkääjää vastaan, joka ihmisten kohtaloista ja oikeuksista välittämättä yrittää asevoimin päästä tavoitteeseensa.

Historiallisessa perspektiivissä Suomen Nato-jäsenyys olisi luonnollinen jatkumo sille läntiselle kehitykselle, joka alkoi EEC-vapaakauppasopimuksesta 70-luvulla, jatkuen Euroopan unionin jäsenyyteen kylmän sodan loputtua, ja jo tuolloin olisi ollut viisautta hakeutua myös Naton jäseneksi, mutta valitettavasti Suomen ulkopoliittinen johto ei kyennyt 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa näkemään sitä, millainen valtio Neuvostoliiton jälkeisestä Venäjästä lyhyen demokratiakauden jälkeen tulee. Presidentti Martti Ahtisaari ansaitsee kuitenkin tunnustuksen siitä, että hän on jo pitkään pitänyt Nato-jäsenyyttä Suomelle luonnollisena valintana, ovathan Natossa mukana ne maat, joiden kanssa me teemme pitkälle menevää yhteistyötä muissakin asioissa ja joiden kanssa jaamme saman arvopohjan.

Kokoomus on tukenut Suomen Nato-jäsenyyttä jo vuodesta 2006 lähtien, ja juuri näistä edellä mainituista syistä. On itsestäänselvää, että Nato-jäsenenäkin Suomi tarvitsee uskottavan oman puolustuksen. Hyvin tärkeää on suomalaisten maanpuolustustahto, mutta tärkeää on myös, että tosipaikan tullen emme jää yksin. Naton turvatakuut on paras mahdollinen turvallisuusvakuutus pienelle maalle.

Arvoisa puhemies! Suomen Nato-jäsenyys lisäisi Suomen omaa turvallisuutta, mutta se ei ole keneltäkään pois, kuten tasavallan presidentti Sauli Niinistö osuvasti totesi. Suomen ja Ruotsin liittyminen Natoon ei ole uhka Venäjälle, vaikka sen johto sellaista retoriikkaa kotimaassaan käyttääkin. Puheet siitä, että Ukraina tai jokin muu eurooppalainen naapuri uhkaisi Venäjän turvallisuutta, ovat täysin vailla realismia. Venäjän naapureista vain Kiina on niin iso, että se edes teoriassa voisi oikeasti muodostaa uhan Venäjälle. Venäjän johto siis todellakin tietää, että Nato ja Naton eurooppalaiset jäsenet eivät uhkaa Venäjää vaan Itä-Euroopan maat ovat liittyneet Natoon vain välttääkseen Neuvostoliiton ajan karmean karmean kohtalon.

Tavallisten venäläisten talous on taantunut jo pitkään, korruptio rehottaa ja korona on koetellut maata ja Venäjän kansaa voimakkaasti. Samalla usko johtoon alkoi hiipua. Kun kotona menee huonosti, niin johdon suosiota pyritään nostamaan torjumalla itse keksittyjä ulkoisia uhkia. Tämä on klassinen tapa toimia. Venäjän nykyhallinto nojaa toiminnassaan Neuvostoliiton ajoilta periytyvään etupiiriajatteluun ja tsaarin ajalta periytyvään itsevaltiuteen, jossa johtaja on erehtymätön. Monet venäläiset näkevät demokratian sekasortona, ja siihen Putinin hallinnon legitimiteetti perustuu, ja juuri sen vuoksi Ukrainan menestyminen demokraattisena eurooppalaisena maana olisi pahin mahdollinen asia, mitä Venäjän nykyjohdolle voisi tapahtua. Samasta syystä Venäjä on tukenut voimakkaasti Valko-Venäjän diktaattoria Lukašenkaa hänen taistelussaan maan sisäistä demokraattista oppositiota vastaan.

Venäjä on siis hyvin arvaamaton naapuri, koska sen johto pyrkii palauttamaan historiallisen etupiirinsä ja säilyttämään oman valtansa laittamalla maan sisäisen opposition edustajat vankilaan tai maanpakoon ulkomaille. Lännessä on pitkään ajateltu, että talouden integraation keskinäinen riippuvuus Venäjän kanssa on rauhan tae. Valitettavasti nyt tiedämme, että näin ei ole. Venäjällä on toki paljon ihmisiä, jotka haluavat elää länsimaiseen tapaan ja pitää yllä rauhanomaista rinnakkaineloa. He eivät kuitenkaan valitettavasti ole nii-

tä ihmisiä, jotka käyttävät Venäjällä valtaa. Meidän on siis valmistauduttava elämään maailmassa, jossa Suomi ei tuo energiaa Venäjältä eikä olla riippuvaisia kaupasta Venäjän kanssa.

Arvoisa puhemies! Nato-jäsenyyden yhteydessä on puhuttu paljon siitä, mitä Ruotsi tekee. Olisi toki molemmille maille edullista, että Suomi ja Ruotsi liittyisivät Natoon yhtä aikaa, ja tämä on kokoomuksen ja Ruotsin moderaattien yhteinen tavoite. Suomi tekee kuitenkin omat ratkaisunsa itsenäisesti. Toivon, että Suomi jättää hakemuksen Nato-jäsenyydestä mahdollisimman pian. Se on Suomen kansalaisten toive, ja se on parasta, mitä eduskunta voi tehdä suomalaisten turvallisuuden eteen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

16.59 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa puhemies! Uskon, että tämä nyt aloittamani puheenvuoro on ehkä merkityksellisin puheeni tähän asti tässä salissa. Sote-uudistus tai oppivelvollisuuden laajentaminen ovat hyvin pieniä päätöksiä sen rinnalla, mitä Suomi lähiviikkoina tulee tekemään, sillä nyt, hyvät kollegat, olemme peruskysymysten äärellä. Kyse on rauhasta, puolustuksesta ja turvallisuudesta — ennen kaikkea meidän suomalaisten turvallisuudesta ja tulevaisuudesta.

Edessämme ei ole mikä tahansa selonteko, sillä juurihan me hyväksyimme niin ulko- ja turvallisuuspoliittisen kuin puolustusselonteon. Ovatko ne siis jo vanhentuneet ennen kuin muste niissä on ehtinyt edes kuivua? Vastaus on kyllä ja ei. Suomen linja on ulkopolitiikassa ollut pitkään monenkeskinen yhteistyö, ennakoitavuus ja vaikuttaminen. Puolustuksessa ja turvallisuudessa olemme nojautuneet varautumiseen. Asevelvollisuusarmeija, laaja reservi, materiaalihankinnoista huolehtiminen sekä kumppanit niin Pohjoismaissa kuin Yhdysvalloissa ovat tarjonneet vakautta. Suomen linjan on pitänyt kestää, ja se on kestänyt niin hyvät kuin huonot ajat. Nyt käsillä ovat huonot ajat. Eli vastaus siihen, ovatko linjamme vanhentuneet, on ei.

Arvoisa puhemies! Linjaamme on päivitettävä. Venäjän hyökkäyssota, puheet ja teot, joilla se on hylännyt kaiken sivistyksen, kansainväliset sopimukset, joilla se nyt pyyhkii pöytää, ja ennen kaikkea koko eurooppalaisen turvallisuusarkkitehtuurin murtuminen pakottavat meidät reagoimaan. Mutta kyse ei ole kuitenkaan pakon sanelemisesta vaan ennen kaikkea siitä mahdollisuudesta, joka edessämme nyt on, sillä kyse on strategisesta valinnasta. Kyse on Suomen Nato-jäsenyydestä.

Hallituksen ei välttämättä olisi tarvinnut toimia tilanteessa antamalla tällainen selonteko. Se kuitenkin päätti niin, jotta eduskunnalla ylimpänä valtioelimenä on mahdollisuus ja jonka ennen kaikkea pitää ilmaista kantansa mahdolliseen Nato-jäsenyyteen. Hybridiuhkia, kybervaikuttamista tai huoltovarmuutta voisi ja pitää käsitellä, mutta nyt katseemme pitää kohdistua ennen kaikkea ulko- ja turvallisuuspoliittisiin valintoihimme. Kyse on myös Suomen täysivaltaisuudesta. Entisestä puolueettomasta, nykyisestä sotilaallisesti liittoutumattomasta tulisi mahdollisesti puolustusliiton jäsen.

Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä on se polku, johon meidän on astuttava varmoin askelin. Eduskunnan tärkein tehtävä on osoittaa valtioneuvostolle ja tasavallan presidentille, että Suomi on valmis Naton jäseneksi. Samaan aikaan valtiojohdon on huolehdittava maallemme riittävät ja kattavat turvatakuut mahdollisen jäsenyysprosessin ajaksi, ja kuten sanoin, arvoisa puhemies, varmoin askelin. Meillä jokaisella kansanedustajalla tässä salissa,

arvoisaa puhemiestä lukuun ottamatta, on ääni. Jokaisen meidän on kyettävä muodostamaan kanta.

Perinteisestihän ulkopolitiikka on ollut hyvin konsensushakuista, ja hyvä niin, mutta se ei tarkoita, etteikö meidän pitäisi väitellä ja haastaa toisiamme. Siksi tätä selontekoakin pitää valiokunnissa käsitellä analyyttisesti ja punniten, ei viivytellen, mutta harkiten. Me tarvitsemme tälle selonteolle ja sen lopputulemalle laajan parlamentaarisen tuen. Vaikka mediat keräävät listoja yksittäisten edustajien kannoista, ei sotilaallinen liittoutuminen voi olla omantunnon kysymys. Siksi juuri puolueet ovat olemassa. Siksi oma puolueeni keskusta puoluevaltuustossaan päätti antaa valtionjohdolle mandaatin tarvittaessa toimia. Nyt on eduskuntaryhmien vuoro näyttää, antavatko ne valtioneuvostolle ja tasavallan presidentille mandaatin toimia, sillä näin, arvoisat edustajat, demokratia toimii — se demokratia, jota eduskunnassa on puolustettu viimeiset sata vuotta ja jota tullaan puolustamaan myös seuraavat sata vuotta.

Arvoisa puhemies! Pääministerin sanoin ratkaisun aika on tullut, eli nyt on tärkeintä, että eduskunta osoittaa tahtotilansa valtioneuvostolle ja tasavallan presidentille.

Ja aivan lopuksi, arvoisa puhemies! Kuten edustaja Satonenkin viittasi, olisi tietysti tärkeää, että Suomi ja Ruotsi kulkevat yhteistä tietä ja tekisivät yhtäaikaisen päätöksen, mutta toisaalta me emme jää odottamaan. Nyt pitää kaikkien vain vaikuttaa niin instituutiona kuin puolueina siihen, että Ruotsin kanssa yhdessä käymme [Puhemies koputtaa] tätä keskustelua ja pyrimme vaikuttamaan myös heidän tekemiinsä päätöksiin. [Sebastian Tynkkynen: Hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Skinnari, kolme minuuttia tähän väliin.

17.05 **Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari:** Arvoisa puhemies! Kuten tänään salissakin on huomattu — ja keskustelu on erittäin rakentavaa ja yhtenäistä — on tärkeää myös katsoa tätä kokonaisuutta. Puhumme aivan oikein ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta ja tähän liittyvistä suurista päätöksistä, mutta itse halusin tuoda mukaan myös selonteon siltä osin kuin se koskettaa taloutta, kuin se koskettaa työllisyyttä ja kestävyyttä, koska kokonaiskestävyys on muutakin kuin sotilaallista kestävyyttä: se on taloudellista, se on työllisyyteen liittyvää kestävyyttä, mutta myös toimeentuloa ja sitä kautta kaiken kaikkiaan uskoa tulevaisuuteen.

Kuten selonteko toteaa talous-, elinkeino- ja yritysvaikutusten osalta, muutos on menossa. Ja se muutos, mitä Suomi nyt kohtasi työllisyyden osalta tilanteessa, jossa työllisyyskehitys on ollut hyvää — ellei erinomaista, kun katsotaan työllisyysastetta — niin kyllähän maailma meitä nyt haastaa monella tavalla. Se haastaa meitä tuotantoketjujen osalta, arvoketjujen osalta, ja senhän me koimme jo covid-kriisin osalta, mutta nyt näemme sen vielä uudella tavalla. Hinnat ovat jo nousseet niin Suomessa kuin Euroopassa, ja samaan aikaan tietysti talousennusteet ovat laskeneet ja erilaisia skenaarioita on tehty niin valtiovarainministeriön kuin Suomen Pankinkin toimesta.

Mutta se, mitä tämä selonteko haluaa sanoa, ja olen siinä mielessä samaa mieltä täällä puhuneiden, jopa kriitikoiden kanssa, että kaikkiin asioihin meillä tässä ei ole vastauksia. Mutta se, mitä me haluamme tässä sanoa, on se, että me tarvitsemme kumppanuuksia. Me tarvitsemme Pohjoismaita enemmän kuin koskaan, me tarvitsemme Euroopan unionia. Mutta etenkin me tarvitsemme kansainvälisesti uusia markkinoita suomalaisille yrityksil-

le, suomalaiselle viennille tilanteessa, jossa rautaesirippu vaikuttaa monella tavalla suomalaisen vientiteollisuudenkin mahdollisuuksiin lähteä Suomesta liikkeelle, päästä kohteeseen, ja totta kai myös tuonnin osalta, että miten Suomeen pääsee mahdollisimman tehokkaasti.

Mutta, arvoisa puhemies! Suomessa, tässä salissa pitää olla ylpeä siitä, että meidän selontekomme ovat aina uskaltaneet katsoa kauas. Ne ovat olleet erittäin strategisia, samaan aikaan ne ovat olleet lähes yksimielisiä. Ja siksikin tässäkin poikkeuksellisessa tilanteessa on erittäin tärkeää, että niistä asioista, mistä nyt keskustelemme, olisimme ja olemme mahdollisimman yksimielisiä, koska on myös selvää — kuten sanoin — että talouden, työn [Puhemies koputtaa] ja toimeentulon osalta tie ei ole aina niin helppo. Sitä se ei ole nytkään, joten tarvitsemme nyt sitä kestävyyttä ja tarvitsemme yhtenäisyyttä enemmän kuin pitkään aikaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen Hanna, olkaa hyvä.

17.08 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Putinin Venäjän raakalaismainen hyökkäys Ukrainaan järisytti turvallisuusympäristöämme. Aggressiivinen ja arvaamaton itäinen naapurimme löi hetkessä rikki luottamuksen ja yhteistyömahdollisuudet. Meillä tässä salissa on vastuullamme löytää parhaat keinot Suomen kansallisen turvallisuuden vahvistamiseksi tässä muuttuneessa tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Minä haluan kiittää hallitusta ripeistä toimista ja päätöksestä Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen resurssien lisäämiseksi. Yhtä tärkeää on katkaista mahdollisimman ripeästi kaikki riippuvuussuhteet Venäjään ja parantaa energiaomavaraisuuttamme ja huoltovarmuuttamme.

Meidän on tarkasteltava uudelleen myös asemaamme suhteessa puolustusliitto Natoon. Tässä uudessa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa Suomen turvallisuuden kannalta järkevintä on astua sisään Nato-ovesta turvatakuiden piiriin. Nato-jäsenyys vahvistaa pidäkettä Suomen alueellisen koskemattomuuden loukkaamiseen ja on paras tae rauhanajan jatkumiselle maassamme.

On selvää, että viime viikkojen tapahtumat huolestuttavat suomalaisia ja koettelevat kansamme henkistä kriisinkestävyyttä. Meidän tehtävämme tässä salissa on luoda vakautta ja toivoa. Avoin keskustelu ja kyky keskinäisen kunnioituksen ja luottamuksen rakentamiseen on tässä ajassa erityisen arvokasta.

Arvoisa puhemies! On mahdollista, että ulkopuolelta yritetään lyödä kiilaa meidän kykyymme tehdä päätöksiä. On myös mahdollista ja ehkäpä jopa todennäköistä, että yhteiskuntarauhaamme pyritään monenlaisin toimin horjuttamaan. Koko yhteiskunnan on syytä varautua esimerkiksi kyber- ja informaatiovaikuttamiseen. Tältä osin jokainen suomalainen on tärkeä osa kokonaisturvallisuutta ja maanpuolustusta vastustaessaan sosiaalisen median trolleja ja pitäessään tietokoneensa virussuojan ajan tasalla. Mahdollisista vaikutusyrityksistä huolimatta meidän on pidettävä kiinni siitä, että me teemme kansakuntamme kannalta parhaat turvallisuusratkaisut itsenäisesti sortumatta mahdollisen painostuksen alla.

Monessa puheenvuorossa on haluttu kiirehtiä Nato-ratkaisun tekemistä. Aikataulun osalta minä luotan valtiojohdon arvioon ja kykyyn viedä prosessia eteenpäin turvallisuutemme kannalta sopivalla ripeydellä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

17.11 **Merja Kyllönen vas:** Arvoisa puhemies! Olen havainnut, että kiire on päivän avainsana. Samainen kiire näkyy vallanneen myöskin päävaltalehden, joka rohkeasti kyseenalaisti demokratian peruskivet päätöksentekijöiden osalta. Lainaus: ”Eduskuntaprosessin on oltava lyhyt ja ytimekäs. Ne kansanedustajat, jotka väittävät tarvitsevansa lisää tietoa ja aikaa muodostaakseen kantansa Nato-jäsenyyteen, ovat äänestäjilleen epärehellisiä.” Ne, jotka tarvitsevat päätöksentekonsa tueksi lisää tietoa, ovat muka äänestäjilleen epärehellisiä. Sitä avointa, julkista, laajaa keskustelua ehkä aikakautemme suurimmasta ulko- ja turvallisuuspoliittisesta linjamuutoksesta ei ole vielä käyty eikä vielä ole tehty, ja siitä huolimatta korostetaan kiirettä ja väitetään, että ne edustajat, jotka haluavat saada lisää tietoa, olisivat jollain tavalla epärehellisiä. Minun mielestäni se on demokratian halventamista jos mikä. [Pia Lohikoski: Juuri näin!] Jokaisella edustajalla on oikeus tarvittavaan tietoon.

Toinen avainsana on ollut herääminen. Itärajalla ikäni asuneena olen kokenut herätykseni aikaa sitten. Raatteentien veteraanin lapsenlapsena, itsenäisyysjulistuksen esi-isien historian tuntevana suomussalmelaisena rajaseudun ihmiselle Venäjä on aina ollut vähintään piilevä uhka, johon naapurimaana on eri aikoina pitänyt järjestää suhteemme parhaan taitomme mukaan. Siltä osin 24.2. tapahtumat eivät merkinneet muutosta vaan toivat ennemminkin vanhat tapahtumat ja kärsimykset pintaan: tiedon, että Venäjä pystyy häikäilemättömään väkivaltaan, jos kokee sen turvallisuutta uhattavan millään tavalla, eikä heille ole mitään väliä sillä, onko uhka todellinen vai ei. Tarvittaessa se uhka on myös järjestettävissä, ja jos näin käy, rajaseutumme kansalaiset rakennemuutoksen myötä määrältään vähentyneinä ottavat sen aina ensimmäisinä vastaan.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on ollut ymmärrettävästi suomalaisille järkyttävä uhka. Venäjän toimintaa on yleisesti luonnehdittu arvaamattomaksi. Ainakaan rajaseudun asukkaille ja sotilastoiminnassa mukana olleille Venäjän toiminta ei kuitenkaan näyttäisi tulleen aivan yhtä suurena yllätyksenä kuin useimmille suomalaisille ja monelle poliitikollekin. Vuonna 1999 Venäjä hyökkäsi Tšetšeniaan. Tšetšenian kaksi sotaa kestivät useita vuosia. Pääkaupunki Groznyi pommitettiin maan tasalle, ja noin 25 000 siviiliä kuoli. Vuonna 2005 Venäjä hyökkäsi Georgiaan, missä se — Helsingin Sanomia lainatakseni — jyräsi pienen naapurinsa. Krimin vuoro tuli 2014, jolloin Venäjä miehitti niemimaan ilman taistelua ja liitti sen itseensä. Ihmisiä siellä on kuollut yli 10 000. Vuonna 2015 venäläiset sotilaat tukivat Syyrian presidentin hallintoa Syyrian sisällissodassa. Venäjän ilmavoimat kohdistivat tarkoituksella iskuja siviiliväestöön, muun muassa sairaaloihin.

Venäjän aikaisempi toiminta huomioiden tapahtumat Ukrainassa eivät ehkä sittenkään ole niin suuri yllätys. Venäjä on jo ennen hyökkäystään Ukrainaan osoittanut olevansa valmis käyttämään sotilaallista voimaa tavoitteidensa saavuttamiseksi. Se ei myöskään ole kaihtanut siviilien surmaamista. Sota Ukrainassa on kuitenkin koskettanut suomalaisia selvästi voimakkaammin kuin Putinin aikaisemmat sodat. Syitä on monia alkaen sosiaalisen median vaikutuksesta. Tiedotusvälineidenkin toiminta on saattanut tässä ajassa muuttua. Venäjän aikaisempien sotaretkien yhteydessä tiedotusvälineissä ei välttämättä näytetty myöskään kuvia surmatuista siviileistä. Yhtymäkohdat talvisotaan ovat todennäköisesti myös vaikuttaneet voimakkaasti meihin suomalaisiin.

Viisi minuuttia on todella lyhyt aika tällaiseen puheenvuoroon, ja sen takia aion ehkä yön hämärinä tunteina jatkaa omaa puheenvuoroani. Koen, että se on äärimmäisen merki-

tyksellinen ja tärkeä siitäkin näkökulmasta, että olen omille isovanhemmilleni luvannut tehdä väsymättä rauhantyötä — sitä työtä, minkä he antoivat perinnöksi minulle — ja siitä rauhantyöstä ei ole valitettavasti tässä selonteossa sanaakaan. [Pia Lohikoski: Hyvä puhe, Merja!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Biaudet, var vänlig.

17.16 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kyllösen kanssa vähän samassa asiassa siinä mielessä, että minäkin olen luvannut edesmenneelle isälleni, joka nuorena miehenä oli sodassa, että tärkein tehtävä on pitää Suomi niin, ettei Suomeen tule sotaa. Se on aika tärkeä perintö ja lupaus.

Arvoisa puhemies! Venäjän sota Ukrainassa uhkaa ennen kaikkea ukrainalaisten olemassaoloa, mutta vaarantaa koko Euroopan turvallisuuden. Se rikkoo YK:n peruskirjaa ja eurooppalaista sopimusperusteista turvallisuusjärjestelmää. Turvallisuustilanne on vakavampi ja vaikeammin arvioitava kuin tosi pitkään aikaan.

Putins Ryssland har visat att man är beredd till ett storskaligt krig för att främja helt egoistiska intressen. Det systematiska dödandet, våldtäkterna mot kvinnor och barn och det råa våldet överlag gentemot den civila befolkningen i Butja, Mariupol och Charkiv har visat att Ryssland inte har någon som helst respekt för den humanitära rätten. Genom att belöna soldaterna för deras grymma dåd har Putin för hela världen tagit fullt ansvar för dessa krigsbrott. Det är nu det internationella samfundets sak att ställa Ryssland till svars för detta och vi måste stoppa Putins våld.

Förtroendet gentemot Ryssland har kraschat totalt. Den värld av ömsesidig växelverkan, relationer byggda på ekonomiska relationer och bindande normer som vi målmedvetet arbetat på för att bygga upp, även för en positiv utveckling i Ryssland, har förändrats totalt för oss. Putins Ryssland har visat att det endast respekterar fysisk makt och våld.

Meidän vapauttamme, demokratiaamme ja ihmisoikeuksiamme olemme aina joutuneet varautumaan puolustamaan myös sotilaallisesti. Nyt nämä valmiudet ovat nousseet keskiöön. Turvallisuutemme takeeksi ja väkivallan estämisen pelotteeksi liittyminen yhteiseen puolustusliitto Natoon on tullut ajankohtaiseksi meille ja Ruotsille. Eduskunnan tulee nyt kevään aikana tutkia turvallisuusratkaisujen seurauksia. Turvallisuus- ja puolustusyhteistyön vahvistaminen Ruotsin, EU:n ja Naton kanssa tulee tehdä.

Valiokuntien tulisi selkeästi pohtia myös erilaisten ratkaisujen mahdollisia vaikutuksia sekä mahdollisen Nato-jäsenyytemme profiilia yhdessä Ruotsin kanssa. Onko neuvottelujen pohjaksi paras ratkaisu valita esimerkiksi Norjan mallin mukainen sopimus? Mikä olisi Suomen rooli tällaisessa kollektiivisessa puolustusyhteistyössä, Itämeren ja pohjoisen alueen turvallisuuden puolustamisessa yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa? Miten Suomen ja Ruotsin ratkaisut voisivat kulkea varmasti käsi kädessä, vaikkakin itsenäisesti?

Valtioneuvoston selonteko korostaa, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on jatkossakin ihmisoikeusperusteinen. Toivon, että roolimme mahdollisesta Nato-jäsenyydestä riippumatta voi olla profiililtaan rauhanrakentajan, kuten CMI:n johtaja Janne Taalas sen kuvasi äskettäisessä WISEn, Wider Security Networkin, seminaarissa. Tässä samassa seminaarissa maanpuolustuskorkeakoulun johtaja eversti Kajanmaa muistutti meitä siitä, että Suomen turvallisuus rakennetaan ennen kaikkea muulla tavoin kuin sotilaallisesti. Meidän

on siis myös pidettävä kiinni kansainvälisestä vastuustamme globaalien haasteiden, demokratian ja oikeusvaltion puolustamisessa, vaikka myös EU:n ja vaikka myös Naton sisällä.

Myös kansalaisyhteiskunnan ja kulttuuritoimen elinvoimalla on suuri merkitys kriisinkestävyydelle ja maamme hyvinvoinnille. EU:n ja meidän ihmisoikeuksien, ihmisoikeusarvojen, puolustamisesta ei voi myöskään tinkiä, ei myöskään mahdollisen Nato-hakemusprosessin aikana. Tämä on keskeistä, vaikka voi olla välillä ehkä haasteellista. Esimerkiksi tällä hetkellä meidän on syytä kantaa syvää huolta esimerkiksi Turkin ihmisoikeustilanteesta ja naisten oikeuksien polkemisesta. Suomen hallituksen palkitsema We Will Stop Femicide -järjestö on joutumassa syytteeseen naismurhien ehkäisemisen ja rankaisemattomuuden poistamisen työstään. Tämä ihmisoikeusjärjestö, joka puolustaa naisten oikeutta elää rauhassa, vapaana ja ilman pelkoa väkivallasta, uhataan lopettaa. Me emme voi seistä hiljaa tällaisten tapahtumien edessä [Puhemies koputtaa] omista turvallisuusratkaisusta riippumatta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

17.21 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Kevät sai käsittämättömän käänteen, kun tieto Venäjän aggressiivisesta sotilaallisesta hyökkäyksestä itsenäisen Ukrainan rajojen yli uutisoitiin. Venäjän ohjukset ja tankit ovat tehneet karmeaa tuhoaan Ukrainassa, ja monin paikoin siviilit ovat olleet hyökkäyksen ja brutaalien sotatoimien kohteina.

On käsittämätöntä, että Euroopassa 2020-luvulla tapahtuu tällaista. Sota on saatava loppumaan, sotarikokset on saatettava tutkittaviksi ja rikolliset kansainväliseen oikeuteen tuomittaviksi.

Tilanne on karmea ukrainalaisia ajatellen. Se on myös erittäin ikävä niitä monia tavallisia Venäjän kansalaisia ajatellen, jotka eivät missään tilanteessa voi hyväksyä tällaisia sotatoimia. Tilanne on koko Euroopan ja meidän Suomen kannalta hälyttävä ja surullinen. Se luottamus, jota on pyritty rakentamaan ja vaalimaan, on hävinnyt, romahtanut. Itäisen naapurin johdon toimet ovat yksiselitteisesti tuomittavia. Myös tulevaa ajatellen Venäjän toimet ovat arvaamattomia.

Arvoisa puhemies! Meidän on kaikilla tahoilla toimittava ja varauduttava tulevaan. Meidän päättäjien, asiantuntijoiden ja kansalaisten tulee arvioida muuttunut toimintaympäristö, muuttunut turvallisuustilanne ja sen vaikutukset ja tehdä linjauksia erilaisiin käytännön tilanteisiin varautuen.

Olemme saaneet eduskuntaan pikavauhdilla ajankohtaisselonteon turvallisuusympäristön muutoksista, isot kiitokset siitä. Valiokuntakäsittelyssä on pureuduttava asioihin huolellisesti, vielä paljon syvemmin ja yksityiskohtaisemmin, tehden se kuitenkin ripeästi ja määrätietoisesti.

Lisäturvaa tarvitaan. Päätökset Naton jäseneksi pyrkimisen suhteen tehdään pian. Näin tulee ollakin. Yhteistyön tiivistämistä eri tahojen kanssa tarvitaan, ja liittoumat ovat tarpeen. Ne eivät kuitenkaan yksin riitä. On muistettava ja painotettava, että ennen kaikkea ja joka tapauksessa kaiken keskiössä on oma, vahva ja uskottava puolustuskyky ja sen vahvistaminen niin Puolustusvoimissa, reservissä kuin vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja huoltovarmuuden eri sektoreilla. Ennakointi ja käytännön varautuminen kaikilla tasoilla on keskeistä.

Päätöksiä odotellessa ja riippumatta niistä on tärkeää, että joka tasolla — alueilla, kaupungeissa, kunnissa ja myös järjestöjen, yhdistysten ja kotitalouksien tasolla — varaudum-

me mahdollisiin laajoihin häiriö- ja kriisitilanteisiin. Selkeät toimintamallit eri syistä johtuvien häiriötilanteiden varalle on syytä miettiä valmiiksi.

Omavaraisuuteen ja toimintavarmuuteen kaikissa tilanteissa, kaikilla sektoreilla on pyrittävä. Energiakysymykset, ruokahuolto, tietoliikenne, sairaanhoito ja koulutus ovat monella tapaa keskiössä arjen sujuvuudessa, laajoihin häiriötilanteisiin varautumisessa ja niistä selviämisessä.

Arvoisa puhemies! Ihmisten epävarmuuden ja kriisin sietokykyä, resilienssiä, ja käytännön toimintakykyä häiriötilanteissa on pyrittävä vahvistamaan. Meidän kaikkien on muistettava, että monenlaista mielipidevaikuttamista ja väärää informaatiota liikkuu, ja somealustoilla se voi levitä hyvinkin nopeasti. Ei hätkähdetä pienestä, ollaan kriittisiä ja mietitään useampaan kertaan, mitä jaetaan eteenpäin. Jokainen meistä on maanpuolustaja. Luottamuksen rakentajia, hyödyllisen oikean tiedon välittäjiä ja sydämen tahdolla toimivia tarvitaan. Turhaa vastakkainasettelua ja kärjistämistä tulee välttää, ja kuuntelemista, sovittelua ja yhteistyötä eri sektoreilla tulee lisätä niin alueilla, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Yhtenäisyyttä ja yhteisiä ponnistuksia tarvitaan kaikilla sektoreilla [Puhemies koputtaa] rauhan ja turvallisuuden rakentamiseksi ja niiden ylläpitämiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

17.27 **Johannes Koskinen sd:** Herra puhemies! Kansainvälisestikin on ihmetelty, miten nopeasti Suomessa tapahtui kansalaismielipiteen vaihdos Nato-jäsenyyteen vajaa kaksi kuukautta sitten. Selvästikin se kytkeytyy kahteen kysymykseen, joihinka tuli uusi vastaus.

Ensinnäkin: mihin Venäjä on valmis? Nähtiin, että Venäjä on valmis täysimittaiseen sotaan naapuriveljeskansaa vastaan tämän päivän Euroopassa.

Ja toinen kysymys: mihin länsi ja Nato eivät ole valmiita? Paljastui, että ydinasevallan toimiessa aggressorina, hyökkääjänä, ei ole valmiutta samaan tapaan ehkäistä valloitussotaa, kuten on tehty aikoinaan vaikkapa Irakin hyökätessä Kuwaitiin tai sitten Balkanilla serbien ja muiden operoidessa naapureitaan vastaan. Tämä karu totuus on paljastunut juuri Suomelle ja suomalaisille sen takia, että meillä on muistikuvat genetiikassamme talvisodasta ja muista menneistä sodista, joissa olemme yksin joutuneet puolustamaan maata.

Niin kuin nähdään, Ruotsissa näkyy samantapainen mielipiteen muutos tapahtuvan, mutta huomattavasti hitaammin kuin Suomessa, ja varmasti nämä syyt ovat keskeisiä siihen, minkä takia Suomessa tämä oli niin nopea ja raju.

No nyt selonteon keskeinen asia, muutos aikaisempaan verrattuna, on juuri tämä turvallisuusympäristön muutos eli naapurin toiminnan riskien uhka ja sen voimistuminen, ja sitten pitää täsmentää sitä, että mikä se Nato-jäsenyyden merkitys olisi. Sen tarkempi sisältö selviäisi vasta vuoden mittaan näissä liittymisneuvotteluissa, ja eduskunnankin käsiteltäväksi se tulisi vasta voimaansaattamissopimuksen ja siihen liittyvien lakimuutosten myötä. Kuitenkin voidaan hyvin pitkälle hahmottaa tämän eduskuntakäsittelyn aikana, mitä se tarkoittaisi niin turvan lisääjänä kuin sitten mahdollisesti riskiäkin tuovana.

Nato-maat ovat Naton peruskirjan eli Pohjois-Atlantin sopimuksen 5 artiklan mukaisesti sitoutuneet yhteiseen puolustukseen, integroituun sotilaalliseen komentorakenteeseen, yhteiseen puolustussuunnitteluun, operatiivisiin suunnitelmiin ja yhteisiin harjoituksiin. Yhteisellä puolustuksella Nato pyrkii nostamaan hyökkäyksen kynnyksen mahdollisimman korkeaksi. Suomi olisi Naton jäsenenä osa yhteistä puolustusta ja 5 artiklan mukaisten turvatakuiden piirissä. Varautuisimme tukemaan muita liittolaisia mahdollisessa yhtei-

sen puolustuksen tilanteessa. Suomen puolustus sovitettaisiin osaksi Naton yhteistä puolustusta Suomen ja Naton yhdessä neuvottelemalla tavalla. Mutta edelleen kaikissa tilanteissa Suomi päättäisi kansallisesti, oman valtiosääntömme mukaisesti, joukkojen lähettämisestä. Suomi osallistuisi Naton turvallisuuspoliittiseen keskusteluun, mutta siellä ei pyritä senkaltaiseen yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kuin vaikkapa EU:ssa, ja ehkä liikaakin korostetaan, että sitoutuisimme muiden tekemiin päätöksiin laajassa mitassa. Jäsenyys ei velvoittaisi Suomea ottamaan alueelleen ydinaseita, pysyviä tukikohtia tai joukkoja.

Tämä on tärkeä kysymys, minkälaista jäsenyysprofiilia Suomi noudattaisi. Siihen edellä juuri edustajat Kyllönen ja Biaudet viittasivat, että miten Suomi voi jatkaa rauhantyössä ja rauhan rakentajana, minkälainen Suomen Nato-jäsenen profiili olisi, ja sille pitää antaa suuntaa myös jo tämän eduskuntakäsittelyn myötä. Nato ei ohjaa koko ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, vaan se on aika pieni siivu siitä kokonaisuudesta, ja Suomen pitää omasta kansallisesta liikkumatilastaan ja valinnanmahdollisuuksistaan pitää kiinni edelleen siinäkin tilanteessa, että päädymme mahdollisesti tämän prosessin tuloksena Naton jäseneksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

17.32 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Venäjän aloittama sota Ukrainassa on asettanut koko Euroopan turvallisuuden vaakalaudalle ennennäkemättömällä tavalla sitten kylmän sodan. Nyt käsiteltävä selonteko on hallituksen vastaus muuttuneeseen turvallisuusympäristöön.

Viimevuotisessa puolustusselonteossa tunnistettiin aivan oikein, että Venäjän tavoitteena on etupiirijaottelu ja että sotilaallisen voiman käyttö pysyy sen keskeisenä keinona.

Venäjän toiminta on vahvistanut juuri sen toimintamallin, mihin Suomi on puolustuksessaan varautunut. Ratkaisut ovat olleet oikeita, puolustukseen on pystytty panostamaan nyt useamman eduskuntakauden ajan, ja eilen lähetekeskustelussa olleessa julkisen talouden suunnitelmassa esitetään merkittäviä lyhyen aikavälin panostuksia puolustuskykyyn. Selonteko ei muuta sitä tosiasiaa, että kansallisen puolustuksen järjestäminen on suomalaisen turvallisuuspolitiikan kulmakivi. Kansainvälinen yhteistyö ja diplomatian keinot ovat tärkeitä, mutta kuten Ukrainan sota todistaa, niilläkään ei voida täysin estää asioiden luisumista sotilaallisen voiman käyttämiseen.

Puhemies! Selonteko mielestäni alleviivaa sitä, että tämänhetkinen tilanne on täysin kansallisen puolustuskykymme varassa. EU-jäsenyys, kumppanuutemme Naton kanssa ja kahdenvälinen yhteistyö muiden valtioiden kanssa tarjoavat kyllä merkittäviä hyötyjä. Ne eivät kuitenkaan muodosta sellaista puolustusliittoa, josta sodan syttyessä saisimme apujoukkoja eli saappaita maahan ja koneita ilmaan.

Ukrainan esimerkki todistaa, että maanpuolustustahtoinen joukko voi puolustautua menestyksekkäästi ylivoimaista vastustajaakin vastaan, mutta sen inhimillinen hinta on ollut hirveä. Vielä hirveämmäksi sen tekee Venäjän täysin välinpitämätön asenne sivullisiin uhreihin. On viitteitä siitä, että siviilikohteet ovat joutuneet Venäjän sotilaallisen voimankäytön ja jopa joukkotuhonnan kohteeksi. Ukrainan sotavoimat ovat Suomea suuremmat, ja se on panostanut koulutukseen ja kaluston modernisointiin aina Krimin valtaamisesta saakka. Se ei kuitenkaan muodostanut riittävää kynnystä Venäjälle olla hyökkäämättä. Tuota riskiä Suomella ei ole varaa toistaa.

Suomi on varannut itselleen mahdollisuuden sotilaalliseen liittoutumiseen ja pyrkinyt asevoimiensa yhteensopivuudella pitämään Naton ovea auki. Päätös puolustusliittoon hakemisesta on niin aiemmissa selonteoissa kuin tässäkin kirjattuna siten, että ratkaisuja tarkastellaan aina reaaliajassa kansainvälisen turvallisuusympäristön muutokset huomioiden. Nyt jos koskaan on noiden ratkaisujen aika.

Arvoisa puhemies! Olen itse ollut aiemmin kriittinen Nato-jäsenyyden suhteen. Olen suhtautunut varauksella siihen ajatukseen, että Suomen tulisi sotilasliiton jäsenenä tarvittaessa lähettää joukkojaan muualla käytäviin konflikteihin. Kuitenkin nyt viimeistään on selvää, että Venäjä muodostaa suurimman uhan Euroopassa. Suomella on kokemusta itänaapurin hyökkäyksen kohteena olemisesta. Näyttää siltä, että Venäjä ei ole kääntynyt pois siitä vahvan autoritaarisen johdon tiestä, joka on jatkunut Stalinin ajoista Putinin hallintoon.

Suomi ei ole puolueeton maa. Se on osa läntistä arvoyhteisöä, osa EU:ta sekä kumppani Naton ja Pohjoismaiden kanssa. Näiden kytkösten kautta olemme jo Venäjän silmissä sille vihamielinen valtio. Liittyminen Natoon ei henkisesti ole samanlainen loikka kuin mitä se teknisesti on.

Arvoisa puhemies! Päätän puheeni arvostamani jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin varoituksen sanoihin pohjautuen talvisodan kokemuksiinsa: ”Ei koskaan enää yksin.” Sodan kokeneen veteraanin viisautta on vaikea kiistää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

17.37 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa puhemies! Suomen itsenäisyys ja kansalaisten turvallisuus ovat arvoja, joiden varaan kaikki muu rakentuu. Pohjois-Atlantin puolustusliiton eli Naton jäsenyys ei ole itseisarvo. Se on keino varmistaa tulevaisuutemme itsenäisenä valtiona, jossa kunnioitetaan ihmisoikeuksia ja länsimaista demokratiaa. Emme ole uskaltaneet sanoa Natolle ääneen ”ei”, emme ole uskaltaneet sanoa Natolle ääneen ”kyllä”, sen sijaan olemme sanoneet Natolle päättäväisesti ”ehkä”. Turvallisuuspoliittinen tasapainoilu oli pitkään ymmärrettävää historiallisista syistä. Kokoomus on ollut Nato-jäsenyyden kannalla jo vuodesta 2006 lähtien.

Tilanne Euroopassa on muuttunut. Myös Suomen asema on muuttunut, ja se on muuttunut aivan ratkaisevalla tavalla. Päättämättömyys vallitsevassa tilanteessa olisi vastuuttomuutta. Paikkamme on täysjäsenenä puolustusliitto Natossa. Se on tunnetuista turvallisuuspoliittisista ratkaisuvaihtoehdoista vaikuttavin ja realistisin. Keskustelu Suomen ja Ruotsin puolustusliitosta on toki edelleen sallittua, mutta keskustelu ja päätökset olisi pitänyt tehdä jo vuosia sitten. YYA:n aikana mahdollisuudet siihen olivat heikot. Nyt asialla ei ole edes jarrutuskeskustelun merkitystä.

Muuttuneessa tilanteessa Nato-optiostamme puhuminen on väärän turvallisuustunteen ylläpitämistä. Historiassa on tilanteita, joissa päätöksiä on tehtävä, sillä uutta tilaisuutta ei välttämättä anneta. Paras tilanne olisi, jos Suomi ja Ruotsi tekisivät päätöksen Natoon hakeutumisesta samanaikaisesti ja viivytyksettä. Suomen on kuitenkin toimittava omista lähtökohdistaan käsin itsenäisesti ja määrätietoisesti.

Arvoisa puhemies! Venäjä on toiminnallaan Ukrainassa rikkonut kansainvälistä oikeutta. Sen lopullisia tavoitteita ei voi varmuudella ennustaa. Etupiiriajattelu ja voimapolitiik-

ka ovat palanneet. Venäläinen politiikka arvostaa kovuutta ja valtaa. Niin pitkälle edetään kuin aidat kaatuvat.

Puolustusliiton tarkoitus on sotien ja kriisien estäminen jo ennakolta. Voimankäyttöä ei kannata Natoa vastaan harkita. Neuvostoliitto tai Venäjä ei ole hyökännyt suoraan yhtään Nato-maata vastaan.

Naton intresseissä ei ole hyökätä mihinkään suuntaan. Se ei todennäköisesti pystyisi edes tekemään tarvittavaa yksimielistä päätöstä hyökkäyssodasta. Naton tavoite on ylläpitää pelotetta, joka turvaa rauhan. Naton jäsenenä tärkein roolimme olisi kyky puolustaa omaa aluettamme, päättäisimme kansallisesti joukkojemme lähettämisestä Naton operaatioihin. Suomi olisi Naton 5 artiklan turvatakuiden piirissä.

Arvoisa puhemies! Venäjä on asemoinut itsensä kansainvälisessä yhteistyössä nurkkaan. On valitettavaa, että vuosikymmenien rauhanomainen kanssakäymisemme päättyi pakotteisiin ja luottamuksen menettämiseen. Yhteistyö voi jatkua joskus tulevaisuudessa, mutta se ei voi jatkua Putinin hallinnon kanssa. Toimiva talous on olennainen osa turvallisuuttamme. Suomeen halutaan lisää kansainvälisiä investointeja. Länsi-Euroopan ja USA:n näkökulmista Suomi sijaitsee reuna-alueilla arvaamattoman naapurin kupeessa. Investoinnit valuvat reunalle viiveellä, mutta vetäytyvät sieltä pois ensimmäisinä epävakauden lisääntyessä. Nato-jäsenyytemme mitä todennäköisimmin lisäisi Suomen kiinnostavuutta investointikohteena. Myös talouden, työpaikkojen ja hyvinvointivaltion tulevaisuuden turvaamisen näkökulmista jäsenyytemme Natossa on perustelluin vaihtoehto.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lohi poissa. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.42 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Rauha on suomalaisille kallis. Isovanhempamme ja vanhempammekin muistavat sodan hinnan. Nämä muistot ovat Ukrainan taisteluiden myötä pinnalla ajatuksissamme.

Maailma itkee. Putinin Venäjän mieletön hyökkäyssota näyttää suuntautuvan koko ajan enemmän siviiliuhreja vaativiin toimiin, ja humanitäärinen katastrofi on todella lähellä. Meidän rauhanaikaa eläneiden ja lastemme perusturvallisuus on järkkynyt. Vaikka näimme Venäjän ihmisoikeusloukkaukset omia kansalaisiaan kohtaan ja aiemmat toimet Krimillä ja Itä-Ukrainassa, ehdimme uskoa vakaampaan Eurooppaan. Elämme tapahtumia, joita emme kukaan olisi halunneet nähdä. Näin kirjoitin Venäjän hyökkäyksen jatkuttua viikon.

Turvallisuuspoliittinen tilanne Euroopassa ja Suomessa on todella muuttunut. Uusi selonteko sen arvioimiseksi ja siihen vastaamiseksi on tarpeen. Venäjän täysmääräinen hyökkäys suvereenia valtiota kohtaan sai viimeistään luottamuksemme Venäjään romuttumaan. Demokratian ja oikeusvaltion kehitystä Venäjällä, pyrkimyksiä tiivistää talouden yhteistyötä ja pyrkimystä näin myös säilyttää rauha Euroopassa ei ole onnistuttu toteuttamaan. Jälkikäteen voisi sanoa, että olemme arvioineet väärin myös esimerkiksi yritysten yhteistyön ja investointien riskejä. Toisaalta tavalla tai toisella rauhaan, vapauden ja demokratian vahvistamiseen on aina halu ja valmius panostaa merkittävästi. Nyt tämä valmius näkyy tukena Ukrainalle ja oman varautumisemme merkittävänä vahvistamisena. Suomen ja Ruotsin mahdollinen Nato-jäsenyys näyttää tässä oman turvallisuutemme ja koko Itämeren alueen vakauden ja rauhan vahvistamiseksi parhaalta tarjolla olevalta ratkaisulta — yhtä jalkaa Ruotsin kanssa parempi, yksinkin tarpeellinen.

Arvoisa puhemies! Tarve puolustuksen vahvistamiselle ja tuen hakemiselle on käynyt entistä selvemmäksi myös Nato-maiden aiempaa selkeämmissä rajauksissa tuessaan Ukrainalle. Ne ovat tehneet näkyväksi Natoon kuulumattomien maiden turvattomamman aseman etenkin, kun vastassa on ydinasevalta. Suomella on jo laaja kumppanuus Naton kanssa, josta käsin jäsenyyttä valmistella. On selvää, että Venäjä on pyrkinyt estämään Naton laajenemista, ja nämä riskit tulee tunnistaa ja niihin varautua. Puolustuksellisen varautumisen lisäksi olisi syytä huomioida kansainvälisen osaamisen ja ulkopoliittisen resurssin vahvistaminen, sillä ennalta vaikuttaminen on tietenkin parasta varautumista.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella saimme hallitusohjelmaan ja selontekoon auki kirjoitettua ihmisoikeusperustaisen ulkopolitiikan linjan. Viimeistään Venäjän hyökkäyksen ja sodan Euroopassa pitäisi avata silmät sille, että ihmisoikeudet kannattaa nähdä osana ulko- ja turvallisuuspolitiikan kovaa ydintä. Olisi varmasti viisasta analysoida kaikkia riippuvuuksiamme johdonmukaisesti entistä painavammin myös ihmisoikeuslasien läpi, myös Kiinan roolia.

Läpinäkyväksi on tullut myös se, että energia on sekä ilmasto- että turvallisuuskysymys. Nykytilanne on kestämätön. Ukrainan sodan syttymisen jälkeen EU on käyttänyt noin 30 miljardia euroa venäläiseen fossiilienergiaan. Suomi on osana ongelmaa, sillä kolmasosa Suomessa käytetystä energiasta tulee Venäjältä, öljystä peräti 90 prosenttia. Hallituksessa on päätetty 850 miljoonan euron kriisipaketista fossiilisesta energiasta luopumiseen ja energiaitsenäisyyden saavuttamiseen. Putinin sodan rahoittamisen on loputtava myös energiasektorilla mahdollisimman pian. Tässä kansalaisten viestikin on selvä: olemme valmiita tinkimään, jos sillä voimme lopettaa sodan, helpottaa ukrainalaisten taistelua.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat kriisitietoisia ja haluavat varautua. Sotilaallinen maanpuolustuksemme on hyvällä tolalla, mutta kriiseihin varautuminen edellyttää myös laajempaa, koko yhteiskunnan mukaan ottavaa varautumis- ja valmiussuunnittelua. Kansalaistaitoja onkin syytä kehittää yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden parantamiseksi. Olennaisiin kansalaistaitoihin lukeutuvat ainakin ensiaputaidot, alkusammutus, kotitalouskohtaisen ruokahuollon ja toimintojen varmistaminen sähkönjakelun keskeytyessä, väestönsuojien käyttö, informaatiovaikuttamiseen, ympäristökatastrofeihin [Puhemies koputtaa] ja suuronnettomuuksiin varautuminen. Taidot lisäävät myös henkistä resilienssiä. Olemme näiden taitojen vahvistamiseksi tehneet yhdessä edustaja Holopaisen kanssa toimenpidealoitteen vapaaehtoisen kansalaispalveluksen kehittämisestä. [Puhemies: Kiitoksia!] — Vielä viimeinen lause.

Vielä lopuksi: Suomi on tehnyt pitkäjänteistä rauhan- ja aseriisuntatyötä sotaa, konflikteja, väkivaltaisia poliittisia ratkaisuja vastaan. Tätä työtä Suomen tulee vahvasti jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Said Ahmed.

17.48 **Suldaan Said Ahmed vas:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Venäjän laiton hyökkäys Ukrainaan on tehnyt raadollisen selväksi, että Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristö on nyt muuttunut. Ukrainalaisten kärsimys muistuttaa meitä hirvittävällä tavalla siitä, mikä on tärkeintä. Tärkeintä on rauha niin meillä Suomessa kuin muuallakin maailmassa. Sota on nyt uutiskuvien kautta kaikkien meidän silmiemme edessä. Itse olen kokenut sodan lapsena. Edessämme onkin tärkeä tehtävä: meidän tulee varmistaa, että Suomi on turvallinen paikka elää myös tulevaisuudessa. Nyt käytävät keskustelut ovat elintärkeitä. Ratkaisut on tehtävä parhaan mahdollisen tiedon valossa. Ajankohtainen selonteko edus-

kunnalle on tärkeä pohja eduskunnan työlle, joka tähtää parhaisiin ratkaisuihin Suomen kannalta.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus vaatii yhteistyötä. Ajattelen, että pohjoismaisen ja eurooppalaisen yhteistyön lisäksi meidän on nyt katsottava myös puolustusliitto Naton jäsenyyden suuntaan. Nato-jäsenyyden ennaltaehkäisevä vaikutus olisi mielestäni vahvuus Suomen puolustukselle. Myös 5 artiklan antamat turvatakuut ovat vahvat argumentit jäsenyyden puolesta. Jäsenyyden riskit täytyy totta kai huomioida, niistä on käytävä perusteellinen keskustelu. Niin eduskunnan kuin kansalaisten tulee tietää, mihin ja miten liittyisimme, jos liittyisimme Natoon. Tärkeää on, että Suomi tekee omat ratkaisunsa itsenäisesti.

Arvoisa puhemies! Rauha ja solidaarisuus ovat minun arvomaailmani kivijalkoja. Rauha ja solidaarisuus ovat mielestäni myös Suomelle sopivat ulko- ja turvallisuuspolitiikan kivijalat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, var vänlig.

17.50 **Mikko Ollikainen r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Dagligen under snart två månaders tid har vi fått ta del av synnerligen tragiska bilder från Rysslands råa och brutala attack i det självständiga Ukraina. Vi har bland annat sett hur städer såsom Mariupol bombarderas, otäcka scener i Butja och oskyldiga som drabbas. Hundratals barn har fått sätta livet till.

Torsdagen den 24 februari år 2022 är ett datum som vi alla minns och kommer att minnas i årtionden. Ukrainas sak är vår. Vi stöder och har stött Ukraina som på ett heroiskt sätt försvarat sitt land, men samtidigt försvarar de Europa och Finland, värden som vi står för.

Maailma on nyt erilainen. Olemme uuden ajan edessä, monellakin eri tasolla. Tämä historiallinen selonteko luo pohjan keskustelulle Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta. On tärkeää, että eduskunta ja me kaikki kansanedustajat saamme mahdollisuuden käydä perusteellista keskustelua asiasta, ja tähän tulee nyt panostaa oikein kunnolla.

Selonteolla on selkeä sanoma: turvallisuusympäristö on muuttunut, ja tilanteessa, jossa pelaamme eri pelisääntöjen mukaan, meidän on tehtävä omia harkintoja omista näkökulmistamme, mikä on meille, Suomelle ja suomalaisille, parasta nyt ja tulevaisuudessa. Kyse on todella suurista päätöksistä: mihin haluamme kuulua, mitkä asiat ovat meille todellakin tärkeitä?

Redogörelsen målar upp de alternativ Finland har i det förändrade läget och ger en mångsidig analys av vad ett medlemskap i Nato skulle innebära. Dessa har även kommit fram mycket tydligt här i dag. I det läge som vi nu befinner oss i och av de alternativ som finns att tillgå är ett medlemskap det bästa för oss. Ett medlemskap i Nato skulle ge en starkare trygghet för oss, en försäkring som skulle ha effekter på flera olika plan inför framtiden. Nato är nu ett naturligt nästa steg för oss.

I nuläget står majoriteten av finska folket bakom ett medlemskap, så även mitt parti Svenska folkpartiet. Det har varit partiets syn redan en längre tid, men frågan har nog aldrig varit så aktuellt som den är nu. Processen kring redogörelsen är naturligtvis ytterst viktig, likaså randvillkoren och tidtabellen, hur vi agerar framöver.

Trygghet och säkerhet betyder dock många olika saker. Det är viktigt att lyfta fram försörjningsberedskapen, att vi har mat, vatten, energi, infrastruktur, el, basförnödenheter för att vi ska kunna leva. Cybersäkerheten får absolut inte glömmas bort i detta avseende.

Efter krigsutbrottet har vi reagerat och gjort åtgärder för att inte vara beroende lika mycket av ryskt fossilt bränsle. Vi i Finland har goda möjligheter att klara oss i det här. Vi har klart bättre möjligheter att klara oss utan ryskt fossilt bränsle i jämförelse med andra europeiska länder, till exempel genom att utnyttja inhemska förnyelsebara energiformer.

Arvoisa puhemies! Suomalaisten maanpuolustustahto on vahva. Sitä meidän tulee vaalia. Turvallisuus tarkoittaa kuitenkin monta eri asiaa. Selonteossa käsitellään esimerkiksi henkistä kriisinkestävyyttä sekä lasten ja nuorten edellytyksiä turvalliseen arkeen. Sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen on tärkeää koko Suomen turvallisuuden kannalta. Koronan aikana huoltovarmuusajattelumme vahvistui, ja toki myös tulevaisuudessa huoltovarmuus on tärkeää.

Vi i Finland är ett litet land och vi måste agera tillsammans med andra länder, till exempel i försvarsfrågor. Det nära samarbetet med Sverige har kommit tydligt fram under diskussionen här i dag och att vi agerar gemensamt kring till exempel de här frågorna då det gäller Natomedlemskap och dylikt. Under min livstid har jag aldrig varit med om att Finlands politik har varit så mycket på tapeten som den är just nu i Sverige och då det gäller just Ukrainakrisen. Faktum är att det var mera mediauppmärksamhet i Sverige kring den här redogörelsen som vi nu diskuterar än vad det var då den lanserades i Finland för en vecka sen. Jag tycker det är väldigt viktigt [Puhemies koputtaa] att Finland och Sverige agerar tidtabellsmässigt parallellt då det gäller ett möjligt Natomedlemskap i framtiden. Det här är en väldigt viktig fråga inför framtiden, så vi bör ha ordentligt med tid att lägga ner på det här. — Tack, kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

17.56 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Karmeimmat kuvat sodasta ilmestyivät uutisissa muutama viikko sitten, kuvat, jotka kertoivat Venäjän armeijan toimeenpanemista raakuuksista ja siviilien surmaamisesta Butšassa ja muualla Ukrainassa. Toisena pääsiäispäivänä Senaatintorille saapui ristisaattoja ja kulkueita viidestä kirkosta eri puolilta Helsingin kaupunkia. Pyhän Marian seurakunnan kirkkoherra Rafał Czernia pyysi Venäjän johtajille mielenmuutosta: ”Se, joka aloittaa sodan, unohtaa ihmiskunnan. Hän asettaa edelle oman etunsa ja valtansa. Jumalan nimessä kuultakoon kärsivien huuto. Lopettakaa tämä joukkomurha.”

Arvoisa puhemies! Naapurimaamme Venäjä toteuttaa valitettavasti nyt omia, historiaankin perustuvia geopoliittisia tarkoitusperiään täysin mielivaltaisesti.

Värderade talman! Statsrådets nya säkerhetsredogörelse är omfattande och ger en klar bild av nuläget. Det är en redogörelse som många väntat på som ett slags milstolpe i den aktuella Natodebatten.

Ulkoministeri Haavisto sanoi puheessaan selkeästi: ”Paluuta vanhaan ei ole. Tilanteessa, jossa Venäjä pyrkii rakentamaan etupiiriä painostamalla ja sotilaallisin keinoin, reagoimat-

ta jättäminen muuttuneeseen turvallisuusympäristöön saattaisi johtaa Suomen kansainvälisen aseman muuttumiseen ja liikkumatilamme kaventumiseen.” Lähialueemme ei ole vakaa ja rauhallinen. Sen sijaan Euroopassa, vain reilun tuhannen kilometrin päässä on sota ja sen hyökkäävä osapuoli on meidän naapurimaa.

Arvoisa puhemies! On syytä muistaa, että Suomi ei ole ollut pitkään aikaan puolueeton. Silti eräät tahot yrittävät vielä uskotella, että Suomi olisi puolueeton. Ajat ovat muuttuneet pysyvästi.

Nato ei ole sotilasliitto, kuten jotkut tahot yrittävät väittää. Naton päätehtävä on turvata sen jäsenten yhteisiä arvoja, joita ovat demokratia, yksilönvapauksien kunnioittaminen, oikeusvaltio ja kiistojen rauhanomainen ratkaisu. Lisäksi Nato huolehtii jäsenmaiden turvallisuudesta ja vapaudesta poliittisesti ja vasta viime vaiheessa sotilaallisesti.

Värderade talman! Finland står nu vid ett vägskäl. Det finns bara en väg att välja: Finland bör ansöka om medlemskap i försvarsalliansen Nato. Vi är medvetna om att en ansökningsprocess inte är en harmlös sagostig. Även om det finns utmaningar och risker anser jag ändå att en realisering av Nato-optionen är det bästa alternativet, men trots det behöver Finland fortfarande ett starkt nationellt försvar. Därför välkomnar jag också regeringens beslut om extrasatsningar på försvaret.

Försvarsminister Kaikkonen redogjorde vid senaste veckas presskonferens för de fem kriterier som måste förverkligas innan Finland kan gå med i Nato: ett tydligt stöd av folket, riksdagens stöd, regeringens stöd, presidentens stöd och ett enhälligt stöd av medlemsländerna i Nato. I nuläget verkar de fyra främst nämnda kriterierna vara ganska klara och det femte kriteriet, Natomedlemsländernas stöd, har presidenten, statsministern och vår utrikesminister aktivt och föredömligt jobbat med. Och när det är allvar brukar såväl politiker som folket står enade i Finland.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Turvallisuuspoliittiset päätökset ovat Suomen omissa käsissä. Silti on ehkä tarpeen vielä kerran painottaa, että Suomen päätökset eivät ole suunnattu ketään vastaan vaan meidän jokaisen tehtävämme ja vastuumme on varmistaa suomalaisten turvallisuutta. Suomella on kaksi vaihtoehtoa: alistuminen uudelleen suomettumiseen ja uuteen YYA-sopimukseen, ja toinen vaihtoehto on jäsenyyden hakeminen puolustusliitto Natossa. Samalla me tiivistäisimme yhteistyötä Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kanssa. Valintani on tässä asetelmassa selvä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

18.01 **Seppo Eskelinen sd:** Arvoisa puhemies! Tuskin kukaan meistä edustajista uskoi alkuvuodesta, että joudumme arvioimaan turvallisuus- ja toimintaympäristössämme tapahtunutta perustavanlaatuista muutosta. Vajaa kaksi vuotta sitten hyväksyimme ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja sisäisen turvallisuuden selonteot. Nyt Venäjän hyökättyä brutaalisti Ukrainaan meidän on nopealla aikataululla arvioitava kokonaisturvallisuuden kuvaa sekä vaikutuksia niin talouteen, huoltovarmuuteen, sisäiseen turvallisuuteen kuin kyber- ja hybridivaikuttamisen mahdollisiin uhkiin.

Venäjän hyökkäys on johtanut laajamittaiseen humanitääriseen hätätilaan sekä vaikuttanut niin Suomen kuin Euroopan talouteen ja energiahuoltovarmuuteen monella tapaa. Kiitos täytyy antaa valtiojohdolle ja hallitukselle nopeasta reagoinnista ja työstä, kriisin ja

turvallisuustilanteen arvioinnin käynnistämisestä sekä aktiivisesta osallistumisesta EU:n sisällä käytävään turvallisuuspoliittiseen keskusteluun ja Suomen suunnan hakemiseen. Menettelyhän sinänsä on poikkeava, että kesken hallituskauden arvioidaan uudelleen ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme suuntaa ja vaihtoehtoja, mikä on Suomen ja suomalaisten kokonaisuusturvallisuuden kannalta paras tie, mutta perusteet ovat vahvat.

Ajankohtaisselonteko antaa hyvän kuvan turvallisuusympäristön muutoksesta ja niistä vaihtoehtoisista yhteistyömahdollisuuksista, millä voimme edetä päätökseen tänä keväänä. Pienelle kansalle on tärkeää, olipahan ratkaisu mikä tahansa, kansallinen turvallisuus, itsemääräämisoikeus ja oma liikkumatila erityisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Vastaavaa arviointiahan on menossa monissa Euroopan maissa tällä hetkellä, ja Suomelle on erityisen tärkeää tietysti aktiivinen vuoropuhelu Ruotsin kanssa, niin kuin meidän politiikan johto on tehnytkin.

Arvoisa puhemies! Suomi on vahvasti mukana eurooppalaisessa turvallisuus- ja puolustusyhteistyössä monien eri liittoutumien kanssa, mukana kahdenkeskisissä ja moniliittoutumissa: JEF Britannian kanssa, E12 Ranskan kanssa, FNC Saksan kanssa, Nordefco Pohjoismaiden kanssa, Itämeri-yhteistyö, Nato, EU, Yhdysvallat, Ruotsi, Norja. Näiden yhteistyösopimusten ja yhteistyön kautta olemme mukana muun muassa kriisinhallinnassa, materiaalihankinnoissa, sotaharjoituksissa, joukkojen koulutuksissa, rajayhteistyössä ja eurooppalaisessa sotilasyhteistyössä. Minusta tämä kertoo myös hyvin sitä kuvaa, miten jo tällä hetkellä olemme osa Euroopan ja Pohjoismaiden sotilaallista yhteistyötä ja kokonaisturvallisuutta nyt ja tulevaisuudessa. Euroopan yhtenäisyys onkin äärimmäisen tärkeää geopoliittisen tilanteen jatkuvissa liikkeissä.

Arvoisa puhemies! Päätöksenteon kannalta on tärkeää, että parlamentaarisesti pystymme avoimesti yhdessä ja yhdensuuntaisesti käymään turvallisuuspolitiikkavaihtoehtojamme läpi, niin kuin tänään on tapahtunutkin. Kansalaiset ovat myös vahvasti reagoineet keskusteluun, ja laaja kansalaismielipide on turvallisuuspolitiikkamme suunnanmuutoksen takana. Lisäksi suuri osa suomalaisista on antanut meille kansanedustajille vahvan mandaatin päättää asiasta.

On asioita, joihin emme varmaan tällä aikataululla saa vastauksia, ja erityisesti turvallisuusriskien ja maariskien osalta jää paljon kysymyksiä siinäkin vaiheessa, kun teemme linjauksen. Hyvä turvallisuuspoliittinen ajankohtaisselonteko ja käynnistyvät valiokuntakäsittelyt kyllä antavat mielestäni tarvittavat eväät nopealle, harkitulle päätöksenteolle jo tänä keväänä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.06 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Itsenäiselle valtiolle ei ole turvallisuuspoliittisesti mitään tärkeämpää kuin maanpuolustuskyky, paitsi maanpuolustustahto. Edellä mainitut ovat kaiken pohja, alku ja juuri, kriisissä pelastus tai kuolema. Yleinen asevelvollisuus sekä vahva ja koulutettu reservi ovat sodanajan joukoille pohja, joka toimii erinomaisesti pienessä maassamme, Suomessa. Maanpuolustustahtoa ei pidä romuttaa, sitä pitää vaalia. Maanpuolustustahto on se, mikä minua eniten huolettaa mahdollisessa Nato-jäsenyydessä.

Meillä on lähetekeskustelussa nyt valtioneuvoston ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta, joka on todellakin muuttunut. Selonteko on merkittävä siksi, että siinä arvioidaan muun muassa yhteistyön tiivistämistä Naton kanssa sekä mahdollisen

Nato-jäsenyyden vaikutuksia. Tämä ei kuitenkaan ole ainoa osa selontekoa, se nimittäin käsittelee edellä sanotun lisäksi muuttuneen turvallisuustilanteen vaikutuksia ja Suomen kokonaisvaltaista varautumista talouteen, kriisinsietokykyyn, huoltovarmuuteen, sisäiseen turvallisuuteen, kyberturvallisuuteen, hybridivaikuttamiseen ja kriittiseen infrastruktuuriin. Nämä ovat merkittäviä asiakokonaisuuksia, sillä niiden on oltava kunnossa riippumatta siitä, onko Suomi sotilaallisesti liittoutunut vai ei.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Nostankin selonteosta tarkempaan keskusteluun sydäntäni lähellä olevat huoltovarmuusasiat. Niitä käsitellään selonteossa tarkemmin luvun 4 alla.

Huoltovarmuudella itse asiassa tarkoitetaan lyhyesti sanottuna kykyä selviytyä häiriötilanteista kriisioloissa mahdollisimman vähin erityisjärjestelyin. Keskeistä on erityisesti julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö. Selonteossa puhutaan osuvasti verkostomallista. Kaikkein välttämättömimpien hyödykkeiden osalta selonteko painottaa omavaraisuutta, ja omilla toimillani olen eduskunnassa pyrkinyt vaikuttamaan siihen, että me todella olisimme omavaraisia. Olen viime aikoina tehnyt eduskunnassa mielestäni useita Suomen huoltovarmuuteen liittyviä aloitteita käteisestä rahasta turvetuotantoon liittyvään toimenpidealoitteeseen, ja haluan kaikin keinoin edistää huoltovarmuutta.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuuteen kuuluu keskeisesti oma ruuantuotanto, ja meidän pitää se turvata täällä, olemme Natossa tai emme ole Natossa. Esitin tähän maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron poistoa, jonka hallitus onkin osittain hyödyntänyt ohjelmassaan. Eduskunnalle annetaan ensimmäinen huoltovarmuusselonteko syyskuussa 22. Olen puolueeni edustaja tässä, ja olemme siellä parlamentaarisessa seurantaryhmässä tukemassa tätä huoltovarmuusselonteon valmistelua. Toivon eduskunnalta suurta viisautta huoltovarmuuskysymyksiin liittyvässä päätöksenteossa niin valiokunnissa kuin täysistunnossakin.

Arvoisa puhemies! Minulla on muutama asia, jotka vielä askarruttavat suhteessa omaan kantaani Nato-kysymykseen. Nämä kysymykset ovat seuraavat: Hyväksyvätkö kaikki Nato-maat Suomen jäsenhakemuksen? Onko meillä turvatakuut Nato-hakemuksen käsittelyn ajaksi? Onko mahdollista, että Yhdysvallat ei olekaan tulevaisuudessa enää Naton jäsenmaa? Onko mahdollista, että Suomen liittyminen Natoon muodostaa turvallisuusratkaisun sijaan turvallisuusongelman? Näitä asioita joudun pohtimaan, aivan kuten joudumme pohtimaan myöskin Nato-jäsenyyden vaikutusta talouspoliittiseen maariskiin.

Arvoisa puhemies! Itse Nato-jäsenyyden suhteen lopullisen kantani voin muodostaa siinä vaiheessa, kun tiedämme jäsenyyden ehdot, vastuut ja velvollisuudet.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vehviläinen, olkaa hyvä.

18.12 **Anu Vehviläinen kesk:** Arvoisa puhemies! Olemme historiallisen keskustelun äärellä, ja siitä kertoo se, että moni edustaja haluaa tästä asiasta tänään myös käyttää puheenvuoron mukaan lukien allekirjoittanut. En mitenkään olisi voinut uskoa näiden valtiopäivien alkaessa helmikuun alussa, että me käymme tällaista keskustelua, mutta aika on tihentynyt, ja näin meidän täytyy tässä kohtaa tehdä.

Tämä muuttunut turvallisuusympäristö on totta kai seurausta siitä, että Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Ja voi ehkä todeta sen, mikä on laajasti ollut käsittelyssäkin julkisuudessa ja myös täällä eduskunnassakin: Venäjän hyökkäys ja Venäjän tavoitteet itse asiassa ovat täy-

sin paradoksaalisia, koska he tavoittelevat etupiirijakoa ja sitä, että Nato ei laajenisi, ja nyt me ollaan nähty, että tämä hyökkäys on nostattanut Naton kannatusta sekä Suomessa että Ruotsissa. Ja toisaalta voi olla, että Venäjällä ajateltiin, että EU on hyvin hajanainen ja ei pysty sellaisiin talouspakotteisiin ja toimintaan ja aseapuun, mitä ollaan tässä viimeisen kahden kuukauden aikana nähty, eli heidän tavoitteensa ovat toimineet päinvastaisesti.

Suomella on ollut täysin perustellut turvallisuuspoliittiset ratkaisut tässä viimeisten vuosien aikana ja voisi sanoa, että kylmän sodan jälkeenkin. Näin itse ajattelen, ja kuten täällä on monessa puheenvuorossa tuotu esille, niitä on tuotu hyvällä tavalla aina joka vaalikausi esille sekä turvallisuuspoliittisen selonteon että myös sitten puolustusselonteon yhteydessä, ja meillä on ollut perusteena kolme tärkeää asiaa: koko maan puolustaminen, yleinen asevelvollisuus ja liittoutumattomuus. Olemme myös viimeisten vuosien aikana tehneet monella tavalla hyvää, tiivistyvää yhteistyötä kahdenkeskisesti esimerkiksi Ruotsin, Ison-Britannian, USA:n kanssa ja myös monenkeskistä yhteistyötä, olleet aktiivisia vaikuttajia EU:ssa ja niin päin pois, ja tämä on ollut todella tärkeää, ja näistä ei ole tarkoituksenmukaista myöskään jatkossa luopua.

Mutta nyt meidän on arvioitava realistiselta ja jos ei jopa inhorealistiselta pohjalta uudestaan meidän turvallisuus- ja puolustuspoliittisia ratkaisuja. Pidän tärkeänä, että hallitus on jo omissa päätöksissään sekä lisätalousarvion osalta tänä vuonna että myös kehyksiä käsitellessään merkittävästi panostamassa nyt suomalaiseen puolustukseen: sekä puolustushallinnon henkilöstöön, materiaalihankintoihin että myös kertausharjoituksiin. Mutta jos me haluamme maksimaalista turvaa itsellemme, niin silloin meidän täytyy ajatella, että Nato-tie pystyy turvaamaan, antamaan sitä lisäturvaa aitojen turvatakuiden kautta 5 artiklansa mukaisesti.

Itsekin vielä muutama kuukausi sitten pohdin, voisiko tästä Euroopan unionin Lissabonin sopimuksen 42.7 lausekkeesta olla johonkin, konkreettisiin turvatakuisiin, mutta olen tullut siihen tulokseen, että se ei ole mahdollista. Sinänsä EU on tärkeä yhteinen kumppanimme, ja toivon, että olemme siellä aktiivisesti kehittämässä tätä EU:n puolustusulottuvuutta, ja toivon myös, että EU:n ja Naton yhteinen yhteistyö pystyy syvenemään. Tiedämme myös sen, että jo tällä hetkellä EU-maista peräti 21 on Naton jäseniä, ja se on heidän puolustusratkaisunsa. Itse ajattelen niin, että jos myös Suomi ja Ruotsi liittyvät Natoon, niin tästä tulee vahva pohjoinen ulottuvuus tällä puolustuksen alalla myös Naton osalta.

Tästä prosessista, mikä meillä on tässä käynnistymässä, haluan todeta sen, että kun kuulin, kuinka moni valiokunta antaa lausuntonsa myös ulkoasiainvaliokunnalle, niin ymmärrän sen, että tässä talossa halutaan asiallisesti perehtyä tähän tulevien päivien ja tulevien viikkojen aikana. Se kyllä minulle sopii, mutta sitten ajattelen myös niin, että meidän ei pidä hidastella tässä asiassa: meidän pitää toimia pikemminkin ripeästi, mennä eteenpäin määrätietoisesti, pelottomasti, ja meillä pitää olla yhteinen näkemys ja pitää hakea sitä yhteistä näkemystä.

Pidän tärkeänä, että tämän päivän keskustelussa olemme pääosin pystyneet kunnioittamaan toinen toistemme näkemystä, ja minusta se on aina hyvä tapa, jos viemme yhteisesti näitä asioita tässä eteenpäin.

Pidän myös sitä tärkeänä, että me huomioimme myös sen, mitä riskejä voi olla tähän hakuvaiheeseen tulossa. Niistäkin pitää jossain määrin avoimesti puhua, mutta toisaalta tiedämme sen, että on asioita, joita ei voida käsitellä edes tässä salissa, vaan niitä käsitellään tuolla valiokunnissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Suomela, olkaa hyvä.

18.17 **Iiris Suomela vihr:** Arvoisa puhemies! Sinä varhaisena torstaiaamuna helmikuussa, kun venäläiset panssarit vyöryivät Ukrainaan, lakkasi tuttu maailma olemasta. Venäjä on sotinut Ukrainassa jo vuodesta 2014, mutta nyt Putin osoitti, ettei ole sellaisia rajoja, joita hän kunnioittaa. Samalla eurooppalainen turvallisuusjärjestys koki kovan kolauksen, ja tämä on pakottanut Suomenkin vetämään uusia johtopäätöksiä asemastaan maailmassa. Me tarvitsemme uudenlaisia turvatakuita, ja selväksi on tullut, että vahvimmat turvatakuut voidaan saada Nato-jäsenyyden kautta. Se on ollut pohjimmiltaan merkittävin syy, jonka tähden olen itsekin tullut Nato-jäsenyyden kannalle.

Arvoisa puhemies! Ukrainalaiset ovat joutuneet kokemaan sodan kaikki kauhut ilmaiskuista murhiin ja raiskauksiin. Butšassa sotarikosten tutkijat kaivavat auki joukkohautoja ja käyvät läpi autoja, joihin on tapettu kokonaisia pakoon pyrkineitä perheitä. Näiltä sodan kauhuilta emme voi ummistaa silmiämme, eivätkä sitä suomalaiset teekään. On täysin selvää, että suomalaiset eivät tätä julmaa hyökkäyssotaa hyväksy.

Pääsiäismaanantaina tuhannet ihmiset kokoontuivat Senaatintorille osoittamaan tukensa Ukrainalle. Monella tapaa koskettava mielenosoitus päättyi huutoon ”Suomi voi tehdä enemmän”, ja tähän on helppo yhtyä. Aseapua on jatkettava, pakolaisia on autettava ja taloudelliset siteet Venäjään on katkaistava. Erityisen tärkeää on, että Suomi pitää kiinni johtavasta asemasta eurooppalaisessa rintamassa Ukrainan puolesta, mitä myös presidentti Zelenskyi toivoi puheessaan eduskunnalle. Yhteistyö on nyt todellakin voimaa.

EU on tällä hetkellä yksi vahvimmista vastavoimista Venäjälle. Naton toimintaa rajoittaa tietynlainen huoli konfliktin kiihdyttämisestä. Sen sijaan EU:lla on käytettävissään hyvin laaja keinovalikoima aina talouspakotteista lähtien. Onkin hyvin vaikeaa nähdä, miten heikompi EU voisi mitenkään olla Suomen etu. Suurin uhka Suomen itsenäisyydelle on nimittäin Venäjä, ei Brysselin byrokraatit, joihin osa on tässäkin salissa tänään viitannut. Päinvastoin, Bryssel on nyt meidän ja myös Ukrainan tukena Venäjää vastaan. Lienee hyvä muistaa, että myös Naton päämaja sijaitsee Brysselissä.

Turvallisuuspolitiikka kietoutuu tiiviisti talouspolitiikkaan. Emme voi jatkaa tämän julman hyökkäyssodan rahoittamista. Isoin kysymys on venäläinen fossiilinen energia, josta Eurooppa on edelleen valitettavan riippuvainen. Kyse on taloudellisesti valtavasta kysymyksestä Venäjälle. Ennen sotaa yli 60 prosenttia Venäjän vientituloista tuli fossiilisista — vaikkapa Suomen öljytuonnista 90 prosenttia tuli Venäjältä. On selvää, että tämä tulonlähde on tyrehdytettävä. Suomalaiset eivät halua jatkaa rahan kaatamista Putinin sotakassaan.

Lyhyellä aikavälillä korvaavaa energiaa hankitaan toki sieltä, mistä saadaan, mutta samalla on selvää, että turvallisinta, tehokkainta ja järkevintä olisi pyrkiä korvaamaan venäläistä fossiilienergiaa kotimaisella uusiutuvalla energialla. Tämä pätee, vaikka ei piittaisi päästöistä pätkän vertaa. Ensinnäkin, fossiilienergian hintalappu on nyt korkea. Emme ole suinkaan ainoita, jotka haluavat eroon venäläisestä fossiilienergiasta, jolloin kysyntä muulle fossiilienergialle kasvaa. Toiseksi, monet korvaavista kauppakumppaneista eivät ole paljoa Venäjää parempia, esimerkiksi Saudi-Arabian tai Arabiemiraattien ihmisoikeuslinja ei sitä kyllä ole.

Suomen ulkopoliittista asemaa onkin paikallaan tarkastella Venäjää laajemmin. Meidän on pidettävä silmät auki jatkuvasti, jotta osaamme tehdä oikeat ratkaisut ajassa. Moni onkin kysynyt, että olisiko tämä Venäjän kehitys ollut nähtävissä ennakkoon. Kukaan tuskin

odotti aivan tätä, mutta varoitusmerkkejä on ollut jo pitkään nähtävillä. Heidi Hautala kohahdutti vuonna 2006 sanomalla eduskunnassa pitämässään ryhmäpuheenvuorossa, että Venäjän duuma on taantunut vallan keskittämisen seurauksena valtaoikeuksiltaan vuotta 1905 edeltävään tilaan, jolloin kaikki valta oli tsaarilla.

Viimeistään Krimin valtaus vuonna 2014 osoitti, ettei Venäjä kunnioita naapurimaidensa rajoja tai kansainvälistä oikeutta. Siitä huolimatta Suomen eduskunta päätti antaa periaateluvan venäläisen valtionyhtiön Rosatomin ydinvoimahankkeelle Suomessa. No, olennaista ei ole nyt muistella menneitä ja miettiä, että kuka on ikään kuin ollut milloinkin oikeassa Putinin Venäjän suhteen, kuka ehkä ei. Olennaista on se, että me uskallamme nyt kansakuntana tehdä oikeat johtopäätökset.

Olennaista on myös ottaa opiksi. On esimerkiksi paikallaan pohtia, että olisiko meidän syytä päivittää ulkopolitiikan ja etenkin kauppapolitiikan linjaa suhteessa Kiinaan, joka sulkee uiguureja leireille ja polkee muutenkin ihmisoikeuksia päivästä toiseen. Suomessakin käydään jatkuvaa pohdintaa, että mihin suuriin hankkeisiin voidaan lähteä vaikkapa kiinalaisen rahan turvin. On selvää, ettei näissä hetkissä voi olla sinisilmäinen. Pienen kansakunnan on nimittäin toimittava viisaasti, [Puhemies koputtaa] jos haluamme varmistaa meidän ihmisoikeusmyönteisen demokratiaa puolustavan linjamme toteutuvan myös tulevaisuudessa, ja tämä todella vaatii laajaa katsantokantaa, ennakointia ja ennen kaikkea kansainvälistä yhteistyötä. Vahva EU on myös Suomen turva.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Yrittiaho, olkaa hyvä.

18.23 **Johannes Yrttiaho vas:** Arvoisa puhemies! Hallituksen Nato-selonteko on yksipuolinen eikä vähimmässäkään määrin kriittinen arvio turvallisuuspoliittisesta tilanteesta tai Suomen vaihtoehdoista. Se on tiekartta Natoon.

Jo pääministeri Marinin julkisten esiintymisten perusteella on selvää, että hallitus ajaa Suomen jäsenyyttä Yhdysvaltojen johtamassa sotilasliitossa. [Sanna Antikainen: Puolustusliitossa!] Viime viikolla pääministeri lausui, että Suomen ei tulisi asettaa minkäänlaisia ehtoja jäsenyydelleen, ei edes sellaisia, joita Tanska ja Norja ovat rauhan aikana pyrkineet yksipuolisesti asettamaan.

Ollaanko siis valmiita pysyvien ulkomaisten joukkojen, raskaan aseistuksen, myös ydinaseiden sijoittamiseen Suomeen? Pääministeri on puhunut hyvin myönteisesti Naton ydinasesuojasta unohtaen ne eksistentiaaliset uhkat, joita tähän väistämättä liittyy. Naton nuclear sharing -ohjelmassa ydinasevallat jakavat ydinaseita niille valtioille, joilla ei ydinaseita ole. Onko Suomi valmis tähänkin? Saksan ulkoministerin mukaan maan F-35-koneiden lentäjiä koulutetaan nyt ydinaseiden käyttöön. Tullaanko myös suomalaisia F-35-lentäjiä kouluttamaan samoin? [Sanna Antikainen: Entäs Venäjä?] Siihenkö nämä koneet hankitaan?

Puhemies! On ilmeistä, että Yhdysvaltain Suomeen kohdistuva paine on tällä hetkellä kova. Tavoite on saada Suomi hakemaan Nato-jäsenyyttä. Näin pyritään luomaan painetta Venäjän rajoille nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa. Kyse on siis suurvaltapolitiikasta, jota Suomen pään yli tehdään.

Mitään varmuutta siitä, että 30 Nato-maata lopulta hyväksyisivät Suomen jäseneksi, ei ole. Jäsenyysprosessin aikana Suomi altistuisi ulkopoliittiselle kaupankäynnille, maailmanpolitiikan pelinappulaksi. Viitteitä siitä on jo saatu Suomen ja Turkin välisessä keskustelussa, jossa Turkki on mitä ilmeisimmin esittänyt Suomen Nato-jäsenyyden hyväksyn-

nälle ehtoja. [Sanna Antikainen: Te haluatte myöskin Kremlin pelinappulaksi!] Käytännössä Suomen ulkopoliittinen liikkumavara kaventuu jo jäsenyysprosessin aikana siis.

Itse sotilasliiton jäsenyys rajaa suvereniteettia ulko- ja turvallisuuspolitiikassa sitten vielä lisää. Kansallinen päätösvalta kapenee ja osin häviää. Maahan sijoitettavat ulkomaiset joukot ja raskas aseistus totta kai kaventavat omaa liikkumatilaa ja päätäntävaltaa. Mahdollisten ydinaseiden osalta Suomella ei ole mitään valtaa päättää, käytetäänkö niitä ja miten, vaikka asejärjestelmät olisivat maahamme sijoitettuja.

Nato-jäsenyys on kaventanut jäsenmaiden suvereniteettia myös tilanteissa, joissa Naton 5 artiklaa on käytetty poliittiseen kiristykseen. Ennen Yhdysvaltain ja sen liittolaisten hyökkäystä Irakiin 2003 esimerkiksi Yhdysvaltain Oslon suurlähettiläs kiristi 5 artiklalla asemamaataan Norjaa, jotta olisi saanut sen mukaan hyökkäykseen Irakia vastaan.

Väitetään, että Natossa päätökset tehdään konsensuksella ja yksikin jäsenvaltio voisi estää päätöksen syntymisen. Tässä on erotettava muodolliset valtasuhteet ja todelliset valtasuhteet. Naton jäsenmaat koosta riippumatta ovat konsensusperiaatteen myötä vain muodollisesti tasavertaisia, samanlaisia oikeuksiltaan ja velvollisuuksiltaan. Eihän kukaan kuitenkaan usko, että Yhdysvalloilla ja Luxemburgilla olisi tosiasiassa samanlaiset oikeudet ja velvoitteet Natossa. [Sanna Antikainen: Entäs Venäjän päätöksenteko?] Kun Nato pommitti Serbiaa vuonna 99 peräti 78 päivän ajan, vastusti jäsenvaltio Kreikka noita pommituksia. Kovan painostuksen tuloksena Kreikan oli kuitenkin pakko hyväksyä niin sanottu opting out -menettely. Pommituksia Kreikka ei koskaan hyväksynyt mutta ei pystynyt niitä estämään.

Arvoisa puhemies! Hyvin moninaisia ovat ne keinot, joita ennen kaikkea Yhdysvallat käyttää saadakseen oman tahtonsa maailmanpolitiikan eri käänteissä lävitse sotilasliitto Natossa. [Sanna Antikainen: Entäs Venäjä?] Nato on Yhdysvaltojen johtama sotilasliitto. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Salonen, olkaa hyvä.

18.28 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on ollut selkäpiitä kylmäävää seurattavaa. Sen kauheudet ihmisiä kohtaan ovat ihmismielelle vaikeita käsitellä, saati ymmärtää todeksi. Siinä, missä aiemmin historiassamme yksi lehtikuva pysäytti ihmiset käsittämään sodan kauheudet, nyt seuraamme sodan hyökkäyksen etenemistä satelliittikuvien avulla hetki hetkeltä. Nykymaailman nopea tiedonvälitys tuo kauempanakin olevat sodat lähellemme, koteihimme ja arkeemme, eri tavalla kuin aiemmin. Sodan kauhut ovat meidän kaikkien nähtävillä, emmekä voi ummistaa silmiämme Venäjän teoilta, emme lasten, naisten ja vanhusten tappamiselta, heidän kärsimyksiltään. Poispäin ei voi nyt katsoa kukaan.

Minun sukupolveni on saanut elää nuoruutensa rauhan aikana, ja siksi kaikenlainen varautuminen sodan uhkaan on tuntunut nuoruusvuosina jopa vieraalta ajatuksena. Olemme halunneet avata maailman ovia ja oppia toimimaan paremmin kuin historiassa. Valitettavasti siitä huolimatta olemme tänään tilanteessa, jossa Suomen ja Euroopan turvallisuustilanne on vakavampi kuin kertaakaan kylmän sodan jälkeen. Maamme turvallisuusympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti, ja se on vaikeammin ennakoitavissa kuin aiemmin. Sen vuoksi eduskunta on nyt historiallisen pohdinnan edessä. Selonteon käsittelyn keskiössä tulee olla suomalaisten turvallisuuden varmistaminen. Olemme valmiita tekemään sen turvaamiseksi tarvittavat päätökset.

Selonteon valiokuntakäsittelyssä tulee uskaltaa tarkastella kaikkia mahdollisia skenaarioita. Tilanteessa, jossa Venäjä pyrkii rakentamaan etupiiriään sotilaallisesti, reagoimatta jättäminen johtaisi eittämättä liikkumatilamme kaventumiseen. Sekä Natoon liittymisellä että liittymättä jättämisellä on seurauksia, ja erilaiset haasteet koskien Naton jäsenyysprosessia tulee jokaisen kansanedustajankin tarkasti tiedostaa. Nato voi tuoda Suomelle turvaa, mutta se ei poista oman puolustuksen kehittämisen tarvetta tai uhkiin varautumista. Nato-jäsenyys voi tukea Suomen puolustusta mutta ei korvata sitä.

Kuten selontekokin toteaa, Suomen tulee jatkaa ihmisoikeusperustaista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja diplomaattisten suhteiden ylläpitämistä sekä oman sisäisen turvallisuutensa vahvistamista. Kansallinen puolustuskyky on turvallisuutemme elinehto, ja sitä tulee kehittää Nato-päätöksestä riippumatta.

Selonteko kuvaa nykyisten kumppanuuksien lisäksi mahdollisten uusien kumppanuuksien, kuten Nato-jäsenyyden, lisäarvoa Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikalle. Luonnollisesti Nato-jäsenyyteen liittyvät kysymykset, kuten pysyvien joukkojen, ydinaseiden tai tukikohtien sijoittaminen Suomeen, herättävät kysymyksiä. Näiden päätösten mahdolliset seuraukset tulee myös ottaa huomioon. On tärkeää, että Suomella on selkeä ja yhtenäinen kuva siitä, millaisin tavoittein olisimme valmiita hakemaan Nato-jäsenyyttä. Jäsenyys ei velvoita Suomea ottamaan alueelleen ydinaseita, pysyviä tukikohtia tai joukkoja, vaan liittymisehtoja voidaan tarkastella mahdollisten liittymisneuvotteluiden aikana. Mahdollisen jäsenyyden kohdalla Suomen puolustus sovitettaisiin osaksi Naton yhteistä puolustusta Suomen ja Naton yhdessä neuvottelemalla tavalla.

Erityisesti tulevissa ulko- ja turvallisuuspoliittisissa päätöksissä katseen on oltava vahvasti tulevaisuudessa. Sumun keskeltä on pyrittävä katsomaan nykyhetken lisäksi myös vuosikymmenien päähän, jotta voimme parhaalla mahdollisella tavalla turvata suomalaista yhteiskuntaa. Meidän tulee ottaa varautumisessa nykyistä paremmin huomioon kyber- ja hybridiuhkien lisäksi muun muassa avaruusaspekti sekä fossiilisten polttoaineiden käyttäminen hybridisodan keinona. Myös teknologinen kehitys ja tekoälyn merkitys sodankäynnissä kasvavat. Valtiollinen informaatiovaikuttaminen ja erilaiset keinot, kuten kuvanmuokkaus ja laajamittainen väärän tiedon levittäminen, ovat tietoista kansallisen vastakkainasettelun synnyttämistä ja sitä kautta yleisen järjestyksen ja turvallisuuden horjuttamista. Tiedon luotettavuuden arvioiminen niin sosiaalisessa kuin perinteisessä mediassa on oleellista. Emme saa antaa ulkoa tulevien hyökkäysten horjuttaa suomalaisten yhteisyyttä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Suomi ja Ruotsi ovat edenneet viime vuosien aikana pääsääntöisesti samantahtisesti Naton kumppanuusyhteistyön tiivistämisen kanssa. Nyt Suomen ja Ruotsin yhteistyön merkitys on [Puhemies koputtaa] entistä merkittävämpää molempien maiden puolustuksen vahvistamiseksi. Tiivistä vuoropuhelua Ruotsin kanssa tulee jatkaa. Myös Suomessa keskustelun käyminen oikeassa järjestyksessä on tärkeää. On hyvä, että julkinen keskustelu sekä eduskunnan kannanmuodostus tapahtuvat yhtä aikaa valtiojohdon kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Slunga-Poutsalo, olkaa hyvä.

18.33 **Riikka Slunga-Poutsalo ps:** Arvoisa puhemies! Ei ole pitkään siitä, kun tässä salissa käsittelimme ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa, jonka laatimisen seurantaryh-

mään sain itsekin kuulua. Silloin emme voineet kuvitella, että turvallisuustilanne lähiympäristössämme muuttuisi melkeinpä yhdessä yössä niin kuin se helmikuussa muuttui. Jo perinteiseksi muodostuneen ulko- ja turvallisuuspoliittisen asetelman lisäksi keskityimme vähän toisenlaisiin uhkakuviin, jotka nyt tuntuvat kovin pieniltä.

Minusta tuntuu, että olemme pitäneet erityistä asemaamme hienoisesti itsestään selvänä. Meillä on ollut hyvät suhteet hiukan hankalanakin tunnettuun naapuriimme, suhteet, jotka ovat kuitenkin tuntuneet olevan terveemmällä pohjalla nyt kuin suomettumisen aikana. Olemme myös tavallaan luottaneet siihen, että kyllä Venäjä muuttuu avoimemmaksi, liberaalimmaksi ja demokraattisemmaksi, pakkohan sen on muuttua.

Venäjä on ääneen julkilausunut, että sen tavoite on muuttaa Euroopan turvallisuusjärjestystä — useasti. Samoin se on pyrkinyt vaikuttamaan itsenäisten valtioiden ulko- ja turvallisuuspoliittiseen valinnanvapauteen erilaisin pelottein, uhkailuin ja kovin puhein. Olemme pitkään pystyneet nämä puheet ja vaatimukset ohittamaan olankohautuksella, tyyliin ”kuuluu naapurimme tapoihin vähän uhitella”, ja olemme pystyneet luottamaan hyviin kahdenvälisiin suhteisiin ja diplomatiaan, jota on rakennettu presidentin johdolla — eihän meillä ole ollut oikeasti tarvettakaan muuhun. Mutta sitten tuli helmikuun 24. päivä. Venäjän uhkaukset muuttuivatkin puheista teoiksi. Päivä, jonka jälkeen jopa tasavallan presidenttimme totesi: ”Naamiot on riisuttu, ja vain sodan kylmät kasvot näkyvät.” Tämä lause porautui mieleeni. Miltä kuulostaa, kun luottamus petetään? Kuulostaako se tuolta?

Arvoisa puhemies! Olen saanut kuulla, että meidän tulisi painaa pää alas ja leikkiä kuollutta eikä ainakaan tahallaan provosoida nukkuvaa karhua, että olisi parempi, jos emme mekkaloisi, ja jos nyt mekkaloidaan, niin on ihan itse aiheutettua, että meihin kohta sattuu. Tilanne on vähän sama kuin koulun pihalla: isompi koulukiusaaja kiusaa ketä tahansa ja uhkaa väkivallalla kaikkia, jotka hänen tielleen asettuvat, ja juuri niin kauan kun kukaan ei puutu, niin kauan kun painetaan pää alas ja ollaan aivan kuin ei nähtäisi, mitä tapahtuu, kiusaaja jatkaa vieden julmuuttaan kaiken aikaa pidemmälle. Koko läntisen maailman sotilaallisen painostamisen ja uhkailun ydinaseilla, kyberiskuilla ja kemiallisella sodankäynnillä tulee loppua. Nyt on korkea aika sanoa, että nyt riittää, me päätämme itse, mikä on meidän polkumme.

Arvoisa puhemies! Se maailma, missä itse pidin Natoa meille tarpeettomana ja uskoin diplomatiaan, puolueettomuuteen ja 80-lukulaiseen sovittelijan rooliin, on murentunut. Mitä enemmän olen saanut tutustua Puolustusvoimiemme toimintaan, sitä vakuuttuneempi olen siitä, että meillä on poikkeuksellisen motivoitunut ja osaava puolustuslaitos. Sama tilanne on ennakoinnin ja tiedustelun suhteen. Pystyn luottamaan siihen, että ne tahot, joiden tarvitsee tietää, tietävät, miltä maailma ympärillämme näyttää. Ei ole olemassa Natoa, joka korvaa omat Puolustusvoimamme, omat sotilaamme. Emme voi ulkoistaa maamme puolustamista muille, mutta voimme vahvistaa sitä liittoutumalla niin, että jos avun tarve iskee, sitä myös saamme, toisin kuin viimeksi. Sen tiedän, että turvallisuustilanne on vakavampi ja vaikeammin ennakoitavissa kuin kertaakaan kylmän sodan aikana, ja tämä muutos on pitkäkestoinen.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi: Meillä ei käsittääkseni kenelläkään ole ennaltanäkemisen taitoa. Viime aikojen tapahtumat ovat sekoittaneet valistuneimmatkin analyysit siitä, mitä on edessä ja mitkä tekemistämme päätöksistä ovat oikeita ja mitkä vääriä. Vaikka Nato ei ole ollut edellisten vaalien alla muuta kuin kiintiökysymys vaalikoneissa, teemme me silti kansalaisilta saamallamme mandaatilla varmasti päätöksiä, jotka omien arvojemme, lähtökohtiemme ja elämänkokemuksemme pohjalta tukeutuvat tilannekuvaan, joka

omasta mielestämme parhaalla mahdollisella tavalla pitää Suomen poissa sodasta ja kansalaisemme turvassa. Kiire ei siihen sovi mutta ei myöskään tahallinen viivyttely.

Kiitoksia ulkoministeri Haavistolle linjakkaasta työstä tässä haastavassa tilanteessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sipilä poissa. — Edustaja Mari Holopainen, olkaa hyvä.

18.39 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Euroopan ja koko maailman turvallisuuspoliittinen tilanne romahti 24.2., kun Venäjä aloitti avoimen suursodan Ukrainaa vastaan. Merkkejä oli toki ilmassa jo aiemmin. Harvoin on edellinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko niin pikaisesti vanhentunut kuin nyt. Ja kyllä, monia merkkejä olisi voitu tunnistaa jo aiemmin. Osa niistä pystyi varoittamaan jo ajoissa, jo vuosia aiemmin. Myös osa silloisista poliitikoista seurasi Venäjän ihmisoikeustilanteen murenemista yhä heikompaan suuntaan ja sanoi sen ääneen, kuten Heidi Hautala. He eivät kuitenkaan saaneet silloin kiitosta näkemysten ääneen lausumisesta. Jos tässä on jokin yhteinen oppi, niin demokratian ja ihmisoikeuksien heikkenevään tilaan tulisi havahtua ajoissa ja tehdä johtopäätöksiä.

Nyt toimintaympäristön muutos on kuvattu ja koottu kansiin. Se on hyvä katsaus, ei sisällä mitään sellaista, mitä emme voisi julkisuudesta lukea. Selonteko toimii ennen kaikkea eduskunnan prosessin työkaluna, se ei anna valmiita ratkaisuja. Mutta suomalaiset ovat tehneet niitä jo puolestamme. Suomalaisten kanta puolustusliittoon on muuttunut nopeasti. Sanotaan, että suomalaiset päättivät Nato-kannan ennen valtiojohtoa, ja näin sen demokratiassa kuuluukin mennä. On valtiojohdolle suuri tuki, että päätökselle on suomalaisten laajan enemmistön harkittu ja yhdessä tehty kanta.

Kannanmuodostus ei ole ollut hätiköityä, se on ehkä ollut mielestäni enemmänkin liian hidasta. Suomettumisen aikakausi on vaikuttanut silloisten päättäjien ajatteluun. Suomessa on muodostunut analyysi, joka on nojannut ehkä osin turhalle naiiviudelle, osin mielikuvalle erityisistä suhteista tai erityisestä tuntemuksesta. Suomen tuntemus ja käsitys turvallisuuspoliittisesta ympäristöstä ei kuitenkaan ole ollut muihin verrattuna mitenkään erityisen tarkkaa. On tärkeää ymmärtää, mitä itänaapurissa tapahtuu, miten siellä ajatellaan. Onneksi monet tutkijat ja toimittajat ovat tehneet korvaamatonta työtä tämän eteen. Emme jaa yhteistä kieltä emmekä suurin osa erityisiä yhteyksiä, ja olemme kurkottaneet jo pitkään kohti läntistä Eurooppaa. Turvallisuuspoliittiselta jakkaralta ovat pudonneet suurin osa jaloista. Myöskään kauppapolitiikalta ei ole vaadittu sellaista vastuullisuutta, joka olisi ollut demokratian kannalta hyödyllistä. Emme toki olleet ainoita ollenkaan, näin on tapahtunut myös esimerkiksi Nord Stream -projektin osalta.

Suomalaiset ottavat turvallisuuden vakavasti, ja sodan traumat elävät usean sukupolven yli. Suomi on myös varautunut koko tämän ajan puolustuspolitiikan osalta. Halusimme tai emme, olemme kuitenkin myös riippuvaisia suurvaltapolitiikasta. Meidän kannaltamme keskeisiä vaaleja käydään niin Yhdysvalloissa kuin useissa Euroopan maissa. Ajattelen, että mikäli Naton kannalta merkittävässä maassa, Yhdysvalloissa, valta vaihtuu, on Suomen kannalta parempi, että olisimme silloin osa yhteistä puolustusliittoa mieluummin kuin sen ulkopuolella.

Oma suhtautumiseni Nato-jäsenyyteen alkoi muuttua, kun Venäjä miehitti Krimin vuonna 2014. Se oli käänteentekevä, järkyttävä hetki. Miehitys kertoi, että Euroopan turvallisuuspoliittinen tilanne ei ollut yhtä vakaa kuin olisimme halunneet uskoa. Natokaan ei

tietenkään ole ongelmaton, mutta turvallisuuspoliittinen asemamme olisi vahvempi, jos olisimme liittyneet Natoon, ja tämän takia itse arvioin eduskuntavaalien kyselyissä, että Suomen kannalta olisi todennäköisesti parempi olla Naton jäsen. Tiiviit yhteydet ja vuoropuhelu on tärkeää, ja valtiojohto onkin tehnyt nyt yhteistyötä ja tapaamisia kiitettävällä tahdilla. Myös eduskunta on pitänyt yhteyttä keskeisiin kumppaneihin.

On tärkeää saada mahdollinen tuki ja turva myös mahdollisen hakuprosessin ajan, tämä on koko Euroopan ja myös muiden Nato-maiden etu. EU-jäsenyys on ollut Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen aseman kannalta ratkaiseva ja paras päätös. Kaikki eivät sitä kannattaneet, mutta enemmistö — ja selkeä enemmistö — suomalaisista halusi kurkottaa kohti eurooppalaista yhteistyötä, [Puhemies koputtaa] ja sillä tiellä olemme. [Puhemies: Kiitoksia!]

Arvoisa puhemies! Käytän toisen puheenvuoron.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

18.44 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! On suuri arvo, että on saanut elää koko elämänsä maassa, jossa vallitsee rauha. Rauha on pohja, joka on mahdollistanut myös meidän hyvinvointivaltion kehittämisen. Rauhan aikaa elävä demokraattinen oikeusvaltio on maailman mittakaavassa kaikkea muuta kuin itsestäänselvyys, eikä sota-aika ole edes ajallisesti niin kaukainen. Molemmat isoisäni joutuivat sotimaan, ja molemmat isoäitini pakenivat nuorina sotaa Karjalasta. Sotamuistot ovat myös minun, kuten niin monen meistä, sukujen elettyä ja kerrottua historiaa.

Tämä kevät on jälleen muistuttanut meitä jokaista siitä, kuinka rauha ei ole vielä tänä päivänäkään itsestäänselvyys. Venäjän aloittama tuhoamissota Ukrainassa on tuonut täysimittaisen sodan Eurooppaan ja muuttanut myös Suomen turvallisuuspoliittista ympäristöä radikaalisti. Suomi ei ole ollut sodan edessä puolueeton vaan on yksiselitteisesti tukenut Ukrainaa, myös aseellisesti. Viimeksi viime viikonloppuna tuhannet ihmiset Senaatintorilla muistuttivat jälleen siitä, kuinka suomalaiset laajasti ja yksiselitteisesti tukevat ukrainalaisia.

Venäjä on Ukrainassa aiheuttamansa hävityksen ja tuhon lisäksi romuttanut Euroopan turvallisuusjärjestelmää, ja tämän seuraukset tulevat näkymään vielä pitkään. Myös Suomessa on nyt päätettävä siitä, kuinka ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa päivitetään vastaamaan muuttunutta tilannetta. Erityisesti kysymys Nato-jäsenyydestä on ajankohtainen. Itse näen, että kaikkiin vaihtoehtoihin liittoutumisen tai liittoutumattomuuden suhteen sisältyy sekä riskejä että hyötyjä, joita on voitava käsitellä rehellisesti. Tänä keväänä Suomessa punnitaan historiallista päätöstä, jonka täytyy kestää aikaa. Päätöksen kestävyyttä voidaan osaltaan varmistaa sillä, että näitä eri vaihtoehtoja käydään nyt aidosti läpi.

Arvoisa puhemies! Venäjän suhteen minulla ei ole ollut kaunisteltua kuvaa. Olen tehnyt vapaaehtoistyötä Venäjällä, osallistunut mielenosoituksiin niin Venäjällä kuin Venäjän suurlähetystöllä Helsingissä, olen tehnyt yhteistyötä venäläisten demokratia- ja ihmisoikeusaktivistien kanssa. Ihmisiä, joiden kanssa olen toiminut, on pahoinpidelty, on vangittu ja on jopa tapettu Venäjällä. Minulla ei siis ole ollut ruusuista kuvaa Venäjän demokratian tilanteesta ja kehityksestä. Silti täysimittainen maasota Ukrainaan yllätti ja järkytti myös minua. Elämme nyt maailmassa, jossa naapurimme on häikäilemättömästi hyökännyt toisen naapurinsa kimppuun, hyökännyt suvereeniin valtioon syyllistyen lukuisiin sotarikoksiin ja mahdollisesti jopa kansanmurhaan. Suursota on romuttanut luottamuksen Venäjään

ja muuttanut Euroopan turvallisuutta pitkäksi aikaa. Suomen turvallisuuspoliittisia päätöksiä on nyt tehtävä tässä todellisuudessa.

Tällä hetkellä ajattelen, että Suomen Nato-jäsenyys olisi Suomen turvallisuuden kannalta monella tapaa perusteltu vaihtoehto. Nato-jäsenyyden suurin hyöty olisi sen ennaltaehkäisevä vaikutus, ja annan sille paljon painoarvoa tässä pohdinnassa. Silti Nato-jäsenyys toisi mukanaan omat riskinsä, eikä se myöskään olisi taika-avain turvallisuuteen. Jatkossakin Suomen oma uskottava puolustus on kaikissa tilanteissa lähtökohtainen tapa pitää huolta Suomen turvallisuudesta.

Samaan aikaan ajattelen, että on yhä tärkeämpää tavoitella maailmaa, jossa ei tarvita ydinaseita ja asevarustelua. Riippumatta Nato-jäsenyydestä on jatkossakin tärkeää ja on myös jatkossakin mahdollista, että Suomi jatkaa kansainvälistä työtä rauhan ja ydinaseriisunnan puolesta. Entistä tärkeämpää on myös demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien puolustaminen. Se on myös työtä rauhan puolesta, sillä se on tapa estää sellaista yhteiskuntakehitystä, joka esimerkiksi Venäjällä on mahdollistanut nykytilanteen.

Lopuksi haluan sanoa, että vaikka turvallisuuspoliittisissa päätöksissä laaja konsensus on monella tapaa perusteltu ja minunkin kannattama tavoite, niin demokratian vahvuus on myös siinä, että me kestämme eri näkemykset ja me voimme perustellusti olla myös eri mieltä. Se on yksi niistä asioista, joka erottaa meidät totalitaarisista valtioista, joiden yhteiskuntajärjestys ei kestä moniäänisyyttä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

18.49 **Johan Kvarnström sd:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäys Ukrainaan muutti Suomen ja Euroopan toiminta- ja turvallisuusympäristöä perusteellisesti. Se on tämän täydentävän selonteon lähtökohta. Vaikka Suomeen ei tällä hetkellä kohdistukaan mitään välitöntä sotilaallista uhkaa, selonteon arvion mukaan Venäjän sota vaarantaa koko Euroopan turvallisuuden ja vakauden. Turvallisuustilanne on vähintäänkin vakava ja sitä kuvaillaan myös vaikeammin ennakoitavaksi kuin koskaan kylmän sodan päättymisen jälkeen.

Ne, jotka ovat vastuussa Ukrainassa käytävästä hyökkäyssodasta, eivät kunnioita muiden maiden suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta, vaan polkevat ihmisoikeuksia ja jopa uhkailevat kohtalokkaalla ydinvoimakortilla. Putinin Venäjä on yrittänyt kylvää eripuraa, mutta maan toiminta on sen sijaan tiivistänyt demokratiaa ja universaaleja ihmisoikeuksia kunnioittavien valtioiden välistä yhteistyötä.

On tärkeää, että me suomalaiset emme ajaudu erillemme turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä. Uskon ja toivon, että me pystymme säilyttämään konsensuksen näissä kysymyksissä. Yksimielisyys on jo itsessään turvallisuutta parantava tekijä. Meidän ei myöskään tule tuomita toisiamme, jos emme saavuta täyttä yksimielisyyttä tulevista linjauksistamme. Pyrkimys rauhaan ja vapauteen on ja pysyy yhteisenä tavoitteenamme. Haluamme kaikki täällä Suomen parasta. Meidän on nyt tehtyjen analyysien, aloitettujen keskustelujen ja mahdollisimman hyvän tietopohjan perusteella tehtävä sellaisia päätöksiä, jotka parhaiten takaavat Suomen turvallisuuden ja edistävät maailmanrauhaa.

Kysymys mahdollisesta Nato-jäsenyydestä on tietenkin kesken. Se on suuri strateginen kysymys, jota ymmärrettävästi käsitellään ripeässä tahdissa. Samalla Suomen ja Naton välinen yhteistyö on jo pitkälle kehittynyttä ja yhteensopivuus erinomaista.

Arvoisa puhemies! Selonteon eniten alleviivattuihin virkkeisiin kuuluu varmasti se, jossa sanotaan, että Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyden myötä kynnys sotilaalliseen voimankäyttöön Itämeren alueella nousisi, mikä lisäisi alueen vakautta pidemmällä tähtäimellä. Selonteko kannustaa aktiiviseen turvallisuuspolitiikkaan ja antaa myönteisen kuvan Nato-jäsenyydestä. Jo mainitun lisäksi mahdollisen jäsenyyden arvioidaan parantavan Suomen sotilaallista huoltovarmuutta ja koko yhteiskunnan kriisivalmiutta. Muita vaihtoehtoja ei ole arvioitu samalla tavalla, mitä perustellaan sillä, että niiden ennalta ehkäisevä vaikutus ei nykytilanteessa ole yhtä toimiva. Jatkokäsittelyssä voidaan tarvita kattavampia riskianalyysejä, vaikka onkin ymmärrettävää, että joidenkin tietojen julkisuutta voidaan joutua rajoittamaan.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen ohella joukkotuhoaseet ovat suurin uhka ihmiskunnalle. On todella huolestuttavaa, että Venäjän hyökkäys estää myös ydinasevalvonnan edistymisen. Selonteon mukaan viime aikojen kielteinen kehitys korostaa kansainvälisten asevalvontasopimusten, kuten ydinsulkusopimusten, tärkeyttä. Ydinaseet mainitaan myös Naton ennalta ehkäisevän vaikutuksen merkittävimpänä tekijänä. Tässä lähetekeskustelussa haluaisin kehottaa valiokuntia pohtimaan, miten Suomen mahdollinen Nato-jäsenyys vaikuttaisi Suomen ydinaseita koskeviin periaatteisiin.

Ärade talman! Det är glädjande att utrikesminister Haavisto redan i början av denna remissdebatt sade att Finlands linje i frågan om kärnvapen håller i alla händelser. Det är viktigt, och detsamma gäller enligt mig våra principer för vapenexport. Då ministern nu är här — tack för att ni följer debatten på plats till slut — passar jag på att fråga om undertecknandet av det internationella kärnvapenförbudsavtalet och ett Natomedlemskap är två oförenliga saker.

Det är vidare viktigt att i den fortsatta behandlingen begrunda och få fördjupad insikt i betydelsen av vad som sägs i den kompletterande redogörelsen om att artikel 5 i Natofördraget kan aktiveras också av till exempel cyberattacker eller alla andra medel för hybridpåverkan, för samtidigt som vi nu drar slutsatser delvis utifrån givna omständigheter handlar det om ett möjligt historiskt beslut med inverkan långt in i framtiden.

Ärade talman! Sverige är vår viktigaste samarbetspart, vår närmaste vän. Det är önskvärt att våra länder går i takt och slutligen väljer samma väg. Vi kommer förstås alltid att samarbeta, men redogörelsen lyfter fram att ”om endast det ena landet ansluter sig till Nato, återspeglar det sig eventuellt i ländernas bilaterala försvarssamarbete”. En till fråga är hur det påverkar stabiliteten.

Vad gäller Åland är det givet att demilitariseringen ska bestå för Fredens öar enligt avtal, och det är viktigt att Åland hörs aktivt i ett så tidigt skede som möjligt i alla frågor som berör Åland.

Lopuksi, arvoisa puhemies: On tärkeää, että Suomi pohtii turvallisuutta laaja-alaisesti. Meidän tulee jatkaa ihmisoikeusperustaista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa [Puhemies koputtaa] ja korostaa kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän tärkeyttä ja kansainvälisen oikeuden noudattamista. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

18.54 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme historiallista selontekoa tilanteessa, jossa Euroopan turvallisuusympäristö on nopeasti kääntynyt ylösalaisin. Tähän olemme päätyneet Venäjän oikeudettoman ja brutaalin hyökkäyksen takia. Venäjä on loukannut räikeästi niin kansainvälistä oikeutta kuin Ukrainan suvereniteettiakin. Uusia viitteitä Venäjän tekemästä joukkotuhosta tulee lähes päivittäin. Päinvastaisista vakuutteluista huolimatta Venäjä on aggressiivisella käytöksellään ja painokkaalla retoriikallaan tehnyt itsestään uhan erityisesti naapurimailleen. Venäjä lukee jo Suomenkin osana EU:ta itselleen epäystävällisiin maihin.

Putin on pyrkinyt luomaan imperialistista narratiivia, jossa Suomen itsenäisyys perustuu Neuvostoliiton ja Leninin armeliaisuuteen. On siis täysin mahdollista, että Suomi voisi olla Baltian maiden kanssa Venäjän tähtäimessä seuraavaksi. Baltian maita erottaa Suomesta ja Ukrainastakin kuitenkin yksi hyvin merkittävä asia, ne ovat Nato-jäseniä siinä, missä Suomi ja Ukraina eivät ole.

Helmikuun sodanjulistuksessa Putin piti kansalleen hirveän puheen, jossa Nato kuvattiin viholliseksi ja jossa viitattiin alueisiin, jotka historiallisesti kuuluvat Venäjälle. Sotatoimet oikeutettiin väitteellä Ukrainan uusnatsien toteuttamasta kansanmurhasta Itä-Ukrainassa. Todellisuudessa venäjänkielisen kansan suojelemisen ja vapauttamisen sijaan kyse on ollut täysmittaisesta sodasta, jossa ei kaihdeta edes murhien, raiskauksien ja ryöstelyn käyttöä aseina.

Suomalaisia on Venäjän duuman varapuhemiehen Pjotr Tolstoin toimesta verrattu hyttysiin ja peloteltu, ettei hyttynenkään halua lentää Venäjän rajalle. Viimeisimpänä tänään Venäjän ulkoministeriön tiedottaja Zaharovan kerrotaan varoittaneen Suomea ja Ruotsia, mikäli ne lähentyvät Natoa. Venäjä tekee siis sen, minkä tietää parhaiten, eli uhkailun sen sijaan, että rakentaisi rauhan polkua. Vastaus uhkailuun ei voi olla alistuminen ja pelko, vaan varautuminen ja rohkeus.

Arvoisa puhemies! On selvää, että tässä tilanteessa on tehtävä ripeästi ne kaikki toimet, joilla yhteiskunnan haavoittuvuuksia paikataan. Sinisilmäisyyteen ei ole enää varaa sen enempää rajavalvonnassa kuin EU:n tai Eta-alueen ulkopuolisten maa- ja kiinteistökauppojenkaan osalta. Lisäksi kansalaisuuspolitiikkamme on suorastaan maailmaa halaava. Siksi hämmästelenkin, miksi ihmeessä selonteossa kirjoitetaan, että jopa välineellistämistilanteessa Suomen on aina järjestettävä mahdollisuus hakea turvapaikkaa. Hyvä hallitus, näin ei ole. Kaikki kansainväliset sopimukset tuntevat mahdollisuuksia poiketa niistä sopimuksista, ja se olisi nyt hyvä ymmärtää myös laajasti tässä salissa.

Muistutan tässä yhteydessä myös presidentti Niinistön valtiopäivien avajaisissa käyttämästä puheenvuorosta, jossa hän muistutti, että toisinaan ihmisoikeuskeskeisyyttä on myös omien kansalaisten varjelu pahalta. Meillä ei voi olla aukkoja yhdelläkään sektorilla, jota ei-ystävällismielinen valtiollinen toimija voisi käyttää hyväkseen.

Olen aiemmin katsonut, ettei turvallisuusympäristömme vaadi Nato-jäsenyyttä. Meillä on aina ollut vahva oma puolustus, emmekä ole ajaneet sitä missään vaiheessa alas, kuten moni muu maa teki luullessaan Euroopan olevan pysyvässä rauhan tilassa. Meillä on edelleen vahva ja uskottava puolustus sekä yleinen asevelvollisuus, mutta hyötyisimme erityisten siitä, ettei puolustustamme enää koskaan ehkä koeteltaisi. Nato-jäsenyyden erityinen hyöty tuleekin pidäkkeestä. Yhteenkään Nato-maahan ei ole koskaan tehty valtiollista hyökkäystä.

Olemme olleet jo vuosia läheisiä kumppaneita Naton kanssa. Olemme siis miltei osa Natoa, mutta ilman turvatakuita. Sosiaalinen media käy tällä hetkellä kierroksilla ja monet ky-

selevät, mikä takaa sen, että apua saa, jos sitä tarvitsee. On kuitenkin selvää, että Nato lakkaisi olemasta, jos apua ei saisi siten kuin artikla 5 edellyttää. Toki se tarkoittaa myös sitä, että Suomen on hyväksyttävä niin jäsenyyden oikeudet kuin sen velvollisuudetkin, mutta on hyvä muistaa, että artikla 5:een perustuvia turvatakuita ei ole koskaan käytetty. Siis ei ole koskaan käytetty, ja tämä kertoo nimenomaan pidäkkeestä. Ne on toki aktivoitu kerran WTC-iskujen jälkeen, mutta silloinkaan hyökkäykseen tai puolustukseen niitä ei käytetty. Kaikki perustuu siis ennaltaehkäisyyn. Kun katsomme kuvia ja tapahtumia Ukrainassa, lienee selvää, että emme halua nähdä iskuja Helsingissä, Butšan tapahtumia Jyväskylässä tai että Tampereesta tulisi uusi Mariupol.

Arvoisa puhemies! Kuulin muutama päivä sitten erinomaisen [Puhemies koputtaa] luonnehdinnan eräältä suomalaiselta sotilaalta: ”Paras päivä liittyä Natoon oli eilen.” Näin ollen toivon, että selonteon vastausta ei venytetä tässä talossa ja että valtiojohto toimii ripeästi ja päättäväisesti riippumatta siitä, mitä tapahtuu idässä tai lännessä. [Puhemies: Kiitoksia!] Suomen tarvitsee tehdä päätökset itse, nyt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

19.00 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa herra puhemies! Venäjän julma hyökkäys Ukrainaan helmikuun 24. päivänä muutti kertaheitolla Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan perusteet. Venäjä on osoittanut olevansa valmis käyttämään äärimmäisiä keinoja ja sotilaallista voimaa omien intressiensä edistämiseksi. Näitä kauheuksia olemme nyt nähneet Ukrainassa. Venäjän toiminnan arvaamattomuus on kasvanut, samalla luottamus Venäjää kohtaan on murentunut täysin. Vaikka Suomeen ei kohdistu nyt tällä hetkellä suoraa sotilaallista uhkaa, on selvää, että Venäjän käynnistämä sota Ukrainassa on heikentänyt myös Suomen turvallisuustilannetta ja lisännyt epävakautta Euroopassa.

Meidän, kansan valitsemien päättäjien tärkein tehtävä on varmistaa kaikissa tilanteissa Suomen itsenäisyys ja suomalaisten turvallisuus. Siksi meidän on nyt tehtävä kaikki ratkaisut, jotka vahvistavat Suomen ja suomalaisten turvallisuutta muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Oman uskottavan maanpuolustuksemme resursseja on lisättävä, lainsäädäntömme valuviat ulkomaisten kiinteistökauppojen ja kaksoiskansalaisuuden osalta on poistettava, ja puolustusyhteistyötä läntisten kumppaniemme kanssa on lisättävä. Nämä kaikki ovat tarpeellisia toimia, ja tuen niiden toteuttamista. Kuitenkaan nämä toimenpiteet eivät korvaa kaikkein vahvinta päätöstä, jolla Suomen turvallisuutta voidaan vahvistaa, eli Suomen liittymistä puolustusliitto Naton täysivaltaiseksi jäseneksi. Nyt on aika tehdä päätös liittymisestä, arvoisat kollegat.

Arvoisa puhemies! Puolustusliitto Naton jäsenyys toisi Suomen osaksi Naton yhteistä puolustusta ja puolustusliiton turvatakuiden piiriin. Hyökkäys yhtä jäsenmaata kohtaan on hyökkäys koko puolustusliittoa kohtaan. Puolustusliiton tarjoama suoja ja pelotevaikutus on myös toiminut, sillä yksikään Naton jäsenmaa ei ole joutunut hyökkäyksen kohteeksi historiassa. Suomen jäsenyys puolustusliitossa vahvistaisi koko Itämeren alueen turvallisuutta ja vakautta. Paras vaihtoehto olisi toki se, että sekä Suomi että Ruotsi päättäisivät yhdessä tämän kevään aikana hakea puolustusliiton jäsenyyttä samassa aikataulussa.

Arvoisa puhemies! Nato-jäsenyyden kannatuksessa on suomalaisten keskuudessa tapahtunut historiallinen käänne. Uusimpien kyselytutkimusten mukaan jo kaksi kolmasosaa kansasta tukee jäsenyyttä. Siispä Suomen valtiojohdolla ja eduskunnalla on nyt kansalaisten vahva tuki jäsenyysneuvotteluiden aloittamiselle. Olemme nyt historiallisessa ti-

lanteessa, jossa meidän on tehtävä parhaat ratkaisut Suomen turvallisuuden vahvistamiseksi. Sekä puolustusliittoon liittyminen mutta myös päätös jäädä liiton ulkopuolelle ovat tietoisia selkeitä poliittisia valintoja, joiden seuraamukset jokaisen täytyy myös ymmärtää.

Toivon, että voimme tänä keväänä tehdä yhdessä toisiamme kunnioittaen, toisemme näkemyksiä ja mielipiteitä kuunnellen ja yhdessä keskustellen parhaan mahdollisen päätöksen, joka turvaa Suomen itsenäisyyden tulevaisuuteen ja Suomen turvallisuuden vahvistamisen, ja ennen kaikkea sen, että myös tulevat sukupolvet voivat elää vapaassa ja turvallisessa maassa tulevien vuosikymmenten aikana, sillä ennen kaikkea kyse on siitä, miten me turvaamme tuleviksi vuosikymmeniksi suomalaisten turvallisuuden, ei pelkästään siitä, teemmekö nyt oikean ratkaisun vain pelkästään tässä ajassa, vai miten me myös katsomme sinne tulevien vuosikymmenien päähän, ja uskon, että tämä ratkaisu, jonka toin esille, on siihen ratkaisuksi aivan oikea.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt ensimmäisessä vaiheessa varattu viisi tuntia alkaa täyttyä, ja annan ulkoministeri Haavistolle kolmen minuutin puheenvuoron, olkaa hyvä.

19.04 **Ulkoministeri Pekka Haavisto:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tiedän, että paljon puheenvuoroja on vielä jonossa, mutta kiitän tässä vaiheessa kaikkia, jotka ovat keskusteluun osallistuneet. Asiaa on valotettu hyvin monilta eri puolilta ja perusteellisesti, ja tiedän, että valiokunnissa on mahdollista sitten mennä yksityiskohtiin ja myöskin sellaisen tiedon piiriin, jota ei voi täällä salissa suoraan käsitellä. On ollut tärkeää, että toisaalta on toimittu nopeasti mutta toimitaan myös harkitusti ja perustellusti näin ison kysymyksen äärellä.

Olisin myöskin kiittänyt niitä edustajia, jotka ovat ottaneet esille suomalaisten solidaarisuuden Ukrainan tilannetta ja Ukrainaa kohtaan. Muun muassa edustajat Kivelä ja Östman omissa puheenvuoroissaan totesivat, että hyvin monet suomalaiset ovat aktiivisia solidaarisuustyössä, ja siitä kiitos kaikille kansalaisille, jotka ovat nähneet tämän Ukrainan hädän ja ryhtyneet toimiin.

Sitten muutama asia, joihin ajattelin vielä puuttua. Joissain puheenvuoroissa mietittiin, voisiko Suomi säilyttää roolinsa rauhanrakentajana, taitavana maana diplomatiassa sitten Naton jäsenenä. Tuli mieleen Norja, joka on ollut vuosia kuuluisa siitä, että se on ollut aktiivinen Lähi-idän rauhanprosessissa, se on tehnyt Sri Lankan rauhanprosessin eteen paljon työtä — Naton jäsenmaana. Nämä asiat eivät ole olleet lainkaan ristiriidassa, eli mailla on oma identiteetti myöskin Naton jäsenenä. Taikka maat puhuvat niin aseriisunnasta kuin ydinaseista, aserajoituksista, tekevät normaalia ulkopolitiikkaa, vaikka ovat demokraattisia Naton jäseniä. Nato ei näitä kaikkia ulkopolitiikan yksityiskohtia säätele.

Jos ajattelen sitten, minkälainen maa Suomi olisi siellä Natossa, jos siellä jonain päivänä olisimme, niin kun ajatellaan, että Suomi tunnetaan maailmalla siitä, että se turvaa omat rajansa, sillä on vahva oma puolustus — johon monet teistä ovat täällä viitanneet — tunnetaan taitavasta diplomatiasta, se on liikkunut maailman monilla konfliktialueilla, en usko, että itse asiassa meidän identiteettimme olisi kovin erilainen siitä, mitä on tähän asti näidenkin asioiden osalta ollut. Olisimme varmaan edelleen maa, joka tunnetaan siitä, että sillä on vahva puolustus ja että se käyttää diplomatiaa taitavasti.

Viimeisenä asiana ottaisin asian, jonka hyvin monet ovat täällä ottaneet esiin, eli yhteistyömme, syvenevän yhteistyömme Ruotsin kanssa. Pidän sitä äärimmäisen tärkeänä. Meillä on yhteistyö sujunut viime vuosina hyvin, se on ollut hyvin läheistä, ja olisi todella hie-

no asia, jos voisimme nämä tämän kevään ratkaisut myöskin tehdä Ruotsin kanssa yhtäaikaisesti tai lähellä toisiamme, niin että tekisimme samansuuntaiset ratkaisut. Se helpottaisi tavattomasti Suomi—Ruotsi-yhteistyötä ja koko pohjoismaista yhteistyötä. Molemmat maat tekevät tietenkin omat ratkaisunsa, mutta toivottavaa olisi, että nämä menisivät samaan suuntaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 19.07.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 21.08.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt sitten jatketaan tässä istunnossa aiemmin keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. Edustaja Savola, edustaja Savola poissa. — Edustaja Virta saapuu juuri paikalle. Edustaja Virta, olkaa hyvä.

21.08 **Sofia Virta vihr:** Arvoisa puhemies! Turvallisuus ei ole itsestään selvää, eikä se ole sitä varsinkaan, jos on yhteistä maarajaa yli 1 300 kilometriä valtion kanssa, joka ei kunnioita edes lasten oikeutta elämään. Venäjän järkyttävä hyökkäys Ukrainaan on viimeistään osoittanut, että Venäjä on valmis käyttämään järkyttävää väkivaltaa ja sotilaallista voimaa poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Olemme nähneet järkyttäviä kuvia ja kuulleet sydäntäsärkeviä uutisia lastenvaunujen viereen tapetuista ukrainalaisista, joukkohaudoista löydetyistä pienistä ruumiista, vailla lääkkeitä ja ruokaa kellareissa piileskelevistä vammaisista lapsista, synnytyssairaalaan tehdyistä ohjusiskuista, joukkoraiskauksista ja vanhempiensa käsivarsille kuolleista taaperoista. Venäjä toimii rikollisvaltion tavoin ja on tuonut lähes käsityskyvyn ylittävän pahuuden Eurooppaan.

Puhuessaan Suomen eduskunnalle totesi Ukrainan presidentti Zelenskyi, että Suomi on historiassaan nähnyt hyökkäyksen omaan kotimaahansa ja että tuo uhka on meilläkin yhä olemassa. Hän painotti, että ukrainalaiset tekevät nyt parhaansa, ettei tilanne Suomessa toistuisi enää ja että Ukrainasta paenneet lapset pääsisivät vielä jonakin päivänä palaamaan kotiin. Minun mummini ei päässyt — tuo Karjalasta sotaa pakoon lähtenyt nelivuotias, joka jätti pommikoneiden jylistessä nukkensa saunan lauteiden alle odottamaan, kun he hänen isänsä sanoin palaisivat pian kotiin, mutta eivät he palanneet. Tuo nelivuotias menetti kotinsa ja kasvoi evakkoäidin rakentaessa perheelleen koko elämän uudelleen ilman siskoa, ilman isää ja ilman monia muita rakkaita. Joten niin kuin presidentti Zelenskyi viittasi, Suomi kyllä muistaa.

On aivan selvää, että Suomen on tehtävä kaikkensa auttaakseen Ukrainaa puolustautumaan. On aivan selvää, että vaikka meihin ei nyt kohdistu suoraa sotilaallista uhkaa, on meidän varauduttava pahimpaan ja tehtävä kaikkemme, että kykenemme turvaamaan kotimaatamme nyt ja tulevaisuudessa. Sen vuoksi me käymme tänään täällä Suomen edus-

kunnassa tätä historiallista keskustelua siitä, minkälaisen turvallisuustilanteen keskellä me nyt olemme ja miten voimme suojautua yhä paremmin.

Arvoisa puhemies! Suomen tulee hakea Nato-jäsenyyttä. Venäjän miehitettyä Krimin 2014 kävin keskusteluja Natosta ja päädyin kannattamaan jäsenyyden hakemista painottaen, että siihen kyllä liittyy toki riskejä eikä asia ole yksinkertainen. Venäjän järjetön hyökkäys Ukrainaan on luonnollisesti vain vahvistanut kantaani, sillä vaikka meillä Suomessa on erinomainen puolustuskyky, toisi Nato-jäsenyys aivan eri luokan pelotevaikutteen, Naton 5 artiklan mukaisesti kun aseellista hyökkäystä yhtä Nato-maata kohtaan pidettäisiin hyökkäyksenä niitä kaikkia kohtaan. Vihollisen tulisi siis valmistautua kohtaamaan sekä Suomen että koko puolustusliiton sotilaallinen vastavoima hyökätessään Suomen rajan yli; hyökkäyksen tapahtuessa nimittäin aktivoituisivat ennakkoon valmistellut ja harjoitellut yhteisen puolustuksen järjestelyt. Suomi täyttää erinomaisen puolustuskykymme ja mittavan puolustusbudjetin näkökulmasta helposti Naton vaatimukset. Suomi on tehnyt tähänkin saakka yhteistyötä Naton ja sen jäsenmaiden kanssa, mutta kumppanuus ei riitä — tarvitsemme jäsenyyden.

Natoon ei kuitenkaan vain kävellä sisään. Liittymisen ajoitus ja prosessin nopeus korostuvat. Olisi hyvä, jos Ruotsi hakisi Nato-jäsenyyttä, sillä samanaikaiset liittymisprosessit voisivat helpottaa varautumista ja vastaamista Venäjän mahdolliseen reaktioon. Ruotsi tekee kuitenkin omat valintansa, meidän on tehtävä omamme. Reagoimatta jättäminen, se ei ole vaihtoehto tilanteessa, jossa Venäjä pyrkii rakentamaan etupiiriä sopimuksin ja sotilaallisin keinoin. Me tiedämme, että Venäjä ei halua Naton laajenevan. Me tiedämme, että aika, jolloin olemme hakuprosessissa, pitää sisällään riskejä, mutta pelon edessä ei taivuta. Suomi on itsenäinen valtio, joka päättää omista turvallisuusjärjestelyistään, myös puolustuksestaan, itse.

Arvoisa puhemies! Tänään on Venäjän hyökkäyksen 56. päivä, ja tänäänkin Ukrainassa tuhotaan venäläisjoukkojen toimesta sekä kotimaataan puolustavia ukrainalaisia että myös täysin aseettomia siviilejä, lapsia, äitejä, isoisiä ja nuoria. Olemme kuulleet ohjuksista, joihin on kirjoitettu ”lapsille”. Tämä on saatava loppumaan. Se mitä Ukrainassa tapahtuu, ei saa tapahtua missään enää koskaan. Tämä ei ole ensimmäinen kerta, mutta sen on jäätävä viimeiseksi.

Suomen on liityttävä Natoon. EU:n on jatkettava tiivistymistä. Fossiilisesta energiasta on päästävä eroon ja rahavirrat Venäjälle katkaistava. Meidän on tehtävä kaikkemme auttaaksemme Ukrainaa, sillä he todella taistelevat nyt myös meidän lastemme puolesta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Honkasalo.

21.14 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Olemme historiallisen päätöksen äärellä, mutta on tämä koko eduskuntakausikin ollut historiallinen. Kukaan ei tämän eduskuntakauden alussa osannut kuvitellakaan, kuinka dramaattinen kaudesta tulisi. Alussa oli pääministerin vaihtuminen, sitten al-Hol, sitten alkoikin kaksi vuotta piinaava pandemia, sitten Afganistanin historiallinen evakuointi ja nyt Euroopassa on Venäjän aloittama hyökkäyssota. Koko tänä aikana eduskunnan asemasta ylimpänä päättävänä elimenä on pidetty kiinni ja vaalittu demokratiaa. Siitä iso kiitos erityisesti puhemiehistölle, sillä aina tämä eduskunnan asema ei ole instituution ulkopuolella ollut selviö. Pelon, ahdistuneisuuden, paniikin ja epävarmuuden täyttämällä aikakaudella on ymmärrettävääkin, että asiat halu-

taan nopeasti pois päiväjärjestyksestä, mutta meidän, jos kenen, tulee vaalia demokratiaa viimeiseen asti.

On demokratian kannalta erittäin tärkeää, että sodasta, sen vaikutuksista Suomelle ja erilaisista vaihtoehdoista voidaan puhua avoimesti ilman välitöntä leimaamista ja solvauksia. Demokraattisessa yhteiskunnassa on äärettömän tärkeää, että isoista ratkaisuista voidaan keskustella ja eri vaihtoehtoja punnita rauhallisesti. Se, että asiassa toimitaan viivyttelemättä, ei saa tarkoittaa, että päätökset tehdään ilman huolellista harkintaa ja parhaaseen asiantuntijatietoon pohjautumatta. Kiire ja hätiköinti ei ole perusteltua vaan jopa uhka turvallisuudelle. Teemme nyt päätöstä, joka tulee kantamaan vuosien ja vuosikymmenien päähän. On tarkoin pohdittava eri skenaariot. Emme ole pitkään aikaan Suomen historiassa olleet näin tärkeän asian äärellä. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että Nato-jäsenyyteen perehdytään nyt valiokunnissa joka kulmalta huolellisesti punniten ja laajasti eri asiantuntijoita kuullen. On huolehdittava siitä, että jokainen kansanedustaja tässä salissa pääsee tarvittavan tiedon äärelle ja tiedonsaantioikeuksista pidetään kiinni.

Arvoisa puhemies! Selonteossa kirjataan, että eduskuntakäsittelyn aikana valtioneuvosto tarkentaa eduskunnalle yksityiskohtia ja arvioita, joita ei ole mahdollista kirjata julkiseen selontekoon. Luen kohtaa niin, että tämä koskee erityisesti Nato-jäsenyyden kriittisiä kohtia. On Nato-jäsenyyden kannattajienkin etu, että mahdollinen jäsenyys on kaikista näkökulmista tarkkaan punnittu riskit ja uhkakuvat tiedostaen. Siksi on oleellista, että valiokuntakuulemisissa saadaan vastaus siihen, millä tavalla Suomen turvallisuustilanteeseen vaikuttaisi esimerkiksi se, että olisimme Nato-jäsenenä osallisena konflikteissa sotatilanteessa, olivat konfliktit sitten lähellä tai kaukana. Entä miten Nato-jäsenyys vaikuttaisi asevarusteluun ja sotilaallisiin jännitteisiin lähialueilla? Entä mitä olisivat ne konkreettiset skenaariot, jos 5 artiklaan jouduttaisiin turvautumaan? Saisimmeko todella kaiken sen tuen, jota odotamme saavamme, vai ovatko suurvaltojen intressit jossain aivan muualla? Entä mitä Nato-jäsenyys merkitsisi Suomen pitkään harjoittamalle rauhanpolitiikalle, diplomatiaosaamiselle ja ihmisoikeusperustaiselle ulkopolitiikalle? Mikä olisi Suomen vaikutusvalta Natossa? Entä miten suhtaudumme siihen, että olisimme samassa liitossa ihmisoikeuksia raa'asti polkevien Turkin ja Unkarin kanssa? Naton omat operaatiotkaan eivät aina kestä päivänvaloa, tästä tuorein esimerkki on Afganistanista. Miten näitä vaikutuksia on arvioitu mahdollisen jäsenyyden yhteydessä?

Arvoisa puhemies! Minusta on arvokasta, että tämä ajankohtaisselonteko käsittelee Suomen turvallisuustilannetta laajasta näkökulmasta, myös yksilöiden kriisinsietokyvyn kautta. Olemme viimeiset kaksi vuotta eläneet erikoistilanteessa koronan takia, ilmasto kuumenee, nyt on sota Ukrainassa, ihmisten kestävyys ja mielenterveys alkavat olla todellisella koetuksella. Kaikkein vaikeinta on niillä ihmisillä, joilla on entuudestaan vaikeaa. Pidänkin erittäin arvokkaana niitä selonteon kohtia, joissa alleviivataan sitä, että parasta kriisinsietokykyä on myös se, että pidämme huolta laadukkaista peruspalveluista ja perusturvasta. Kun ihmisten elämän perusedellytykset on turvattu, on myös helpompi [Puhemies koputtaa] keskustella kaikesta siitä, mikä tässä maailmantilanteessa pelottaa ja ahdistaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Junnila.

21.19 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! Kiitän ulko- ja turvallisuuspoliittista johtoa vakavasta suhtautumisesta turvallisuustilanteeseen. Kun valtioneuvosto jäsenyyspro-

sessia valmistelee ja sitä myös edistää, niin seuraavaksi tarvitaan enää päätöksentekokykyä.

Ylenmääräinen pohdiskelu jäsenyyden hyödyistä ja haitoista tuntuu kuitenkin tarkoituksenhakuiselta hidastelulta, koska asiaa on viimeisten 20 vuoden aikana selvitetty niin hartaasti, että nämä asiat ovat varmasti kaikille valveutuneille kansanedustajille täysin selviä. Kysymys lieneekin siitä, että joillekin henkilöille tuntuu olevan tarkoituksellista pelata aikaa ja odottaa, ja jopa rakentaa hidasteita, että kansalaisten mielipide mahdollisesti muuttuisi jonkinlaisen uuden selkkauksen seurauksena. Tämä on kuitenkin sekä vastuutonta että vaarallista. Nyt ei ole poliittisen pelin aika. Nyt on kansallisen turvallisuuden aika.

Ulkoministeriön vuonna 2016 teettämä selvitys jäsenyyden hyödyistä ja haitoista on tutustumisen arvoinen niille, jotka eivät ole vielä ratkaisuun päätyneet. Tuon selvityksen jälkeen geopoliittinen tilanne ja turvallisuusilmapiiri ovat vielä edelleen heikentyneet, ja tämä tukee entisestään johdonmukaista kehitystä, jossa meidän tulee varmistua siitä, ettemme jää sotilaallisesti yksin ja alttiiksi vihamielisille vaikutusperille.

Arvoisa puhemies! Aiemmat puheet niin sanotusta Nato-optiosta ovat ylläpitäneet poliittisia tarkoitusperiä varten luotua epäselvyyttä ja kykenemättömyyttä päätöksentekoon, joka on ajan myötä tehnyt Pohjois-Euroopasta strategisesti harmaan alueen. Venäjän hyökkäys Georgiaan 2008, Ukrainaan 2014 ja viimeisin, kansanmurhamaisia piirteitä omaava invaasio itsenäiseen Ukrainaan kertovat karua kieltä, että yhä häikäilemättömämmin toimiva Venäjän federaatio hyödyntää strategiset tyhjiöt kiristyksellä, uhkailulla ja verenvuodatuksella. Natoon liittyminen hyödyttäisi Suomea sekä sotilaallisesti että poliittisesti ja selventäisi asemaamme länsimaana. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on tuonut tämän arvovalintakysymyksen yhä ajankohtaisemmaksi.

Suomen ja mahdollisesti myös Ruotsin jäsenyys tulee nähdä koko Itämeren alueen ja Baltian alueen turvallisuutta vakauttavana tekijänä. Tärkein etu jäsenyydestä olisi tietenkin Naton artikla 5 ja pääsy liittouman ydinsateenvarjon alle. Itse artikla 5 on väljästi laadittu: siinä Naton jäsenvaltiot velvoitetaan ryhtymään toimiin avun tarjoamiseksi, mutta jokainen valtio voi kuitenkin itse päättää, missä muodossa avunantoon osallistuu. Pelkästään jäsenyys toimisi ennaltaehkäisevänä pelotteena, joka nostaisi kynnystä mahdolliselle aggressiolle. Tämä on se kaikkein selkein ja tärkein jäsenetu.

Naton jäsenenäkin Suomen olisi tietenkin ylläpidettävä uskottavaa puolustuskykyä, ja strategisen sijaintimme vuoksi olisimme sodan syttyessä mahdollisesti silti osa sotanäyttämöä, jäsenenä tai yksin. Vaikka Suomella on kokoonsa nähden suuri reserviläisarmeija, Ukrainasta voidaan ottaa oppia, kuinka menetetyn kaluston korvaaminen ja modernien ammusten, kuten ohjusten, loppuminen tai tuhoutuminen voi pitkäkestoisessa sodankäynnissä muodostua merkittäväksi haasteeksi. Suomi on logistisesti vielä Ukrainaakin hankalammassa asemassa. Naton jäsenenä ilmatilaamme puolustaisivat myös muiden jäsenvaltioiden ilmavoimat ja materiaalitäydennyksistä huolehtiminen olisi helpompaa. Suomi tekee Naton kanssa jo nyt monipuolista yhteistyötä, ja olemme osallistuneet useisiin Naton johtamiin kriisinhallintaoperaatioihin. Täysjäsenyys mahdollistaisi sen, että pääsemme myös mukaan päättämään puolustusliiton suurista linjauksista.

Valtiovarainvaliokunnan jäsenenä voinen todeta, että jäsenyyden hinnasta ei muodostu estettä päätöksenteolle. Vuosittainen jäsenmaksu on arvioiden mukaan noin 45—55 miljoonaa euroa laskentatavasta riippuen. Pitää muistaa, että jopa neljäsosa jäsenyyteen normaalisti kuuluvista kuluista kuuluu jo nykyiseen melkoisen laajaan yhteistyöhön, jota Suo-

mi on jo tehnyt. Myös puolustusmenomme ovat jo käytännössä Naton suosittamassa kahdessa prosentissa bruttokansantuotteesta.

Arvoisa puhemies! Venäjä on osoittanut, ettei siihen voi luottaa, ja on luonnollista, että Suomi hakeutuu mahdollisimman nopeasti Nato-jäsenyyden suomien turvallisuustakuiden alaisuuteen. [Puhemies koputtaa] Kansallisesta turvallisuudesta huolehtiminen on tämän valtion tärkein tehtävä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Autto.

21.25 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Venäjän hyökkäys Ukrainaan on hirvittänyt meitä eurooppalaisia, ja sotarikokset ukrainalaisia siviilejä vastaan ovat tyrmistyttäneet koko maailmaa jo kohta kahden kuukauden ajan. Kotiensa ja kansakuntansa olemassaolon puolesta taistelevat ukrainalaiset seisovat koko vapaan maailman etuvartiona pimeyden voimia vastaan. Venäjän tuorein hyökkäys on rajuin muutos Euroopan turvallisuustilanteessa sitten Neuvostoliiton romahduksen. Tällä on luonnollisesti järisyttävät vaikutukset myös Suomelle. Aggressiiviseen laajentumiseen pyrkivästä Venäjästä on tullut aiempaakin selvemmin sotilaallinen uhka kaikille naapureilleen, myös Suomelle. Joskus on ajateltu, että liittoutumattomuus, vahva itsenäinen puolustus ja hyvät idänsuhteet pitäisivät konfliktit loitolla. Sitä viatonta maailmaa, jossa näin saattoi ajatella, ei valitettavasti enää ole. Venäjän täysin pidäkkeetön toiminta Ukrainaa vastaan osoittaa, ettei Putinin kaltainen diktaattori tarvitse mitään järjellistä syytä hyökätäkseen liittoutumattomaan naapurimaahan. Kuten tasavallan presidentti asian osuvasti kuvasi, naamiot on Kremlissä riisuttu ja vain sodan kylmät kasvot näkyvät.

Nyt onkin määrätietoisten päätösten aika Suomen turvallisuuden takaamiseksi. Suomalaisille näyttää muodostuneen selvä ja lähes yksimielinen käsitys siitä, että parhaiten varmistamme turvallisuutemme Naton jäseninä. Tämä onkin erittäin looginen päätelmä, sillä Nato on onnistunut tuomaan rauhaa Euroopan rajoille niin tehokkaasti, ettei Nato-maata vastaan ole koskaan hyökätty. Suomi on toiminut Naton rauhankumppanina jo vuodesta 1994, ja Suomi on muodollisesta liittoutumattomuudestaan huolimatta ollut hyvin aktiivinen osallistumaan puolustusliiton toimintaan. Puolustusvoimamme ovat täysin yhteensopivat Naton standardien kanssa, ja täytämme kirkkaasti kaikki liittokunnan jäsenyyden ehdot. Panostamme puolustukseemme jo nykyisellään enemmän kuin tulevat Nato-kumppanimme meiltä odottavat, joten myöskään taloudellisia lisäpanostuksia jäsenyys ei meiltä käytännössä vaadi. Suomi on länsimaa, jonka on tärkeää kuulua osaksi läntistä puolustusratkaisua. Nato-jäsenyyden myötä oman vahvan puolustuksemme lisäksi turvanamme on koko liittokunnan sotilaallinen voima. Se on käytännössä sellainen turvatakuu, jota hirmuisinkaan diktaattori ei koettele.

Arvoisa puhemies! Tässä ajassa kaikkia esityksiä pitää tarkastella sen kautta, miten käsittelyssä oleva asia vahvistaa kokonaisturvallisuuttamme ja miten se lisää strategista autonomiaamme eli omavaraisuuttamme, onpa kyse esimerkiksi energiasta, ruoantuotannosta tai teollisista arvoketjuista. Nyt käsittelyssä oleva selonteko ei itsessään vielä suoraan tarjoa johtopäätöksiä siitä, miten kokonaisturvallisuuttamme ja strategista autonomiaamme eniten vahvistetaan, mutta mielestäni tässä keskustelussa on noussut esiin todella hyviä johtopäätöksiä. Kaiken kaikkiaan tässä keskustelussa on käytetty monia todella hyviä ja tärkeitä puheenvuoroja, joissa on selvästi tuomittu Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja Venäjän harjoittama etupiiriajattelu. Puheenvuoroissa on korostettu vahvan maanpuolustustah-

don merkitystä ja Puolustusvoimiimme panostamisen tärkeyttä nyt ja tulevaisuudessa. Lisäksi moni puhuja on hyvin korostanut esimerkiksi omavaraisuuteemme liittyviä näkökulmia. Mutta ennen kaikkea moni on puhunut viisaasti siitä, mistä lukuisat veteraanisukupolven edustajatkin ovat meitä tämän päivän päättäjiä vuosikymmenten varrella muistuttaneet: Suomen ei pidä koskaan jäädä yksin.

Arvoisa puhemies! Nyt on johtopäätösten aika. Eduskunnan vastuulla on maksimoida suomalaisten turvallisuus ja varmistaa rauha maamme rajoille. Nyt on aika ottaa määrätietoisesti ja ripeästi turvallinen askel Natoon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

21.30 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan 24. helmikuuta 22, tänä vuonna siis, muuttui Suomen ja Euroopan turvallisuustilanne kokonaan. Menneen maailman etupiirijako, johon toisen maailmansodan jälkeinen Eurooppa oli tottunut vuosikymmenten saatossa, loppui kerralla dramaattisella tavalla. Vain sodan kylmät kasvot tulivat näkyville, kuten tasavallan presidentti hyvin kuvasi.

Jokaisella itsenäisellä maalla on jakamaton oikeus varmistaa oman kansansa turvallisuus parhaaksi katsomallaan tavalla. Suomi kuuluu läntisten demokratioiden joukkoon. Kunnioitamme demokratian periaatteita, toimimme oikeusvaltion periaatteiden mukaan ja kunnioitamme ihmisoikeuksia. Sopimuspohjainen kansainvälinen yhteistyö on Suomelle erittäin tärkeä.

Herra puhemies! Venäjän hyökkäys Ukrainaan loukkaa syvästi koko Euroopan turvallisuutta ja kansainvälistä oikeutta. Näiden järkyttävien Ukrainan tapahtumien jälkeen on oikein käsitellä Suomen turvallisuustilannetta tämän selonteon pohjalta. Tässä yhteydessä haluan kiittää kaikkia niitä henkilöitä, erikoisesti tasavallan presidenttiä ja maan hallitusta, siitä, että ovat ripeästi toimineet tämän selonteon valmistelussa käyttäen parasta työvoimaa ja parasta viisautta, mitä Suomesta löytyy. Kiitos heille kaikille hyvästä työstä. Selonteon valmistelu on ollut perusteellista, ja se on tehty viivyttelemättä. Selonteon eduskuntakäsittelyn jälkeen tasavallan presidentin tekemän esityksen perusteella eduskunta päättää mahdollisesta Natoon liittymisestä.

Suomen turvallisuus koostuu monesta asiasta. Näissä uusissa olosuhteissa on edelleen pidettävä hyvää huolta Suomen puolustuskyvystä. Yleinen asevelvollisuus, hyvin koulutettu ja ajanmukaisesti varustettu reservi ja koko Suomen alueen puolustaminen yhtä lailla ovat meille äärimmäisen tärkeitä asioita. Ne ovat meidän turvallisuutemme perusteita, ja sellaisena ne tulee pitää jatkossakin. Suomalaisten tahto puolustaa itsenäistä, omista asioistaan päättävää kansakuntaa on ollut meille se vahva pohja, jonka varaan Suomen puolustamista on ollut hyvä rakentaa. Niin sen pitää olla jatkossakin. Maanpuolustustahto on tässä maassa huippuluokkaa, ja se on meille suuri rikkaus.

Arvoisa puhemies! Myös hyvän huoltovarmuuden turvaaminen on meille tärkeää. Oma toimiva maatalous takaa kaikilla tavoilla kestävän elintarvikkeiden tuotannon Suomessa. Maataloudesta huolehtiminen on jäänyt viime aikoina liian vähälle huomiolle, mutta onneksi asian parantamiseksi on jo nyt tehty paljon hyviä päätöksiä. Ukrainan maaperällä käynnissä oleva sota on havahduttanut koko Euroopan huomaamaan elintarviketuotannon tärkeyden koko maailmassa.

Energiantuotanto ja toimivat jakeluverkot pitää olla kunnossa, jotta voimme varmistaa suomalaisten turvallisen elämän. Viime viikkojen tapahtumat ovat johtaneet kotimaisen

hajautetun energiantuotannon vaikeuksiin. Kotimaisen energian raaka-aineiden hankinta ja energiantuotannon toimivuus on laitettava kuntoon mahdollisimman pian. Meillä on tähän kaikki mahdollisuudet, jos vain haluamme käyttää ne täysimääräisesti. Kaikki tärkeät asiat ovat edelleen meidän omissa käsissä, vaikka olemmekin tuontienergiasta riippuvainen maa. Tarvitaan vain viisautta ja oikeita päätöksiä, ja uskon sitä eduskunnasta löytyvän.

Lopuksi, arvoisa herra puhemies, oma kantani Suomen turvallisuuden varmistamiseksi on selvä: Suomen ja Ruotsin välistä yhteistyötä niin talouden kuin maanpuolustuksen kannalta pitää vahvistaa paljon nykyisestään. Samoin yhteistyötä Naton kanssa on syvennettävä. Kun tasavallan presidentin esitys tämän selonteon jälkeen tulee uudelleen eduskunnan käsittelyyn, tulen äänestämään tasavallan presidentin tekemän esityksen mukaisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Koponen Noora, edustaja Koponen Noora poissa. — Edustaja Hänninen.

21.34 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa puhemies! Aluksi on todettava, että meidän ja koko Euroopan turvallisuustilanne on Venäjän raakalaismaisen hyökkäyssodan vuoksi muuttunut olennaisesti. Onkin selvää, että käymme tänään tässä salissa Suomen tulevaisuuden kannalta yhtä tärkeimmistä keskusteluista pitkään aikaan. Samalla on todettava myös se, että moni meistä kokee julkisen keskusteluilmapiirin tällä hetkellä kovin yksipuoliseksi ja ahdistavaksi, vaikka juuri nyt kaivattaisiin avointa ja monipuolista erilaisten vaihtoehtojen tarkastelua. Kuitenkin ymmärrän hyvin myös sen, että Putinin aloittama raakalaismainen ja täysin tuomittava hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on vaikuttanut monen ennen kriittisesti Nato-jäsenyyteen suhtautuneen mielipiteeseen ja lisännyt samalla meidän kaikkien turvattomuuden tunnetta.

On selvää, että Suomen kannalta ei ole olemassa riskittömiä ratkaisuja, ja tämä on hyvä sekä Naton kannattajien että vastustajien tiedostaa. Tämän tiedostaminen auttaa myös käymään rakentavaa ja eteenpäin vievää ja toista puolta ymmärtävää keskustelua. Kiihkoilu ei tässä asiassa auta, päinvastoin. Meistä kukaan tuskin haluaa kokea sodan kauhuja, ja siksi rauhantyötä tulee vahvistaa nykyisestä ja edistää samalla ydinasekieltosopimusta.

Nyt käsittelyssä olevan selonteon suurin puute on se, että siinä ei tarpeeksi kattavasti käsitellä Nato-jäsenyyteen liittyviä hyötyjä, haittoja tai riskejä. Tämä työ meidän kansanedustajien on nyt huolellisesti tehtävä. Tuntuu myös oudolta julkinen spekulaatio siitä, että kansanedustajat voisivat tehdä päätöksen hakea Nato-jäsenyyttä jopa muutaman päivän sisällä selonteon jättämisestä. Tällaiset paniikkiratkaisut eivät tuo turvaa kenellekään. Kaikissa kriiseissä meidän on pidettävä pää kylmänä ja osattava katsoa huomista pidemmälle. Aivan niin kuin edustaja Saramo vasemmistoliiton ryhmäpuheessamme totesi, kaikilla kansanedustajilla on oltava laajat tiedonsaantioikeudet, ei vain niillä, jotka istuvat ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa käsittelevissä valiokunnissa. Ilman näitä tietoja ratkaisujen tekeminen on kestämättömällä pohjalla.

Ja sitten henkilökohtainen kantani: Yksi syy siihen, miksi itse suhtaudun kriittisesti Nato-jäsenyyteen, on se, että Suomen turvallisuusympäristö muuttuisi jäsenyyden myötä, sillä jo jäsenyyden hakeminen kasvattaisi jännitteitä meidän maamme ja Venäjän välisellä rajalla. Nämä uudet jännitteet eivät myöskään olisi vain jäsenyysprosessin aikainen asia vaan pysyvä uusi tila turvallisuusympäristössämme. Olisimme samalla osa sotilasliittoa, joka on läpi historiansa tukenut lähinnä Yhdysvaltojen suurvaltapolitiikan ja aseteollisuuden etua. Nato ei nimittäin valitettavasti ole mikään rauhanjärjestö, ja jäsenyys asettaisi

Suomen pahimmillaan yhdeksi suurvaltapolitiikan pelinappulaksi. Meidän on hyvä myös muistaa, että Suomen sotilaallinen liittoutumattomuus on antanut meille painoarvoa konfliktien sovittelevana osapuolena. Ja kuten moni edustaja tässä salissa on tänään todennut, meillä on edelleen erinomainen maanpuolustustahto ja toimiva oma, vahva puolustus.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että puhumme turvallisuudesta laajasti, ei vain sotilaallisesta perspektiivistä. Nyt käsittelyssä olevaa ajankohtaisselontekoa voikin kiittää siitä, että se nosti esiin esimerkiksi henkisen kriisinsietokyvyn, joka on monella koronapandemian takia jo valmiiksi koetuksella. Ongelmien kasaantuminen samoille ihmisille ja samoihin perheisiin näyttää koronapandemian aikana vahvistuneen. Hyvinvointivaltion puolustaminen ja eriarvoisuuteen puuttuminen ovatkin turvallisuuspolitiikkaa parhaimmillaan. Aivan niin kuin selonteossa todetaan, erityisen tärkeää on huolehtia haavoittuvimmassa asemassa olevista.

Selonteossa mainitaan lasten ja nuorten hyvinvoinnista huolehtiminen, mutta olisin kaivannut selonteolta vielä vahvempaa kriisiaikojen lapsivaikutusten arviointia. Myös lapset ja nuoret seuraavat uutisia ja näkevät uutiskuvissa ikätoveriensa kärsimyksen sodan keskellä. Liian monet lapset ja nuoret jäävät yksin ahdistuksensa kanssa. Meidän on osattava yhteiskuntana tarttua tähän nykyistä paremmin. Esimerkiksi jo valmiiksi kuormittuneet mielenterveyspalvelut ja lastensuojelun ongelmat ovat konkreettisia mittareita epäonnistumisesta. Lasten ja nuorten kohdalla kasvatus- ja koulutusjärjestelmää ei voi myöskään liikaa painottaa osana turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Aika loppuu, niin on pakko mennä loppuun: Lopuksi haluan kannustaa meitä kaikkia, jokaista suomalaista ja kansanedustajaa, päättäjää, avoimeen ja toistemme mielipiteitä arvostavaan keskusteluun ilman leimaamista, ilman syyllistämistä. Nimittäin sananvapaus on kuitenkin demokraattisen valtion tärkein kulmakivi, jota kannattaa vaalia myös ulko- ja turvallisuuspoliittisessa [Puhemies koputtaa] ajatuksenvaihdossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Malm.

21.40 **Niina Malm sd:** Arvoisa puhemies! Ukrainan sota on muuttanut Suomen turvallisuusympäristöä peruuttamattomalla tavalla. Se toimintaympäristö, jossa aiemmin teimme päätöksiä, on nyt poissa. Sota ja sen kauheudet järisyttävät ihmismieltä myös täällä koti-Suomessa. Vaikka sota ei ole konkreettisesti täällä, emme ole immuuneja muille vaikuttamisen muodoille. Suomalaisten yhtenäisyydellä ja yhteiskuntamme perusrakenteella on oleellinen merkitys hybridi- ja muiden vaikuttamismuotojen torjunnassa. Vaikeidenkin aikojen hetkellä sisäinen turvallisuus ja yhteiskunnan kriisinsietokyky toimivat yhtenä suomalaisen yhteiskunnan puolustuskeinoista.

Suomalainen sopimusyhteiskunta on vahvuutemme, ja maan sisäinen eriarvoisuus on aina turvallisuusuhka. Emme saa ajautua sellaiseen vastakkainasetteluun Suomen sisällä, mikä voisi asettaa meidät alttiiksi ulkoa tuleville vaikutteille.

Valtioneuvoston ajankohtaisselonteko on laaja ja onnistuu huomioimaan useat eri skenaariot Suomen turvallisuuden kannalta. Turvallisuusympäristön kokonaisvaltainen muutos koskettaa laajasti yhteiskunnan eri osa-alueita. Meidän on otettava huomioon myös taloudelliset vaikutukset, huoltovarmuus, rajaturvallisuus, kyberturvallisuus sekä aiemmin mainittu hybridivaikuttaminen.

Selonteko ei tarjoa suoria vastauksia, vaan tukee eduskuntaa sen päätöksentekoprosessissa. Julkinen keskustelu on oleellinen osa prosessia, ja valtionjohto vie prosessia eteen-

päin oikeatahtisesti. Lisäksi selonteko ottaa huomioon sekä Euroopan unionin että pohjoismaisen yhteistyön tärkeyden. Vahva Eurooppa on Suomelle tärkeä turva.

Geopoliittisesti myös arktinen alue on Suomen turvallisuuden kannalta merkittävä, ja selonteko tuokin esiin arktisen alueen sotilasstrategisen merkityksen kasvun viime aikoina. Arktinen alue on lisääntyneen vaikuttamisen kohteena, ja alueesta yritetään hyötyä myös luonnonvarojen ja taloudellisten mahdollisuuksien vuoksi. Transatlanttisen ja pohjoismaisen yhteistyön tulee olla arktisen alueen kannalta vakauttavaa. Itärajan tärkeyden lisäksi meidän täytyy varautua vaikuttamisyrityksiin kaikista eri suunnista.

Venäjän hyökkäyssota on ollut brutaali, ja sen vaikutukset ovat laajat. Sota koskettaa kaikkia, mutta kannan huolta erityisesti jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa olevista ihmisistä, kuten lapsista, vanhuksista ja vammaisista. Ihmiskaupan ja hyväksikäytön riski kasvaa sodan syttyessä. Ukrainankin sodan kohdalla on uutisoitu orvoksi jääneistä lapsista, ihmiskaupan uhreista sekä huijausyrityksistä. Ihmiskauppiaat käyttävät häpeilemättä sodan aiheuttamaa sekasortoa rajanylityspaikoilla hyväksi houkutellakseen haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä uhreikseen. Myös Suomen tulee varautua samankaltaisiin ilmiöihin sekä tehtävä töitä varmistaakseen, ettei Ukrainan sotaa pakenevat ihmiset joudu kohtaamaan lisää julmuutta rajojen takana.

Suomi tarjoaa EU:n tilapäisen suojelun direktiivin mukaisesti turvaa sotaa pakeneville ukrainalaisille ja heidän perheilleen. Suomi ja suomalaiset ovat jo näyttäneet voimansa ukrainalaisten auttamisessa, ja meidän tulee jatkaa toimia auttaaksemme sotaa pakenevia ihmisiä.

Arvoisa puhemies! Rauhan takaaminen ei kuitenkaan ole yhden päätöksen takana, ja sen eteen tulee tehdä päivittäin töitä. Kansallisen puolustuksen kehittämistä tulee jatkaa ja diplomaattisia suhteita tiivistää entisestään riippumatta seuraavien kuukausien päätöksistä. Meidän tulee muistaa, että kansanedustajalaitoksen tärkein tehtävä on suojata suomalaisia ja taata tämän maan turvallisuus. Siksi tätä päätöstä tulee arvioida liikaa viipyilemättä, mutta huolellisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, edustaja Kankaanniemi on poissa. — Edustaja Kaleva.

21.44 **Atte Kaleva kok:** Arvoisa puhemies! ”Suomen eduskunta on julistautunut korkeimman vallan haltijaksi.” Näin julisti ensimmäisen eduskuntamme puhemies Pehr Evind Svinhufvud kuuluisassa puheessaan. Itsenäisyys edellytti vaikeassa tilanteessa tehtyjä päätöksiä. Tuossa kapeassa aikaikkunassa edeltäjämme osoittivat rohkeutta ja viisautta toimia tavalla, josta olemme heille paljon velkaa. Itsenäisyys ei kuitenkaan tullut kerralla valmiiksi. Itsenäisyys ei ole yksittäinen teko vaan prosessi.

Kansallinen yksituumaisuutemme valitettavasti myöhemmin murtui. Alkoi punainen kapina ja sisällissota, jota seurasi oikeistoradikalismin nousu. Yhteinen tie piti löytää uudestaan. Siinä auttoi yhteinen vihollinen. Maailman kuohuessa monet veteraaneistamme sanoivat: ”Ei enää koskaan yksin.”

Sotien jälkeen itsenäisyytemme laitettiin liekaan. Maassa oli valvontakomissio. Sen poistuttuakin itänaapuri katsoi oikeudekseen kertoa, miten meidän tulee asioitamme hoitaa. Poliittista realismia seurasivat suomettumisen ja jälkisuomettumisen vähemmän kunniakkaat vaiheet. Itsenäisyytemme on usein ollut valitettavan suhteellista.

Seuraavaan taitekohtaansa prosessi tuli, kun liityimme Euroopan unioniin. Se oli selkeä askel kohti länttä, pois harmaalta alueelta.

Maailma kuohuu taas. Katseemme kohdistuvat Ukrainaan ja sen urheaan kansaan. Tuomitsemme Venäjän oikeudettoman voimankäytön ja barbaarisen toiminnan. Naapurinamme on maa, joka ei arvosta pienempiä valtioita eikä kunnioita niiden suvereniteettia. Venäjä ei piittaa kansainvälisestä oikeudesta tai monenkeskisestä maailmanjärjestyksestä. Venäjän johtajat ovat valmiita sotarikoksiin ja ihmisarvon mitätöimiseen pelkästään omia valtapyrkimyksiään pönkittääkseen.

Se, mitä Ukrainassa on tapahtunut, on pienemmässä mittakaavassa tapahtunut jo muuallakin: Tšetšeniassa, Georgiassa, Kazakstanissa, Valko-Venäjällä. Venäjä toimii suunnitelmallisesti, on toiminut jo pitkään, me vain emme ole suostuneet uskomaan naapuristamme näin paljon pahaa. Se, mikä on kohdannut muita Venäjän naapureita, voi edelleen kohdata myös meitä.

Harva meistä ajatteli, että tällaista tapahtuu meidän vahtivuorollamme. Toisaalta tuskin niin ajattelivat viisaat edeltäjämmekään. He kantoivat silti vastuunsa tinkimättä ja uskoen siihen, mikä meille on ihmisyydessä ja suomalaisuudessa tärkeää. Me tässä salissa kannamme nyt Suomen itsenäisyyden viestikapulaa.

Suvereenina valtiona Suomi päättää itse omista turvallisuusratkaisuistaan. Meille eurooppalaisuus on luonteva viitekehys. Valtaosalle Euroopan unionin maista Nato on keskeinen osa turvallisuusjärjestelmää. Läntisen maailman keskeisiä arvoja ovat demokratia, yksilönvapauksien kunnioittaminen, oikeusvaltio sekä kiistojen rauhanomainen ratkaiseminen. Ne ovat olennainen osa koko läntisen maailman henkistä perustaa. Nuo arvot ovat myös meille tärkeitä ja rakkaita. Niitä me haluamme puolustaa silloinkin, kun barbaariset diktaattorit tahtovat niitä polkea.

Nato on puolustusliitto. Se on länsimaiden yhteinen vakuutus pahan päivän varalle. Se on vastapaino kaikelle sille, mitä kunniattomat ja arvottomat diktatuurit edustavat. Nato on, kuten omat Puolustusvoimammekin, olemassa ennen muuta siksi, että siihen kuuluvat eivät ikinä joutuisi kohtaamaan kaikkea sitä, mitä ukrainalaiset ovat nyt kohdanneet.

Täytämme Nato-jäsenyyden vaatimukset. Teemme jo nyt Naton kanssa yhteistyötä. Meidät erottaa jäsenyydestä vain se, että emme ole mukana tekemässä Naton keskeisiä päätöksiä, emme ole mukana yhteisessä puolustussuunnittelussa eikä meillä ole Naton turvatakuiden muodostamaa suojaa.

Arvostan niitä edustajia, jotka ovat minun laillani kannattaneet Nato-jäsenyyttä jo ennen Venäjän viimeisintä hyökkäystä Ukrainaan, mutta kunnioitan myös niitä edustajia, jotka ovat tilanteen muuttuessa valmiita muuttamaan kantaansa. Osoittaa viisautta todeta, että toiset olosuhteet edellyttävät toisenlaisia ratkaisuja.

Samalla on syytä todeta, että kunnioitan myös Natoa edelleen vastustavien edustajien oikeutta omaan näkemykseensä. Pelkkä Naton vastustaminen ei tee kenestäkään automaattisesti putinistia. Tämä on meidän Naton pitkäaikaisten kannattajienkin hyvä muistaa.

Arvoisa puhemies! Suomi on osa Eurooppaa. Suomi kuuluu länteen. Suomen itsenäisyys on meille tärkeä ja rakas saavutus, sitä emme anna kenenkään uhata tai mitätöidä. Nato on meille luonteva arvoyhteisö. Valmistaudumme nyt ottamaan uuden askeleen itsenäisyytemme prosessissa ja asemoitumaan historian oikealle puolelle. Suomen pitää liittyä Naton jäseneksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mattila.

21.48 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa puhemies! Helmikuun loppupuolella mullistui monen suomalaisen maailmankuva. Ikiaikainen itänaapurimme hyökkäsi Ukrainaan ja romutti samalla vuosikymmeniä kestäneen rauhanomaisen rinnakkaiselon Suomen ja Venäjän välillä. Nyt tuli raskaasti todistettua myös nykysuomalaiselle, miksi emme koskaan voi olla täysin rauhallisin mielin, mitä Venäjään tulee. Pitkien viikkojen aikana on tapahtunut paljon. Olemme seuranneet kuumeisesti uutisia sotatantereelta ja toivoneet, että Ukraina kestää. Myötätuntomme on Ukrainan ja sen kansan puolella. Maassamme käynnistyi välittömästi myös keskustelu kokonaisturvallisuudesta, sotilaallisen maanpuolustuksen järjestelyistä sekä ajankohtaisista turvallisuuskysymyksistä. On järkyttävä tosiasia, että vuosikymmenien jälkeen Euroopassa käydään sotaa ja oma turvallisuusympäristömme on muuttunut. Kansalaiset ovat aiheellisesti huolissaan, voiko sota laajeta, pitäisikö Suomen hakea Naton jäseneksi ja onko oma puolustuksemme kunnossa.

Vaikka Venäjän raakalaismainen hyökkäys Ukrainaan tuli yllätyksenä, on lohduttavaa tietää, ettei Puolustusvoimamme ole nukkunut kuluneina vuosikymmeninä. Maamme armeija on koko ajan viisaasti pohjautunut yleiseen asevelvollisuuteen, ja väenottoa on laajennettu vapaaehtoisilla naisilla, kun ikäluokat ovat pienentyneet. Kansalaistemme maanpuolustustahto on niin ikään korkea. Kalustoa on päivitetty, mistä viimeisin esimerkki on vuodenvaihteessa hyväksytty hävittäjäkauppa. Kehysriihessä päätettiin myös miljardipanostuksista maanpuolustukseen tulevina vuosina. Ajatuksena on ollut rakentaa uskottava puolustus, jossa vihollisella on korkea kynnys hyökätä Suomeen.

Vaikka Suomi on ollut sotilasliittoon kuulumaton, on se rakentanut tiiviin puolustusyhteistyön Ruotsin kanssa ja rauhankumppanuuden läntisen puolustusliitto Naton kanssa. Yhteistä ulkopolitiikkaa on harjoitettu muiden Euroopan unionin jäsenmaiden kanssa. Sota on vielä kesken, emmekä tiedä vielä kaikkia sen seurauksia. Pidän kuitenkin hyvänä asiana, että Suomi on ryhtynyt valmistelemaan mahdollista Nato-jäsenyyttä monella eri tasolla. Keskustelua läntiseen sotilasliittoon kuulumisen hyvistä ja huonoista puolista on tarpeellista käydä eduskuntaryhmissä, eduskunnassa ja myös erilaisilla kansalaisfoorumeilla. On tärkeää edetä reippaasti mutta huolellisesti. Se, mitä ikinä päätetään, on kansallisen turvallisuutemme kannalta tärkein asia 80 vuoteen.

Arvoisa puhemies! Oma kantani mahdollisesta Nato-jäsenyydestä muuttui syksyllä 2019, kun osallistuin kansalliselle maanpuolustuskurssille. Kuten moni muu, olin siihen asti pitänyt riittävänä sitä turvallisuuspoliittista viitekehystä, jonka Suomi oli rakentanut Neuvostoliiton romahduksen jälkeen. Luotan päätöksenteossa ja eduskuntatyöskentelyssä aina kulloisenkin alan asiantuntijoiden näkemyksiin, jotka yleensä pohjaavat tieteeseen ja tutkittuun tietoon. Maamme puolustukseen ja ulkoiseen turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä luotan UTP-asiantuntijoiden ja ammattisotilaiden näkemykseen, että Suomen on hyvä olla osa Nato-maiden joukkoa. Olemme jo nyt Venäjän silmissä vihollismaa, joten kielteistä Nato-kantaa ei kannata perustella ainakaan sillä, että saatamme ärsyttää naapuriamme mahdollisella Nato-jäsenyydellämme. Tosiasia on, että Venäjä on omilla toimillaan ajanut Suomea kohti Natoa.

Haluan tässä yhteydessä myös tuoda esille sen suuren pettymyksen, jonka Venäjä on toimillaan aiheuttanut maittemme välisiin suhteisiin. Uskon, että moni jakaa surun ja pettymyksen siitä, että Suomen ja Venäjän kansojen kulttuurinen, taloudellinen ja monella muulla foorumilla tapahtunut yhteistyö on nyt päättynyt. Olen surullinen, että myös monien Suomen ja Venäjän kaupunkien ystävyyskaupunkitoiminta ja siihen liittynyt kansojemme välinen vuoropuhelu on päättynyt. Uskon, ettei Venäjän kansa antaisi siunausta

presidentti Putinin toimille, jos se oikeasti tietäisi, mitä Ukrainassa tapahtuu, ja ennen kaikkea, minkä vuoksi Venäjä aloitti hyökkäyssodan.

Nyt on kuitenkin Suomen katsottava eteenpäin ja mietittävä, mikä on meidän kansamme ja maamme turvallisuuden kannalta paras tapa edetä. Olemmeko kenties seuraava vihollisuuksien kohde, kun sota Ukrainassa aikanaan hellittää? Olemmeko silloin yksin, vai onko meillä silloin kavereita?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Soinikoski.

21.54 **Mirka Soinikoski vihr:** Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuusympäristö muuttui kahdeksan viikkoa sitten. Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä suoraa sotilaallista uhkaa, mutta Venäjän julma hyökkäys Ukrainaan varjostaa koko Eurooppaa. Nyt on tärkeää vahvistaa Suomen turvallisuutta. Kuten täällä tänään on moneen kertaan sanottu, paluuta entiseen ei ole. Meidän on varauduttava laaja-alaiseen vaikuttamiseen ja häirintään ja meidän on huolehdittava Suomen huoltovarmuudesta, kansalaisten hyvinvoinnista, puolustuskyvystämme ja ympäristöstämme. Yhdessä nämä muodostavat sen suojakilven, johon sekä fyysinen että henkinen kriisinkestävyytemme nojaa.

Kokonaisturvallisuuden vahvistaminen on ensiarvoisen tärkeää. Keskeinen osa tätä suojaa on myös monenkeskinen kansainvälinen yhteistyö. Tässä yhteistyössä EU on Suomelle merkittävin yhteistyökumppani, vahvaa pohjoismaista yhteistyötä unohtamatta. EU-jäsenyyden myötä Suomen turvallisuusympäristö muuttui pysyvästi. Kansainvälisen yhteisön voima on näytetty todeksi uudella tasolla, kun useat valtiot ovat auttaneet Ukrainaa monin eri tavoin. Apua tarvitaan jatkossakin, mutta sota Ukrainassa on jo osoittanut kansainvälisen yhteistyön voiman. Se luo toivoa paremmasta huomisesta.

Arvoisa puhemies! Maanpuolustustahto on ollut Suomessa perinteisesti korkea, mutta emme voi tuudittautua vain mittaustulosten varaan. Yhteiskunnan on elettävä ajassa mukana ja mukauduttava muuttuviin tarpeisiin. Kaikkien Suomessa elävien ihmisten pitää saada tuntea Suomi omaksi maakseen. Itsenäistymisen alkuvuosina tätä tunnetta luotiin konkreettisesti maan kautta. Sitä omistettiin ja sitä viljeltiin. Toisen maailmansodan jälkeen tämä tunne vahvistui kehityksen ja työn kautta. Suomi teollistui, kasvoi ja kehittyi. 2020-luvulla tämä tunne luodaan vapauden kautta. Vapaus olla juuri sellainen kuin on ja vapaus kouluttautua, työskennellä ja osallistua demokraattiseen päätöksentekoon tekevät Suomesta maan, jossa on hyvä asua ja elää, oikeusvaltion, jota halutaan puolustaa kautta linjan. Tämä aika on jälleen kerran osoittanut ihmiskunnalle sen, että vapaus on kuitenkin hauras. Siksi meidän on puolustettava vapautta ja demokratiaa kaikilla rintamilla.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on laiton ja tuomittava. Sotarikokset Ukrainassa on tutkittava ja syylliset on saatettava vastuuseen teoistaan. Venäjän raaka hyökkäys Ukrainaan sytytti Nato-keskustelun Suomessa, ja tämä ajankohtaisselonteko mahdollistaa nyt keskustelun laajenemisen ja syvenemisen, kun kaikilla on samat faktat käytössään. On todettava, että mahdollinen Nato-jäsenyys ei muuttaisi Suomen kansainvälistä asemaa nykyisestä lopulta kovinkaan dramaattisesti. Jatkossakin Suomi olisi maa, joka ylläpitää aktiivisesti keskusteluyhteyksiä eri maihin, rakentaa rauhaa ja ehkäisee konflikteja globaalisti. Puolustusliiton jäsenyys sai uuden painoarvon ja merkityksen maailmanjärjestyksen muututtua helmikuun lopussa. Suomi on maailmalla tunnettu osaamisestaan konfliktien ratkaisijana ja niiden ehkäisijänä. Tämä osaaminen ei katoa mihinkään. Sille on tänä päivänä entistäkin suurempi tilaus. Kuten ulkoministeri Haavisto aiemmin to-

tesi täällä, Nato-jäsenyys ei ole este diplomatian ja rauhan välittämisen harjoittamiselle jatkossakaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

21.58 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Voi Venäjä, mitä teit ja olet tekemässä? ”Venäjä matkalla häpeäpaaluun” oli mielipidekirjoitukseni otsikko Tamperelainen-lehdessä. Suomen ulkopolitiikka on toisen maailmansodan jälkeen perustunut presidentti Paasikiven linjaan, johon sitten kaikki myöhemmät presidentit Kekkosesta Niinistöön ovat tukeutuneet ja tuoneet oman lisänsä. Kyse on ollut puolueettomuuspolitiikasta, joka sitten EU:hun liittymisen jälkeen muuttui sotilaalliseksi liittoutumattomuudeksi. Vaikka Venäjän sota Ukrainaa vastaan muuttaa syvästi Euroopan turvallisuustilannetta ainakin presidentti Putinin valtakauden jatkumisen ajan, ei ole mitenkään itsestään selvää nähdä, miksi Suomen ja Ruotsinkin tulisi luopua vuosikymmenien ajan hyväksi osoittautuneesta ulkopoliittisesta linjastaan. Sen, että sodan ja kriisin keskellä muutettaisiin äkillisesti perinteistä ulkopoliittista linjaa, voi päinvastoin arvioida lisäävän epävarmuutta ja ennustamattomuutta. Iltapäivän keskusteluissa kansanedustaja, tohtori Kiljunen itse asiassa kiinnitti samaan asiaan huomiota Suomen mahdollisuudesta joutua osapuoleksi tai mukaan suurvaltojen välienselvittelyyn.

Arvoisa puhemies! Venäjä on tehnyt häikäilemättömän hyökkäyksen Ukrainaan. Nyky-Venäjä on arvaamaton. Se syöttää omille kansalaisilleen valheita valheiden perään. Olemme ja minäkin olen menettänyt luottamuksen Venäjään. Venäjä on pettänyt Suomen. Suomen kansan edustajana minulle on tärkeintä päättää selonteon valiokuntakäsittelyn pohjalta, mikä parhaiten turvaa maamme turvallisuuden. Jos liitymme Natoon, se ei saa merkitä presidentti Koiviston viisaan opin hylkäämistä. Tärkeintä on hyvät suhteet naapureihimme. Haluan uskoa, että Putinin lähtölaskenta on jo alkanut, mutta kehityksen suunta ja aikataulu on arvoitus. Voi mennä pitkäänkin.

Pari epävarmuustekijää: Epävarmuudet tulevaisuudessa liittyvät kaikkien Nato-maiden mutta erityisesti tietysti Yhdysvaltain politiikan jatkuvuuteen sekä ydinasepolitiikan osalta sen olettamuksiin rationaalisista päätöksentekijöistä ja siitä, ettei virheitä, ei inhimillisiä eikä teknisiä, tule. Olen kauhuissani seurannut entisen presidentti Trumpin kampanjaa tulevaksi presidentiksi. Sattumalta näin muutama päivä sitten telkkarista, kun hän oli Putinin kanssa samassa tiedotustilaisuudessa, ja aivan käsittämättömällä tavalla hän siinä siunasi, että ei kukaan ole heidän vaaleihin puuttunut. [Mika Niikon välihuuto] — Kuunteles nyt siellä.

Sitten toisena asiana totean vielä tämän, että sotilasliiton jäsenenä Suomen ja Ruotsin tietysti edellytetään osallistuvan vastuunkantamiseen kollektiivisesta puolustuksesta, mutta tämän sitoumuksen kaikkia ulottuvuuksia, mittakaavaa ja seurauksia suomalaisille tulisi nyt harkita valiokuntakäsittelyssä perusteellisesti.

Arvoisa puhemies! Olen kunnioittanut presidentti Niinistön ja valtioneuvoston näkemystä siitä, että ei nyt pidä välttämättä tuoda esille Nato-kantaa ennen kuin tämä eduskunnan käsittely on edennyt tietynlaiseen päättöpisteeseen. Myönnän, että jäsenyyden vastustaminen on omalta kohdaltani muuttunut myönteisemmäksi, kun päivittäin joutuu seuraamaan, mitä Ukrainassa tapahtuu, [Puhemies koputtaa] mutta odotan vielä lopullista kantaa-

ni muodostaessani näiden valiokuntien johtopäätöksiä siitä, mikä on Suomen turvallisuuden kannalta paras vaihtoehto. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

22.04 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta antaa mielestäni varsin realistisen kuvan muuttuneesta turvallisuustilanteesta. Venäjän hyökkäyksen seurauksena turvallisuuspolitiikan pelikenttä meni uusiksi koko Euroopassa, ja vaikutukset ovat maailmanlaajuiset. Toki vaikutukset kauempana kriisialueista näyttäytyvät lähinnä taloudellisina, mutta meillä Suomessa tilanne on toinen. Suomessa ja koko Itämeren alueella, missä Venäjä vaikuttaa voimakkaasti ja ajaa omia sotilaallisiakin intressejään, hyökkäys sai karvat nousemaan pystyyn hyvin nopeasti, jopa sotilaallista puolueettomuuttaan palvoneessa Ruotsissa. On selvää, että Suomen kannalta yli 1 300 kilometrin yhteinen raja entistä arvaamattomammaksi käyneen itänaapurin kanssa on aivan keskeinen tekijä turvallisuuspolitiikkaamme ajatellen.

Ajat kuitenkin muuttuvat, ja sotatantereet ovat entistä moninaisempia. Perinteinen tapa hyökätä toista valtiota vastaan oli marssittaa armeija rajan yli ja ottaa se, mikä väkivalloin irtosi. Jos tämä olisi yhä pelin henki, olisi vieraan valtion uhkiin yksinkertaisempaa varautua. Valitettavasti turvallisuuden ja suomalaisen elämäntavan puolustaminen vaatii nykymaailmassa monipuolisempaa varautumista. Tietoverkkojen toiminta on turvattava, ruoantuotannosta on huolehdittava, sähkönjakelun toimivuus on varmistettava mahdollisessa häiriötilanteessa. Yhteiskunnan välttämättömien palvelujen, kuten terveydenhuollon, on pyörittävä, kävi miten tahansa.

Huoltovarmuus on iso kysymys nykyisiin uhkakuviin varauduttaessa. Sen vahvistamiseksi on laitettava hihat heilumaan ennennäkemättömään tahtiin. Nostan esille Suomen maatalouden vaikean tilanteen. Tuottajat saavat murto-osan kuluttajien maksamasta hinnasta. Hallituksen kohdentama 300 miljoonan euron tukipaketti ei tilallisia juurikaan auta, vaan rahat virtaavat pääosin erilaisiin kehittämishankkeisiin. Markkinavoimat ja tarkemmin kauppojen neuvotteluvalta, EU:n vaatimukset ja hallituksen ympäristöpolitiikka ovat ajaneet kotimaiset tuottajat ahdinkoon. Se, miten tämä ongelma ratkotaan, on pääosin bisneksen tekoa ja maatalouspolitiikkaa, mutta vaikutukset ovat mullistavat nimenomaan huoltovarmuuden kannalta. Huoltovarmuuden kannalta on välttämätöntä, että tilanne saadaan todella nopeasti korjattua ja laadukasta sekä puhdasta sapuskaa saadaan suomalaispöytiin jatkossakin. Tiloja ei voida päästää laajamittaisesti konkurssiaallon vietäväksi. Huoltovarmuutemme peruspilari murenee, jos näin käy.

Selonteossa käsitellään muun muassa hybridivaikuttamisen ja kyberturvallisuuden teemoja. Myös henkisen sietokyvyn ja väestönsuojelun niin sanotut pehmeämmät teemat on nostettu hyvin esille. Olennainen kysymys lähitulevaisuuden ratkaisuja ajatellen on se, mitä erilaiset vaihtoehdot tarjoavat Suomelle. On kiistämätön tosiasia, että puolustuksen vahvuuden ja tätä kautta vihollisen vinkkelistä hyökkäyskynnyksen korkeuden määrittää sotilaallisen vastarinnan vahvuus. Pyöritteli asiaa miten päin vain, niin Naton jäsenenä tämä kynnys olisi korkeampi kuin ollessamme niin sanotusti omillamme tai vaikka kimpassa Ruotsin kanssa. Juuri tätä kynnystä haluamme nostaa, sillä se on paras rauhan tae, mitä olla voi.

Arvoisa puhemies! Mielestäni Nato-jäsenyys on Suomelle oikea ratkaisu. Kuvitellaan, että valtio x haluaisi ottaa haltuun meidän lounaiskulman demilitarisoidun saariparatiisin.

Jos Suomi ei onnistuisi puolustamaan Ahvenanmaata, aiheuttaisi se valtavasti harmaita hiuksia koko Natolle. Olemme tärkeä Natolle juuri nyt, ja Nato on tärkeä meille juuri nyt. Entä jos emme hyppää Nato-kelkkaan mukaan tässä laskussa, vaan jäämme odottelemaan vaikka kymmeneksi vuodeksi? Viitaten selonteossa esiin tulleisiin turvallisuuskentän suuriin ja hyytäviin muutoksiin, olen sitä mieltä, että anotaan liittymistä Natoon nyt, kun se on molempien, meidän ja puolustusliiton, etujen mukaista. Jos jäämme odottamaan, voin luvata, että jokin taho tekee kaikkensa muuttaakseen tätä asetelmaa. Silloin voi ikkuna sulkeutua nenän edestä.

Venäjän johdon toiminta on ollut karmeaa ja arvaamatonta Ukrainassa. Mikään sopimus ei ole varmaa heidän kanssaan. Mikään sopimus ei pidä. Venäjän toimiessa niin, että se tappaa ihmisiä — lapsia, naisia, miehiä — eläimiä, tuhoaa kyliä ja kaupunkeja, meillä on vain yksi tärkeä tehtävä: on Suomen aika nyt hakea Nato-jäsenyyttä. [Puhemies koputtaa] Sotiemme veteraanit ja kotijoukot uhrasivat kaikkensa itsenäisyytemme säilyttämiseksi. Meidän on se turvattava nyt. — Kiitos. [Sebastian Tynkkynen: Hyvä puhe! — Jukka Gustafsson: Edustaja Elomaalla on aina hyviä puheita!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

22.09 **Jukka Kopra kok:** Arvoisa herra puhemies! Venäjä on hyökännyt suurella voimalla Ukrainaan ja paraikaa Ukrainan kansa käy sotaa Moskovan lähettämiä murhaajia vastaan. Tilanne muistuttaa Suomen talvisotaa 1939—40. Hyökkääjä on jälleen sama, kuten asetelmakin: suuri maa, Venäjä, hyökkää pienempänsä kimppuun.

Venäjän johto puhuu kuin vaimonhakkaaja syyttäessään ukrainalaisia itseään siitä, että venäläiset ovat hyökänneet heitä murhaamaan. Ukrainan päälle on kasattu ties mitä tekosyitä, mutta ukrainalaisten vastarinta on urheaa. Sodan julmien kasvojen paljastuminen siviilien murhaamisineen kertoo meille sen, että tämän päivän todelliset fasistit käyttävät valtaansa Moskovan Kremlistä käsin.

Euroopan luottamus Venäjää kohtaan on tällä hetkellä nolla. Venäjä on nyt menettänyt kokonaisen eurooppalaisen sukupolven pysyvästi. Venäjä on itse puhunut pehmeästä voimasta, mutta kaikki se on mennyttä, kun eurooppalaisten ojennettuun käteen Venäjä iskee veristä nyrkkirautaa. Venäjä olisi voinut valita toisin, kaikki mahdollisuudet sivistyneelle ja rauhalliselle yhteiselolle on kyllä Venäjälle tarjottu. Venäjän kansa todellakin ansaitsisi parempaa kuin mitä heidän nykyinen johtonsa pystyy tarjoamaan.

Mitä tämä tarkoittaa Suomen kannalta? Sitä ainakin, että Putin halutessaan hyökkää sotavoimin naapurimaihinsa, ja sitä, ettemme voi kovin pitkälle tietää Venäjän aikeista Suomen suhteen tai luottaa niihin riippumatta siitä, mitä Moskovan juntta sanoo.

Euroopan turvallisuustilanne on siis olennaisesti muuttunut. Nyt käsittelyssä olevassa ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa tämä tosiasia tunnistetaan ja kuvataan realistisesti ja suorasanaisesti. Kiitän selonteon kirjoittajia selkeästä ja asian ytimeen keskittyvästä tekstistä.

Suomen on siis varauduttava siihen, ettei meidän rauhantahtomme riitä turvallisuuden takaamiseksi alueellamme. Venäjällä voi olla toisenlaiset intressit joko nyt tai tulevaisuudessa. Siksi maamme kokonaisturvallisuudesta on pidettävä entistäkin parempi huoli. Sotilaallinen maanpuolustuskyky on nostettava muuttuneen tilanteen tasolle, ja tähän on eduskunta rahoitusta esittämässäkin. Sisäinen turvallisuus vaatii myös toimia. Poliisin re-

surssit ovat aivan liian niukat tähän tilanteeseen. Poliisille on saatava enemmän rahaa. Myös muita kohteita on.

Ukrainan sota osoittaa meille kuitenkin sen, että kun maa ei kuulu puolustusliittoon, se on viime kädessä todella yksin. Onneksi vapaa maailma auttaa materiaaliavun muodossa, mutta näemme, että kärsimys on silti hirvittävä. Olen sitä mieltä, että Suomen on syytä liittyä puolustusliitto Natoon. Suomen Nato-jäsenyyden myötä tietty epävarmuus alueemme turvallisuuspoliittisessa asemassa poistuu. Myös Moskovalle on tällöin selvää, missä raja kulkee. Puolustusliiton jäsenenä Suomi osaltaan luo turvallisuutta myös Venäjälle. Jos Ruotsi liittyy myös, se on myös hyvä asia, mutta meidän ei tule jäädä odottelemaan Ruotsin ratkaisua, vaan voimme tässä asiassa näyttää heille mallia.

Nyt tämän kevään aikana moni kansanedustaja ja muu vaikuttaja on pohtinut omaa Nato-kantaansa. Käsitykseni mukaan hyvin laajalti ollaan nyt sitä mieltä, että meidän tulee liittyä Natoon. Tämä on hyvä asia, sillä maan tavan mukaan merkittävät turvallisuuspoliittiset ratkaisut tehdään mahdollisimman suuren yksimielisyyden vallitessa.

Arvostan niitä kollegoja, jotka ovat asiaa arvioineet ja päätyneet myönteiselle kannalle aiemmasta kannastaan riippumatta. Ymmärrän, että moni vielä miettii asiaa, ja minusta jokaiselle on annettava rauha ja tila pohtia asiaa omalta kohdaltaan. Meille kokoomuslaisille tämä tietysti on suht helppo kysymys, kun olemme jo oman pohdintamme tehneet 16 vuotta sitten. Mitä nopeammin Suomi liittyy Natoon, sen parempi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kärnä poissa. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

22.14 **Riitta Mäkinen sd:** Arvoisa puhemies! Tasavallan presidentti, pääministeri sekä hallitus ovat toimineet turvallisuustilanteen muutoksen keskellä vastuullisella tavalla, ja vuoropuhelu kansainvälisten kumppaneiden kanssa on ollut tuloksellista. Suomi kiinnostaa nyt maailmalla, ja olemme osoittaneet arvostettavaa aktiivisuutta tuon dialogin eteenpäinviemisessä.

Selonteko itsessään kuvaa realistisesti toimintaympäristössämme tapahtuneita osin pysyviä muutoksia. Osoitan valtioneuvostolle lämpimät kiitokset erinomaisesta työstä, perusteellisesta, mutta ripeästä työstä. Suomen ja Euroopan turvallisuustilanne on kokenut muutoksen, johon meidän on reagoitava tässä ja nyt, samalla kuitenkin tulevaisuuteen katsoen, sillä linjausten on kestettävä aikaa.

Venäjän käynnistämä hyökkäyssota Ukrainaan on romuttanut yhden turvallisuutemme peruspilarin, vakaan suhteen Venäjään. Muutos ei ole väliaikainen. Sodan vaikutukset ovat paitsi ennennäkemättömiä myös pitkäkestoisia.

Samalla kun läntinen maailma on asettautunut tukemaan vankasti Ukrainan itsenäisyyttä ja suvereniteettia, olemme löytäneet yksituumaisen, rohkeasti arvojaan puolustavan Euroopan unionin. Ei liene liioiteltua todeta, että vuosien haparoinnin jälkeen se on lunastanut paikkansa uskottavana ulko- ja turvallisuuspoliittisena toimijana. Venäjän hyökkäyssota pakotti Euroopan luomaan nahkansa, ja tässä se on myös onnistunut. Eurooppa ei ole koskaan ollut näin yhtenäinen, eikä Venäjä niin yksinäinen kuin se nyt on.

Toisesta maailmansodasta lähtien turvallisuusulottuvuus on sävyttänyt myös meidän ajatteluamme. Verkottuvan talouden ja kauppapolitiikan kautta on tavoiteltu kasvun ja kilpailukyvyn ohella turvallisuuspoliittista vakautta. Euroopan unioni on ollut meille ennen kaikkea turvallisuusyhteisö. Sen merkitys korostuu tulevina aikoina entisestään, olemme-

pa sitten sotilaallisesti liittoutuneita tai emme. Suomen tulee jatkossakin tukea voimakkaasti EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan vahvistamista ja osallistumista aktiivisesti sen määrittelyyn. Se, että EU pystyy ulko- ja turvallisuuspoliittisen globaalistrategian mukaisesti puolustamaan intressejään, tukemaan Euroopan puolustusta ja toimimaan lähialueidensa vakauden eteen, on ilman muuta Suomen etu.

Tosiasia kuitenkin on, ettei EU kykene tarjoamaan kollektiivista turvallisuutta. Yhteistyön tiivistäminen myös Pohjoismaissa, erityisesti Ruotsin kanssa, on välttämätöntä. Pohjoisen Euroopan turvallisuusarkkitehtuurin rakentumisen näkökulmasta on toivottavaa, että Suomi ja Ruotsi tekevät tahoillaan samansuuntaisia linjauksia.

Sotilasliitto Natoon liittyminen tai liittymättä jättäminen ovat valintoja, joilla on merkittäviä vaikutuksia niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä. Nämä vaikutukset on nyt tarkasti arvioitava ja analysoitava selonteon pohjalta valiokunnissa. Osaltani odotan suurella mielenkiinnolla, että pääsemme puolustusvaliokunnassa pureutumaan selonteon yksityiskohtiin syvemmin. Meillä on kaikki tarvittava tieto käytössämme lausunnon antamiseksi.

Perusteellinen käsittely ei kuitenkaan merkitse viivyttelyä. On selvää, että Suomi on tulevien viikkojen aikana erityisen altis erilaisille informaatio- ja kyberoperaatioille. Tähän varautuminen on ensiarvoisen tärkeää. Mikäli päädymme hakemaan Nato-jäsenyyttä, turvallisuutemme prosessin aikana on kyettävä varmistamaan. Oli lopputulema kumpi tahansa, liittoutuminen tai liittoutumattomuus, on se tietoinen, harkittu päätös.

Arvoisa puhemies! Olemme historiallisen, merkittävän ja vakavan päätöksen edessä. Olemme kuitenkin kyenneet tekemään Suomen itsemääräämisoikeuden, turvallisuuden ja vakauden näkökulmasta oikeat ratkaisut yhdessä. Ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä on painotettu laajaa parlamentaarista yksituumaisuutta. Sitä on itse asiassa pidetty lähtökohtana kannanmuodostukselle. Suomen kaltaisessa pienessä maassa geopoliittiseen sijaintiin liittyvät haasteet huomioiden tämä on täysin ymmärrettävää. Konsensus itsessään tuo turvaa, sillä se vähentää maamme sisäisten jakolinjojen syntymistä. Onkin huomionarvoista, että eduskunnan tekemät linjaukset ovat pieniä yksityiskohtia tai vivahteita lukuun ottamatta olleet joko täysin tai lähes yksimielisiä. Toivottavasti kyky yhteiseen konsensushakuiseen päätöksentekoon kestää tämänkin tulikasteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

22.19 **Jenna Simula ps:** Arvoisa puhemies! Jos Venäjä haluaa hyökätä Suomeen, siihen keksitään tuolla rajan takana päättävissä pöydissä syyt riippumatta siitä, mitä me teemme tai emme tee. Suomen tulevaisuutta ei pidä rakentaa itään kumartelemalla, ja näenkin tärkeänä, että Suomi hakee Naton jäsenyyttä nyt, sillä kaikki argumentit jäsenyyttä vastaan käytännössä katosivat savuna ilmaan, kun Venäjä aloitti hyökkäyssodan Ukrainassa. On kansallisen etumme mukaista hakea jäseneksi puolustusliitto Natoon. Nyt on se hetki.

Minun sukupolveni on saanut elää hyvin rauhallisessa, turvallisessa ja vakaassa Suomessa. Viimeiset kaksi vuotta ovat sekä koronapandemian että Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan myötä ravistelleet sitä vakauden tunnetta, joka meille on syntynyt elämämme varrella osin ehkä hiukan virheellisestikin. Turvallisuusympäristömme on ollut aiempaa epävakaampi jo jonkin aikaa, ja helmikuun tapahtumat tekivät sen vain konkreettisemmaksi, mikä muutti myös ajattelua — niin kansalaisten kuin meidän päättäjien. Samalla tuli tarve arvioida Suomen asemaa uudelleen, tarve pohtia, mikä on Suomen turvallisuuden kannalta paras ratkaisu jatkossa. Pitkät hyvät ajat ovat joillekin saattaneet luo-

da liiankin rauhaisan kuvan Venäjästä, Euroopasta ja sen tulevaisuudesta. Ajatukset ja toiminta on keskitettävä olennaisimpaan: Suomen ja suomalaisten turvallisuuden takaamiseen. Naton jäsenyys tuo toivottavasti mukanaan tarvittavan pidäkkeen, jotta Suomeen ei koskaan hyökätä, ja jos hyökätään, saamme liittolaisilta tarvittavaa lisäapua.

Vielä viime itsenäisyyspäivänä olin huolissani, ymmärtävätkö tulevatkin suomalaisnuoret sen, miten tärkeää on kunnioittaa veteraanien perintöä. Ymmärtävätkö he mielessään sodan julmuudet ja sisun sekä sitkeyden, millä tätä maata on puolustettu vieraalta vallalta? Ja ennen kaikkea ovathan he tarvittaessa valmiita puolustamaan kotimaatamme? Näkevät hän he, kuinka tärkeä oma puolustuskykymme on? Enää en ole niinkään huolissani, sillä Venäjä näyttää nyt raakalaismaisella sodankäynnillään konkreettisesti sen, miksi meidänkin on pidettävä puolustuskyvystämme hyvää huolta. Samalla Ukraina ja ukrainalaiset ovat voimallaan näyttäneet, miten taistella suurvaltaa vastaan oman itsenäisyytensä, suvereniteettinsa ja kansansa olemassaolon puolesta.

Sodat Euroopassa eivät ole pelkkää historiaa vaan myös tätä päivää, emmekä tiedä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Sen tiedon valossa, mitä meillä on, täytyy tehdä sellaisia ratkaisuja, joilla pyrimme parhaamme mukaan nostamaan puolustuskykyämme ja turvaamaan selustamme, mikäli me joskus joutuisimme hyökkäyksen kohteeksi. 1 300 kilometriä yhteistä rajaa rikollisvaltio Venäjän kanssa ei muutu. Emme voi vaikuttaa siihen, kuka Venäjällä on kulloinkin vallankahvassa, emmekä voi luottaa rauhan maidemme välillä kestävän. Ukrainan sota viimeistään osoitti, ettemme voi luottaa naapuriimme, joten sen varaan ei voi laskea enää yhtikäs mitään.

Arvoisa puhemies! Sydämestäni toivon, että hyökkäys Ukrainaan on vahvistanut ei pelkästään ukrainalaisten kansallista identiteettiä vaan saanut myös meidät suomalaiset miettimään, miten tärkeä meidän suomalainen kansallisidentiteettimme on ja miten sitä voisi nykyisestään vahvistaa. Kansallismielisyys on se aate, jolla Ukraina itseään nyt puolustaa. Kansallismielisyys ja kansallistunne ovat asioita, joita pitäisi Suomessa arvottaa aiempaa paljon korkeammalle. Ukraina näytti sille syyn. Olemme aina, olimme sitten Naton jäseniä tai emme, vastuussa itse omasta puolustuksestamme. Meidän on itse puolustettava Suomea ja suomalaisia ja sillä tavoin taisteltava tarvittaessa olemassaolostamme, sillä siitä on pohjimmiltaan kyse: oikeudestamme omaan kansallisvaltioon, omaan päätösvaltaan, oikeudestamme olla ja elää.

Lasten teurastukset ja naisten julmat raiskaukset venäläisten sotilaiden tekeminä nyt Ukrainassa ovat juuri niitä rikoksia, joilla hyökätään kaikkein tärkeintä arvoa vastaan: kansan olemassaoloa ja sen jatkuvuutta. Tehdään me kansanedustajat osaltamme kaikkemme, jotta Suomi ja suomalaiset välttyisivät samankaltaisilta rikoksilta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

22.24 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Kun maailma muuttuu, se yleensä tapahtuu nopeasti ja perusteellisesti. Tuskin kukaan meistä tässä salissa olevista uskoi vielä helmikuun alkuviikoilla sitä, että käsittelyssämme olisi tämäntyyppinen valtioneuvoston ajankohtaisselonteko turvallisuuspolitiikan muutoksesta. Silti tässä me nyt olemme.

Syynä tähän on Venäjän aloittama raukkamainen hyökkäyssota Ukrainaan, joka on muuttanut perustavanlaatuisesti Suomen turvallisuusympäristöä. Venäjän entistä arvaamattomampien toimien seurauksena Euroopan ja Suomen turvallisuustilanne on vakavam-

pi ja vaikeammin ennakoitavissa kuin kertaakaan kylmän sodan jälkeen, ja muutoksien arvioidaan kestävän kauan. Käytännössä nämä Venäjän vaatimukset ja sotilastoimet Euroopan turvallisuusarkkitehtuurin muuttamiseksi vaikuttavat myös Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen liikkumatilaan. Siksi niihin on reagoitava nyt jämäkästi ja huolella.

Arvoisa puhemies! Tämän selonteon ydinviesti meille päättäjille tässä salissa on se, että Suomi tarvitsee tässä uudessa tilanteessa uusia ratkaisuja oman liikkumatilan turvaamiseksi. Käytännössä se tärkein keino tässä on Suomen liittyminen puolustusliitto Naton jäseneksi. Selonteko nostaa tästä esiin kolme keskeistä argumenttia.

Ensimmäinen niistä liittyy Nato-jäsenyyden ennalta ehkäisevään vaikutukseen. Selonteossa todetaan, että Nato-jäsenyyden myötä Suomen puolustuksen ennalta ehkäisevä vaikutus olisi nykyistä huomattavasti suurempi, sillä sen takana olisivat koko liittokunnan suorituskyvyt. Toisin sanoen Nato-jäsenyys yhdessä uskottavan oman puolustuksen kanssa antaisi Suomelle vahvimman mahdollisen pidäkkeen Venäjän aggressiota vastaan nyt ja tulevaisuudessa.

Toinen argumentti perustuu Suomen asemaan mahdollisessa meihin kohdistuvassa kriisissä. Venäjän käynnistämä laajamittainen hyökkäys Ukrainassa on alleviivannut riittävän puolustuskyvyn välttämättömyyttä tilanteessa, jossa sotilaallinen hyökkäys jouduttaisiin ainakin aluksi torjumaan kansallisin voimin. Suomessa toki oma kansallinen puolustus on jo nyt hyvässä kunnossa, mutta silti Suomen jäsenyys Natossa toisi tähänkin tilanteeseen uusia välineitä. Selonteossa todetaan, että jos Naton jäsenenä Suomea vastaan kuitenkin kohdistettaisiin sotilaallista voimaa, Suomi puolustautuisi liittokunnan tuella ennakkoon valmisteltujen ja harjoiteltujen yhteisten puolustusjärjestelyjen mukaisesti. Suunnitelmat olisivat siis valmiit.

Kolmas argumentti Nato-jäsenyyden puolesta on muihin vaihtoehtoihin sisältyvät puutteet. Selonteossa todetaan muun muassa se, että vaikka Suomi—Ruotsi-yhteistyötä on tulevaisuudessakin syytä syventää, Suomen ja Ruotsin välinen puolustusliitto ei kuitenkaan olisi Nato-jäsenyyteen verrattavissa oleva eikä sitä korvaava järjestely. Vastaavasti yhteistyöstä Yhdysvaltain kanssa selonteko toteaa, että Yhdysvaltojen näkökulmasta Euroopan turvallisuus ja yhteisen puolustuksen toteuttaminen on järjestetty ensisijaisesti Naton kautta. Yhdysvallat ei ole myöntänyt Naton ulkopuolisille Euroopan maille julkilausuttuja kahdenvälisiä turvatakuita. Siksi Nato-jäsenyydelle ei ole vaihtoehtoja.

Arvoisa puhemies! Tasavallan presidentti Sauli Niinistö asetti 3.3.22 julkaistussa kirjoituksessaan toimeksiannon Suomen uuden ulko- ja turvallisuuspolitiikan määrittelylle. Hän totesi: ”Akuutin kriisin keskellä on kuitenkin erityisen tärkeää pitää pää kylmänä ja arvioida jo tapahtuneiden ja mahdollisesti tulevien muutosten vaikutusta turvallisuuteemme huolella — ei viivytellen, mutta huolella.” Nyt tuo arvio tapahtuneesta ja sen myötä tarjolla olleet vaihtoehdot on tässä selonteossa käyty huolella läpi. Siksi kannustan valtiojohtoa ottamaan sen suunnan Suomelle, mikä tässä selonteossa on rivien välissä tuotu ilmi. On aika viedä Suomi viivyttelemättä osaksi Natoa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

22.28 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämän viikon aloitti Venäjän silmitön hyökkäys Ukrainan itäosiin. Sota on jatkunut kahdeksan viikkoa, ja olemme nähneet kuvia joukkomurhista, lapsenraiskauksista ja muusta pahuudesta rintamalla. Lienee

sanomattakin selvää, että tilanne on vakava ja Venäjän käytös erittäin arvaamatonta. Näyttää siltä, että Venäjän hyökkäyssodan tavoitteena on tuhota Ukrainan itsenäisyys, kansa ja kansallinen identiteetti.

Tämä ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko kädessä on mahdotonta olla palaamatta vuoteen 2019, kun kirjoitimme pienessä porukassa Suomen Nato-kantaa hallitusneuvotteluissa hallitusohjelmaan. Tunnistan, että turvallisuusympäristömme on muuttunut siitä hetkestä varsin ratkaisevasti, minkä vuoksi silloin kirjoitettu Nato-kanta on vanhentunut. Tunnistan, että tämä selonteko on ollut sitä myöten myös välttämätöntä tehdä. Toisaalta tämän selonteon merkityksestä kertonee myös se, että me käymme tätä lähetekeskustelua tänään jo yhdeksättä tuntia täällä eduskunnassa.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan jäsenenä tämän selonteon sisältö ei ole tullut minulle yllätyksenä. Aikaisempi kielteinen kantani Nato-jäsenyyteen on muuttunut viimeisten viikkojen aikana. Kannatan Suomen liittymistä Natoon. Nato on Euroopan sotilaallisen turvallisuuden keskeisin toimija, jonka osa Suomen tulee olla. Tämä päätös ei ole syntynyt ideologisesta vihasta Venäjää kohtaan tai rakkaudesta Yhdysvaltoja kohtaan, vaan rationaalisesta ajattelusta tässä muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Uskon, että se kestää myös aikaa. Tärkeintä nyt on välttää kaikin keinoin se, että Suomi joutuisi sotaan.

Meistä jokainen puolustaa omaa koti- ja isänmaatamme omalta paikaltamme olemalla provosoitumatta tai lamaantumatta ja tekemällä arjessa oman osamme. Uskon, että myönteinen Nato-kanta on tässä tilanteessa minun osani Suomen itsenäisyyden puolustamisen eduksi. Olen joutunut päivittämään omia tietojani. Tämän ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon johtopäätös on, että Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyden myötä kynnys sotilaalliseen voimankäyttöön Itämeren alueella nousisi. Itämeren ja Suomenlahden vakaus ja sitä kautta Suomen turvallisuuden vahvistuminen painavat omassa vaakakupissani ehkä jopa eniten.

Olemme Naton pitkäaikaisia kumppaneita, eikä sotilasliitto siksi tuo meille yllätyksiä. Arvostan erityisesti Naton yksimielisyysperiaatetta päätöksiä tehtäessä. Jäsenyys ei velvoittaisi meitä ottamaan Suomeen ydinaseita, pysyviä tukikohtia tai joukkoja. Tämä ei ole meille myöskään taloudellinen kysymys, kuten selonteko antaa ymmärtää.

Selonteossa on jäsennelty erilaisia vaihtoehtoja, kuten EU:n yhteistä puolustusta, pohjoismaista yhteistyötä sekä Britannian ja Yhdysvaltojen kanssa tehtävää kahdenvälistä toimintaa. Selonteko kuitenkin toteaa, että mikään muu sotilaallinen yhteistyö ei korvaa Naton turvatakuita. Se on varsin painava viesti. Ajattelen, että Suomen tulee valinnoistaan riippumatta jatkossakin vaalia tämänkaltaista kahdenkeskistä yhteistyötä kaikkiin ilmansuuntiin. Siihen meidän nykyinenkin puolustuksemme on perustunut.

Olen tietoinen siitä, että jäsenyyden hakeminen on iso asia. Vaikeinta on tietenkin muutoksen vaatima aika, josta tänäänkin on ansiokkaasti puhuttu. Tiedostan, että se ei ole meille riskitön. Jäsenyyttä hakiessamme Venäjän vaikuttamiseen voi sisältyä jopa sotilaallista painostamista tai voimankäyttöä, johon on varauduttu ja varauduttava. Loppujen lopuksi kysymys on kuitenkin siitä, olemmeko paremmassa turvassa liittoutumattomana vai sotilasliiton jäseninä, ja siinä kysymyksessä on mielestäni itsestäänselvää, että vaikka emme liittoutuisi, niin se ei veisi Venäjän painostusyrityksiä pois. Suomella tulee olla valmiudet puolustautua kaikissa olosuhteissa. Näin tulee olla myöskin jatkossa. Ajattelen, että tärkein panoksemme myös Naton jäsenenä olisi meidän kykymme puolustaa omaa aluettamme. Pidän tärkeänä, että olemme tälläkin hallituskaudella panostaneet Suomen uskottavaan puolustukseen esimerkiksi hankkimalla uudet Ilmavoimien hävittäjät ja laivueen.

Arvon eduskunta, puhemies! Joka päivä pysähdyn miettimään, että entä lapset tämän kaiken keskellä. Sota herättää lapsissa ja nuorissa tunteita. Ajattelen, että sodan keskellä juuri lasten ja nuorten lamautuminen olisi nyt sekä taloudelle että tulevaisuudellemme pahinta myrkkyä. Sen vuoksi ajattelen, [Puhemies koputtaa] että meidän tulee vahvistaa meidän puolustustamme ja pitää huolta, että kaikki suomalaiset ovat turvassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

22.34 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Oliko Venäjän uusin hyökkäys helmikuussa Ukrainaan yllätys vai ei? Toisaalta oli, mutta toisaalta asiaa on ennakoitu jo pitkään. Esimerkiksi tulevaisuusvaliokunta keskittyi vuonna 2016 ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon lausunnossaan kansainvälisen toimintaympäristön muutoksiin, kestävään kehitykseen, Venäjän ja Ukrainan tilanteeseen, Euroopan tulevaisuusnäkymiin, psykologiseen vaikuttamiseen ja kyberuhkiin sekä energian tulevaisuuteen. Toimme esille, että Venäjän tilanteen kehittyminen on Suomelle keskeinen ulko- ja turvallisuuspoliittinen kysymys. Siksi Suomen on aktiivisesti seurattava Venäjän tilanteen kehittymistä, varauduttava vaihtoehtoisiin kehityskulkuihin ja kuitenkin samalla edistettävä rauhanomaista ja kestävää kehitystä kansainvälisillä foorumeilla. Painotimme kaikkinaisen yhteistyön tärkeyttä keskinäisriippuvuuden maailmassa, niin kansallisesti Pohjoismaissa, Euroopassa kuin globaalistikin.

Vuonna 2021 ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon lausunnossa korostimme jälleen sitä, että maailmantalouteen liittyvien uhkien vaikutus turvallisuusympäristöön on arvioitava paremmin. Edellytimme vaihtoehtoisten skenaarioiden ja toimintamallien rakentamista myös sen varalle, että muutos globaalissa toimintajärjestelmässä on pysyvä tai hyvin pitkäaikainen. Mahdollisena uhkakuvana valiokunta näki sen, että Suomi toimii maailmassa, jossa sääntöpohjainen ja monenvälinen toimintamalli edelleen heikkenee, tai säännöt ja sopimukset perustuvat sellaisiin arvoihin, jotka ovat ristiriidassa Suomen arvojen ja tavoitteiden kanssa.

Tulevaisuusvaliokunnan lisäksi monet muutkin ennakointi- ja asiantuntijatahot ovat pidemmän aikaa tuoneet esille uhkakuvia Venäjän muuttuneesta tilanteesta. Meillä on ollut tämän kriisin kohtaamisessa sama haaste kuin koronapandemiassa: ennakointitieto jää usein hyödyntämättä, eikä tieto siirry riittävästi riskienhallintaan ja varautumiseen. Tässä meillä on opittavaa.

Arvoisa puhemies! Toisaalta Venäjän hyökkäys itsenäistä Ukrainaa kohtaan on niin käsittämätön, järjenvastainen sekä kansainvälistä oikeutta ja ihmisoikeuksia rikkova teko, että sen voidaan sanoa olleen kuitenkin yllätys. Nyt meidän on kansakuntana tehtävä tilannearviota siitä, miten voimme parhaiten edistää ja ylläpitää turvallisuutta ja vakautta omassa maassamme. Tämä tarkoittaa myös Natoon liittymisen tai liittymättömyyden hyötyjen ja riskien arviointia. Tätä pohdintaa on käsittelyssä olevassa selonteossa tehty, ja nyt pohdinta siirtyy eduskuntaan ja valiokuntiin. Meidän on kyettävä katsomaan tilannetta myös tämän akuuttitilanteen yli ja ohi pidemmälle tulevaisuuteen. Vaikka aikataulu on tiukka, niin kiire ei saa olla, ettemme ennättäisi riittävällä huolellisuudella tehdä tätä työtä, siitäkin huolimatta, että Venäjän painostus- ja vaikuttamisyritykset eri tavoin tulevat todennäköisesti kasvamaan.

Puhemies! Miksi olemme tässä tilanteessa nyt? Siksi, että Venäjän käytös on muuttunut eikä Venäjään voi enää luottaa. Siksi meidänkin on pohdittava omaa tilannetta uudelleen. Emme voi olla toimettomia tässä asiassa. Olemme murroskohdassa, eli sitä turvallisuusympäristöä, johon Venäjäkin aiemmin kuului ja jonka varassa rakensimme vakautta, ei enää ole. Kuitenkin, kuten ministeri Haavisto tänään totesi, Suomen päätökset eivät ole suunnattu ketään vastaan, kysymys on ainoastaan Suomen omasta turvallisuudesta.

Venäjän käynnistämä sota vaarantaa koko Euroopan turvallisuuden, ja siksi Euroopan yhtenäisyys on todella tärkeää. Se on myös Suomelle elinehto. Monenkeskeisen yhteistyön tarve kasvaa konfliktien voimistuessa, ja siksi Suomen tulee jatkaa edelleen aktiivista ihmisoikeusperusteista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa eri areenoilla. Nato-jäsenyys ei muuttaisi tätä asiaa millään tavalla.

Puhemies! Jokaisen meistä on nyt hyvä tiedostaa, että erilaiset informaatio-operaatiot ja vaikuttamisyritykset tulevat lisääntymään, ja siksi jokaiselta meiltä vaaditaan malttia ja medialukutaitoa. Sosiaalisen median tietoihin on syytä suhtautua kriittisesti ja pohtia tiedon luotettavuutta tarkasti. Informaatiovaikuttamisella pyritään luomaan jännitteitä ja vastakkainasettelua, ja siksi on tärkeää, että pysymme erilaisista mielipiteistä huolimatta yhtenäisenä kansana.

Lopuksi: Arvoisa puhemies! Aloitin puheenvuoroni puhumalla tulevaisuusvaliokunnasta. Lopetan sen myös siihen, ja tuon esille valiokunnassa usein esille tuodun näkökulman. Suuret yhteiskunnalliset muutokset tapahtuvat kriisien kautta ja niiden myötä. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on kiihdyttänyt vihreää siirtymää, energiaomavaraisuutta ja irtautumista fossiilitaloudesta Suomessa ja Euroopassa. Tulevaisuusvaliokunta on useiden vuosien ajan korostanut vihreän siirtymän tärkeyttä ja merkitystä globaalisti ja myös Suomen tulevaisuuden kannalta, ja nyt tämä asia etenee vauhdilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

22.39 **Sanna Antikainen ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Venäjä hyökkäsi itsenäistä Ukrainan valtiota kohtaan 24. helmikuuta eli lähes päivälleen kaksi kuukautta sitten. Kaikki, mihin vuosikymmenten ajan olimme meidän turvallisuusympäristömme perustaneet, kääntyi päälaelleen yhdessä yössä, ja ainoa syy tähän löytyy itäisestä naapurista, Venäjästä.

Sittemmin Venäjä on syyllistynyt Ukrainassa useisiin sotarikoksiin. Butšassa se tappoi aseettomia siviilejä, se on pommittanut sairaaloita, tappanut ja raiskannut lapsia. Kaiken tämän se perustelee kansalaisilleen sillä, että Ukrainassa valtaa pitävät muka natsit. Väite on tietenkin silkkaa hölynpölyä, sillä Venäjästä poiketen Ukraina on demokratia, jossa kansa voi vapaasti valita johtajansa, ja Ukrainan presidentti Zelenskyi on uskonnoltaan juutalainen.

Arvoisa puhemies! Jo pelkästään äsken lyhyesti kertomieni esimerkkien edellä on erittäin selvää, että naapurimme on heittänyt roskiin kaikki kansainväliset sopimukset, se ei kunnioita mitään lakeja, eikä sen armeijalla ole minkäänlaista moraalia. Ukrainassa siviilejä armotta tappava, naisia ja lapsia raiskaava valtio on pelkkä roistovaltio. Sellaisen valtion kanssa ei pysty toimimaan normaalien tapojen mukaisesti, eikä siihen voi luottaa tippaakaan, ja siksi tämä tilanne on myös Suomen kannalta erittäin vakava.

On valitettavaa, että suomalaispoliitikot muuttuivat tunkkaisen YYA-ajan jälkeen sinisilmäisiksi Venäjän suhteen ja ummistivat silmänsä jo toistakymmentä vuotta jatkuneelle huolestuttavalle kehitykselle, jossa oppositio ja vapaa tiedonvälitys ajettiin nurkkaan. Tänä päivänä voimme valitettavasti nähdä esimerkiksi kaiken sen vahingon, mitä puolustuskyvyllemme vuosina 2000—2012 tehtiin. Nämä vahingot on korjattava nyt.

Meidän on tehtävä pikaisesti muutamia korjaavia toimenpiteitä, Natoon liittymisen lisäksi: Meidän on esimerkiksi irtauduttava Ottawan sopimuksesta ja aloitettava oma miinantuotanto. Venäjän Ahvenanmaalla sijaitseva konsulaatti, joka ei itse asiassa ole konsulaatti vaan tiedusteluasema, on suljettava. Venäläisten tekemät kiinteistökaupat kriittisillä alueilla on käytävä kootusti läpi koko 2000-luvun ajalta, ja kaikki epäilyttävät ja/tai turvallisuutta uhkaavat omistukset on pakkolunastettava.

Arvoisa puhemies! Isänmaallisuus on tänään tärkeämpää kuin vuosikymmeniin. Hallituksen tekemät panostukset Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle ovat oikeita, mutta meidän on pidettävä huolta heidän resursseistaan myös pitkällä tähtäimellä sekä tarjottava heille kaikki ne resurssit, jotka he katsovat tarvitsevansa.

Meidän on myös liityttävä puolustusliitto Naton jäseneksi. Tähän on monia erilaisia syitä, joista tärkein on se, että Naton 5 artikla suojelee jäsenmaitaan. On tärkeää huomata, että Venäjä ei ole koskaan hyökännyt Nato-maahan. Toisin kuin Ukraina ja Georgia, Baltian maat ovat saaneet Naton jäseninä olla kohtuullisen rauhassa. Toisaalta samaan aikaan on mietittävä, mitä tapahtuu, jos emme liity Naton jäseneksi. Tällä hetkellä Putinin Venäjä haikailee keisarillisen Venäjän imperiumin aikoja, jolloin Suomikin oli osa sitä. Mikäli emme olisi Naton jäseniä, ottaisimme erittäin suuren riskin, että Venäjä todella kohdistaisi Suomea kohtaan sotilaallista voimaa. Tämän estämiseksi olisi riski, että Suomi taantuisi takaisin YYA-aikaan, jolloin Neuvostoliitto saneli ja vaikutti suuresti Suomen ulko- ja turvallisuus- sekä jopa sisäpolitiikkaan. Kysymys onkin siis siitä, taannummeko takaisin tunkkaiseen YYA-aikaan toivoen, [Puhemies koputtaa] että se riittäisi Venäjälle, vai menemmekö eteenpäin muuttuvan maailman mukana itsenäisyytemme ja päätäntävaltamme turvaten. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

22.44 **Sofia Vikman kok:** Arvoisa puhemies! Kun haluamme rauhaa, meidän on varauduttava puolustautumaan niin uskottavasti, ettei kenenkään kannata Suomeen hyökätä. Nato-jäsenyys vahvistaisi Suomen turvallisuutta. Oman uskottavan puolustuskykymme lisänä jäsenyys Natossa nostaisi ratkaisevasti kynnystä uhata Suomea sotilaallisesti. Suomella ei ole mitään syytä jättäytyä Naton turvatakuiden ulkopuolelle.

Edessämme on käytännössä nyt tai ei koskaan -valinta. Suomen niin sanotun Nato-option uskottavuus olisi mennyttä, jos Suomi torjuisi Nato-jäsenyyden nyt Venäjän laajamittaisen ja häikäilemättömän hyökkäyksen jälkeenkin. Oma myönteinen Nato-kantani ei ole reaktio nykyiseen tilanteeseen vaan on ollut pitkään selvä. Suomen on mahdollisimman pian löydettävä tie Naton jäseneksi, jotta olemme Naton turvatakuiden piirissä emmekä niiden ulkopuolella. Uskon, että eduskunta onnistuu yhteisen tahtotilan muodostamisessa lähiviikkoina.

Suomen paikka on Natossa. Aikaikkuna jäsenyyden toteuttamiselle on nyt. Otollisempaa hetkeä ei ole näköpiirissä. Kaikki tarvittava tieto on päättäjien käytössä. Tiedon kerää-

miseen ei enää tarvitse käyttää aikaa. On johtopäätösten ja tekojen aika. Toiveeni maan hallituksen suuntaan on se, että prosessi saadaan mahdollisimman pian vietyä läpi.

Arvoisa puhemies! Niin sanotun Nato-option lunastus on aiemmin ollut kytketty turvallisuusympäristömme nopeaan muuttumiseen. Jos nyt nähty Venäjän toiminta ei ole syy lunastaa Suomen Nato-optio, niin mikä sitten olisi? Lisäksi Venäjä on määritellyt Suomen koko EU:n kanssa itsensä kannalta vihamieliseksi valtioksi. Option lunastamisen aika on viimeistään nyt. Venäjän laajamittainen ja häikäilemätön hyökkäyssota Ukrainassa on osoittanut Nato-maiden tuen rajat maalle, joka ei ole puolustusliiton jäsen.

Arvoisa puhemies! Venäjän toiminta on kääntänyt suomalaiset Nato-jäsenyyden taakse. Kansanäänestykselle Nato-jäsenyydestä ei ole tarvetta, eikä se olisi viisasta, sillä riski ulkopuolisista vaikutusyrityksistä on todellinen. Valtiojohdon on aika toimia asiassa ripeästi. Suomella on arvaamaton, häikäilemätön naapuri, johon emme voi luottaa, ja 1 340 kilometriä yhteistä rajaa. Suomi itsenäisenä maana tekee itsenäisesti omat ratkaisunsa, eikä tätä itsenäistä harkintaa saa kaventaa reaktioiden pelko. Jäsenyys Natossa on luonnollinen jatko sille valinnalle, jonka Suomi teki jo liittyessään Euroopan unioniin vuonna 1995. Suomi on jo Nato-yhteensopiva ja käytännössä meiltä puuttuvat vain jäsenyyden myötä tulevat turvatakuut. Kuten sanottu, Suomella ei ole yhtään syytä jättäytyä Naton turvatakuiden ulkopuolelle.

Arvoisa puhemies! Nato-jäsenyys on ensisijaisesti turvallisuuspoliittinen, ei taloudellinen kysymys. Huomattavaa kuitenkin on, että Nato-jäsenyys vähentää oleellisesti Suomeen kohdistuvaa maariskiä, mikä tukee investointeja. Naton jäsenmaa on turvallinen ympäristö niin asukkaille, investoinneille, työlle kuin matkailulle. Maantiedettä emme voi muuttaa, mutta meidän on pidettävä huolta siitä, että Suomi ei taannu rautaesiripun juurella tasapainoilevaksi rajamarkkinaksi. Nato-jäsenyys merkitsee ennen kaikkea pidäkettä, jotta meidän kimppuumme ei hyökätä.

Arvoisa puhemies! On erittäin toivottavaa ja hyvä, jos Suomi ja Ruotsi voivat liittyä Natoon samanaikaisesti. Suomen ei kuitenkaan pidä jäädä odottelemaan Ruotsia, vaan pitää liittyä mahdollisimman pian. Emme voi odotella, koska meillä on reilut 1 340 kilometriä yhteistä rajaa Venäjän kanssa. Suomen paikka on Natossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

22.50 **Joonas Könttä kesk:** Arvoisa puhemies! Vakautta ja rauhaa, vapautta ja turvaa — sitä Suomi ja me suomalaiset tahdomme, että voimme rauhassa kasvattaa lapsiamme, kehittää yhteiskuntaamme ja vaalia kulttuuriamme. Venäjän brutaali hyökkäys Ukrainaan 24. helmikuuta muutti Euroopan turvallisuusjärjestystä. Sota Ukrainaa ja ukrainalaisia vastaan näytti julman valloittajavaltion todelliset kasvot. Luottamus Venäjään on mennyt vuosiksi ja vuosikymmeniksi. Myös meidän suomalaisten turvallisuudentunne on järkkynyt.

Suomi on huolehtinut puolustuksestaan kaikkina aikoina. Olemme ylläpitäneet Puolustusvoimiemme iskukykyä, kun jotkut katsoivat toimintatapamme, koko maan puolustamisen periaatteen ja asevelvollisuusarmeijamme, olevan ajastaan jäljessä. Se ei vanhentunut koskaan, se oli jopa ajastaan edellä. Olemme panostaneet maa-, meri- ja ilmavoimiin järjestelmällisesti, sillä me muistamme, mitä on olla Venäjän naapuri. Meillä on historiallinen muisti Venäjästä. Me myös panostimme hyviin naapurisuhteisiin, halusimme uskoa kehittyvään ja demokratisoituvaan Venäjään, vaikka se ei näyttänytkään todennäköiseltä.

Valitettavasti uskomme ei riittänyt, kun Venäjä heitti kansainväliset sopimukset ja diplomatian roskakoriin ja turvautui silmittömään väkivaltaan.

Arvoisa puhemies! Isänmaa on uuden edessä. Paikoilleen jääminen ei ole vaihtoehto. Askeleet kahden- ja monenkeskisen turvallisuuden parantamiseksi on nyt otettu, mutta Nato-jäsenyyttä ei voi kierrellä tai ohittaa. Suomen historiallisia askeleita punniten puolustusliiton jäsenyys on luonteva päätös, jonka tekemisen aikaikkuna on nyt auki. Pohjoismaista yhteistyötä ja läheistä kumppanuutta Ruotsin kanssa on edistettävä. Sitovat sopimuspohjaiset turvatakuut tulevat kuitenkin Pohjois-Atlantin puolustusliitosta, Natosta. Askel jäsenyyteen on luonteva, ja meidän on nyt se otettava. Muuttunut turvallisuuspoliittinen tilanne edellyttää pitäviä turvallisuustakuita.

Ärade talman! Kära systrar och bröder i Norden, i Sverige! Fred i Norden, fred i Östersjön. Inte krig, aldrig mer — detta är vårt gemensamma mål.

Finlands sak är vår, sades det för 80 år sedan. Nu svär jag på att Sveriges sak är vår. Samarbetet mellan Finland och Sverige har alltid varit viktigt. Det är en fråga om riktig assistans, en fråga om hur vi kan öka säkerheten i Norden och hur EU kommer att utvecklas. Vi kan inte bygga vår egen framtid på förhoppningar. Bilaterala och multilaterala samarbetsavtal i försvarsfrågor ska utvecklas och EUs försvarssamarbete måste fördjupas. Detta är ändå inte tillräckligt.

Finlands närmare försvarssamarbete med Norge, Storbritannien och USA skulle ytterligare stärka stabiliteten i Nordeuropa samt Finlands säkerhet. Allt detta ska gå framåt. Trots detta kan vi ändå få riktiga säkerhetsgarantier endast med Natomedlemskap. Stabilitet i norra Europa — vi arbetar för det tillsammans i nära samarbete med hela Norden, men fortfarande ska samarbetet med Sverige fördjupas. Det är viktigt att samarbetet fortsätter fortfarande också i Natofrågan.

Varje land hittar själv sina utrikes- och säkerhetspolitiska lösningar. Jag hoppas att Finland och Sverige tillsammans och så snabbt som möjligt kunde fatta sina gemensamma beslut om att bli medlem i Nato. Låt oss gå framåt tillsammans samtidigt.

Arvoisa puhemies! Me suomalaiset olemme valmiita puolustamaan maatamme. Me suomalaiset olemme valmiita tekemään niitä ratkaisuja, joilla turvaamme Suomen ja suomalaisten vapauden kaikissa olosuhteissa. Luotan tasavallan presidenttimme, valtioneuvoston ja tämän eduskunnan viisauteen tehdä maamme turvallisuuden kannalta välttämättömät ratkaisut oikea-aikaisesti, jotta saamme elää vakaassa, rauhallisessa, vapaassa ja turvallisessa Suomessa myös tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

22.55 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Venäjän julma hyökkäyssota Ukrainaa vastaan avasi silmiemme eteen näkymät, joita emme toivoneet enää koskaan näkevämme Euroopassa. Suomi on tehnyt hyvin tuomitessaan hyökkäyksen ja tukiessaan Ukrainaa monin eri tavoin. On päivän selvää, että tilanne ei kosketa ainoastaan ukrainalaisia. Sen vaikutukset ovat paljon laajempia. Kansainvälinen yhteistyö ja Ukrainan puolella seisominen ovat ainoita oikeita tapoja toimia tässä hetkessä.

Minun, kuten jokaisen kansanedustajan, tärkein prioriteettini on edistää Suomen turvallisuutta ja eheyttä. Meillä on yhteinen tavoite, mutta joiltain osin johtopäätökset siihen joh-

tavista toimista eroavat toisistaan. Pidän erittäin tärkeänä, että meillä on kykyä keskustella eri vaihtoehdoista ja niiden riskeistä rehellisesti ja avoimin mielin. Käytännössä tämän selonteon käsittelyssä keskitytään arvioimaan Suomen kannalta parhaita turvallisuuspoliittisia ratkaisuja: Eli tulisiko meidän liittyä puolustusliitto Natoon vai ei? Jos tulisi, niin millä aikataululla?

Yllättäen muuttunut tilanne on ymmärrettävästi aiheuttanut monille vahvan tarpeen lähettää Nato-jäsenhakemus mahdollisimman nopeasti päästäksemme turvatakuiden piiriin. Jäsenyysprosessin riskejä ei kuitenkaan analysoida riittävästi. Ajankohtaisselonteossa Nato-jäsenyysprosessin riskipuolesta mainitaan vain kahdella virkkeellä. Osittain kansallinen etu vaatii näiden asioiden tarkimman punninnan käymistä ei-julkisesti, mutta myös julkisen keskustelun tulisi aktiivisesti sallia aiheella debatointia ilman, että jokainen Natoa kannattamaton leimataan kansan keskuudessa automaattisesti Venäjä-mieliseksi.

Arvoisa puhemies! Juuri nyt Euroopassa on käynnissä sota, jonka eskaloituminen Ukrainan rajojen ulkopuolelle on hyvin lähellä. Jotta kansalaisille ei syntyisi yksipuolinen kuva tilanteesta, on oltava rehellisiä siitä, että Nato-jäsenyys ei ole absoluuttinen tae turvasta. Myös Ulkopoliittisen instituutin johtaja Mika Aaltola on painottanut, että Nato-jäsenyyden tie ei välttämättä johda mihinkään ruusutarhaan.

On hyvä huomioida, että käytävään keskusteluun pyritään vaikuttamaan ulkopuolelta. Jo nyt olemme nähneet monenlaista kiusantekoa ja uhkailua Nato-keskustelun alettua. Kansakunnan yhtenäisyyttä pyritään horjuttamaan näillä keinoilla. Samoin Naton nykyisten jäsenten halua hyväksyä uusia jäseniä. Jäsenyysprosessi on pitkä ja monivaiheinen. Odottavan aika voi muuttua vaaralliseksi. Erityisesti, mikäli Suomi ei saa jotain kautta pitäviä turvatakuita hakemuksen ajaksi. Selonteon mukaan esimerkiksi Yhdysvallat ei ole myöntänyt Naton ulkopuolisille Euroopan maille julkilausuttuja kahdenvälisiä turvatakuita. Tämä vaikeuttaa esimerkiksi omalta osaltani näkemään jäsenyyshakemuksen vähäriskisenä vaihtoehtona juuri nyt. Pohdittava on myös sitä, mitä me teemme tilanteessa, jos Venäjä jäsenhakemuksen aikana tai sen alla kohdistaisi Suomeen suoran sotilaallisen uhan. Onko näitä asioita arvioitu?

Mielestäni ei ole viisasta antaa vain asioiden kehittyä johonkin tiettyyn suuntaan tietämättä, mikä niiden lopputulos on edes jollakin prosentin tarkkuudella. Geopoliittinen sijaintimme kun on ja pysyy samana: Venäjän naapurina. Siksi mahdolliset vaikutukset, eskalaatio- ja provokaatioriskit sekä kansalaisten turvallisuuden näkökulmat on punnittava huolellisesti.

Joka tapauksessa, kuten selonteossakin mainitaan, Suomen ensisijainen turva nyt ja jatkossa on oma uskottava puolustuskyky. Mikään liittoutuminen ei tätä korvaa, kuten ei myöskään maanpuolustustahtoa. Kaikkiin naapurimme arvaamattomiin uhkauksiin on suhtauduttava vakavasti. On aiheellista vahvistaa itärajan puolustusta ja varauduttava hybridi- ja kyberhyökkäyksiin selonteossakin laajasti kuvatuilla tavoilla.

Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti. Suomen turvallisuusympäristö muuttuisi Nato-jäsenyyden ja -hakemuksen kautta pysyvästi — joko turvallisemmaksi tai osin myös epävakaammaksi, sillä kukaan meistä ei osaa eikä pysty sadan prosentin varmuudella sanomaan sitä, onko tässä hetkessä se paras vaihtoehto Nato-jäsenyyden hakeminen välttääksemme esimerkiksi sodan Suomessa vai jatkaminen Naton ulkopuolella, ainakin tämän kriisin ylitse. [Puhemies: Kiitoksia!] En pääse irti ajatuksesta, että ilmassa on samaa Venäjän huokumaa uhoa kuin ennen Ukrainaan kohdistunutta hyökkäystä. [Puhemies: Kiitoksia!] Mitä, jos lyhyellä tähtäimellä nyt parhaalta tuntuva vaihtoehto ei olekaan sitä tulevaisuudessa?

Arvoisa puhemies! Jatkan puhettani myöhemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Hyvä, koska täällä on kymmeniä puheenvuoroja vielä odottamassa, ja sen takia on sovittu tästä viiden minuutin aikarajasta, että voi sitten pyytää uusia puheenvuoroja. — Edustaja Rydman poissa. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

23.01 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Suomessa on ollut pitkään vallalla varsin laaja kannatus niin sanotulle Nato-optiolle. Olemme halunneet pysyä sotilasliittojen ulkopuolella, mutta samalla olemme korostaneet, että kenelläkään muulla ei ole oikeutta päättää meidän puolestamme. Sotilaallista liittoutumattomuutta on perusteltu sillä, että emme tahtomattamme tulisi vedetyksi mukaan sotatoimiin maamme rajojen ulkopuolella, ja sillä, että emme turhaan ärsyttäisi Venäjää. Oma mielipiteeni ja myös monen muun suomalaisen mielipide sotilaallisesta liittoutumattomuudesta muuttui, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan 24. helmikuuta. Emme voi ymmärtää tai myötäillä valtiota, joka ei kunnioita sopimuksia eikä jaa kanssamme samoja perusarvoja. Suomeen ei juuri nyt kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa, mutta koemme silti turvattomuutta. Me olemme Naton ulkopuolella oleva Venäjän rajanaapuri.

Puhemies! Toisen maailmansodan jälkeen olemme saaneet Suomessa nauttia pitkästä rauhan ajasta. Se kertoo onnistuneesta ulkopolitiikasta ja viisaasta linjasta. Tehtyjä ratkaisuja voidaan nyt tarkastella uudessa valossa, mutta katumusharjoituksiin ei ole tarvetta. Kun tilanne muuttuu, on uskallettava uudistua. Venäjä on meille tuttu naapuri, mutta se toimii arvaamattomasti ja uhkaavasti. Venäjä sotii Ukrainassa silmittömästi ja raakalaismaisesti. Venäjä on myös nimennyt Suomen ja muut EU-maat vihamielisiksi valtioiksi.

Olen itse Natoon liittymisen kannalla, vaikka emme ole nykytilanteessakaan turvattomia. Maanpuolustustahtomme on korkealla, ja Suomessa on huolehdittu hyvin omasta puolustuskyvystä. Melko yksimielisesti päätimme hankkia uudet hävittäjät, ja kasvatamme voimakkaasti Suomen puolustusmenoja. Hallituksemme on panostanut hurjasti maamme turvallisuuteen. Päätös sotilaallisesta liittoutumisesta koskee jokaista suomalaista. Ennen kaikkea se koskee nuoria ja heidän tulevaisuuttaan. Molemmat poikani ovat suorittaneet asepalveluksen viimeisten kahden vuoden aikana, ja he ovat siis osa meidän etulinjaamme. Se ei voi olla vaikuttamatta minuun.

Puhemies! Naton jäsenenä Suomi olisi osa Naton yhteistä puolustusta ja 5 artiklan turvatakuiden piirissä. Naton jäsenenä Suomen puolustuksen ennalta ehkäisevä vaikutus olisi huomattavasti nykyistä suurempi, sillä sen takana olisivat kaikkien jäsenmaiden suorituskyvyt. Naton jäsenmaiden joukossa on luonnollisesti valtioita, joiden kanssa emme ole kaikesta samaa mieltä. Arvoiltaan ja tavoitteiltaan Nato on meille kuitenkin luonnollinen valinta. Jatkossakin Suomi päättää aina itse joukkojen lähettämisestä Naton operaatioihin.

Natoon liittymisessä on myös riskejä. Suomi ei uhkaa ketään sen enempää Naton jäsenenä kuin sen ulkopuolisenakaan valtiona. Me emme kuitenkaan voi mitään sille, miten meidän jäsenyytemme halutaan muualla nähdä. Venäjä on selvästi ilmaissut, että se ei halua Suomen liittyvän Natoon. Nykyisenkaltaisen Venäjän voi myös olettaa kohdistavan meihin entistä enemmän vihamielisiä toimia, jos päätämme — ja toivottavasti päätämme — Natoon liittyä.

Arvoisa puhemies! Suomi ei voi tehdä turvallisuuspolitiikkaa huomioimatta Venäjää ja sijaintiamme sen naapurissa. Venäjä tai kukaan muukaan ei voi kuitenkaan määrittää ase-

maamme. Meidän on itse tehtävä päätös sotilaallisesta liittoutumisesta. Se on sekä oikeutemme että velvollisuutemme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä poissa. — Edustaja Mikko Kinnunen, olkaa hyvä.

23.06 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Sota on sivistyksen loppu. Venäjän sotarikokset osoittavat, että ihmiselämällä ei ole heille mitään arvoa. Naapurimme ei piittaa ihmisoikeuksista ja sopimuksista. Maailma on muuttunut peruuttamattomasti.

Vaikka Suomeen ei kohdistu juuri nyt sotilaallista uhkaa, pahimpaan on varauduttava. Venäjä haastaa koko Euroopan turvallisuusjärjestyksen. Se haluaa vahvistaa vaikutusvaltaansa ja rakentaa itselleen etupiirin. Sodan ja kärsimyksen kasvot ovat haastaneet monen ihmiskäsityksen. Jokainen ihminen on lopulta hyvän ja pahan taistelukenttä. Emme saa antaa pahalle valtaa. Meidän tulee yhdessä taistella pahaa vastaan. Tehtävämme on nyt päättää, mikä on paras tie varmistaa suomalaisten turvallisuus ja isänmaamme koskemattomuus.

Maamme puolustus perustuu yleiseen asevelvollisuuteen ja aktiiviseen reserviin, koko maan ja sen alueiden puolustamiseen ja maailman korkeimpaan maanpuolustustahtoon sekä kansalliseen yhtenäisyyteen. Pidetään niistä huolta. Yhtenäinen kansa on vahva.

Arvoisa puhemies! Ihmisten ja kansojen väliset suhteet perustuvat luottamukseen. Tätä luottamusta maamme presidentit ovat pyrkineet kukin vuorollaan rakentamaan. Presidentti Koivisto toteaa kirjassaan Venäjän idea: ”Naapuri ei ole muuttunut, vaikka sen retoriikka on vaihdellut. Venäläisessä ajattelussa maa on osa Venäjää, jos se on kerran valloitettu. Näin ajateltuna myös Suomi kuuluu yhä Venäjälle.” Koivistolta kysyttiin, mikä sitten on Suomen idea. Hän vastasi yhdellä sanalla: ”vyžit”, selvitä hengissä.

Suomen idea on edelleen selvitä hengissä itsenäisenä, kunnioittaa veteraanien työtä. Haluamme säilyttää rakkaan isänmaamme itsenäisyyden ja vapauden lapsillemme ja lastemme lapsille. Haluamme elää rauhassa. Pitkään rakennettu luottamus on romahtanut.

Adolf Ehrnrooth toisti usein: ”Ei koskaan enää yksin.” Korkeimman kynnyksen ja suojan sotaa vastaan saamme liittoutumalla. Suomen tie kulkee kohti Natoa. Se on oikea tie. Suurin osa Euroopan unionin jäsenmaista on Naton jäseniä. Sen vuoksi EU:n puolustusyhteistyötä ei tulla kehittämään meille riittävästi. Pohjoismaiden kannattaa tiivistää yhteistyötään. Suomella ja Ruotsilla on hyvä olla yhteinen tie. Suomen ja Ruotsin puolustusliitto ei kuitenkaan ole aito vaihtoehto Naton jäsenten turvatakuille.

Arvoisa puhemies! Nato on puolustusliitto, joka estää väkivallan käyttämistä itsenäisiä, demokraattisia jäsenvaltioita vastaan. Muut tulevat avuksi, jos kimppuumme hyökätään, saamme kaiken tiedustelutiedon käyttöömme, voimme harjoitella yhdessä, pääsemme yhteisiin pöytiin päättämään strategiasta, huolehdimme yhdessä puolustuksen välineistä. Jo hankinnoista syntyvät säästöt kattavat liittoutumisen lisäkulut.

On aika kohdata myös riskit. Vastatoimiin on syytä varautua. Voimme tarvita rajoillamme koviakin toimia. Pidetään pää kylmänä ja sydän lämpimänä. Eniten suomalaisia huolestuttaa turvallisuutemme hakuprosessin aikana. Pidän tärkeänä kahdenvälistä yhteistyötä Yhdysvaltojen ja Ison-Britannian kanssa. Tiedustelutiedon merkitys kasvaa teknologian kehittyessä.

Huolehditaan myös ruoasta ja lämmöstä, huoltovarmuudesta ja omavaraisuudesta. Suomi on sivistysmaa, joka voi edelleen rakentaa naapuruussuhteita ja toimia rauhanrakentajana ja välittäjänä, vaikka olemme liittouman jäsen.

Arvoisa puhemies! Vierailin koululla, jossa lapset ja nuoret kysyivät turvallisuudesta. Lapset pohtivat suuria kysymyksiä. Heidän kanssaan on syytä keskustella. Ehdotan kouluille turvallisuuspäiviä ja Puolustusvoimien vierailuja, opettajille materiaalia, jotta ymmärrys lisääntyy ja mielet rauhoittuvat. Turvallisuuskoulutusta tarvitaan myös kutsuntatilaisuuksiin.

Luotan valtiomme johtoon. [Puhemies koputtaa] Jos se esittää Nato-jäsenyyttä, tulen äänestämään sen puolesta. Kannatan Suomen Nato-jäsenyyttä. Se on paras tie turvata isänmaamme ja kotiemme turvallisuus. Koko elämämme ja historian kulku on lopulta korkeimman kädessä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

23.12 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Me olemme täällä tekemässä päätöksiä Suomen ja suomalaisten edun hyväksi. Nato-jäsenyyden myötä Suomi olisi osa länttä, läntisiä arvoja ja laajaa puolustusyhteistyötä. Meidän on kysyttävä itseltämme, luoko Nato-jäsenyys niin vahvan pelotteen, että Venäjä ei lähde sitä kokeilemaan. Uskon niin. Hyökkäys yhtä maata kohtaan olisi hyökkäys koko yhteisöä vastaan. Aivan kuten tänään olemme kuulleet, yhteenkään Nato-maahan ei ole hyökätty koskaan.

Parhaiten Suomen turvallisuutta ja itsenäisyyttä tukee oman vahvan ja jatkuvasti vahvistettavan puolustuskyvyn ja puolustushalun perustan lisäksi jäsenyys Natossa. Ukrainassa on nähty, mitä maanpuolustustahto merkitsee, ja sitä on tarpeen vaatiessa löydyttävä suomalaisilta, ja olen varma, että sitä myös löytyy. Vain yhdessä voimme selvitä tästäkin, ja me selviämme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen poissa. — Edustaja Huttunen, olkaa hyvä.

23.13 **Hanna Huttunen kesk:** Arvoisa puhemies! Pohjois-Karjalan maakuntahallituksen puheenjohtajana ja Savo-Karjalan kansanedustajana olen tehnyt paljon yhteistyötä itäisen naapurimme Venäjän kanssa. Järkytys olikin valtava, kun kaikki se pohja, minkä varaan olimme rakentaneet luottamukselliset välimme, katosi hetkessä Venäjän hyökättyä sotimaan Ukrainaan. Naapurimme paljasti todellisen luonteessa, ja entiseen ei ollut enää paluuta. Venäjän hyökkäyssodan jatkuessa Ukrainassa olemme saaneet nähdä yhä kauheampia uutiskuvia ja surullisempia ihmiskohtaloita. Kuolema ja tuho ovat läsnä kaikkialla.

Olemme Suomessa olleet kaukaa viisaita ja olemme huolehtineet puolustuskyvystämme. Myös maanpuolustustahtomme on pysynyt korkealla tasolla. Lisäämme lähivuosina miljardipanostuksia Puolustusvoimille. Näillä miljardeilla kehitämme puolustustamme nopeutetulla aikataululla vastaamaan uuden toimintaympäristömme vaatimuksia. Puolustusvoimien materiaalihankintoja ja henkilöstövahvuutta lisätään. Henkilöstölisäykset kohdistuvat sekä siviili- että sotilashenkilöstöön. Varautuminen erilaisiin uhkiin ja hybridivaikuttamiseen vaatii erikoisosaamista monelta eri alalta. Kutsu kertausharjoituksiin saavuttaa yhä useamman reserviläisen, ja maanpuolustusjärjestöjen valtionavustusta korotetaan.

Näillä keinoilla ylläpidetään maanpuolustustahtoa ja maanpuolustustaitoa. Kansalaisten tarve osallistua maanpuolustustyöhön ja -koulutukseen on nyt erittäin korkealla.

Myös rajaturvallisuuteen panostetaan. Rajalle tehtävät lisärahoitukset pitävät sisällään kalustohankintoja, valvontalaitteistoja, rajavartijoiden varustusta, viestintäyhteyksiä ja muita välttämättömiä hankintoja. Rajavartijoiden määrääkin on tarkoitus kasvattaa.

Arvoisa puhemies! Tunnen erityistä vastuuta kannanotoissani tehdessäni työtä kansanedustajana hallintovaliokunnan jäsenenä. Valiokuntamme vastaa muun muassa sisäisen turvallisuuden asioista, kuten Rajasta, poliisista ja pelastustoimesta. Vastuullamme on siis rajamme turvallisuuteen liittyvät asiat, kuten rajavalvonta ja mahdollinen hybridivaikuttaminen. Maarajamme Venäjän kanssa on todella pitkä puolustettava.

Kantani Natoon liittymisen puolesta alkoi vahvistua heti Ukrainan sodan alkamisen jälkeen. Halusin kuitenkin ennen kyllä- tai ei-kantani sanomista ja sen vahvistamista saada vastauksia mielessäni avoinna oleviin kysymyksiin asiaan liittyen. Tätä pohdintaa halusin vakavasti tehdä myös siinä valossa, että aikaisemmin olen ollut varsin kriittinen Natoon liittymisen suhteen. Mielipiteen muuttumiselle tulikin omasta mielestäni olla erittäin vahvat perusteet ennen kun sanon mielipiteeni äänen.

Olemme tähän mennessä jo saaneet kuulla eduskuntatyön lomassa monia eri asiantuntijoita, ja olen myös erittäin aktiivisesti itse hakenut tietoa asiasta. On varmasti totta sekin, että mitään kristallipalloa tulevaisuuteen liittyen ei ole kenelläkään. Asioita on siis pohdittava eri kannoilta riskejä ja hyötyjä puntaroiden.

Pidän erittäin tärkeänä, että tänään eduskunta sai käsiteltäväkseen tämän valtioneuvoston ajankohtaisselonteon turvallisuusympäristön muutoksesta. Asia tullaan käymään läpi huolella, ja päättäjät saavat lisätietoa, joka helpottaa varmasti sitten sen napin värin valintaa, mikäli päädymme hakemaan Naton jäsenyyttä. Keskustelun on oltava avointa, ja keskustelun on oltava toisiamme kuulevaa ja toisiamme kunnioittavaa. Tärkein kysymys meille kaikille on, mikä on paras tapa turvata, että Suomi ei joudu tulevaisuudessa sodan osapuoleksi ja että maamme säilyy itsenäisenä.

Arvoisa puhemies! Kaiken jo saamani tiedon valossa olen itse valmis sanomaan Natolle kyllä. Tiedostan, että tulevat ajat vaativat kansaltamme paineensietokykyä. Meihin saatetaan presidenttiä lainatakseni kohdistaa monenlaisia ilkeyksiä. Tämän me kuitenkin kestämme. Olemme valmistautuneita ja olemme varautuneita — olemmehan suomalaisia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

23.18 **Jari Koskela ps:** Arvoisa herra puhemies! Venäjä aloitti totaalisen ja brutaalin hyökkäyssotansa Ukrainaa vastaan 24. helmikuuta. Tuolloin naamiot riisuttiin, kuten presidentti Niinistö on osuvasti sanonut. Monen silmät aukenivat, kun perinteinen sotilaalliseen voimaan perustuva suurvaltapolitiikka näytti tehneen paluun. Ukraina taistelee tällä hetkellä koko länsimaailman puolesta. Vastakkain ovat länsimaiset demokraattiset arvot ja mennyttä sekä odotettua suuruutta haikaileva totalitaristinen Venäjä. Me täällä eduskunnassa käymme toisinaan kiivastakin keskustelua siitä, miten asioita pitäisi hoitaa ja millaista politiikkaa pitäisi harjoittaa. Riidoista ja erimielisyyksistä huolimatta läpi puoluekentän olemme sitoutuneet kuitenkin tiettyihin perusarvoihin: demokratiaan, vapauteen, oikeusvaltioon ja ihmisarvoon. Nämä ovat lopulta ne arvot, jotka me kaikki hyväksymme. Erimielisyyttä on lähinnä siitä, miten näitä arvoja on paras toteuttaa. Nämä arvot ovat myrkkyä Venäjän valtaa pitäville oligarkeille.

Kun meillä on itänaapurina valtio, johon emme voi luottaa, on meidän pienenä maana järkevää ja suorastaan välttämätöntä hakea turvaa liittoutumalla. Puolustusyhteistyö Ruotsin kanssa ei ole riittävää. EU:n turvatakuut ovat hyvin epävarmat. Vuonna 39 jäimme yksin, ja sellaista tilannetta ei pidä enää koskaan tulla vastaan. Emmekä halua myöskään päätyä Valko-Venäjän kaltaiseksi Venäjän vasallivaltioksi. Nato-jäsenyys on mielestäni selkein vaihtoehto, jolla pystymme maamme turvallisuutta lisäämään ja Suomen itsenäisyyttä varmistamaan. Käsittelyssä olevan selonteon mukaan Nato-jäsenyys vahvistaisi Suomen puolustuskyvyn ennaltaehkäisevää vaikutusta huomattavasti nykytilanteeseen verrattuna. Tähän mahdollisuuteen on nyt tartuttava, kun ovi on auki. Olemme joka tapauksessa jo pitkään olleet toinen jalka Natossa ja selkeästi valinneet puolemme osana länttä. Suomettuneisuudesta huolimatta viimeistään jo kylmän sodan aikana Suomi siirtyi pysyvästi kulttuurisesti osaksi länsimaista maailmaa. Nato on pitkälti läntisten demokratioiden muodostama yhteenliittymä, joka on Suomelle mitä luonnollisin viiteryhmä. Puolustuskyvyllämme me tuomme puolustusliittoon lisäarvoa — tätä ovat myös ulkopuoliset asiantuntijat korostaneet. Nato-jäsenyys vakauttaisi etenkin pitkällä aikavälillä Itämeren turvallisuusympäristöä.

Arvoisa puhemies! Vaikka Nato-jäsenyys lisääkin turvallisuuttamme, emme saa tuudittautua pelkästään sen varaan. Meidän on pidettävä kiinni uskottavasta kansallisesta puolustuksesta ja panostettava siihen entistä enemmän. Tämä ei koske pelkkää sotilaallista varautumista, vaan meidän täytyy pitää huolta myös yhteiskunnan muista kriittisistä osista. Omavaraisuutta niin energian kuin ruokahuollonkin suhteen pitää parantaa nykyisestä, siihen meillä on mahdollisuuksia. Tuonnin varassa ei voida olla, ei varsinkaan, jos tuonti tulee valtiosta, joka on julistanut meidät vihamieliseksi ja kykenee tämän tuontiriippuvuuden kautta tekemään meille myös kiusaa. Nyt tarvitaan pikaisia toimia, joilla parannamme omavaraisuuttamme ja huoltovarmuuttamme. Se tarkoittaa, että meidän pitää hyödyntää turvealueitamme, metsiämme ja kaikkia peltojamme. Alkutuotannon toimintavarmuus ja alojen kannattavuus on turvattava.

Arvoisa puhemies! Turvallisuudesta huolehtiminen on valtion perustehtävä. Samoin valtion on huolehdittava, että kriisivalmiutemme on kunnossa. Kiinnittäisin huomiota myös kuntiin ja hyvinvointialueisiin, niillä on velvollisuus varautua ja jatkaa toimintaansa kaikissa oloissa. Kunnilla ja pian myös hyvinvointialueilla on rooli moniin arjen häirintätilanteisiin varautumisessa. Olen hieman huolissani etenkin pienten ja keskisuurten kuntien kyvystä vastata esimerkiksi kyberuhkiin. Toivonkin, että tätä ei jätetä yksin kuntien ja alueiden hartioille — yhteiskunnan kaikkien osien varautumisen on oltava kunnossa.

Arvoisa herra puhemies! Vielä lopuksi: Yli 80 vuotta sitten äitini ja isäni olivat puolustamassa maatamme. Silloisessa tilanteessa jäimme käytännössä yksin. Selvisimme, ja oman elämäni olen saanut elää rauhanaikaa, kiitos siitä edeltäville sukupolville. Nyt olemme tekemässä päätöstä siitä, että Naton avulla ja rinnalla rauha säilyisi myös lastenlapsillemme, myös tänään perheeseeni pojalleni ja hänen puolisolleen syntyneelle pienelle pojalle. [Puhemies koputtaa] Tätä päätöstä haluan olla tekemässä ja rakentamassa rauhaa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Onneksi olkoon! — Edustaja Kinnunen, Jari, olkaa hyvä.

23.24 **Jari Kinnunen kok:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos hallitukselle pikaisesta toiminnasta selonteon valmistelussa. Se sisältää olennaisia elementtejä siitä, millaisia keinoja Venäjä voi maahamme kohdistaa sekä nykyisen sotilaallisen liittoutumattomuuden tilassa mutta myös mahdollisen liittoutumisen tilanteessa.

Kävin lukion aikana, jolloin opetussuunnitelmat eivät sallineet täyden totuuden puhumista historian tunneilla, mutta onneksi opettajana oli mies, joka kirjoitti liitutaululle asioita, joita kirjat eivät kertoneet. Suoritin varusmiespalvelun Haminassa 1980. Silloin sekä aliupseeri- että upseerikursseilla kouluttajat osasivat kertoa asioista niiden oikeilla nimillä, eikä tuolloin vielä ollut paheksuttavaa rakentaa puolustusasemia kohti itää, kun harjoittelimme. Tuosta lähtien ymmärsin, että olimme Neuvostoliiton ikeen alla. Meiltä vei jonkin verran aikaa ymmärtää, että olemme olleet myöskin Venäjän ikeen alla. On tullut muutoksen aika.

Venäjä on jälleen kerran asettanut Suomen kansan tilanteeseen, jossa sen yhtenäisyyttä koetellaan. Siksi nyt tässä ajassa ja tilanteessa ei pidä lähteä kaivelemaan vanhojen päätösten perustuksia, vaan on pyrittävä yhdessä uuden, lujan kivijalan pystyttämiseen, kivijalan, jonka varaan voimme rakentaa maamme olemassaolon yhtenäisenä, itsenäisenä, suvereenina valtiona, ja jonka varassa voimme turvata kansalaisten turvallisuuden. Kun näemme, miten Venäjä murhaa siviilejä, tuhoaa kaupunkeja ja syyllistyy sekä sotarikoksiin että kansanmurhana pidettäviin tekoihin, ei meillä ole mitään syytä olettaa, että se kohtelisi meitä eri tavalla.

Suomella on uskottava puolustus, mutta onko se riittävä estämään Venäjän etupiiripyrkimykset tai aluevaatimukset, joita se on kohdistanut naapurimaihin, jotka eivät ole olleet sotilaallisesti liittoutuneita? Mielestäni kykymme ei ole riittävä pelote estämään Venäjää hyökkäämästä Suomeen. Tällä hetkellä se ei siihen ryhdy, mutta tulevaisuudessa se voi niin toimia. Itse uskon, että Venäjän johto ei edes välitä siitä, miten olemme varustautuneet. He ajattelevat, että yksin Suomi ei pysty laajaa hyökkäystä maalta, mereltä ja ilmasta lopettamaan. Voimme toki puolustaa itseämme sankarillisesti ja aiheuttaa hyökkääjälle suuriakin tappioita ja lopulta kaatua. Sitä tuskin haluamme.

Suomi on kytkeytynyt länteen hyvin tiukasti sekä kauppasopimuksin että puolustukseen liittyvin sopimuksin. Naton kanssa olemme tehneet läheistä yhteistyötä erittäin pitkään, vuodesta 1994 lähtien. Kun taustaksi otetaan länteen vuosikymmeniä suuntautunut kumppanuutemme, EU-jäsenyys sekä läntiseen yhteisöön nojautuva sopimusjärjestelmämme, ei liittyminen puolustusliitto Naton jäseneksi lopulta ole Suomelle enää aivan valtaisa harppaus henkisesti, teknisesti tai prosessina. Liittyminen puolustusliittoon on kuitenkin strategisesti äärimmäisen merkittävä ja Suomen turvallisuuden kannalta elintärkeä.

Kokoomus on ollut Natoon liittymisen kannalla jo 16 vuotta. Minä katson puolustusliiton tuovan vakautta ja turvaa. Sen avulla me, lapsemme, lastemme lapset sekä tulevat sukupolvet saamme elää turvatumpaa elämää kuin mitä se tulisi olemaan ilman liittoutumista raakalaismaisen naapurin vieressä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

23.29 **Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Suomenlinnan Kuninkaanportin marmoritauluun on linnoituksen perustaja Augustin Ehrensvärd hakkauttanut tunnetun tekstin, joka kuuluu: ”Jälkimaailma, seiso täällä omalla pohjallasi äläkä luota vieraan apuun.” Lauseen

voisi ajatella viestiksi tuleville sukupolville, että aina pitäisi pärjätä yksin kaikissa tilanteissa: älä odota turhaan kavereiden apuja.

Tämän päivän UTP-keskustelussa Ehrensvärdin linjausta voitaisiin pitää jopa kehotuksena pysyä liittoutumien ulkopuolella. Mutta 1700-luvulla marmoriin kirjoitettu ajatus kuvaa minun mielestäni kuitenkin enemmän sitä, että ratkaisut on pidettävä omissa käsissä. Älä anna muiden päättää omista asioistasi — eli Suomen pitää päättää itse omista turvallisuuspolitiikan ratkaisuistaan. Sotilaallinen liittoutuminen ei ratkaise kaikkia, ei lähellekään. Ehrensvärdin hengessä Suomen turvallisuuden tuleekin nojata jatkossa myös yleiseen asevelvollisuuteen, koulutettuun reserviin ja laadukkaisiin omiin puolustusvoimiin. Niistä on huolehdittava kaikissa olosuhteissa. Viisari kellossa osoittaa aikakauden muutosta. Aikaikkuna on auki. Maailmanjärjestys on muuttunut, ilmeisesti peruuttamattomalla tavalla. Suomen on aika viedä lännettymisensä loppuun, Nato-jäsenyyteen.

Arvoisa puhemies! Lännettymisen osalta liittyminen Euroopan unioniin vuonna 1995 oli tärkeä askel Suomelle tulla osaksi läntistä arvoyhteisöä. Taloudellinen integroituminen länteen on vahvistanut Suomen asemaa. Putinin aloittaman hyökkäyssodan aikana ymmärrämme entistä paremmin, mikä merkitys läntisellä suuntauksellamme on ollut ja tulee olemaan Suomen hyvinvoinnille ja taloudelle. Euroopan unioni ja yhteinen valuutta on tuonut Suomelle niin hyviä kuin huonojakin vaikutuksia. EU ja euro ovat mahdollistaneet meille matalan inflaation ja korkotason. Voi vain arvuutella, millaisessa suojassa oma markkamme olisi nyt, kun maailmanmarkkinat heiluvat rajusti ja vaikutukset heijastuvat luonnollisesti myös Suomeen.

Yksi keskeinen huomio sotilaallisen liittoutumisen taloudellisista hyödyistä: Finanssivalvonta on huomannut luottoriskijohdannaisten markkinoilla merkkejä Suomen niin sanotun maariskin kasvamisesta. Maariskin realisoituminen aiheuttaisi eittämättä muutoksia suomalaisille rahalaitoksille. Maariskillä tarkoitetaan siis kylmästi sitä, onko Suomi muuttuneessa maailmanjärjestyksessä edelleen turvallinen maa kansainvälisille sijoituksille. Turvallisuuspolitiikan päätöksemme ja talouden suotuisa kehitys kulkevat siis käsi kädessä. Siksi on ymmärrettävää, että suomalainen elinkeinoelämä tukee myös Suomen Nato-jäsenyyttä.

Arvoisa puhemies! Jäsenyys puolustusliitossa on siis perusteltua Suomen kansalaisten hyvinvoinnin ja talouskasvun näkökulmasta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tolvanen poissa. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä. [Timo Heinonen: Paikalla aina!]

23.33 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Moni Suomessa vastustaa Nato-jäsenyyttä sillä perusteella, että Nato tai sen laajentuminen on uhka Venäjän turvallisuudelle, tai ainakin Venäjä kokee näin. Keskityn puheenvuorossani tähän asiaan.

Ensinnä oleellisin: Nato ei ole uhka Venäjän turvallisuudelle. Tätä tosiasiaa on monen vaikea Suomessa hyväksyä, sillä vuosikymmeniä maassamme ostettiin laajasti Neuvostoliiton/Venäjän näkemys. Mutta onko Yhdysvallat muka hyökkäämässä Venäjälle? Entä muut Naton isot jäsenmaat, kuten Iso-Britannia, Saksa, Ranska, tai pienet jäsenmaat, kuten vaikkapa Norja tai Tanska? Entä sitten Naton niin sanotut uudet jäsenmaat Viro, Latvia, Liettua, Puola, Unkari, Tšekki ja niin edelleen, liittyivätkö ne Natoon hakeakseen jonkinlaista sotilaallista revanssia Venäjää vastaan? Eivät todellakaan. Ne olivat kärsineet vuosikymmeniä Neuvostoliiton ja kommunismin ikeen alla ja hakeutuivat heti tilaisuuden

tullen Natoon saadakseen suojaa ja turvaa Venäjää vastaan. Onkin virheellistä sanoa, että Nato on vyörynyt kohti Venäjän rajoja — ei ole. Nämä maat ovat itse ja ilman painostusta halunneet Naton turvatakuiden piiriin. Entä Suomi? Liittyisimmekö Natoon aggressiivisin taka-ajatuksin? Tämäkin on täysin turha kysymys. Meidän ainoa tarkoituksemme on tietenkin vahvistaa omaa turvallisuuttamme.

Sitten Venäjän näkökulma, eikö sekin pitäisi ottaa huomioon? Venäjähän katsoo, että Nato on vakava uhka sen turvallisuudelle ja jopa olemassaololle. Onko Venäjä todella aidosti tätä mieltä? Suuri osa venäläisistä varmasti näkee asian näin, eikä toisin oikein voisi ollakaan vuosikymmeniä jatkuneen tehokkaan propagandan ja pelottelun jälkeen. Mutta entä Venäjän johto, uskooko se omaan propagandaansa? Esimerkiksi Venäjän entinen presidentti ja turvallisuusneuvoston varapuheenjohtaja Dmitri Medvedev sanoi eilen, että Venäjän on valmistauduttava Naton aggressioon, koska Nato on vahvistanut joukkojaan jäsenmaissa, joilla on yhteinen raja Venäjän kanssa. Uskooko Medvedev todella omaan valheeseensa Naton aggressiosta? Ei usko. Medvedev ja koko Venäjän johto tietää tasan tarkkaan, miksi Venäjän naapurimaat haluavat juuri nyt lisää Nato-joukkoja maansa alueelle.

No, miksi Venäjän johto sitten jatkuvasti ylläpitää Nato-uhkakuvaa? Mielestäni selitys on seuraava: kun Venäjän kansa on saatu uskomaan, että maa elää jatkuvan uhan alla, lähes piiritystilassa, kansa hyväksyy helpommin Putinin diktatuurin, militarismin, demokratian ja sananvapauden tukahduttamisen, niin sanottujen sisäisten vihollisten tappamisen ja vangitsemisen, taloudelliset ongelmat, sosiaaliset kärsimykset sekä tietysti rikolliset hyökkäykset naapurimaiden kimppuun.

Mutta entä jos Venäjän johto vakuutteluistamme huolimatta aidosti katsoo, että ainakin pitkällä aikavälillä Nato muodostaa uhan maan turvallisuudelle? Mehän emme tästä voi päättää heidän puolestaan. Voitaisiinko Kremlissä ajatella. että kun he valehtelevat maailmalle, länsimaat valehtelevat samalla tavalla? Kun he halutessaan rikkovat kaikki kansainväliset sopimukset, länsi rikkoo samalla tavalla? Ja kun he järjenvastaisesti hyökkäävät toiseen maahan, länsi voisi toimia samalla tavalla? En pidä tätä mahdollisena.

Samalla on kuitenkin todettava, että muut maat ja varsinkaan Venäjän naapurimaat eivät voi rakentaa turvallisuuttaan Venäjän johdon harhaluulojen varaan. Summa summarum: Nato ei ole uhka Venäjälle, mutta se on uhka Venäjän uhalle. [Timo Heinonen: Hyvä rehellinen puheenvuoro! — Mari-Leena Talvitie: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

23.38 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelen puheessani rauhan merkitystä, kokonaisturvallisuutta ja Suomen Nato-sopivuutta. Olen jo pitkään kannattanut Suomen hakemista puolustusliitto Naton jäseneksi. Silti tulen kuuntelemaan tulevien viikkojen asiantuntijapuheenvuorot valiokunnassa, myös mahdollisen kritiikin, herkällä korvalla.

Kun Venäjä aloitti helmikuussa silmittömän hyökkäyssodan Ukrainaan, monelle suomalaiselle nousi mieleen kuulemansa tai kokemansa sotamuistot. Nämä myös herättivät valtavan halun auttaa ukrainalaisia ja Ukrainaa. Isovanhempani, kaksi sotaveteraania ja kaksi lottaa, olivat kaikki sota-ajan nuoria. Ukki ja paappa sekä mummini viettivät parhaat nuoruusvuotensa maatamme puolustaen, mummini Karjalankannaksella ilmavalvonnassa lottana. Sota-ajan kokemuksista ja itsenäisyyden puolustamisesta johtuen ruokolahtelainen mummini toimi ja painotti läpi elämän, että kaikkein tärkeintä elämässä on rauha. Hän myös neuvoi meitä lapsenlapsia arvostamaan, rakentamaan ja vaalimaan rauhaa ja sitä, että

rauha koostuu monista asioista. Se on tärkeää niin maiden ja kansakuntien kuin ihmistenkin välillä.

Suomen tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että käymme niin eduskunnassa kuin kansakuntana tätä keskustelua ja tulevia päätöksiä turvallisuusympäristömme muutoksista rakentavassa hengessä rauhaa rakentaen. Se tarkoittaa myös kuuntelemista ja kunnioitusta erilaisia näkökulmia kohtaan.

Valitettavasti Venäjä ei halua enää kunnioittaa rauhaa. Kuten selonteossa lukee, kansainvälisissä suhteissa luottamus Venäjään on romahtanut. Se on sivuuttanut diplomatian ja kaikki kansainväliset sopimukset ja julmasti pommittanut myös siviilejä niin päiväkodeissa, sairaaloissa kuin kulttuurikohteissa. Sodalla, vaikka toivomme sen jäävän lyhyeksi, on kauaskantoiset vaikutukset. Inhimillisen katastrofin lisäksi se heijastuu Euroopan turvallisuuteen, varautumiseen, huoltovarmuuteen ja irtautumiseen venäläisestä energiasta, mutta myös ihmisten hyvinvointiin ja liikkumiseen, ympäristöratkaisuihin ja markkinoiden epävarmuuteen.

Venäjän raju hyökkäys muutti Euroopan ja siten myös Suomen turvallisuustilannetta pysyvästi. Se on muuttanut myös suomalaisten näkemystä Nato-jäsenyydestä selkeästi. Helsingin Sanomien gallupissa maaliskuun lopulla suomalaisista 54 prosenttia kannatti Nato-jäsenyyttä. Tammikuun alussa luku oli 28. Myös meidän päättäjien tasolla liikehdintä Nato-jäsenyyden kannalle on ollut huomattavaa.

Arvoisa puhemies! Ennen kaikkea kyse on Suomen kokonaisturvallisuudesta. Meidän on tehtävä kaikki keinot kokonaisturvallisuutemme vahvistamiseksi. On tärkeää, että maanpuolustuksen ja turvallisuuden resursseja lisätään, kuten lisätalousarviossa ja kehysesityksessä on tehty — hyvä niin.

Meidän on rakennettava kaikella varautumisella ja päätöksillä ensisijaisesti rauhaa. Tämä tarkoittaa, että eduskunnan on huomioitava myös ne turvallisuusviranomaiset, jotka ovat keskeisiä toimijoita ja tekijöitä näin rauhanaikana, ja niiden välttämättömät riittävät resurssit. Näitä ovat Rajan lisäksi poliisi ja pelastustoimi. Poliisimme toimii 24/7 sisäisen turvallisuuden puolustajana ja takaajana, mukaan lukien kyberpuolustus.

Viime vuodet olemme niin sisäisen turvallisuuden kuin ulko- ja turvallisuuspoliittisten selontekojen yhteydessä todenneet, ettei ole enää selkeää sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden rajaa. Suomessa mahdollisesti näkyvät vaikuttamiskeinot, jotka tapahtuvat ja joita johdetaan jopa maamme rajojen ulkopuolelta, vaikuttavat sisäiseen turvallisuuteen, jopa yksittäisten kansalaisten turvallisuuteen. Näitä voivat olla monet informaatio-, hybridi- ja kybertoimet. Maakaupat, energiaratkaisut, miinasopimukset ja monet nykyiset niin sanotut akilleenkantapäämme kaipaavat korjausliikkeitä.

Arvoisa puhemies! Sitten muutama sana Natosta. Puolustuksemme on ollut pitkään yhteensopiva Nato-joukkojen kanssa, vaikka Nato-jäsenyyttä emme ole kansakuntana pohtineet. Ajattelen, että Nato-jäsenyys on nimenomaan paras rauhan tae ja puolustusratkaisu pienelle Suomelle. Kokoomus on ollut sitä mieltä jo vuoden 2006 puoluekokouksesta lähtien. Jäsenyys vahvistaisi Suomen välitöntä turvallisuutta, sillä täysjäsenyys loisi meille 5 artiklan mukaiset turvatakuut. Budjettivaikutukset olisivat kohtuulliset, [Puhemies koputtaa] alle 50 miljoonaa euroa vuositasolla. On tärkeää, että Nato-keskustelua käydään vihdoin laajasti. On toivottavaa, vaikkei välttämätöntä, että Suomi ja Ruotsi hakisivat Nato-jäsenyyttä samoihin aikoihin. [Puhemies: Kiitoksia!]

Arvoisa puhemies! Nyt katse tulevaisuuteen ja katse Nato-jäsenyyteen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

23.44 **Ville Kaunisto kok:** Arvoisa herra puhemies! Elämme historiallista aikaa. Venäjän julma hyökkäyssota Ukrainaan on muuttanut pysyvästi Suomen ja koko Euroopan turvallisuusympäristöä. Venäjän hyökkäys loukkaa useita kansainvälisiä sopimuksia, joihin Venäjä on itse sitoutunut. Kun Venäjä rikkoo itse hyväksymiään sopimuksia, on vaikea nähdä, miten voisimme perustaa oman turvallisuusstrategiamme luottamukseen, että Venäjä ei missään vaiheessa syystä tai toisesta kokisi tarvetta hyökätä myös Suomeen.

Arvoisa puhemies! Nato ei ole uhka Venäjälle. Nato on puolustusliitto. Se, minkä Venäjä todellisuudessa kokee uhkaksi, on demokratia, yksilön vapaus ja oikeusvaltioperiaatteet. Nämä ovat myös ne arvot, joihin Suomi ja suomalaiset uskovat. Uskomalla vapauteen, rauhaan, ihmiseen me muodostamme uhkan autoritääriselle naapurillemme, halusimme tai emme. Ja jos me emme halua kuulua Venäjän julistamiin ei-ystävällisiin maihin, meidän pitäisi tinkiä näistä arvoistamme. Minä en tingi, Suomi ei tingi, ja koska Suomi ei tingi, me emme voi jättää reagoimatta Venäjän aggressiivisiin valloitushaluihin, ja niinpä me tulemmekin tämän koko käsittelyn pääkysymykseen: haluammeko olla ulkona vai sisällä, Nato-jäsen vai ei?

Naton toiminnan kannalta merkittävin artikla on 5 artikla, eli turvatakuut. Varmistus siitä, että jos yhteen Nato-maahan hyökätään, niin hyökkäys koetaan kohdistuvan kaikkiin Nato-maihin: kaikki yhden puolesta. Maksimaalinen pidäke sille, että Nato-maahan ei ikinä hyökättäisi, kuten ei ole hyökättykään. Olennaista on ymmärtää, että tämä Nato-jäsenyyden päähyöty menettää tehonsa, jos jokin ei-Nato-maa saisi turvatakuut. Tämä nostaisi väistämättä keskustelua Nato-maiden keskuudessa jäsenyyden välttämättömyydestä. Siksi Ukraina sotii nyt yksin, siksi Suomi sotisi yksin.

Nato-jäsenyys ja sen tuomat turvatakuut eivät kuitenkaan poistaisi vastuutamme oman maamme puolustamisesta. Vahva ja osaava Puolustusvoimat, korkea maanpuolustustahto ja yleinen asevelvollisuus on ja pysyy. Ne ovat ylpeytemme ja vahvuutemme nyt ja tulevaisuudessa. Nato-jäsenyyden kohdalla kysymys on lyhyen ajan riskeistä vastaan pitkän ajan hyödyt. On täysin luonnollista, että monia lyhyen ajan riskit huolestuttavat, tulevat enemmän iholle. Mutta uskon, että me, kansan valitsemat päättäjät, uskallamme rakentaa parempaa tulevaisuutta niistä riskeistä huolimatta, juurikin välttääksemme uhkista kaikkein pahimmat.

Arvoisa puhemies! Nato-jäsenyys on koko Suomen asia — tämä on täysin selvää. Mutta kun olen kaakkoissuomalainen ja pääsen juttelemaan niin monien kaakkoissuomalaisten kanssa, niin haluan myös välittää tässä yhteydessä heiltä terveisiä. Monet heistä ovat erittäin huolissaan, jopa peloissaan, on sitten kyse mahdollisista Venäjän sotatoimista tai Nato-jäsenhakemuksen ympärillä pyörivästä hybridivaikuttamisesta. He, me olemme etulinjassa. Meidän kotimme, meidän perheemme.

Tulkitsen tämän päivän keskustelun siten, että eduskunta on jo antanut mandaatin Suomen Nato-jäsenyydelle. Siksi toivonkin, että itse Nato-jäsenyyden hakemista ei enää pitkitetä, ei enää pitkitetä sitä aikaa, jona ihmiset joutuvat pelkäämään tai olemaan huolissaan. Edetään sinne, minne me kuulumme ja missä me jo monin osin olemme, länteen ja Natoon, turvan ja sotilaallisen toiminnan pidäkkeen maksimointiin. Onni suosii rohkeaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

23.49 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Harva uskoi, että Venäjän Vladimir Putin ryhtyisi sotaisista sanoistaan tekoihin. Sodalla uhkaamisen ei uskottu johtavan täysimittaiseen sotaan. Näin kuitenkin kävi, ja nyt Venäjä käy Ukrainassa Putinin omaa veristä sotaa.

Jos länsimaat eivät uskoneet Putinin lähtevän täysimittaiseen sotaan Ukrainassa, niin ei Putinkaan uskonut EU:n ja lännen yhtenäisyyteen ja päättäväisyyteen. Länsimaat ovat olleet yhtenäisempiä kuin ehkä koskaan, ja reagointi on ollut päättäväistä.

Putin on joutunut pettymään myös sodassaan. Ukrainalaisten vastarinta on ollut kiivasta ja maanpuolustustahto korkeaa. Venäjä onkin menettänyt valtavan määrän nuoria miehiä. Samaan aikaan venäläisten sotilaiden taistelutahto on ollut heikkoa. Sen ymmärtää, sillä pakottihan Putin sodassaan slaavit slaaveja vastaan. Myös venäläisjoukkojen huolto on ontunut, ja sotilaat ovat nähneet nälkää ja kylmää. Myös Putinin käskyt hyökätä siviilikohteita vastaan ovat nostattaneet vastarintaa. Iskut päiväkoteihin ja asuinalueille täyttävätkin jo sotarikoksen merkit. Seuraavan Putinin Euroopan tapaamisen paikan pitää olla Haagissa.

Maanpaossa elävä entinen Putinin sisäpiiriläinen Mihail Hodorkovski antoi kylmäävän haastattelun MTV:llä maaliskuussa. Hän alleviivasi, että Suomen pysytteleminen jollain tavalla neutraalina ei pelastaisi Suomea Putinilta, mutta Nato sen sijaan voisi pelastaa. Naton ulkopuolella pysytteleminen ei pidä Suomea Venäjän aggressioiden ulkopuolella, sillä jo nyt tehtyä Putinin päätöstä hyökkäyksestä Ukrainaan on Hodorkovskin mukaan vaikea selittää rationaalisesti, koska päätös ei ole rationaalinen vaan johtuu Putinin harhaisuudesta. Putin on siis valmis sotatoimiin myös muualla kuin Ukrainassa, ja vaarassa ovat tällöin naapurimaat, joiden Putin ei katso osoittaneen solidaarisuutta Venäjälle. Hodorkovskin mukaan Suomella onkin kaksi vaihtoehtoa: ensimmäisenä vaihtoehtona se, että näyttäisimme tukevamme Putinin toimia vähintään osittain, ja toinen vaihtoehto on olla valmiina vastustamaan Putinia suoraan aseellisesti, jos Ukraina ei onnistu nyt häntä pysäyttämään.

Suomalaisista nyt enemmistö tukee Nato-jäsenyyttä. Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut nopeasti, dramaattisesti ja pysyvästi. Juuri tällä hetkellä rajoillamme on rauhallista ja maahamme ei kohdistu sotilaallista uhkaa. Mikä on tilanne huomenna, emme valitettavasti Putinin naapurissa sitä enää tiedä. On selvää, että ainoa pidäke Putinille on Nato. Suomen tulee nyt liittyä Natoon. Putin ei ole hyökännyt yhteenkään Nato-maahan eikä sitä tee jatkossakaan, sillä Hodorkovskin sanoin: ”Putin ei voi olla varma siitä, etteikö Nato suojelisi jäsenmaitaan. Hän ei ole niin mielipuoli, että olisi valmis itsemurhaan.”

Arvoisa puhemies! ”On sataprosenttisen selvää, että meillä täytyy olla välitön aktiivinen mahdollisuus Nato-jäsenyyden hyödyntämiseen. Me olemme mielestäni tiellä, joka tarkoittaa sitä, että meidän hyvin läheinen yhteistyömme Naton kanssa palvelee tarvittaessa mahdollisuuden välitöntä käyttöönottoa. Jos turvallisuustilanne omassa turvallisuusympäristössämme muuttuu huonommaksi, tämä mahdollisuus otettaisiin käyttöön.” Näin totesi Ilkka Kanerva 5. helmikuuta 2021 Uudessa Suomessa. Hän korosti myös reserviläistoimintaamme ja korkeaa maanpuolustustahtoamme. Ilkka Kanerva olisi ansainnut olla paikalla tässä keskustelussa. Viimeisessä viestissä hänelle kirjoitin: ”Ollos huoleton, poikas valveill’ on: me viemme tämän asian nyt loppuun.”

Minun isänmaahani kuuluvat myös sankariristien rivit. Niiden veljiemme ja sisartemme muiston kunnioittaminen, jotka eivät väistäneet vastuuta silloin kun isänmaa heiltä vastuun kantamista ja uhrauksia vaati, ja joita saamme kiittää siitä, että nyt voimme elää vapaan maan vapaina kansalaisina. Eläköön, kauan eläköön Suomi!

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

23.54 **Tuomas Kettunen kesk:** Arvoisa puhemies! Venäjän raaka hyökkäys Ukrainaan muutti turvallisuuspolitiikan järjestystä perustavanlaatuisesti. Turvallisuuspoliittiset linjat ovat rajussa liikkeessä koko maailmassa, Euroopassa ja erityisesti myös meillä Suomessa. Käymme nyt perusteellista keskustelua Suomen turvallisuuspolitiikan suunnasta päivitetyn ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon pohjalta.

Suomelle on parasta muuttuvassa maailmantilanteessa lähteä hakemaan Naton jäsenyyttä. Se luo mahdollisuuksia mutta myös haasteita, joita meidän ei tule väheksyä. Naton historia ei ole veretön. Jugoslavian, Afganistanin ja Irakin sotilasoperaatiot Yhdysvaltojen johdolla eivät ole olleet varsinaisia menestystarinoita. Niistä on aiheutunut paljon inhimillistä kärsimystä, ja siviilejä on kuollut. Näin ollen on selvää, että puolustusliitossa ollessamme tämän tyyppiset operaatiot ovat hyvin arveluttavia, enkä toivoisi Suomen osallistuvan tällaisiin toimiin. On hyvä, että nämäkin asiat keskustellaan läpi Nato-prosessin aikana. Se luo avoimuutta ja antaa rehelliset lähtökohdat Nato-jäsenyydellemme.

Puhemies! Hakiessamme jäsenyyttä pidän tärkeänä sitä, että sille on laaja puolueiden yksituumaisuus yli hallitus-oppositiorajojen sekä kansan tuki. Suurin osa puolueista onkin kääntynyt Naton suuntaan, ja historiallisesti enemmistö kansastakin on Nato-jäsenyyden kannalla. Jos Suomen pitkä linja on jotain ollut, se on ollut tosiasioiden tunnustamista ja kansallisen liikkumatilan turvaamista kaikissa olosuhteissa. Nyt olemme tilanteessa, jossa Venäjään ei voi luottaa ja kumppaneita tarvitsemme välttämättä myös sotilaalliseen puolustukseen lännestä. Ratkaisujen pitää palvella kansan etua ja turvaa.

Arvoisa puhemies! Malttia on tarvittu jokaisessa ratkaisussa, koska ne eivät ole koskaan olleet helppoja. Suomi on kyennyt valitsemaan kuhunkin aikakauteen sopivat ratkaisut, jotka ovat vahvistaneet maamme turvallisuutta ja hyvinvointia. Paasikivi—Kekkosen-linja oli välttämätön ja tarpeellinen kylmän sodan aikana, mutta nyt maailma on perustavanlaatuisesti muuttunut. Kuten presidentti Paasikivikin totesi: ”Kaiken viisauden alku on tosiasioiden tunnustaminen.” Suomi on maailman myrskyissä onnistunut löytämään parhaat ratkaisut vaikeissakin tilanteissa. Suomea on johdettu viime sotien jälkeen viisaasti silloisten valtiomiesten johtamana. Tämä viisaus saa varmasti jatkoa.

Puhemies! Venäjän toimet siviilejä, naisia ja lapsia kohtaan ovat äärimmäisen julmia, eikä niitä pitäisi nykypäivänä tapahtua missään olosuhteissa. En halua tällaisia hirmutekoja tapahtuvan, ja olen punninnut tarkasti omaa lopputulemaani kuluneen sodan aikana Naton suhteen. Jos Suomen valtiojohto tulee esittämään Nato-jäsenyyttä, niin tulen äänestämään sen puolesta.

Kuten meidän eduskuntaryhmämme puheenjohtaja Juha Pylväs sanoi, keskustan eduskuntaryhmä on valmis kaikkien Suomen turvallisuuden kannalta tarvittavien ratkaisujen tekemiseen sisältäen Nato-jäsenyyden hakemisen, mikäli siihen yhdessä päädymme. Suomen ratkaisut ovat aina perustuneet siihen, että ne ovat vahvistaneet Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja maamme kansainvälistä asemaa. Näin tulee olla myös nyt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen Piritta poissa. Edustaja Rehn-Kivi poissa. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

23.59 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Venäjä käynnisti 24. helmikuuta suoran sotilaallisen hyökkäyksen Ukrainaan. Hyökkäys loukkaa räikeästi kansainvälistä oikeutta.

Selonteossa todetaan, että Venäjän toiminta rikkoo Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjaa, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjin Helsingin päätösasiakirjaa ja Pariisin peruskirjaa sekä Budapestin sopimusta vuodelta 1994. Näihin kaikkiin asiakirjoihin Venäjä on sitoutunut. Selvää tapahtuneen perusteella on, että Venäjä valitsee omien intressiensä perusteella, miltä osin se kunnioittaa kansainvälistä oikeutta, ja tästä seuraa se, ettei Venäjään voi luottaa sopijapuolena.

Arvoisa puhemies! Euroopan turvallisuusarkkitehtuurin sääntömääräinen perusta on murrettu. Suomen on reagoitava muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen ja etenkin siihen, että meidän rajanaapurimme on osoittanut olevansa valmis käyttämään avointa sotilaallista voimaa omaa rajanaapuriaan vastaan. Reagointi luonnollisesti tarkoittaa oman turvallisuutemme vahvistamista niillä keinoilla, jotka katsomme tehokkaimmiksi. Valtiojohtomme on osoittanut toimivansa tilanteen vaatimalla tavalla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pirttilahti poissa. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

0.01 **Heidi Viljanen sd:** Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristömme on viimeisten kuukausien aikana muuttunut ehkä jopa pysyvästi, ainakin hyvin pitkäksi aikaa. Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainaan on vastoin niin kansainvälisiä sääntöjä kuin ihmisten ymmärrystä. Mariupol, Butša ja Harkova ovat esimerkkejä siitä, millaista tuhoa julmuus jättää jälkeensä. Venäjä on arvaamaton, eikä se kaihda keinoja saavuttaakseen päämääriään — joskaan emme edes täysin tiedä, mitkä lopulta ovat noita päämääriä. Voimme vain arvailla, luottaa emme enää voi.

Näiden lähellä tapahtuvien järkyttävien sotatoimien vuoksi myös Suomen on pakko tarkastella tulevaisuuttaan uudessa valossa. Suomen ja koko Euroopan turvallisuustilanne on vakavampi ja vaikeammin ennakoitavissa kuin kertaakaan kylmän sodan jälkeen. Miten me Suomessa parhaiten ja varmimmin takaamme turvallisuutemme? Olemme suurien, kauaskantoisten valintojen äärellä.

Suomen vahvuuksia on perinteisesti ollut kattava varautuminen ja hyvä kansallinen puolustuskyky. Emme ole lähteneet luopumaan yleisestä asevelvollisuudesta. Puolustusvoimien suorituskykyä on vahvistettu. Meillä on koulutettu reservi ja ennen kaikkea korkea maanpuolustustahto. Näistä pitää huolehtia tulevaisuudessakin kaikissa olosuhteissa.

Suomen vahvuus on myös moninaiset kumppanuudet ja yhteistyö, joista nykytilanteessa on tärkeää pitää kiinni. Euroopan unionin yhtenäisyys ja vahvuus, nyt jos koskaan, on tärkeää. Mitä vahvempi ja yhtenäisempi toimija EU on, sitä turvatumpi on myös Suomen asema. Euroopan unionin yhtenäisyys onkin Ukrainan sodan myötä yllättänyt eittämättä myös naapurimme, maan, jolla on kavereita enää kovin vähän, maan, joka yhteiskuntana eristäytyy ja sulkeutuu entisestään. Tämä kaikki vuonna 2022. Surullista.

Ehkä tärkein vahvuutemme on kuitenkin yhtenäisyys. Täällä monissa puheenvuoroissa on korostettu Suomen ja Ruotsin yhteistyötä, eikä sitä liiaksi voi korostaa. On tärkeää, että yhteys meidän läheisimmän kumppanimme kanssa on tiivistynyt entisestään. Itämeren turvallisuuden takaaminen on meidän yhteinen tavoitteemme, ja siihen tarvitaan meistä molempia. Kumpikin maa teemme kuitenkin itsenäisesti turvallisuuspoliittiset ratkaisumme, mutta on selvää, että yhtenäisesti toimimalla myös vakaus vahvistuisi.

Arvoisa puhemies! Ukrainan sodan vaikutukset ovat moninaisia ja näkyvät meidän jokaisen arjessa. Yleinen hintatason nousu tuntuu jo nyt, mutta vaikutuksia on jopa siihen,

mitä päivittäin näemme ja kuulemme. Jokaisen suomalaisen on tärkeää varautua muuttuvaan ympäristöön, ja nyt tarvitaan jokaiselta myös kriisinsietokykyä. Erilainen hybridi- ja informaatiovaikuttaminen tulee eittämättä lisääntymään. Sosiaalisessa mediassa ja muualla verkossa tiedot leviävät nopeasti, mutta tiedon luotettavuuden ja uskottavuuden arvioiminen käy yhä vaikeammaksi. On tärkeää ymmärtää informaatiovaikuttamisen keinot ja tarkoitukset. Vihamielinen vaikuttaminen tulee todennäköisesti lisääntymään, ja tarvitaan malttia tunnistaa tällainen toiminta. Meidän jokaisen pitää olla näinä aikoina monin tavoin hereillä.

Arvoisa puhemies! Turvallisuustilanteemme muututtua kansalaisten mielipide on hyvin nopeasti muuttunut selvästi myönteisempään suuntaan suhteessa Nato-jäsenyyteen. Tilanne on samankaltainen myös Ruotsissa. Kun turvallisuuden kokemus on uhattuna, katse kääntyy sinne, mistä koetaan saatavan lisää turvaa. On tärkeää, että me kansanedustajat täällä käymme läpi ripeästi mutta perusteellisesti ja hyvässä yhteistyössä eduskuntakäsittelyn turvallisuuspoliittisten ratkaisujemme suhteen. Meillä on erilaisia mielipiteitä ja kantoja. Osa kannattaa Nato-jäsenyyttä, osa vastustaa, ja osa tarvitsee vielä vahvistusta kantansa muodostukseen. Tälle kaikelle demokratiassa ja tässä talossa on tilaa.

Suomi on historiallisten valintojen äärellä. Paluuta menneeseen ei ole, eikä takuita tulevaisuudesta ole kenelläkään. Punninta turvallisuuspolitiikkamme suunnasta on tehtävä kuitenkin nyt. Meillä on vain yksi kysymys, johon tarvitsemme lopullisen vastauksen: mikä on tässä ajassa Suomen ja suomalaisten turvallisuuden kannalta paras ratkaisu? Se ratkaisu tehdään pitkälle tulevaisuuteen eteenpäin, ja sen ratkaisun me varmasti löydämme. Me löydämme sen yhdessä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vestman poissa. Edustaja Pitko poissa. — Ledamot Norrback, var vänlig.

0.07 **Anders Norrback r:** Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston laatima ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta on hyvin tervetullut, ja on oleellista miettiä nykyistä turvallisuuspoliittista tilannetta maailmalla. Fakta on, että Suomen turvallisuuspoliittinen tilanne on muuttunut Venäjän hyökkäyksen myötä. Sodan vaikutukset Suomessa ovat näkyneet käytännössä muun muassa energian ja ruuan hinnoissa. Haluaisin siksi nostaa esille huoltovarmuuden merkityksen Suomen turvallisuudelle.

Ärade talman! Försörjningsberedskapen är en fundamental del av vår säkerhetspolitik också när vi talar om cyberpåverkan och påverkan utifrån. Finns det inte mat och värme så påverkas vi lätt. Därför vill jag lyfta fram hur viktig framför allt livsmedelsförsörjningen men också energiförsörjningen är för vår säkerhet. Den finländska livsmedelsproduktionen är i en mycket svår situation, och det här bör vi se till. Det här är lika viktigt som när vi ser över våra försvarsutgifter och satsningar där.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä nostaa esille, että Ukrainassa vallitseva tuhoisa sota ei ole ainoastaan sota Ukrainaa kohtaan, vaan myös sota Eurooppaa ja demokratiaa vastaan. Sota pohjautuu lähes totalitaarisen valtion pelkoon demokratiasta. Pelko siitä, miten demokratia ja ajatus demokratiasta voi vaikuttaa näiden maiden rakenteisiin, on todellinen. Tämä näkyy myös muiden totalitaaristen valtioiden asenteessa sotaa kohtaan. Nato ei ole ainoastaan yksittäisten maiden puolustusliitto vaan koko läntisen demokratian puolustusliitto.

Ärade talman! I det nya världspolitiska läget ser vi inte bara ett anfallskrig mot Ukraina, vi ser en allt tydligare kamp mellan de totalitära systemen och de demokratiska systemen. Vår västerländska demokrati måste nu försvaras mer än någonsin. Ett krig mot demokratin kräver åtgärder. Nato är inte endast en försvarsallians för enskilda länder utan en försvarsallians för hela den västerländska demokratin. Det är en av orsakerna till att jag personligen redan länge har stött och fortfarande stöder ett finländskt medlemskap. Däremot bör vi komma ihåg att ett Natomedlemskap inte ensamt utgör tillräcklig grund för att vi ska känna oss trygga. Vi behöver fortsättningsvis göra satsningar när det gäller vårt redan starka försvar och, som jag tidigare nämnde, också se till att vi har försörjningsberedskapen i skick.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lundén poissa, edustaja Kilpi poissa. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

0.10 **Janne Heikkinen kok:** Arvoisa puhemies! Ei ole kivutonta tai helppoa, kun maailmankuva romahtaa. Ei etenkään silloin, kun se romahtaa kahdesti uran aikana. Osa kansanedustajista ja poliitikoista on sinisilmäisesti kuvitellut ensin Neuvostoliiton ja myöhemmin Venäjän suhteen, että kun Suomi rakentaa ystävälliset ja läheiset välit Moskovaan, niin näin voitaisiin taata Suomelle laajin mahdollinen turvallisuus. Todellisuus on osoittanut toisin. Mauno Koiviston perusidea siitä, että Venäjän tavoitteena on pyrkiä suurvaltaasemaan niin taloudellisesti kuin aseinkin, kestää aikaa. Tätä osoittaa myös helmikuun lopussa alkanut Venäjän brutaali ja rikollinen hyökkäyssota Ukrainaan.

Arvoisa puhemies! Viimeisen 20 vuoden aikana merkkejä Venäjän aggressiivisuudesta on voinut nähdä, jos niitä on halunnut nähdä. Ilmatilaloukkauksia, toimittajien murhia, hyökkäys Georgiaan, sairaaloiden pommituksia Syyriassa, ensimmäinen hyökkäyssota Ukrainaan, matkustajalentokoneen alasampuminen, sukellusvenehavaintoja Ruotsin saaristossa, myrkytysmurhia eurooppalaisissa kaupungeissa ja nyt tuhoamissota Ukrainassa. On myös lukuisa joukko pehmeämpiä ja salakavalampia vaikuttamisen muotoja. Kaasuputket Itämeren pohjassa, ydinvoimala Pohjois-Pohjanmaalla, urheilun ja politiikan sekoittaminen, maakaupat strategisten kohteiden lähistöllä ja lopulta hirmuhallitsija Stalinin kasvava ihannointi. Merkkejä on ollut, jos ne on halunnut huomata.

Varoittavia puheenvuoroja on yleensä Suomessa haluttu hiljentää ja haukkua, milloin nimittelemällä niitä Nato-haukoiksi tai pelonlietsonnaksi tai sotahulluudeksi. Kuitenkin vaikuttaa siltä, että sellaiset poliitikot, joilla on ollut kaikista pessimistisin suhtautuminen Venäjän kehitykseen, ovat olleet oikeassa. Venäjä on osoittanut häikäilemättömyyttä ja pahuutta, minkä vuoksi meidän on varauduttava kaikennäköisiin vaikuttamisyrityksiin. Onneksi Suomi on ymmärtänyt lähihistoriassaan tukeutua yleiseen asevelvollisuuteen ja tekemään Puolustusvoimia tukevia hankintoja sellaisinakin hetkinä, kun ne eivät ole olleet kaikista suosituimpia.

Arvoisa puhemies! Nyt kun Suomi toivon mukaan lähtee tämän selonteon myötä tavoittelemaan Nato-jäsenyyttä, on meidän tehtävämme huolehtia siitä, että minkäänlaiselle jälkisuomettumiselle ei jätetä tilaa. Tällä tarkoitan sitä, että ei harhauduta kuvittelemaan, että Natossa voisi olla vain puoliksi mukana. Suomen on tavoiteltava vain ja ainoastaan täysimääräisiä turvallisuushyötyjä.

Naton kannatus Suomessa on lähtenyt liikkeelle ensisijaisesti Suomen kansasta. Ihailen sitä rohkeutta muuttaa näkemyksiään silloin, kun maailma muuttuu ympärillä. Samaa toivon toki poliitikoilta, jotta se tehtäisiin tarpeesta eikä pelkästään kannatuksen vuoksi.

Meillä on ollut iso joukko ihmisiä, jotka ovat nähneet tarpeen Nato-jäsenyydelle jo vuosia aikaisemmin. Erityistä painoarvoa annan niille ammattilaisille, jotka ovat johdonmukaisesti kannattaneet Suomen Nato-jäsenyyttä silloinkin, kun se ei ole ollut muodikasta. Erityisesti kiitän Puolustusvoimien ja upseeriston jäseniä, jotka ovat pitäneet jäsenyyden hyötyjä esillä.

Arvoisa puhemies! Nato on luonteeltaan puolustusliitto ja demokraattinen järjestö, jossa jokaisen jäsenmaan ensisijainen tehtävä on huolehtia oman alueensa ja lähialueensa puolustuksesta. Naton toimintaan ja sen operaatioihin osallistuminen tehdään jäsenmaiden omista lähtökohdista ja oman demokraattisen prosessinsa kautta. Puolustusliitto Naton jäsenyyden tärkeimpiin hyötyihin kuuluu hyökkäysten ennalta ehkäiseminen. Pienelle jäsenmaalle jäsenyyden etu on hyvin selkeä. Kun yksi on kaikkien puolesta ja kaikki yhden puolesta, niin tällöin hyökkääjän kynnys uhata ja painostaa on korkeampi. Jäsenyys siis parantaisi suomalaisten kokonaisturvallisuutta. Se myös kasvattaisi kansainvälisten investointien maariskin pienentämistä, eli maamme näyttäytyisi yhtä houkuttelevalta investointikohteelta kuin naapurimaamme.

Meidän on nyt edettävä päättäväisesti ja rivakasti Nato-prosessissa, ja kaikki päätöksenteon tueksi tarvittava tieto on kyllä olemassa. On toivottavaa, että kansanedustajat kykenevät etenemään nyt tässä asiassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

0.15 **Petri Huru ps:** Arvoisa herra puhemies! Kuten nyt käsittelyssä olevassa selonteossa todetaan, on Suomen ja Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristössä tapahtunut perustavanlaatuinen muutos Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Tämä Venäjän oikeudeton hyökkäys on aiheuttanut humanitäärisen katastrofin lisäksi tarpeen pohtia uudelleen Suomen puolustusratkaisuja. Puolustusratkaisut ovat iso kokonaisuus, mutta kaksi suurta kysymystä ovat Suomen Nato-jäsenyys ja Ottawan miinakieltosopimuksesta irtaantuminen.

Rauhanturvaajataustani myötä olen pitänyt Suomen etuna toimia puolueettomana rauhanturvaamisen suurvaltana ja rauhan välittäjänä maailmalla. Kuitenkin hyökkäyskäskyn antaessaan naapurivaltion sopimuksia kunnioittamaton johtaja murensi aiemmat perusteet, joiden perusteella olemme voineet pysyä neutraaleina. Nyt olemme uudessa nollatilanteessa, jossa perusteet puolustusyhteistyölle on määriteltävä uudelleen.

Suomelle parasta turvallisuuspoliittista ratkaisua haetaan laajalla parlamentaarisella yhteistyöllä. Tasavallan presidentin ja ulkopoliittisen ministerivaliokunnan valmistelun lisäksi eduskunnan työtä ohjaa osaltaan myös käsittelyssä oleva ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta, vaikka se ei ota varsinaista kantaa mahdolliseen Nato-jäsenyyshakemukseen.

Suomi on jo tehnyt merkittävästi yhteistyötä Naton kanssa, joten Venäjän etupiiriajattelun mukaisesti on hyvin mahdollista, että Suomi on jo luokiteltu Venäjälle vihamieliseksi valtioksi. Meillä on siis Natoon kuulumisen riskit jo olemassa, mutta ei jäsenyyden tuomia takeita turvallisuudesta. Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan perustana on kansallisen liikkumatilan ja valintamahdollisuuksien ylläpitäminen. Suomen on säilytettävä mahdollisuus liittoutua sotilaallisesti ja hakea Nato-jäsenyyttä.

Arvoisa puhemies! Olen osallistunut kolmeen eri kriisinhallintaoperaatioon Libanonissa, Bosniassa sekä Mosambikissa, joista viimeisessä osallistuin YK:n alaiseen humanitääriseen miinanraivausoperaatioon. Tästä huolimatta kannatan Suomen irtautumista Otta-

wan miinakieltosopimuksesta, johon liittyvää kansalaisaloitetta tänään käsittelimme. Olen allekirjoittanut myös edustaja Ronkaisen eduskunnassa tekemän aloitteen miinakiellosta irtautumiseksi. Miina on puolustusase ja suomalainen tapa käyttää miinaa on vastuullinen, sillä miinoitusta tehdessä siitä laaditaan myös kartta, jonka pohjalta alue on kriisin jälkeen helpompi raivata.

Arvoisa puhemies! Venäjän uhkaukset Natoon liittymisestä pitää ottaa tosissaan, mutta niille ei pidä alistua. Kiristykseen suostuminen on kuin antaisi pikkusormen paholaiselle. Yksi käsi on jo Suomi-neidolta viety, joten puolustetaan toista kaikin käytettävissä olevin keinoin sekä resurssein ja tehdään eduskunnassa Suomelle paras mahdollinen puolustuspoliittinen ratkaisu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Torniainen, olkaa hyvä.

0.19 **Ari Torniainen kesk:** Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä oleva Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta on todella ajankohtainen ja tärkeä. Suomen ja Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristössä on tapahtunut perustavanlaatuinen muutos Venäjän hyökättyä Ukrainaan ja aloitettua sodan. Tilanne on vakavampi ja vaikeammin ennakoitavissa kuin kertaakaan kylmän sodan jälkeen. Suomen on päästävä nopeasti irti Venäjä-riippuvuudesta. Meidän tulee parantaa kotimaista huoltovarmuuttamme ja lisätä energiaomavaraisuuttamme. Meidän on myös varmistettava kotimainen ruoantuotanto.

Selonteko ja sitä täydentävät valiokuntakäsittelyt tarjoavat eduskunnalle laajan ja perusteellisen tietopohjan käydä ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittista keskustelua ja tehdä tarvittavat johtopäätökset Suomen ja suomalaisten turvallisuuden vahvistamiseksi. On hyvä, että Suomi on johdonmukaisesti panostanut kansalliseen puolustukseen jatkuvasti, ja viimeaikaiset päätökset puolustusmäärärahojen lisäämiseksi tulevat todella tarpeeseen.

Tämä selonteko ei ota kantaa Suomen Nato-jäsenyyden puolesta tai liittymistä vastaan. Se kuitenkin antaa realistisen, laajan kuvan turvallisuusympäristömme rajusta muutoksesta. Selonteko täydentää valtioneuvoston aiemmin antamia selontekoja, kuten ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa sekä puolustusselontekoa. Selonteko käsittelee ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa sekä taloudellisia vaikutuksia, huoltovarmuutta ja varautumista, vaikutuksia yhteiskuntamme toimintoihin, kriisinsietokykyä, hybridivaikuttamista, kyberturvallisuutta, siviiliväestön suojaamista ja kriittistä infraamme, siis hyvin laajasti nykytilaa.

Yhteenveto selonteosta oikeastaan yksinkertaisesti on, että olennaisesti muuttunut turvallisuusympäristö edellyttää Suomen turvallisuuspoliittista uudelleenarviointia — siis se edellyttää Suomen turvallisuuspoliittista uudelleenarviointia. Tämä selonteko selkeästi myös antaa suuntaa ja ottaa askeleita kohti Nato-jäsenyyttä, kun sitä tarkemmin lukee, mutta ei tee siitä esitystä.

Arvoisa puhemies! Seuraava vaihe liittymisprosessissa Natoon olisi selonteko tai tiedonanto eduskunnalle. Suomen ja suomalaisten turvaaminen on meidän tärkein tehtävämme täällä eduskunnassa. Nyt jos koskaan tarvitaan laajaa yhtenäisyyttä johtopäätösten teossa ja lopullisissa päätöksissä toisiamme kunnioittaen. Käsitellään asiat perusteellisesti mutta ripeästi, sitä suomalaiset odottavat meiltä. Vaikka Suomeen ei nyt kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa, niin päätöksiä on tehtävä ajassa ja tulevaisuuteen katsoen. Edessämme on ehkä itsenäisyytemme ajan suurin turvallisuuspäätös, päätös hakea Nato-jäsenyyttä.

Suomessa on yleinen asevelvollisuus, ja meillä suomalaisilla on vahva maanpuolustustahto. Se on vahvempi kuin kellään muulla maalla Euroopassa. Nato on puolustusliitto, ja toivottavasti myös Suomi on pian sen jäsen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, poissa. Edustaja Petelius, poissa. — Edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

0.24 **Merja Kyllönen vas:** Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat, ensimmäistä kertaa poliittisessa historiassa tulen käyttämään perustuslain suomaa puheoikeutta hiukan pidempään puheenvuoroon. Koen kokonaisuuden olevan niin merkityksellinen Suomen tulevaisuuden näkökulmasta, että se vaatii tilaisuuden sanoa oma mielipiteeni asiasta kunnolla julki. Koen puhuvani myös heidän puolestansa, jotka eivät uskalla puhua ääneen sen pelossa, että heidät eristetään yhteisöistään tai heitä kohtaan hyökätään muuten. Sellaisia kansalaisia on nimittäin ympäri Suomen, ja ei puhuta kymmenistä ihmisistä sen sähköpostivirran perusteella, mitä itse olen saanut. Ja jos se ei olisi riittänyt syyksi, niin tänä aamuna sain lisäpontta puheenvuorolleni myös valtakunnallisen sanomalehden pääkirjoituksesta. Haluan puhua kantani auki erityisesti nyt, kun pitäisi ilmeisesti vain olla hiljaa, jos kokee tarvitsevansa lisää aikaa tai lisää tietoa päätöksentekoon. Vaikuttamisyrityksenä se oli kovin ontto, mutta kun vaikuttamisyrityksistä puhutaan, niin kyllä sitä meilläkin osataan.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan pitkä linja on ollut vakaa kauan. Aihepiirinä kokonaisuus ei ole ollut koskaan helppo keskusteltava, ja varsinkin tämänhetkisessä tilanteessa tuntuu, että aitoa keskustelua ja vuoropuhelua ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjasta ei ole voinut edes julkisesti käydä. Ihmisiä on leimattu, nimitelty ja uhkailtu epäsuorasti ja suoraan, mikäli ei ole ilmoittautunut välittömästi Nato-jäsenyyden kannattajaksi.

Pitkän linjan ulkopolitiikan toimijat, myös jo edesmenneet, ovat saaneet huutia, panettelua ja herjaamista osakseen. On kokonaan unohdettu, että he ovat eläneet hyvin erilaisessa ajassa ja pyrkineet tekemään Suomen ja suomalaisten, sekä juuri sen hetken että myös pitkän aikavälin kannalta kestäviä ratkaisuja. Silloiset päättäjät ovat eläneet ja kokeneet sodan, ja me alamme täällä eduskunnassakin olla niitä ikäluokkia, jotka ovat kuulleet sodasta ja sodan jälkeisistä ajoista vanhemmiltaan tai isovanhemmiltaan, yleensä vanhemmilta, jotka elivät lapsuuttaan sodan jälkeen.

Paasikiven linja ulkopolitiikan johtoajatuksena on kuitenkin tuttu käsite. Se kesti pitkään, ja nyt kun jälleen puhutaan suomettumisesta ja tarpeesta itsenäistyä, on syytä muistaa, että tehdyllä ulko- ja turvallisuuspoliittisella työllä on Suomessa säilytetty rauha yli 70 vuotta. Historioitsijat arvioivat Paasikiven linjan loppuneen laajemmassa mitassa vuoden 1992 Hornet-ratkaisuun, jossa avattiin tie laaja-alaisempaan puolustukselliseen yhteistyöhön Yhdysvaltojen kanssa. Ja viimeistään Krimin valtauksen myötä 2014 viimeinenkin luottamuksen napanuora oli katkaistu. Joku herätys kai maailman olisi pitänyt kokea jo silloin, mutta toistakymmentätuhatta ihmistä sai kuolla ilman sen suurempaa meteliä Euroopasta tai muualta. Ei Venäjä silloinkaan tehnyt ystävällismielistä lähestymistä naapuriin, vaan valtasi alueita itselleen verisesti, mutta siihen ei juuri kevyempää pakotepolitiikkaa merkityksellisemmin puututtu.

Nyt on kuitenkin puututtu, mutta olemmeko me nyt Suomessa osaltamme tekemässä päätöksiä, jotka todella varmasti kestävät myöskin aikaa ja maailman menoa ja muuttuvaa elämää siellä? Kotimaisesta keskustelusta ehkä surullisimmaksi on tehnyt keskustelun sävy ja viittaukset siihen, ettei Suomi olisi koskaan ollut aidosti itsenäinen ja demokraatti-

nen länsimaa. En tiedä, mistä tämä sävy johtuu, sillä olen itse kasvanut sivistysvaltiossa, jossa demokratia on vallinnut ja tasa-arvo on ollut oikeusvaltion vahva peruskivi ja pohja. Jopa meidän populaarikulttuurimme virtaukset ovat läntisiä, emmekä me hirveästi hae hallintokulttuuriimmekaan inspiraatiota Venäjältä.

Demokratian ja oikeusvaltion vahvistamiseksi on tehty tänäkin päivänä koko ajan töitä. Meillä on oma kieli, kulttuuri, vahva koulutusperusta. Täällä asuvat ihmiset ovat osaavia ja fiksuja. Meillä on voinut keskustella asioista, puhua suoraan ja olla eri mieltä ilman pelkoa vankilatuomioista tai salamurhasta esimerkiksi erilaisen ideologisen tai uskonnollisen vakaumuksen vuoksi. Sen olen oppinut, että itsetunnon kanssa meillä on aina ollut ongelmia pois lukien ne hetket, jolloin olemme menestyneet jääkiekossa, muussa urheilussa tai Euroviisuissa. Silloin on kansallistunto voimissaan ja suomalaisuuteen uskotaan, torilla tavataan. Muina hetkinä me olemme olleet kansalliselta [Puhemies koputtaa] itsetunnoltamme selvästi kasvuvaiheessa, kun vaikeissa paikoissa alamme uudelleen puhua suomettumisesta ja siitä, että me edustamme jotain muuta kuin eurooppalaista perhettä ja olisimme jotain muuta kuin vahvasti [Puhemies koputtaa] sekä aktiivinen osa länttä että länsimaista kehitystä myös Euroopan unionin jäsenyydenkin kautta. Maailman historia on kuitenkin monta kertaa...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kyllönen, meillä on sovittu tämä viiden minuutin aikarajasuositus, ja pyydän, että pyydätte uuden puheenvuoron ja jatkatte sitten, jos jatkatte pidempään.

Okei, että vaikka se on pyydetty täältä salista se puheenvuoro?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Vaikka se on pyydetty täällä, niin se on se viisi minuuttia. — Edustaja Yrttiaho poissa. — Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

0.30 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Puheenvuoroni jäi hieman kesken, ja päätin tulla pitämään sen vielä loppuun asti, koska aihe on tärkeä.

Nato ei ole sillä tavoin arvoyhteisö kuin jossain puheenvuoroissa esitetään, mutta kuitenkin Suomelle jäsenyys olisi sijaintimme huomioiden luonteva ja pragmaattinen valinta, joka olisi kannattanut tehdä jo aikaa sitten. Toisaalta globaalisti valta jakautuu vähemmän ja enemmän autoritäärisiin ryhmittymiin, ja tässä kokonaiskuvassa Suomi ja Pohjoismaat Euroopan osana luontevasti kuuluvat Natoon. Jokaisessa maassa tehdään kuitenkin jatkossakin omat päätökset siitä, miten terveydenhuolto järjestetään, kenelle se järjestetään, onko koulutus kaikille maksutonta ja niin edelleen. Suomi ja toivottavasti myös Ruotsi ovat jo nyt vahvoja kumppaneita, ja jäseniä kenties lähitulevaisuudessa, jotka ottamalla sen viimeisen askeleen jäsenyyteen vahvistaisivat myös Euroopan vakautta. Ne eivät uhkaa ketään ja haluavat ylläpitää rauhaa ja demokratiaa.

Kun etupiirejä yritetään määritellä maiden omasta tahdosta riippumatta, on koko Euroopan olemassaolon kannalta olennaista, että Eurooppa ottaa vastuun omasta tulevaisuudestaan. Eurooppa on rauhan ja demokratian projekti, ja on hienoa, että se on syntynyt ja olemme kyenneet yhteistyöhön ja yhteiseen päätöksentekoon, myös Venäjän hyökkäyksen myötä. Eurooppa on erityisesti taloudellisesti vahva, ja siksi nyt kannattaisi ottaa käyttöön esimerkiksi monien ekonomistien suosittelemat tuontitullit, energiansäästö ja vastuullinen yritystoiminta sekä lopettaa fossiilienergian tuonti Venäjältä — mutta pitää mielessä myös

aikataulu: nyt osa maista on luvannut huoltovarmuuteen panostamista ja omaa energiantuotantoa toteuttaa esimerkiksi vuoden lopussa, mutta jos esimerkiksi ottaisimme käyttöön ekonomistien suosittelemat tuontitullit, vähentäisimme jo nyt merkittävästi tuontienergiaa Venäjältä ja voisimme kenties vaikuttaa tehokkaammin Euroopan rauhan eteen ja sodan loppumiseen, ja ainakin sen rahoittamisen loppumiseen.

Suomen tulee huomioida myös kyberturvallisuuden vaatimukset. Meitä ei ole sillä tavoin uhannut kukaan myöskään kyberturvallisuuden osalta kuin miten nyt tämä uhka saattaa realisoitua, ja tässä tarvitaan myös paljon osaamista, joka täytyy ottaa käyttöön. Pitää pystyä reagoimaan nopeasti.

Suomi on rakentanut pitkään osana Pohjoismaita vapaata demokratiaa, lehdistönvapautta, sivistystä ja luottamusta hyvin onnistuneesti. Olemme puolustaneet oikeusvaltiota. Jokainen päätös on vain paras arvio siitä tilanteesta. Nyt kuulostaa siltä, että eduskunnalla on muodostunut jo vahvasti se suunta, mihin mennään, mutta on tärkeää, että on tilaa myös sille keskustelulle, jota täällä on peräänkuulutettu, ja eduskunta ryhtyy nyt tekemään toivottavasti yhteistuumin tätä tärkeää arviota ja päätöstä Suomen tulevasta suunnasta puolustuspoliittisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Multala, olkaa hyvä.

0.34 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Emme varustaudu sotaan siksi, jotta siihen joutuisimme. Varustaudumme sotaan, jotta emme siihen koskaan joutuisi. Näin totesi Ilkka Kanerva viime eduskuntakaudella UTP-selonteon käsittelyssä. Arvostetun ja liian aikaisin menettämämme kollegan, ministeri Ilkka Kanervan viisaus ja kyky hakea yhteisymmärrystä ja yhtenäisyyttä Suomelle tärkeitä ratkaisuja tehtäessä on sitä, mitä me juuri nyt eduskunnassa kipeästi tarvitsemme.

Valtioneuvoston selonteko turvallisuusympäristön muutoksesta on tiivis kuvaus Venäjän raakalaismaisen hyökkäyksen seurauksista Euroopan ja Suomen turvallisuusympäristölle. Selonteossa todetaan, kuinka Suomen puolustuskykyä vahvistetaan, lainsäädäntöä päivitetään ja kyberpuolustukseen liittyvät vastuut ja toimivaltuudet selvennetään. Kyberpuolustuksen rakentaminen on tärkeä ja kiireellinenkin toimenpide, sillä tulemme näkemään mitä todennäköisimmin paitsi häirintää ja mielipidevaikuttamista myös kyberhyökkäyksiä tulevien kuukausien aikana.

Selonteossa käydään läpi tiiviisti mutta perusteellisesti ne vaihtoehdot, joita Suomella tässä tilanteessa on. Käytännössä selonteko ei sisällä merkittävää uutta tietoa, mutta johtopäätökset ovat selonteon pohjalta selvästi luettavissa. Aiemmin Suomessa puhuttiin paljon mahdollisesta EU:n puolustusratkaisusta. EU-maista 21 on kuitenkin valinnut puolustusratkaisukseen Nato-jäsenyyden. Vaikka Euroopan unioni on Suomelle nyt ja myös tulevaisuudessa erittäin arvokas arvo-, talous- ja turvallisuusyhteisö, se ei korvaa jäsenyyttä puolustusliitossa. Tämä todetaan selonteossa suoraan. Samoin todetaan myös Suomen ja Ruotsin välisestä puolustusyhteistyöstä. Edes syvetessään se ei ole Nato-jäsenyyteen verrattavissa oleva eikä sitä korvaava järjestely.

Nato-jäsenyys parantaisi turvallisuuttamme ja vahvistaisi puolustustamme. Kuten selonteossa todetaan, Suomen mahdollisen Nato-jäsenyyden merkittävin vaikutus olisi se, että Suomi olisi osa Naton yhteistä puolustusta ja 5 artiklan mukaisten turvatakuiden piirissä. Jäsenyyden myötä Suomi pääsee Naton turvatakuiden piiriin, ja mahdollinen hyökkääjä joutuisi ottamaan huomioon, että Suomen tukena olisi koko liittokunnan sotilaalli-

nen voima ja viime kädessä ydinaseiden suoja. Merkittävin perustelu Suomen Nato-jäsenyydelle onkin se pidäke, jonka se Suomea vastaan toimiville toisi. Jos haluamme rauhaa, meidän on varustauduttava sotaan, ja kun sekään ei riitä, liittouduttava, jotta emme olisi enää koskaan yksin.

Arvoisa puhemies! Venäjä on määritellyt Suomen, koko EU:n kanssa, vihamieliseksi maaksi. Myös lännen asetoimitukset tulkitaan Venäjällä vihamielisenä toimintana. Olemme siis yhä selvemmin osa jo Venäjän kokoamaa viholliskuvaa. Moni Venäjää syvällisemmin tunteva on todennut, että Venäjän silmissä olemme jo pitkään olleet osa länttä ja Natomaa. Meillä on kaikki Naton haitat ilman mitään sen hyötyjä. Venäjän uhkailu vastatoimilla mahdollista Nato-jäsenyyttä hakiessamme on kuitenkin otettava tosissaan. Tulemme varmasti näkemään paitsi kyberhyökkäyksiä, mahdollisesti hybridivaikuttamista rajoillamme, ehkä myös muita ja vakavampia reaktioita. Näihin kaikkiin on varauduttava. Suomen turvallisuuden tärkeimpiä ratkaisuja ei tule tehdä vastatoimien pelossa, saati lyhyen aikavälin hyötyjen vuoksi. Mikään ei takaisi sitä, että pysymällä puolustusliiton ulkopuolella, säästyisimme kaikelta harmilta. Toimimatta jättäminenkin on ratkaisu ja päätös. Nato on puolustusliitto, jonka keskeinen tavoite on rakentaa rauhaa. Nato-jäsenyys on itsenäisen maan puolustusratkaisu.

Ymmärrettävästi nopeasti muuttunut tilanne on asettanut monet puolueet ja kansanedustajat uuden tilanteen eteen. Aikaa ja tilaa harkinnalle on annettava, mutta samalla on ymmärrettävä, ettei vallitsevassa tilanteessa voi odottaa liian pitkään. Historia osoittaa, miten tärkeää on osata tarttua eteen avautuviin tilanteisiin määrätietoisesti. Siksi eduskunnan on asetettava Suomen turvallisuuden kannalta tärkein asia, eli tämän selonteon käsittely, etusijalle. Jokaisella kansanedustajalla on oltava mahdollisuus muodostaa kantansa riittävien tietojen pohjalta.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää valtiojohtoamme ja hallitusta siitä, että olette toimineet määrätietoisesti Suomen turvallisuuspoliittisten ratkaisujen mahdollistamiseksi nopeallakin aikataululla. Ei ole jäänyt epäselväksi, kenen joukoissa Suomi seisoo. Olemme osa länttä ja autamme Ukrainaa kaikin mahdollisin keinoin. Nyt Suomen oman turvallisuuden kannalta tärkein ratkaisu on eduskunnan harkittavana.

Arvoisa puhemies! Option käyttämisen aika on nyt. Ei enää koskaan jäädä yksin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

0.40 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Tällaisessa nopeasti muuttuvassa turvallisuustilanteessa on hyvä pitää mielessä se vanha sanonta, että kiirehtivän jalka astuu harhaan. En tarkoita sitä, että me oltaisiin nyt astumassa harhaan, vaan sitä, että me voimme unohtaa sen viisauden, että kaikki tärkeät päätökset täytyy tehdä maltti mielessä säilyttäen. Joskus ne mieleen tulevat ratkaisut, nopeat päätökset, eivät aina välttämättä ole kuitenkaan se paras lopputulos — ainakin arkielämä tämän on minulle itselleni osoittanut.

Ymmärrän täysin sen, että tässä tilanteessa, mikä Euroopassa on Venäjän aggressioiden johdosta, jokainen maa arvioi turvallisuustilanteensa uudelleen. Näin me teemme Suomessa, ja tätä keskustelua täällä tänään juuri tästä syystä käymme.

Uskon kyllä, että Nato-jäsenyys toisi pelotteen itään päin siitä, ettei tänne niin vaan marssittaisi, mutta entä sen hakeminen tässä tilanteessa, mitä se luo? Tämä kysymys pyörii minun mielessäni toistuvasti. Me emme voi tietää tämän jäsenyyshakemuksen aikaisia riskejä. Me olemme kuulleet paljon uhittelua Venäjän suunnalta, myös sellaisia retorisia sa-

noja, että Venäjän retoriikkaan ja valikoimaan kuuluu ydinase ja kemiallisen aseen käyttömahdollisuus. Nämä ovat äärimmäisen huolestuttavia ja vakavia puheita, mitä tämän kahdeksan viikon aikana on jo ehditty lausumaan.

Totta kai turvallinen ympäristö pitää saada Suomenkin lähialueille syntymään, ja se kirittää meitä arvioimaan nämä turvallisuusratkaisut uudelleen. Jos Nato-jäsenyys olisi taikasana tässä tilanteessa, niin se varmasti olisi otettu käyttöön jo aikaisemmin. Nyt meillä on vähän vain semmoinen pakkotilanne, että jotain turvaa pitää löytää. Tämä ainakin on tullut puheenvuoroissa hyvin selväksi näitä kuunnellessamme.

Arvoisa puhemies! En voi välttyä siltä ajatukselta, että mikäli nämä Venäjän aggressiot lisääntyvät sanoista tekoihin, niin mitä me silloin teemme esimerkiksi kesken jäsenhakemuksen. Tähän en ole saanut vastausta vielä miltään taholta, ja sitä arviota ei ole ääneen uskallettu lausua. Nimittäin tämä Ukrainan esimerkki osoittaa kuitenkin sen, että kun sitä Venäjältä tullutta uhoa ruvettiin toteuttamaan, niin silloin oli myöhäistä enää tehdä muita muutoksia omissa päätöksissä. Tosiasia kuitenkin on se, että Ukraina on ollut oikeassa siinä, että heillä on täysin suvereeni oikeus tehdä omat turvallisuuspoliittiset ratkaisunsa, ja siinä länsi Ukrainaa tukee. Nyt ja vähän myöhemminkin arvioituna varmasti näemme, että nämä ratkaisut ja päätökset, mitä on tehty, tulevat hyvin kalliiksi. Ja tämä on hyvin vaikea kysymys myös kaikille muillekin maille: jos ase on ohimolla, niin mitä silloin pitäisi tehdä? Siihen ei ehkä yhtä ainoaa oikeaa ratkaisua löydy tämän eduskuntakäsittelyn aikana, mutta ehkä historia siitä kertoo sitten, mikä sen oikean ratkaisun olisi pitänyt olla.

Arvoisa puhemies! Puheaika alkaa loppumaan, ja tässä näitä pohdintoja yritin muotoilla sanoiksi, mutta haluan lopuksi mainita sen, että perussuomalaisten eduskuntaryhmä lähes kokonaisuudessaan kannattaa Nato-jäsenyyden edistämistä, nopeaa sellaista. Vaikka suhtaudunkin asiaan tällä hetkellä hiukan maltillisemmin, prioriteettini on vain ja ainoastaan Suomen kansan turvallisuuden ja itsenäisyyden takaaminen, myös sodan välttäminen. Siitä näkökulmasta parhaana pitämääni päätöstä [Puhemies koputtaa] tulen aikanaan kannattamaan, kun näistä asioista tässä salissa päätetään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

0.45 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Eduskunta käy historiallista keskustelua Suomen turvallisuuspolitiikan linjasta ja Nato-jäsenyydestä Venäjän Ukrainaan kohdistaman raa'an ja silmittömän hyökkäyksen lukuisine sotarikoksineen järisytettyä koko läntistä maailmaa. Muiden sivistyskansojen tavoin me suomalaiset tunnemme hyvin suurta sympatiaa Ukrainan kansaa kohtaan ja toivomme tietenkin käynnissä olevan sodan päättyvän hyvin pian. On myös aivan oikein, että Suomi on tarjonnut Ukrainalle aseapua.

Arvoisa puhemies! Rinnastamme väistämättä päivämäärän 24. helmikuuta 2022 historiamme yhteen merkittävimmistä kuuluvaan kohtalonhetkeen 30. marraskuuta 1939, jolloin meidät pakotettiin länsimaisen kulttuurin etuvartiona yksin 105 kunnian päivää kestäneeseen taisteluun ylivoimaiselta tuntuvaa vihollista vastaan. Kukaan meistä ei halua Suomen ajautuvan enää koskaan vastaavaan tilanteeseen. Kuten usein ennenkin vaikeina aikoina, Suomi näyttää onneksi jälleen kerran löytävän varsin laajan sisäisen yhtenäisyyden ja pystyvän tekemään tarvittavat ratkaisut. Niiden aika on nyt edessä, ja täytyy sanoa, että samalla suomettumisen aika on vihdoin ja viimein takana.

Arvoisa puhemies! Eduskunta ja hallitus ovat tänä keväänä hyvin suuren päätöksen edessä Suomen turvallisuuden vahvistamiseksi. Kuten täällä on tänään lukuisia kertoja to-

dettu, Nato tarjoaa jäsenmailleen erittäin vahvan hyökkäyksiltä ennaltaehkäisevän suojan, vaikka jäsenyysprosessin aikana meidän onkin varauduttava Venäjän taholta tulevaan ankaraan häirintään.

Ruotsin mahdollista Nato-päätöstä emme voi tietenkään jäädä odottelemaan, mutta olisi selkeintä, jos maamme liittyisivät Natoon lähitulevaisuudessa yhdessä. Tämä vakauttaisi merkittävästi Itämeren turvallisuustilannetta tuleviksi vuosikymmeniksi.

Arvoisa puhemies! Viimeistään tänä vuonna on käynyt täysin selväksi, että Venäjän johto ja sen armeija eivät kunnioita kansainvälisiä sopimuksia. Omasta mielestäni turvallisuutemme kannalta välttämättömän Nato-hakemuksen ohella Suomen on syytä vahvistaa kaikin tavoin puolustuksemme perinteisiäkin kulmakiviä, kuten yleisen asevelvollisuuden kehittämistä entisestään. Ja kuten edustaja Huru edellä, katson erityisen tärkeäksi käynnistää irtautuminen jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta maanpuolustuksemme toimintakyvyn vahvistamiseksi. Jalkaväkimiinat ovat historiallisesti muodostaneet kustannustehokkaan puolustusaseen, jota Puolustusvoimat osaa varmuudella vielä nykyäänkin käyttää harkitusti ja hallitusti. Perussuomalaiset ovat johdonmukaisesti vaatineet Ottawan sopimuksesta irtautumista jo useiden vaalikausien ajan, ja toivon hallituspuolueidenkin harkitsevan jalkaväkimiinojen puolustuskäyttöön palauttamista hyvin vakavasti.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi kiittää eduskunnan jo eilen alkaneesta hyvin asiapitoisesta keskustelusta kaikkia näkemyksensä esittäneitä, olivatpa he Nato-jäsenyyden kannalla tai sitä vastaan tai vielä empivät omaa äänestyskäyttäytymistään tulevassa päätöksenteossa. Tämän hyvin asiapitoisen keskustelun perusteella uskon vahvasti meidän päättäjien pystyvän tekemään järkevän ja pitkäjänteisen turvallisuusratkaisun, ja olen lähes varma siitä, että Suomi päätyy lähitulevaisuudessa hakemaan Nato-jäsenyyttä.

On tietenkin muistettava, ettei Natoon liittyminen ole yksin Suomen päätös vaan vaatii kaikkien nykyisten jäsenmaiden hyväksynnän. Kiitänkin lopuksi valtiojohtoa aktiivisesta taustatyöstä Suomen Nato-jäsenyyden edistämiseksi ja mahdollisten jäsenyyttä edeltävien turvatakuiden hankkimiseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

0.51 **Merja Kyllönen vas:** Arvoisa herra puhemies! Voi kysyä, missä määrin Ukrainan sodassa on kyse yhden miehen hulluudesta, jota hänen lähipiirinsä toimeenpanee, vai onko kyse häikäilemättömästä suunnitelmallisuudesta, jonka puitteissa on otettu alusta alkaen tietoisesti käyttöön keinot, jotka aiheuttavat kauhua ja äärimmäistä sekasortoa siviiliväestön keskuuteen ja maailmalle. Sen tietänevät ainoastaan sodan kaikkein korkein johto eli herrat Kremlissä.

Kaikki tapahtunut on tuonut ymmärrettävästi mieliimme historian kauhut, joista menneet sukupolvet ovat meille kertoneet ja jotka pienenevä osa vielä elossa olevista iäkkäämmistä kansalaisistamme on elänyt omassa elämässään. Pelko on ymmärrettävä, pelko on luonnollinen. Kun arkemme perusturvallisuutta järkytetään, pelko valtaa mielet. Historiasta voisi puhua paljonkin, mutta tässä hetkessä ei ole valmiutta katsoa historiaa kuin yhdeltä kulmalta, ja ymmärrän senkin.

Aika tulee nostamaan keskusteluun vielä monta muutakin kulmaa, mutta tiedän, että tällä hetkellä siihen keskusteluun ei ole valmiutta, eikä sitä osata asettaa oikeaan kontekstiin, vaan se irrotetaan ajasta ja paikasta. Suorastaan haetaan pikavoittoja, ja siinä kiihkossa kyllä leimataan ja rajataan ihmisiä sen perusteella, että he ylipäätään uskaltavat nostaa histo-

rian esille ja esittävät epämiellyttäviä kysymyksiä, vaikka historiasta kumpuavien pelkojen taustalla olisi paljon asioita, joita pitäisikin uskaltaa käsitellä, jotta ymmärtäisimme paremmin laajemmassakin kuvassa maailmamme ulko- ja turvallisuuspoliittista kokonaisuutta.

Oma historiani on ollut elää itärajalla kotimaatani, Raatteentien veteraanin lapsenlapsena, itsenäisyysjulistuksen esi-isien historian tuntevana suomussalmelaisena. Rajaseudun ihmisille Venäjä on aina ollut ainakin piilevä uhka, johon naapurimaana on eri aikoina pitänyt järjestää suhteemme parhaan taitomme mukaan. Siltä osin vuosi 2014 tai 24.2.22 tapahtumat eivät merkinneet muutosta, vaan ne toivat enemmänkin vanhat tapahtumat ja kärsimykset pintaan: tiedon, että Venäjä pystyy häikäilemättömään väkivaltaan, jos kokee turvallisuuttaan uhattavan millään tavalla, eikä heille ole mitään väliä sillä, onko uhka todellinen vai ei. Tarvittaessa uhka on myös järjestettävissä, ja jos näin käy kotimaassamme, rajaseutumme kansalaiset, rakennemuutoksen myötä vähentyneet määrältään, ottavat sen ensimmäisenä vastaan. Epäilen, josko kukaan meistä pystyy sanomaan mitään siitä, miten asiat koetaan Venäjän johdossa tai mitkä ovat heidän varsinaiset aikeensa.

Historiastakaan ei nyt sen enempää, mutta sananen vaikutteista:

En usko, että Venäjää aidosti motivoi toimimaan näin häikäilemättömästi into viedä ulkomaille omaa yhteiskuntamalliaan, kuten Neuvostoliitto aikanaan teki. Mikä se yhteiskuntamalli olisi tänä päivänä? Ääriesimerkki kavereiden välisestä kapitalismista vai Kirillin malli venäläisen maailman ideologian mukaisesta ortodoksisesta kirkosta, joka toteuttaa ja vahvistaa maallisen vallan oikkuja haaliakseen mitä ilmeisimmin itselleen maallista mammonaa ja valtaa ja käyttää siinä hyväkseen epäortodoksisia keinoja ottamalla itselleen erityisen vallan?

Toki taustalla näyttää elävän myös selkeä pelko demokratiasta ja median vapaudesta. Siitä on ikävät, myös lännen läpi sormien katsomat merkit jo vuosikymmenten ajalta.

Enemmän vaikuttaa nyt kuitenkin siltä, että suurvaltapolitiikan kasvot kääntyvät voimapolitiikan suuntaan. Mikään jäsenyys missään sotilasliitossa tai puolustuskumppanuus sinällään ei muodosta yksinään uhkaa, mutta Naton uhan muodostanee Venäjän näkökulmasta Yhdysvallat sekä muiden länsimaiden toimiminen heidän kokemansa vastustajan liittolaisena.

Epäluuloon ei tarvita kuin tieto siitä, ettei kukaan varmuudella tiedä, mihin Yhdysvallat sijoittaa aseistustaan, joten silloin kaikki liittolaiset koetaan riskinä. Eivätkä epäluulon korjaamiseksi riitä todistelut siitä, ettei esimerkiksi meidän maaperällemme haluta ydinaseita tai Naton pysyviä joukkoja — tai mistä minä tiedän vaikka halutaankin, mistään reunaehdoista kun ei ole ollut ajatustakaan edes keskustella. Yksi selonteon avainlauseita on: ”Yhteisellä puolustuksella Nato pyrkii nostamaan hyökkäyksen kynnyksen mahdollisimman korkeaksi. Naton ennaltaehkäisevä vaikutus perustuu viime kädessä Yhdysvaltojen sotilaalliseen kykyyn ja ydinasepelotteeseen.” Eli viime kädessä koko Naton pelotevoima perustuu Yhdysvaltojen ydinaseisiin. Se kertoo myös oman tilannekuvani jäsenvaltioiden puolustuskyvystä.

Tarjoaako Nato vakavasti otettavaa pelotetta potentiaalista hyökkäystä vastaan joukkojen lähettämisen näkökulmasta? Se itsessään vaikuttaa suomalaisessa keskustelussa olevan turvatakuiden perusta, mihin suuri osa suomalaisista perustaa myös oman myönteisen kantansa. Saksan esimerkki osoittaa, kuinka liittouma purki perinteistä sotavoimaansa 90-luvun alusta lähtien, joten onkin tärkeää kysyä, löytyykö toimijoita kokonaisuutena uskottavaan paikan päällä tapahtuvaan puolustukseen. Uusinta aseteknologiaa varmasti löy-

tyy [Puhemies koputtaa] ja koulutusta sen käyttöön, mutta jos niin sanottua henkilöylivoimaa haetaan, voiko sellaisesta enää tänä päivänä edes puhua?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Multala, olkaa hyvä.

0.56 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Jäin tänne siksi, koska halusin kuulla vielä edustaja Kyllösen puheenvuoron jatkon, ja se ilmeisesti vieläkin jatkuu.

Pidän todella tärkeänä sitä, että tässä yhteydessä, kun nyt käsittelemme eduskunnassa tätä selontekoa — jossa käsitellään toki paljon muitakin asioita kuin vain tätä mahdollista puolustusliittoratkaisua, mutta toki siihen varmasti se suurin keskustelu tiivistetään — kaikki mahdolliset näkökulmat tulevat kuulluiksi ja voidaan kysyä kaikki mahdolliset kysymykset.

Ne pelot, joita edustaja Kyllönen puheessaan kuvasi, ovat varmasti perusteltuja. Niitä varmasti on suomalaisten keskuudessa laajasti. Ja valitettavasti on tosiaan niin, että moni aikanaan hyvässä uskossa ja parhaan vallitsevan tiedon vallassa Suomen parhaaksi toiminut on nyt perusteettakin leimattu monella eri ikävällä sanalla, joita ei olisi tarpeen käyttää. Politiikkaa tehdään aina ajassa, ja pitkään aika oli sellainen, että Suomessa uskottiin myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan voivan perustua hyvien naapuruussuhteiden varaan.

Kuitenkin on ollut myös toisenlaisia kokemuksia. On ollut aikoja, jolloin on ajateltu, että ei saisi puhua kuulumisesta länteen tai edes Euroopan unioniin. Katsoessani sarjaa ”Kylmän sodan Suomi” tuntui kuin olisi katsonut jotakin toista yhteiskuntaa kuin missä tänä päivänä elämme. En ainakaan itse ajattele niin, että emme olisi olleet itsenäinen maa tähän asti, enkä varsinkaan niin, ettemme olisi osa länttä. Kun Suomi päätti hakea ja liittyä Euroopan unionin jäseneksi, se oli viimeistään merkki siitä, mihin joukkoon me kuulumme: me kuulumme Eurooppaan, me kuulumme länteen.

Arvoisa puhemies! Toivon kuitenkin, että kun kriittisiä ajatuksia ja kysymyksiä esitetään — niihin toivottavasti myös saadaan vastauksia — niin muistetaan myös se, että moni, joka tässä salissa on jo tehnyt päätöksensä, ei varmasti ole sitä myöskään perustanut hetken tunteeseen tai mielijohteeseen, vaan siihen tietoon, mitä meillä jo tähän asti on ollut käytettävissämme. Se tietomäärä toivottavasti lisääntyy ja on kaikkien edustajien käytettävissä nyt tulevien viikkojen aikana, jotta mahdollisimman moni ja kaikki kansanedustajat voivat perustaa oman päätöksensä tulevista turvallisuus- ja puolustusratkaisustamme siihen tietoon ja parhaaseen mahdolliseen tietoon ja voimme edetä siinä suunnassa mahdollisimman yhtenäisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

0.59 **Merja Kyllönen vas:** Arvoisa puhemies! Yksi keskeinen analysoitava asia on toki esimerkiksi tilanne, jossa Trump tai hänen hengenheimolaisensa on Yhdysvaltain presidentti. Meille kuvataan varsin usein, ettei Nato ole yhtä kuin Yhdysvallat eikä Yhdysvallat ole yhtä kuin Yhdysvaltojen presidentti. Mutta väistämättä presidentillä on valtaa vaikuttaa asioihin laajasti, ja jos kirjattunakin tunnustetaan koko Naton suurimman voimapelotteen liittyvän Yhdysvaltojen ydinaseisiin, niin joku merkitys sillä on Natossakin, kuka kulloinkin maan ohjaimissa on. Kannattaa myös muistaa, että yleisellä mielipiteellä on Yhdysvalloissa vielä suurempi merkitys presidentin päätöksenteossa kuin meillä Suomessa.

Jos valitettava laajamittainen sota Euroopassa syttyisi, niin kyllähän se olisi pitkälti meidän oma asiamme, kuten he ovat sanoneet aiemmilta tantereilta poistuessaan, ellei valtuutusta sitten tulisi kansalta gallupien perusteella.

Ainut riski, mikä selonteossa varsinaisesti nostetaan esille Nato-jäsenyyden hakemisen osalta, on, että mikäli Suomi hakisi Nato-jäsenyyttä, tulisi varautua laaja-alaiseen ja vaikeasti ennakoitavaan vaikuttamiseen ja riskeihin, kuten esimerkiksi jännitteiden kasvuun Suomen ja Venäjän välisellä rajalla. Rajaseudun ihmisille tämä on merkityksellinen ja kysymyksiä herättävä riski. Mitä se tarkoittaisi tulevaisuutemme näkökulmasta? Miten elämä rakentuu jännitteisessä ympäristössä? Miten meidän alueidemme houkuttelevuus asuinpaikkana ja elinpiirinä muuttuisi? Nato-jäsenyydellä on vaikutuksensa. Toki vaikutuksensa on myös ilman jäsenyyttä. Miten punnitsemme kokonaisvaikutuksia ja niiden merkitystä? Miten se muuttaisi rajavalvonnan luonnetta, määrää, tarvetta, varustautumista rajaseuduilla?

Meille kerrotaan, ettei tarvitse ottaa Naton tukikohtia tai ydinaseita alueelleen. Mitä sitten, jos rajanaapurimme toimiikin niin, että sille onkin huutava tarve? Jos Naton jatkuvaa läsnäoloa tarvitaankin pitämään vakautta yllä 1 340 kilometriä pitkällä rajalinjallamme, onko Natolla siihen valmiutta ja halua? Miten se vaikuttaisi kokonaisturvallisuuteen, millainen tasapainoilumme olisi kahden suurvallan välissä? Paine on meidän osaltamme vielä huomattavan paljon suurempi kuin Ruotsin ja Norjan kohdalla.

Voi olla, että näitä huoliviestejä ei tule muille kansanedustajille, mutta ainakin minulle ihmiset viestivät kysymyksiä, jotka ovat paikallaan ja tarpeellisia myös vastattavaksi.

Yksin jäisellä pihalla idän karuilla kartanoilla. Ei koskaan enää yksin — siitäkin tuli keskustelumme mantra. Ulko- ja turvallisuuspolitiikankin painotuksen ilmansuunnasta keskusteltaessa on hyvä muistaa, että Suomella on yhdeksän kahdenvälistä ja kaksi kolmenvälistä puolustuspoliittista järjestelyä eri valtioiden kanssa. Meillä on Nato-isäntämaasopimus, Northern Group, Nordefco, JEF, PRY, puolustusrahasto, E12 ja kehysvaltioryhmä. Meillä käydään lävitse noin 80 kansainvälistä sotaharjoitusta vuodessa. Meillä on sopimus Pohjoismaiden, mukaan lukien Nato-jäsenmaat, hävittäjien oikeudesta laskeutua lentokentille ja varalaskupaikoille täydessä aseistuksessa. Meillä on myös MSI-sopimus Suomen ja Naton välillä eli tiedustelutiedon vaihto. Jos Suomi ei ole ollut vuosikymmeniä osa lännen joukkuetta myös puolustuspolitiikassa, niin mitä sitten? Vai onko itsetuntomme edelleen niin jäissä, että vielä näidenkin sopimusten jälkeen koemme olevamme yksin?

Maamme on paitsi EU:n itäisin jäsenmaa, sillä on myös pitkä raja Venäjän kanssa, pisin koko Euroopan unionissa, ja jos liitymme Natoon, niin myös pisin Nato-raja Venäjän kanssa. Meillä on rajan lisäksi myös pitkä kulttuurinen, poliittinen ja taloudellinen historia Venäjän kanssa. Samoin historia lännen ja idän sotilaallisten yhteenottojen pelikenttänä. Maamme kokoon suhteutettuna Suomessa on varsin suuri määrä ulkomaisten tiedustelupalveluiden henkilöstöä jo nyt, ja tiedustelutoiminta on sekä pitkäkestoista että jatkuvaa.

Ulkopoliittisessa selonteossa varoiteltiin Venäjän vaikuttamisyrityksistä jäsenyysharkinnan aikana luomalla kuvaa, että ikään kuin se tasaantuisi tai loppuisi siihen, että meistä tulee Naton jäseniä. Uskon itse, että käy päinvastoin. Nato-jäsenenä vihamielinen tiedustelutoiminta ja vaikuttamisyritykset päinvastoin lisääntyvät ja ne on hyväksyttävä osaksi arkeamme, ja vaikuttamiseen pitäisi osata myös varautua kansalaistenkin näkökulmasta.

Mielestäni on myös syytä pohtia, mitä Suomen liittyminen vaikuttaisi myös meidän tavoitteisiimme arktisella alueella. Arktinen on ollut yksi alue, jonka kaikki arktiset toimijat, myös Venäjä, ovat halunneet tietoisesti pitää neutraalina ja irti poliittisista jännitteistä.

Tämä siksi, jotta niin kutsuttu lännen ja idän välinen dialogi on saamassa paikan, jossa sitä voi käydä kaukana Washingtonin, Brysselin ja Moskovan välisistä jännitteistä ja sellaisessa kontekstissa, jossa ovat mukana myös maailman suurvaltiutta tavoittelevat valtiot, kuten esimerkiksi Kiina. Mitä Nato-jäsenyys tekee painoarvollemme siellä? Kuunnellaanko meitä sielläkään enää Suomena vai olemmeko me vain yksi [Puhemies koputtaa] ja kaiken lisäksi itärajaamme lukuun ottamatta mitättömän pieni Nato-jäsen ja merkittävintä lännen ääntä käyttävät siellä ne maat, joilla todella on pääsy Jäämerelle ja isot intressit siellä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

1.04 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Tänään tässä pitkässä keskustelussa, mitä ollaan käyty jo eilisestä asti, arvioidaan sitä, onko tämän selonteon käsittelyssä se paras ratkaisu Suomen turvallisuuspoliittisen näkökulman kannalta liittyä Natoon vai olla liittymättä. Ja monia hyviä puheenvuoroja ollaan saatu kuulla tämän osalta.

Me ollaan kaikki kansanedustajat saatu varmasti paljon postia näiden viikkojen aikana, ja sieltä nousee ainakin itselläni kaksi selkeää tavallaan niin kuin näkökulmaa esille. Ne henkilöt, jotka puhuvat Nato-jäsenyyden puolesta, nostavat perusteluksi sen asian, että sillä me voimme välttää sodan. Me luomme jäsenyyden kautta riittävän suuren pelotteen itäänpäin ja saamme itsellemme turvatakuut siitä, että tänne ei parane hyökätä. Toisaalta sitten arvioidaan sitä, että me voimme sodan syttyessä välttää sillä suuria tappioita. Näitä samoja perusteita käyttävät myös ne henkilöt, jotka eivät haluaisi liittyä Natoon. He väittävät, että nimenomaan tämä Nato-jäsenyys voi aiheuttaa sen, että me voimme joutua sotaan. Vaikka emme halua sitä, vaikka viestimme sitä, että tämä on vain turvallisuuspoliittinen ratkaisu eikä ketään vastaan, niin Venäjällä se arvioidaan ehkä toisella tavalla. Ja sitten he myös arvioivat sitä, että jos me olemme Naton jäsen, pääsemme sinne saakka, niin me voimme myös sitä kautta joutua mukaan semmoisiin selkkauksiin, jotka eivät ainakaan lähde Suomen aloitteesta liikkeelle. Joten tässä on kaksi yhtä totta ja yhtä väärää arviota, koska me emme tiedä, mikä tämä lopputulema on. Historia tulee osoittamaan sen, teemmekö me oikean ratkaisun ja teemmekö sen oikea-aikaisesti. Me emme tiedä, miten Venäjä reagoi, sitä ei kukaan täällä voi varmuudella sanoa. Se ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että me olemme itsenäinen, suvereeni kansa. Me teemme omat turvallisuuspoliittiset ratkaisumme tässä salissa sen enemmistön ja sen tahdon mukaan, mikä meillä on, ja sen kanssa me myös elämme. Ja luotan ja uskon siihen, että riippumatta siitä, millainen lopputulema on meidän päätöksemme kanssa historiassa, niin me olemme kuitenkin kaikki tehneet parhaamme, ja uskon, että enempään me emme pysty.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

1.07 **Merja Kyllönen vas:** Arvoisa puhemies! Kiitän, edustajakollegat Multala ja Niikko, että olette mahdollistaneet, että olen voinut pitää tätä propuskaani täällä vähän pidempään kuin mitä rajoitettu puheoikeus mahdollistaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean, että ei ole rajoitettu puheoikeutta vaan jos ei kukaan pyydä puheenvuoroa, voitte pitää niin pitkän puheenvuoron kuin haluatte.

Meidän viimeisintä puheenjohtajuuskauttamme Arktisessa neuvostossa arvioitiin kiittävästi. Sitä, olemmeko siitä saaneet sitten lisää resonanssia ääneemme edistää yhteisiä eurooppalaisia arvoja, joista tärkeimpänä pidän edelleen ja erityisesti nyt rauhanturvaamista, testataan parasta aikaa. Kestävä ja jatkuva rauhantyö ei kyllä vuosikymmeniin ole ollut kovin suuressa huudossa, ja sen jäljet näkyvät maailmassamme juuri nyt. On liikaa luotettu siihen, että rauhantyöksi riittävät erilaiset riippuvuussuhteet taloudellisen hyödyn hakemisessa, eikä ainakaan selonteosta synny sellaista mielikuvaa, että Suomella olisi enää tulevaisuudessa tavoitettakaan laajemmassa mitassa toimia kansainvälisen diplomatian rakentajana tai pyrkiä liennyttämään jännitteitä. Nyt eletään puhtaasti tässä hetkessä, mutta toivottavasti ei kuitenkaan pelon ohjaamina yksinäisyyden jäytäessä epävarmoja kinttujamme.

Jännitteiseen maailmanaikaan meillä on myös sisäisen turvallisuuden osalta omat kotimaiset haasteemme: Tuhannen henkilön vaje palo- ja pelastustoimen osalla. Yhteiskuntarauha ei ole rikkumaton, ja meillä on isoja palkkahaasteita sote-henkilöstön, koulupuolen ja laajemman kokonaisuuden näkökulmasta. Koronan jälkeen kansakuntamme resilienssi, kriisiensietokyky, ei taida olla lainkaan sillä tasolla, missä sen uskotaan olevan. Lasten ja nuorten voimavarat ovat vähissä. Mielenterveys haastaa isossa mitassa. Tekemistä riittää.

Toki voin olla yksin näidenkin huolieni kanssa, miten kaikki ulkopuolelta tuleva vaikuttaminen, jota meihin kaikissa tilanteissa väistämättä kohdistuu, kyetään ottamaan vastaan. Kuinka vahva yhteiskuntamme lopulta on kaikkien niiden kriisien jälkeen? Riittääkö meillä resursseja paljastaa ja torjua pitkäaikainen vaikuttaminen? Miten pärjää meidän inframme? Military mobilityn osalta yksinäinen vasemmistolainen toimija sai puhua pitkään ennen kuin sotilaallinen liikkuvuus nousi meidän prioriteettilistallamme, EU-rahaa kun oli sieltäkin saatavissa reiluin määrin. Leikkaukset kohdistuvat meillä kotimaassa nytkin yhteiskunnan liikkuvuuden kannalta kriittiseen infraan, joka vaikuttaa omalta osaltaan myös puolustuskykyyn. Leikataanko siis rahoitusta siltä osa-alueelta, joka mahdollistaa myös sotilaallisen liikkuvuutemme, sillat, tiestöt ja laajat perusrakenteet? Onko puolustus meille edelleen pelkkää aseistusta ja henkilöstöä? Unohtuuko vauhdissa laajempi kuva yhteiskunnan tukevista rakenteista, joiden pitäisi myös pysyä kehityksessä mukana?

Nato toimii sen jäsenmaiden rahoituksen pohjalta. Yhteensä sotilasliiton vuosittainen budjetti, jolla rahoitetaan sen hallintoa ja toimintaa, on noin kaksi ja puoli miljardia euroa. Natolla ei ole omia joukkoja, vaan sen toimintavahvuus koostuu jäsenmaiden sotilaallisista kyvykkyyksistä. Erilaisten harjoituksista ja operatiivisesta toiminnasta aiheutuneiden kustannusten kuluja ei siis kierrätetä Naton päämajan kautta, vaan jäsenmaat vastaavat näistä kuluista itsenäisesti. Naton vuosittaista jäsenmaksua suurempi merkitys Suomen tulevaisuuden puolustusmenoille olisikin sotilasliiton vaatimus puolustusmenojen tasosta pidemmällä aikavälillä. Naton tavoitteena on, että jokainen maa käyttäisi vähintään kaksi prosenttia bruttokansantuotteestaan puolustusmenoihin. Tällä hetkellä Suomi on hyvin lähellä tuota rajaa. Talousarvioesityksen arvio vuoden 22 puolustusmenoista vastaa noin 1,96:ta prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta. Tämän lisäksi puolustusmenoja lisätään. Tänä vuonna tähän mennessä on myönnetty lisää rahaa reilut kaksi miljardia euroa.

Puolustusmenojen poikkeuksellisen korkeaan tasoon vaikuttavat tällä hetkellä erityisesti loppuvuodesta 21 tehty päätös ostaa 64 kappaletta Lockheed Martinin valmistamia F-35-hävittäjiä. Riittääkö se pelimerkiksi edellyttää Yhdysvaltojen mukaantuloa pitkän itärajamme suojaukseen, vai tarvittaisiinko toinen kymmenen miljardin investointi kumppanimaalta? Aika tekee sen tiettäväksi. Puolustusministeriön mukaan vuoden 22 talousarvios-

sa hävittäjähankinnan suorien ja välillisten kustannusten osuus oli noin 37 prosenttia koko puolustusbudjetista. Ilman sitä puolustusbudjetti olisi siis ollut vain noin 3,2 miljardia euroa, millä tasolla se oli vuonna 2019. Tämän lisäksi käynnissä on myös toinen mittava kalustohankinta, Merivoimien Laivue 2020. Molemmat hankinnat vaikuttavat vuosittain vähenevissä määrin puolustusbudjettiin vuoteen 2031 mennessä. Mikäli Suomi liittyisi Natoon, olisi sillä painetta olla päästämättä puolustusbudjettia tämänhetkistä pienemmäksi. Tämä ei suoraan tarkoita sitä, että Suomen olisi pakko ajoittaa 2030-luvun alkuun aivan vastaavankokoisia hankintoja tai muita menonlisäyksiä, mutta suuri kysymys onkin, millaisia muutoksia puolustusmäärärahoissa tapahtuu 2030-luvulla, kun hävittäjähankintojen vaikutukset lakkaavat näkymästä budjetissa.

Suomen puolustuskyky perustuu myös laajaan reserviin ja varusmiespalvelukseen, mikä on monin tavoin halvempaa kuin vastaavan suorituskyvyn palkka-armeijan ylläpitäminen. Toki on tärkeää käydä vuoropuhelua myös siitä, millä tavalla Suomi hoitaisi oman osansa esimerkiksi Maavoimien kyvykkyydestä osallistua mahdollisiin Nato-operaatioihin, ja jos Suomessa ajatellaan, ettei miehiä ja naisia tarvitsisi lähettää mihinkään toisten Nato-maiden tueksi, niin tuskin vastaavasti lojaaliutta olisi odotettavissa turvatakuiden hengessä myöskään muilta Nato-mailta. Puolustusvoimissa on kantahenkilökuntaa, mutta en toki tiedä, kuinka laaja valmius siellä on lähteä sotimaan muihin maihin Naton riveissä ja kenellä tällainen halu on. He ovat tuskin sitä valmiita tekemään ilman tuntuvaa taloudellista korvausta. Toki voi olla, ettei tästäkään ole valmiutta puhua, koska Natonhan on julkisuudessa osoitettu olevan vain pieniä hallinnollisia lisäkuluja veronmaksajien kukkarosta.

Tässäkin kohdassa on hyvä esittää se kysymys, että jos meidän maavoimissamme ei tarvitse olla muiden maiden tueksi lähtövalmiita, ammattimaisesti toimimaan kykeneviä joukkoja, niin miten me voisimme odottaa turvatakuiden hengessä, että meidän tueksemme tulee ammattimaisia joukkoja muualta Nato-jäsenmaista. Turvatakuut toimivat useaan suuntaan tai eivät toimi ollenkaan.

Kun tässä taannoin nostin esille asioita, esimerkiksi miksi Baltian maat niin kovin toivovat Suomen päätyvän Naton jäseneksi, niin tulin täysin tyrmätyksi viestipalautteissa. Edellisellä viikolla kuitenkin Financial Times -lehdessä Liettuan presidentti Gitanas Nausėda kehotti Suomea ja Ruotsia liittymään Natoon. Nausėdan mukaan Suomen ja Ruotsin liittyminen Natoon lisäisi Itämeren alueen ja Baltian maiden turvallisuutta sekä vahvistaisi Natoa kokonaisuudessaan. Sinällään on ymmärrettävää, että Liettuan presidentti katsoo asioita omasta kulmastaan, mutta on kuvaavaa, ettei haastattelussa arvioitu lainkaan sitä, kuinka Suomen ja Ruotsin turvallisuustilanne laajemmassa kuvassa ja pidemmällä aikavälillä muuttuisi tai olisiko Suomella ja Ruotsilla aikaa ja resursseja pitää huolta Baltiasta, kun omissakin rajoissa riittänee jännitteiden kasvaessa huoltamista ja työsarkaa.

On hyvä pohtia myös sitä riskiskenaariota, että sen sijaan, että liittymällä sotilasliiton jäseneksi turvaisimme itsemme, voimmeko myös itse luoda syyn hyökätä maahamme ilman, että meitä turvaisivat mitkään sitovat takeet tai oikeasti olemassa oleva laajempi liikuteltavaan henkilöylivoimaan perustuva sotilaallinen kyky. Artikla 5 ei sinällään juridisesti sisällä sitovia takeita turvaan. Sitovat takeet esimerkiksi jäsenyysprosessissa edellyttävät myös poliitikkojen laajempaa sitoutumista eri maissa. Lupauksia voi jokainen antaa, mutta tosipaikan ollessa politiikassa pätee vanha lainalaisuus: vain se, mikä on kirjattu, on aidosti olemassa.

Toimimmeko me tällä hetkellä ajassa ymmärtäen, etteivät naapurimaan johtoa ohjaa lainkaan järkiperusteiset toimintamallit, vaan he voivat omissa uhkaharhoissaan päätyä nurkkaan ajettuna ratkaisuihin, joilla on valitettavasti vieläkin sotaisammat jäljet kuin me osaamme edes arvioida? Vai sumentaako kiire mieltämme niin, ettemme uskalla edes miettiä toisenlaisia skenaariota ja niiden vaikutuksia lyhyemmällä ja pidemmällä aikavälillä?

Pohdin tätä tilannekuvaa myös siitä näkökulmasta, mikä on riski sodan lisäeskalaatioille tässä tilanteessa. Ymmärrän pelon ohjaavan kohti kiireisiä ratkaisuja, mutta kiireessä voi joskus jäädä jotain olennaista huomaamatta ja huomioon ottamatta. Kiireessä en siksi tahtoisi meille tapahtuvan, kuten sodassa harmittavan usein: se, joka höntyilee tiukassa paikassa, tulee yleensä itse ammutuksi ensimmäisenä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan, hallintovaliokunnan, lakivaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, puolustusvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, talousvaliokunnan, tulevaisuusvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.